

NEAUTORIZIRANI TRANSKRIPT
78. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE,
održane 25.04.2006. godine, s početkom rada u 10,15 sati

PREDSJEDAVAJUĆI
MARTIN RAGUŽ

Gospodo zastupnici, poštovani gosti
Otvaram 78. sjednicu Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

/INTONIRANJE HIMNE/

Dame i gospodo zastupnici, poštovani gosti,
Za današnju 78. sjednicu Zastupničkog doma, osim zastupnika pozvani su i naši redoviti gosti, predsjedatelj i članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine, predsjedatelj Vijeća ministara BiH, ministri i zamjenici ministara u Vijeću Bosne i Hercegovine, predstavnici ureda Visokog predstavnika, predstavnici OSCE-a, Evropske unije, specijalni predstavnik glavnog tajnika Vijeća Evrope i šef misije u Bosni i Hercegovini, predstavnici promatračke misije Evropske unije u BiH, predstavnici izaslanstava zemalja u BiH, koji su izrazili interes da prate rad našeg doma, predstavnik misije UN-a u BiH, kao i predstavnici nevladinih organizacija, Centar civilnih inicijativa i Centar za promociju civilnog društva.

Imajući u vidu točku koju danas imamo na dnevnom redu. Na ovu sjednicu smo pozvali i posebne goste: Visokog predstavnika za BiH gospodina Kristijana Švarc Šilinga, šefa Evropske komisije u BiH gospodina Majka Henfrisa, veleposlanike zemalja članica Vijeća za implementaciju mira, SAD, Austrije, Velike Britanije, Francuske, Ruske Federacije, Njemačke, Kanade, Italije, Japana, Turske, Nizozemske, sve vas iskreno u ime Kolegija Zastupničkog doma i Zastupničkog doma u cjelini pozdravljam. Zahvaljujem se na oozdivu. Ovdje imam evidenciju da su sjednici nazočni i mnogobrojni veleposlanici, koji su, također izrazili interes da prate ovu sjednicu. Sve skupa u ime zemalja, koje nisam pozdravio, također pozdravljam i još jednom zahvaljujem se na interesu za ovu sjednicu i dolasku na ovu sjednicu.

Također smo na ovu sjednicu pozvali predsjednike stranaka, potpisnika Sporazuma o ustavnim promjenama, onima koji su tu, također, želim dobrodošlicu i pozdrav u ime Kolegija i zastupničkog doma i još jednom želim posebno pozdraviti predstavnike sredstava javnog informiranja. Danas imamo i izravan prijenos ove sjednice na prvom programu bosanskohercegovačke televizije. Želim se zahvaliti svim ostalim predstavnicima sredstava javnog informiranja i izraziti nadu da će ova današnja sjednica, pred očima bosanskohercegovačke i međunarodne javnosti proteći u demokratskom ozračju iznošenja argumenata i korektnog odlučivanja o ovom vrlo važnom pitanju za ovu zemlju.

Prema izvješću Službe, konstatiram da je sjednici nazočno 39, sad me već informiraju 41 zastupnik. Svi su nazočni osim gospodina Mirka Blagojevića. Molim zastupnike da svoje evidencijske kartone drže, tako da imamo stano evidenciju nazočnih u ovoj dvorani.

Vi ste dame i gospodo dobili prijedlog dnevnog reda. Ovu sjednicu sazvali smo pozivom na stavak 3. članka 47. Poslovnika ovog doma, po žurnom postupku. U pozivu za sjednicu, predložena je samo jedna točka dnevnog reda, a to je, Prijedlog amandmana na Ustav BiH u prvom čitanju, predlažeč Predsjedništvo BiH.

Ima li potrebe za raspravu o ovoj točki dnevnog reda? Prva se za riječ javila gospođa Vlatka Komšić, a zatim gospodin Muhamed Moranjković. Izvolite gospođu Komšić.

VLATKA KOMŠIĆ

Poštovane dame i gospodo, kolege zastupnici, gospodine predsjedavajući,

Prije utvrđivanja dnevnog reda, predlažem da se definira dnevni red na sljedeći način. Točka 1. razmatranje i usvajanje Sporazuma o izmjeni Ustava BiH, čelnika političkih stranaka, sa aneksima, a kao drugo prijedlog amandmana na Ustav BiH prvo čitanje, dakle, predlagatelj Predsjedništvo BiH. Ja ću samo napomenuti da druga tačka izvire iz druge točke i da je Ustavno-pravno povjerenstvo Doma naroda usvojilo ovakav redosljed. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospođi Komšić. Molim da prijedloge za promjenu dnevnog reda i sve, eventualne dopune zaključaka, dostavljate u pisanoj formi Kolegiju Doma, kako bi mogli precizno evidentirati i izjašnjavati se. Riječ ima gospodin Muhamed Moranjković. Izvolite.

MUHAMED MORANJKIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući, gospodo članovi Predsjedništva, gospodine predsjedavajući Vijeća ministara, gospodo ministri, kolege poslanici, zastupnici, poštovani gosti,

Ja sam na Proširenom kolegiju, prije nepun sat vremena, intervenisao u smislu da se ova tačka dnevnog reda, a to je Prijedlog amandmana na Ustav BiH, prvo čitanje, skine s dnevnog reda, odnosno odgodi rasprava o amandmanima na Ustav BiH, do novembra mjeseca, odnosno do određenih raščišćavanja odnosa na ovim prostorima, koji namiču određenu maglu na ustavna rješenja, koja su ponuđena.

Po nama, mislimo da situacija u tom kontekstu nije sazrela da se bez toga donese ovaj ustav. Tu prije svega mislim na tužbu BiH, prema SCG i način brzog i po svaku cijenu sad ili odmah donošenja ovog, po meni, pomalo čudnovatog ustava, odnosno amandmana na nelegalizovani ustav, jer taj ustav je u suštini Aneks broj IV Sporazuma postignutog u Dejtonu. Apelujem da nastavimo sa javnom raspravom, da uključimo timove eksperata i širu javnost i zaokružimo tzv. obje faze, koje su naznačene pod zaokruživanja donošenja Ustava BiH. Posebno naglašavam da je jasno, da je ova tačka po Poslovniku tzv. obavezna tačka i ja poštujem i Poslovnik, ali hoću i želim da se ovaj parlament o tome izjasni, o mom prijedlogu, pa makar on bio i u tom kontekstu izrečen, da je to obavezna tačka i da treba da bude na dnevnom redu. Hvala lijepa.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Moranjkicu. Za riječ se javio gospodin Tihomir Gligorić. Izvolite.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Zahvaljujem se gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, uvaženi članovi Predsjedništva, Savjeta ministara, poštovani gosti,

Mi sm ona Proširenom kolegiju, u 9 časova imali dogovor, pripremu za ovu sjednicu. Od gospodina Moranjkica smo, također, dobili ovaj prijedlog i mi smo se o tome izjasnili. Bilo bi dobro da Kolegij Predstavničkog doma upozna članove Predstavničkog doma šta smo mi to odlučili, vezano za prijedlog gospodina Moranjkica, naravno, on proceduralno i poslovnički na ovo ima pravo.

Drugo, ovaj prijedlog od gospođe Vlatke Komšić, ja bih ovdje naglasio, trebamo insistirati na onome što smo dogovorili na Predstavničkom domu, Proširenom kolegiju, sa šefovima Klubova i da insistiramo na Ustavu, Poslovniku, jer u ovom slučaju mi imamo, hajde da kažem, korektno predstavljen prijedlog od gospođe Komšić, ali mislim da nema nikakvog sada razloga da uvlačimo u parlamentarnu proceduru i lidere koji su odigrali jednu svoju ulogu, nego da krenemo od Predsjedništva kao predlagača BiH, Savjeta ministara, koji su se uključili u ustavne promjene i naša radna tijela kao što je Ustavna komisija i mi sada ovo o čemu odlučujemo kod dnevnog reda, kako da krenemo dalje. Mislim da bi bilo korektno predložiti ono što je Kolegij u užem sastavu i Kolegij u širem sastavu predložio i da na taj način se izjasnimo kao o prvom prijedlogu, a po tom možemo i ova dva prijedloga. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Što se tiče Kolegija, viznate tumačenje Kolegija da je ovo obvezna točka dnevnog reda i mi stojimo kod te pozicije i dalje, ali viznate isto tako da je praksa da se otvori rasprava o onome što je obvezna točka i što je dnevni red. Ja u ovom trenutku mogu reći da Kolegij stoji na činjenici da su ispunjeni svi proceduralni uvjeti da se danas raspravlja i odlučuje o ovoj točki dnevnog reda. Govorim o proceduralnim uvjetima. O političkim aspektima ovog sporazuma, možete govoriti kroz raspravu, koja će biti prvo o načelima, a kasnije, eventualno i o amandmanima. Gospodin Belkić.

BERIZ BELKIĆ

Pozdravljam sve prisutne. Dakle, ja ću se, zaista, držati gospodine predsjedavajući proceduralnog aspekta. Dakle, kad je riječ o prijedlogu gospođe Vlatke Komšić, mi mislimo da se ovdje radi o dokumentu koji nije parlamentarne naravi, odnosno daje to dokument koji ne može biti niti treba, po našem mišljenju, biti predmet rasprave na ovom parlamentu danas, dodajući i sljedeće. Mi, na neki način, taj sporazum imamo na dnevnom redu, naravno, pretočem u amandmane preko Predsjedništva kao predlagača.

Što se tiče prijedloga gospodina Moranjkica, dakle, mi smo protiv uvrštavanja ove tačke u dnevni red, a što se tiče prijedloga gospodina Moranjkica, mi smo spremni podržati ovakav prijedlog. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Je li ima još prijavljenih za raspravu? Gospodin Sead Avdić. Pošto nema više, zaključene su prijave.

SEAD AVDIĆ

Dame i gospodo poslanici, poštovani gosti, uvaženi članovi Vijeća ministara, vaše ekscelencije, dame i gospodo,

Ja želim, također da izraziv svoje kontroverze, uslovno rečeno, one koje su, ja bih rekao, odraz i razmišljanja i promišljanja bosanskohercegovačke javnosti.

Naime, Aneks IV Dejtonskog mirovnog sporazuma, kao najviši pravni akt jedne zemlje, nikada nije dobio demokratski legitimitet u Parlamentu Bosne i Hercegovine. Nikada nije vificiran ni u Predstavničkom domu ni u Domu naroda. Što znači mi pravimo amandmane na jedan dokument, koji ovaj parlament nikada usvojio nije i to jeste kontraverza, formalno pravne prirode i bilo bi dobro da, stvarno, na početku današnjeg zasjedanja otklonimo ove, jednostavno, ova razmimoilaženja i ustavnih i pravnih eksperata i svega ostalog. Znači, imamo amandmane na dokument, koji ovaj parlament nikada usvojio nije. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Dr Kunić.

PETAR KUNIĆ

Hvala lijepa predsjedavajući,
Dozvolite da vas pozdravim sviju,

Naime, teško je prihvatiti ovu tezu, istina je da ovaj parlament ovog sastava nikad nije usvojio Aneks IV, ali je Aneks IV usvojen od strane predstavnika svih naroda u Dejtonu, odnosno u Parizu. Prema tome, ti predstavnici imali su i legalitet i legitimitet za prihvatanje tog ustava. Da je to tačno, govori činjenica da mi već deset godina primjenjujemo taj ustav. Dakle i mi sami smo mu dali i legalitet i legitimitet. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Sipović. Izvolite.

MIRSAD SIPOVIĆ

Dame i gospodo,

Pošto se postavilo pitanje Dejtonskog sporazuma Aneksa IV Okvirnog mirovnog sporazuma u Parizu, u javnosti se stvara dodjam da nije potvrđen od Predstavničkog doma. Ja bih podsjetio uvažene poslanike, da je nakon potpisivanja Okvirnog mirovnog sporazuma, provedena javna rasprava i potvrđen od strane tadašnjih organa BiH, Republike Bosne i Hercegovine i Federacije i Republike Srpske.

Prema tome, ovaj aneks IV Dejtonskog sporazuma Okrivnog mirovnog sporazuma, kao Ustav BiH ima puni legitimitet i legalitet i po meni nema tu nikakve dileme. A, ovaj predstavnički dom ga nije ni mogao potvrditi, jer je on i konstituisan na tako usvojenom Ustavu BiH.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa gospodinu Sipoviću. Ima li još prijavljenih? Gospodin Filip Andrić.

FILIP ANDRIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedatelju. Poštovane kolege zastupnici, cijenjeni gosti,

Za riječ sam se javio nakon ove dvije rasprave mojih kolega, koji me pokušavaju uvjeriti da mi u istinu imamo u demokratskoj proceduri donesen Ustav, odnosno potvrđen i da on ima legitimitet. Normalno bi bilo da je on i objavljen, pa bih ja iste zamolio da mi kažu kad i gdje je objavljen? To je jedna stvar. Druga stvar, ko ga je potpisao i, treća, odnosno najvažnija, ako je to tako, onda gdje su oni koji su to potpisali, odnosno njihovi predstavnici, zašto oni ne sudjeluju i izmjenama i dopunama tog sporazuma, koji mi danas zovemo Aneks IV, odnosno Dejtonski ustav. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Evo, gospodin Šefik Džaferović.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi gosti, ja se izvinjavam što neću izaći za govornicu. Ja ću iznijeti svoj pogled na ove prijedloge, koje smo do sada imali. Dakle, ovo je obavezna tačka dnevnog reda i nije je moguće skidati s dnevnog reda. Politički sporazum su potpisali predstavnici političkih stranaka i taj sporazum se mora i treba ispoštovati kroz amandmane na Ustav, kroz zakone i kroz poslovničke procedure. Nemam ništa protiv, niti SDA ima bilo šta protiv da se sporazum verificira i ovdje, ali, evo mi u Kolegiju razmišljamo ovako, da možda, nakon što se usvoje amandmani na Ustav BiH, smatramo da smo usvojili i politički dogovor. On, po meni, uopće nije sporan i da probamo na taj način da razmišljamo.

Što se tiče legaliteta Dejtonskog mirovnog sporazuma, ja vas podsjećam da je 29. i 30. novembra '95. godine, Skupština Republike Bosne i Hercegovine, nakon Dejtona, a prije Pariza, podržala Dejtonski mirovni sporazum, pa i Aneks IV i nakon toga je on potpisan u Parizu od strane delegacije, koju je ovlastila Skupština Republike Bosne i Hercegovine, ovo govorim na osnovu zapisnika, sa 13. sjednice Skupštine Republike Bosne i Hercegovine, održane 29. i 30. novembra 1995. godine.

Prema tome, mi danas imamo sve i formalno i suštinske, a ako hoćete u ovom domu pripremljene proceduralne pretpostavke, da odlučujemo o prijedlogu dokumenta, kojeg danas imamo ovdje, koji se zove Amandmani na Ustav BiH. Toliko i hvala vam predsjedavajući.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Mi imamo dogovor sa Proširenog kolegija i ja ću upozoravati zastupnike na racionalo korištenje vremena, pravo na repliku neću uskraćivati, ali vremenski hoću.

SEAD AVDIĆ

Ja se izvinjavam za ovu kratku intervenciju. Usvojila ga je da, kako da ne Republika Bosna i Hercegovina, a sad imamo Bosnu i Hercegovinu. Imamo novi dokument. Znači, imamo mirovni sporazum, koji je privremeni dokument, koji ima svoj civilni i vojni dio

sporazuma, s aspekta implementacije. To je privremeni dokument ove države, nije trajan i on se treba implementirati i verificirati u ovom parlamentu Bosne i Hercegovine, što znači, aposlutno je upitna rasprava i, jednostavno odgovor kolegi Džafroviću. Znači, ja stražim stvarno da eksperti iz ustavnog prava nam kažu o čemu se radi. Jedno je što je usvojila Republika Bosna i Hercegovina, a drugo je Bosna i Hercegovina, nakon tog potpisivanja Dejtonskog sporazuma. To je novi subjekat, nastao kao rezultat Okvirnog mirovnog sporazuma. Hvala vam.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Ako mogu predsjedavajući?

MARTIN RAGUŽ

Izvolite.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Vrlo kratko. Vi ste odlično pitanje gospodine Avdiću postavili. Dakle, sporazum je prihvatila Skupština Republike Bosne i Hercegovine, dakle, Skupština ove države, u trenutku kada je sporazum nastao i ovlastila potpisnike za njegov potpis. Iz tog sporazuma proizašao je Aneks IV, a iz tog aneksa proizašla je i ova skupština u kojoj mi danas sjedimo i, uopće nije nužno da ova skupština potvrđuje nešto što je Skupština, legalna skupština prije toga potvrdila. To bi vam gospodine Avdiću bilo isto kao kada mi danas, ako Bog da usvojimo ove amandmane, da vi tražite da nakon izbora u oktobru nova skupština potvrđuje ponovo ove amandmane. Nova skupština, naravno, neće imati potrebe da potvrđuje ove amandmane, jer je ovo legalna i legitimna skupština, koja danas odlučuje o Ustavu. O Ustavu se odlučuje u vremenu i prostoru, u vremenu 1995. godine, na dan 29. i 30. novembar 1995. godine, Skupština Republike Bosne i Hercegovine je odlučila o Općem okvirnom sporazumu za mir u BiH i o Aneksu IV Ustavu BiH i ovlastila delegaciju da to potpiše.

Prema tome, ja smatram još jedanputa, da mi imamo sve proceduralne i suštinske uvjete da danas raspravljamo i odlučujemo o ovim pitanjima. Hvala vam predsjedavajući.

LJILJANA MILIĆEVIĆ

... dužnosti koje su mi povjerene, poštovati Ustav Bosne i Hercegovine, u potpunosti sprovesti Opšti okvirni sporazum za mir u BiH, štiti i unapređivati ljudska prava i osnovne slobode, te štiti interese i jednakost svih naroda i građana.

Gospodo, tad smo mi svi ovom izjavom, zakletvom, koja je položena još jednom potvrdili taj ustav, koji ima kontinuitet i Opšti okvirni sporazum i zato ne mogu da prihvatim diskusije koje se danas javljaju. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Zorić, pa gospodin Gligorić.

VINKO ZORIĆ

Pa, evo, nisam znao da ću replicirati kolegici Milićević, ali moram. Poštivti nešto ne znači usvojiti. Jer ja poštivam svu djecu ovog svijeta, ali ih neću usvajati. Ali, htio sam upitati gospođu Branku Todorović, tajnika ovog doma, kojom većinom, dakle, poslovnički da ja ne bi

čitao, da nam sad ona objasni, kojom većinom se usvajaju sporazumi između političkih stranaka u ovom parlamentu.

MARTIN RAGUŽ

Mislim da trebate. Pitanje je upućeno izravno tajniku Doma.

BRANKA TODORVIĆ

Uvaženi poslanici, poštovani gosti,

Pitanje je jasno da je na dnevnom redu. Na dnevnom redu mi danas nemamo sporazum, to je jedan politički dokument, koji su potpisali i usvojili predstavnici političkih partija, a da smo ga imali na dnevnom redu, bilo bi upitno kako bi glasali oko toga.

Ja lično smatram da bi morali da glasamo običnom većinom, jer to još uvijek nisu amandmani na Ustav BiH. Oni su samo bili polazna osnova za izradu amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine. Politički sporazum kao dokument je predložen u ustavne amandmane i mi danas to imamo na dnevnom redu. Današnji amandmani, koji su na dnevnom redu, kao i amandmani koji se ulažu na amandmane, usvajt će se dvotrećinskom većinom, oni koji su prisutni i glasaju, po proceduri koja je predviđena i za ostale zakonodavne projekte. Znači, glasamo o principima, amandmanima na amandmane, zatim o paketu amandmana od 1 do 4, dvotrećinskom većinom onih koji su prisutni i glasaju. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Gospodin Gligorić, pa gospodin Špirić.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Hvala vam gospodine predsjedavajući, dame i gospodo,

Izvinjavam se što govorim po drugi put, vezano za ovu tačku dnevnog reda, ali mislim da smo jasno rekli da je ovo obavezujuća tačka, obavezna tačka dnevnog reda prema Poslovniku i da to nije sporno. Razumijem i postavljeno pitanje gospodina Moranjkica, Vinka Zorića i svih ovih koji postavljaju pitanje, odnosno kao prethodno pitanje o Ustavu i šta smo mi to svih ovih godina radili i postavlja se sad to kao problem, otvoreno pitanje, kao ne možemo ići dalje. Može se navesti mnogo razloga zašto je, političke partije su, svojevremeno potpisale da će poštovati Dejtonsko-Pariški mirovni sporazum, da bi izašle na izbore i to i danas važi. Entitetski parlamenti, kantonalni, županijski itd. su sve inkorporirali, praktično u jedan pravni sistem da je Ustav okosnica sve ovo što mi danas imamo. Sve to sada dovoditi u pitanje, ja bih to razumio od svojih kolege da smo mi to odmah postavili na početku, poslije Dejtonsko-Pariskog mirovnog sporazuma, a u međuvremenu i mi smo se, što kaže gospođa Milićević zakleli i mi smo predstavnici naroda. Političke partije ne vladaju više kraljevi i carevi nego političke stranke. Tako je to u modernim državama demokratije.

I, sada sve to dovoditi u pitanje, a praktično cijelo vrijeme smo radili i jačali taj ustav i došli smo neke druge faze, da ga treba poboljšati i mislim, ne bi bilo korektno dovoditi to u pitanje. Naravno, argumentaciju ja poštujem, ali vjerujte ja nemam razloga sada vraćati se na neko prethodno pitanje prije deset, jedanaest godina, nakon što smo svi mi ovdje dijelili tu sudbinu i sami učestvovali u tome i drugi učestvovali u tome i došli smo u situaciju da sve negiramo, onda negiramo praktično sebe. Negiramo Bosnu i Hercegovinu kao državu. Sve smo onda doveli u pitanje, ako ćemo tako to tumačiti. Ne želim da povrijedim nikog, da je to

jednostrano tumačenje. Principijelno možemo postaviti, ali u složenim odnosima, u tome da mi gradimo pravni sistem i pravni poredak koji još nemamo, jer to je život, ne možemo negirati baš sve, onda ćemo dobiti ništa. Molim da to imamo u vidu.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodin Špirić. Dobit ćete repliku.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Gospodine predsjedavajući, cijenjene kolegice i kolege poslanici, uvaženi predsjedavajući Predsjedništva, članovi Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, članovi Vijeća ministara, vaše ekscelencije,

Zapravo, razmišljao sam šta bi se desilo, kakvu bismo raspravu vodili da kojim slučajem danas imamo deset tačaka dnevnog reda. Imam osjećaj, da mnogi žele da od onoga što je obavezujuća tačka dnevnog reda počnu raspravu o onome što je suština te tačke. Za suštinu ćemo imati vremena kad usvojimo dnevni red. Mnogi će svoje argumente za ili protiv imati šansu tada da kažu, ali javnosti radi, građana radi, da pokažemo da smo Parlament koji je spreman efikasno da radi, da usvoji dnevni red, a da u okviru tog dnevnog reda, kad ga usvoji vodi suštinske rasprave. Volio bih da smo prespavali od '91. do '95., ali imam osjećaj da su mnogi prespavali ovaj period od '95. do 2006. Ja vas molim, dakle, ovo je obavezujuća tačka po Poslovniku. Molim kolegicu Vlatku Komšić, ona je postavila pitanje o kojem se treba izjasniti za dnevni red, traži dopunu dnevnog reda, to je legitimno, to je poslovnički da se usvaja politički sporazum. Ja mislim da tu postoji kompromis, a on je, da glasujući o amandmanima, prihvatajući amandmane, u suštini možemo zaključiti da smo usvojili politički sporazum lidera političkih partija.

Ukoliko amandmani, kojim slučajem ne dobiju većinu, nije usvojen ni politički sporazum i ja bih molio, dakle, i da se to stenogramski zabilježi, ako to treba, a mislim da treba i da krenemo u suštinsku raspravu, da usvojimo dnevni red i sve ove argumente koje slušamo legalnosti i nelegalnosti i sporazuma i Ustava ćemo čuti u okviru te rasprave. Hvala vam lijepa.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Replika gospodin Moranjković. Nemam više prijavljenih, ima gospodin Novaković.

MUHAMED MORANJKIĆ

S obzirom da je moje ime spoemnuto u kontekstu koji nema, po meni, veze sa onim što je iznošeno i onim što sam ja predložio na ovom parlamentu, zato molim kolegu Gligorića, kojeg izuzetno cijenim, da malo pregleda kontekste njegovog govora i mog izlaganja i mog prijedloga na početku ovog parlamenta. Hvala lijepa.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Gospodin Momčilo Novaković.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Gospodo članovi Predsjedništva, predsjedniče RS, članovi Savjeta ministara, uvažene ekscelencije, dame i gospodo poslanici, cijenjeni predstavnici medija,

Ono što se danas ovdje postavilo kao pitanje, bolje reći kao problem, interesantno je da se postavilo poslije deset godina i ja vjerujem nisam ovakve naučne rasprave čitao do sada. Dakle, do sada nije bilo rasprava je li Ustav BiH legalan i legitiman, da li ovaj ustav vrijedi ili ne vrijedi, dali po njemu Ustavni sud može donositi svoje stavove ili ne može itd. i tu se slažem sa gospodinom Špirićem da, očito je, neki žele raspravljati o suštini pri, da kažemo, ne usvajanju nego konstatovanju dnevnog reda, s obzirom da se radi o obaveznoj tački dnevnog reda.

Prijedlog gospođe Komšić, koji je, naravno, legitiman prijedlog, što se tiče Kluba SDS-a je, prihvatljiv, ukoliko se, naravno i ostali potpisnici političkog dogovora slože, da se to nađe na dnevnom redu. Dakle, za nas nije sporno i da glasamo o tome da sporazum bude na dnevnom redu, pa i da glasamo o sporazumu, naravno, to podrazumijeva sigurno konsenzus onih koji su i potpisali ovaj politički sporazum. Hvala vam lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Replika gospodin Filip Andrić.

FILIP ANDRIĆ

Ma ja želim replicirati kolegi Novakoviću, kad je se već pozvao na iskustvo naše u našoj svakodnevnoj praksi, Ustavnom sudu, pa i u ovom parlamentu, kako smo se ponašali po ovom ustavu. Istina je to, isto tako je istina da imamo i niz drugih zakona u ovoj državi, koji su doneseni višom silom, odnosno nametnuti, pa isto tako tada smo dobili objašnjenje da bi mogli mijenjati te zakone, da je nužno najprije da ih mi usvojimo, u protivnom nema promjene. Slijedeći takvu logiku, ista sudbina je i ovog ustava, koliko vidim, a što se tiče sporazuma, ja cijenim da ga treba usvojiti ovdje, jer oni koji su ga potpisali, trebaju pilatorski oprati ruke od njega, a da mi kao zastupnici preuzmemo odgovornost za ono što je potpisano. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Nema više prijavljenih. Molim vas da, ovo je zadnji put da dajem nakon što sam zaključio raspravu riječ. Javljajte se na vrijeme. Dr Kunić.

PETAR KUNIĆ

Mislim da su ovdje stvari vrlo jasne. Naime, politički sporazum je pretočen u ustavne amandmane. Nema potrebe raspravljati o političkom sporazumu. To je stvar političkih stranaka. Ovo je Parlament, koji treba raspravljati o prijedlogu, koji je, formalno, pravno predložen ovom parlamentu, a to je prijedlog ustavnih promjena. Nećemo raspravljati sad o političkom dokumentu, vraćati se natrag. Mislim da bi to bio apsurd. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Zaključio sam raspravu o dnevnom redu. Sad kao predsjedatelj Doma kažem ono što smo dogovorili na Proširenom kolegiju. Prijedlog amandmana na Ustav BiH u prvom čitanju od ovlaštenog predlagatelja Predsjedništva BiH, obvezna točka dnevnog reda i

to se nalazi na dnevnom redu i o tome nema izjašnjanja posebnog. To ostaje na dnevnom redu.

Što se tiče prijedloga gospođe Vlatke Komšić, svima je jasno da je politički sporazum pretočen u ove amandmane i da smo mi taj politički sporazum, sukladno našoj proceduri stavili na dnevni red i proceduralno oko osnova za stavljanje sporazuma osim onih amandmana, zaista, nema. Ako nema nekih političkih razloga, u koje ja ne želim da ulazim, a to se vi kao zastupnici odredite. Znači, što se tiče Kolegija, što se tiče vođenja sjednice, što se tiče pripreme, sve je ispoštovano i dogovoreno i svi regularni uvjeti za raspravu o prijedlogu amandmana, koji, naravno impliciraju i političke elemente sporazuma je na stolu i imate mogućnost da svi to raspravite i mislim da mi trebamo ovu raspravu završiti na način da ovo ostaje obvezna točka dnevnog reda, a da se kroz raspravu o principima i o svemu, eventualno otvaraju pitanja, koja su otvarana kroz dnevni red. To je moje stajalište kao predsjedatelja Doma i ja ovaj prijedlog stavljam na izjašnjanje. Molim zastupnike da se pripreme. Prijedlog da ovo ostaje jedina točka dnevnog reda. Ja sam kroz ovo obrazloženje elaborirao zahtjeve gospodina Moranjkića i gospođe Komšić. Gospođa Komšić.

VLATKA KOMŠIĆ

Predsjedavajući, ja vas molim da ovaj moj prijedlog stavite na izjašnjanje. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Moranjkić.

MUHAMED MORANJKIĆ

Ja isto tražim da se izjasni, bez obzira što sam ja ...

MARTIN RAGUŽ

Dobro. Zaključujem raspravu. Prvi je bio prijedlog gospodina Moranjkića. Prijedloge ću stavljati redosljedom, kako su stizali na izjašnjanje. Gospodin. Zaključio sam raspravu gospodine Novakoviću. Izvolite.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Ne možete stavljati na dnevni red da se glasa o prijedlogu o skidanju obavezne tačke s dnevnog reda. Dakle, to ne možete staviti na glasanje poslovnici.

MARTIN RAGUŽ

Njegov prijedlog je puno širi od skidanja dnevnog reda i uvijek su stavljeni na dnevni red, stavit ću ga i ovaj put.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Ne možete to staviti, kršite Poslovnik.

MARTIN RAGUŽ

Ne kršim Poslovnik. Pravo je zastupnika i ne možemo negativnu selekciju ovdje vršiti prema prijedlogu gospođe Komšić i gospodina Moranjkića, zato sam i ponudio jedan korektan izlaz i elaborirao situaciju da ostane jedina tačka dnevnog reda i da se kroz tu točku dnevnog

reda rasprave i elementi zahtjeva gospođe Komšić i gospodina Moranjkića i mislim da je to jedino proceduralno čisto i korektno, a tražiti da se naknadno uvrštava politički sporazum, a ignorirati zahtjev gospodina Moranjkića, ja to kao predsjedatelj Doma ne mogu uraditi.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Zahvaljujem predsjedavajući,

Poštovane kolegice i kolege,

Ja mislim da mi možemo naći izlaz iz ovoga i da krenemo dalje da se bavimo samom suštinom.

Dakle, ovo, zaista jeste obavezna tačka dnevnog reda i nije moguće donijeti odluku da se ona skine s dnevnog reda, tako je to po Poslovniku, a upitao bih gospođu Komšić. Da li je ona saglasna da izađemo iz ove situacije, sa ovim prijedlogom, kojeg je gospodin Špirić u ime, praktično, Kolegija iznio i koji opetuje i predsjedavajući Doma da glasajući o amandmanima mi, zapravo glasamo o političkom sporazumu i da, ako treba u tom pravcu donesemo odgovarajući zaključak.

Što se mene osobno tiče, ja nemam ništa protiv da to bude i posebna tačka dnevnog reda i mi ćemo to podržati. Međutim, mislim da na suštini se ništa izgubiti neće, ukoliko budemo išli ovako i u tom kontekstu bi mogli da glasmao o prijedlogu predsjedavajućeg kojeg je dao. Ja bih molio, ako možete ovo da prihvtite da krenemo da raspravljamo o samoj suštini. Hvala vam lijepa.

VLATKA KOMŠIĆ

Ja bih molila ako može pet minuta pauze samo radi konsultacije.

MARTIN RAGUŽ

Određujem stanku od pet minuta.

/PAUZA/

Gospođa Komšić je tražila stanku. Želi li obrazložiti? Izvolite.

VLATKA KOMŠIĆ

... tačka dnevnog reda je bila predložena, iz razloga, što smatramo da same ustavne, sporazum o izmjeni ustavnih promjena ne sadrže samo amandmane, nego da će širina ovog sporazuma proisteći i određena zakonska i poslovnička rješenja.

U samoj točki 6. ovog sporazuma je, jasno navedeno da strane su suglasne da ovaj sporazum sa aneksima treba usvojiti Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine i dalje smatramo tako, te bi kao kompromis mogli prihvtiti rješenje gospodina Špirića, gdje će jasno kod usvajanja amandmana, biti rečeno da je usvojen i sam sporazum sa aneksima. Hvala lijepa.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Mislim da smo time završili proceduralno dnevni red raspravu. U tijeku stanke ja sam se konsultirao sa gospodinom Moranjkićem poslovnički on ne može tražiti skidanje ove točke dnevnog reda, on je to prihvtio, raspravu koju je otvorio može nastaviti.

Prilikom rasprave o principima prijedloga amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine, a ovim prijedlogom koji je gospođa Komšić defakto prihvatila obrazloženje Kolegija, da se kroz prijedlog amandmana i njihovo, eventualno, usvajanje usvaja i politički sporazum. Mislim da smo iscrpili raspravu o dnevnom redu. Molim vas za razumijevanje. Ako još neko inzistira, ali rasprava je bila i sadržajna i dovoljno je bilo omogućeno svima da kažu što misle. Gospodin Zorić, želite li vi još?

VINKO ZORIĆ

Ja nisam dobro ni slušao šta je gospodin Špirić govorio, a ne da mi ovdje prihvaćamo neki njegov prijedlog, o kojem se uopće ovdje nismo izjašnjavali. Ja ne znam otkud pravo jednom od zastupnika da kaže ja prihvaćam prijedlog Špirića i time možemo nastaviti sa dnevnim redom. Šta je Špirić predložio, zapravo? Ja, zaista ne znam šta je Špirić predložio i da to sad razrješava i da dvije točke spaja u jednu. Ja samo vidim jednu točku dnevnog reda, koju sam ja dobio u pozivu za sjednicu, ništa ja drugo ne vidim. Ja ne želim da se nešto podrazumijeva. Ostanimo načisto šta je Špkrićev prijedlog i jesmo li ga mi usvojili ovdje.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa gospodinu Zoriću. Gospođa Komšić je odustala od prijedloga da se kao posebna točka dnevnog reda uvrštava i sporazum i to sam konstatirao gospodine Zoriću i rekao da su se ispunili proceduralni uvjeti da pređemo na raspravu i odlučivanje o dnevnom redu. Ona je dala jedno tumačenje kako vidi svoju intervenciju na dnevni red, na tragu diskusije, koja je ovdje bila, ali to nema veze sa dnevnim redom. Dnevni red ostaje isti i ja konstatiram ovdje pred svima vama da smo danas zasjedamo samo sa jednom točkom dnevnog reda, to je Prijedlog amandmana na Ustav BiH u prvom čitanju, predlagatelj Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Dame i gospodo, prelazimo sada na ovaj dnevni red, na njegovu realizaciju. Prije nego što otvorim raspravu, dužan sam vam iznijeti nekoliko napomena. Mislim da je to dobro i zbog nas zastupnika i zbog bosanskohercegovačke javnosti.

Kao što vam je poznato, nakon pregovora u okviru jednog broja političkih stranaka u BiH, Predsjedništvo BiH 25. ožujka o.g. u parlamentarnu proceduru dostavilo Prijedlog amandmana na Ustav BiH. Kolegij Zastupničkog doma, sukladno Poslovniku, kao mjerodavnu za razmatranje amandmana odredio je Ustavno-pravnu Komisiju.

Također je Kolegij obvezao Ustavno-pravnu komisiju da organizira i provede javnu raspravu, sukladno članku 112. Poslovnika. Ta rasprava je organizirana i trajala je 15 dana. Sukladno članku 111. Poslovnika, Prijedlog amandmana upućen je i Vijeću ministara radi davanja mišljenja. Ustavno-pravna komisija dostavila je mišljenje 31.03. kojim je utvrdila da postoji valjan ustavno-pravni temelj za donošenje amandmana. Vijeće ministara je, 17. travnja dostavilo mišljenje na Prijedlog amandmana, a nakon provedene javne rasprave i razmatranja, Ustavno-pravna komisija dostavila je izvješće, u kojem su sadržane obavijesti o provedenoj ukupnoj proceduri o amandmanima, također, izvješće koje sadrži šest usvojenih amandmana na amandmane koje je predložilo Predsjedništvo BiH, koji su u Komisiji usvojeni većinom glasova.

Vi ste sve ove akte, koje sam ja sad ovdje spomenuo pravodobno dobili. Mislim da još trebam vam reći da, nakon izvješća Ustavno-pravne komisije, koje vam je dostavljeno, nakon toga dostavljeni su amandmani kako slijedi podsjetit ću vas.

Zastupnica Vlatka Komšić, podnijela je pet amandmana na amandman II na Ustav BiH, četiri amandmana na amandman III na Ustav BiH i pet amandmana na amandman IV na Ustav BiH.

Martin Raguž je podnio četiri amandmana sa alternativama. Petar Kunić i Tihomir Gligorić, podnijeli su jedan amandman i gospodin Beriz Belkić podnio je, također, jedan amandman u ime Stranke za BiH.

Dakle, svi smo mi, nadam se podnosili u ime Klubova i političkih opcija koje zastupamo.

Zastupnik dr Sead Avdić, dostavio je tri amandmana jučer 24. travnja, ali ovi amandmani su nepravredno podneseni, pa se o njima danas ne možemo izjašnjavati.

Skrećem vam pozornost dame i gospodo zastupnici, da se prigodom razmatranja amandmana slijedi osnovni zakonodavni postupak članak 111. Poslovnika i molim vas da o tome vodite računa. Također vas podsjećam na odredbu članka 113. Poslovnika, kojim je propisano da će ustavni amandmani biti usvojeni, ukoliko za njih glasuje dvije trećine zastupnika koji su nazočni i koji glasuju. Mi smo sada u prvom čitanju i ja otvaram raspravu o Prijedlogu amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine u prvom čitanju. Želi li neko u ime predlagača? U ima predlagača obratit će se gospodin Sulejman Tihović, predsjedatelj Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Izvolite gospodine Tihović.

SULEJMAN TIHOVIĆ

Poštovani predsjedavajući, gospodo zastupnici, uvažene ekscelencije, dame i gospodo,

Danas deset mjeseci, nakon deset mjeseci razgovora, nalazimo se na kraju prve faze ustavnih promjena. Ustavne reforme su prirodan, logičan slijed niza reformi koje smo već proveli ili koje provodimo, počev od reformi administrativnog, obrazovnog, carinskog, poreskog, pravosudnog, sigurnosnog, do odbrambenog i policijskog sistema. Amandmani na Ustav, koje danas razmatramo kompletiraju jednu cjelinu do sada provedenog i stvaraju pretpostavke za nastavak procesa reformi sa ciljem uspostave efikasnijeg i jeftinijeg sistema na putu naše zemlje prema članstvu Evropskoj uniji i NATO.

Dame i gospodo, amandmani koji su danas predloženi, predstavljaju rezultat razgovora parlamentarnih političkih stranaka. U početku je u ovoj grupi bilo osam političkih stranaka: SDA, Stranka za BiH, SDS, HDZ, Socijaldemokratska partija, Savez nezavisnih socijaldemokrata, PDP i HNZ, koji su 21. novembra u Vašingtonu potpisale izjavu o opredjeljenosti za promjenama Ustava, a razgovori su okončani 18. marta o.g. potpisivanjem političkog sporazuma od strane šest političkih stranaka: SDA, SDP, SDS, HDZ, SNSD i PDP.

Na temelju ovog sporazuma Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na svojoj 89. redovnoj sjednici, održanoj 25. marta 2006. godine, utvrdilo je Prijedlog amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine i dostavilo ga Parlamentarnoj skupštini.

U vezi sa ovim prijedlogom, u ime predlagača Predsjedništva Bosne i Hercegovine, želim dati obrazloženje kako o principima, tako i o sadržaju ustavnih amandmana.

Osnovni principi utvrđeni su u Vašingtonskoj izjavi o opredjeljenosti za ustavne reforme. Tom prilikom smo se obavezali da ćemo slijediti politiku reformi, neophodnih da BiH što prije postane članica NATO i Evropske Unije. To zahtijeva pored provođenja reformi, koje su u toku odbrana, policija, privreda, unapređenje Ustava BiH, u cilju uspostave ekonomičnije i efikasnije vlasti. Potvrđena je opredjeljenost da započeti proces reformi, čime će biti ojačane nadležnosti državnih institucija, efikasniji rad Parlamentarne skupštine, institucija Predsjedništva, Vijeća ministara. Jasno je navedeno da su ovo samo prvi koraci, koje treba da provedemo do marta 2006. godine. Postignuti sporazum o izmjenama Ustava BiH, odnosi se na nadležnosti države, Parlamentarnu skupštinu, Predsjedništvo, Vijeće ministara i ljudska prava i slobode. Strane su se usuglasile da je ovo samo prva faza i da će nakon općih izbora o.g. uslijediti druga faza. Dogovoreno je da će sporazum biti implementiran u formi amandmana na Ustav, a dio u okviru odgovarajućih zakona i podzakonskih akata. Smatram da smo uz neophodne kompromise, uspjeli osigurati poštivanje dogovorenih principa, ciljeva, u prvom redu jačanja ovlasti države, efikasnije i funkcionalnije vlasti.

Dame i gospodo, sada želim ukratko iznijeti važnije napomene o samom sadržaju amandmana na Ustav.

Amandman I nadležnosti države.

Pored izvornih, utvrđena je kategorija podijeljenih nadležnosti, te nadležnosti vezanih za ispunjavanje uvjeta za evropske integracije. Osim toga, definiran je status prenesenih nadležnosti. U izvorne nadležnosti pored, pored dosadašnjih, unesena je odbrana, sigurnost, Sud, Tužilaštvo BiH, te predviđena mogućnost da se u izvorne nadležnosti mogu unijeti i ostala pitanja, u skladu sa Zakonom.

Podjeljene nadležnosti sa institucijama Bosne i Hercegovine su: poreski sistem, izborni proces, pravosuđe, poljoprivreda, nauka i tehnologija, ekologija i lokalna samouprava. Također je predviđeno da u podijeljene nadležnosti mogu biti uvrštena i druga pitanja, u skladu sa zakonom.

Kad je riječ o prenesenim nadležnostima, jasno je određe da se one mogu vratiti entitetima, samo uz jednoglasan pristanak države i oba entiteta. Također je naglašeno da državne institucije su nadležne za pregovaranje, izradu, usvajanje, te provedbu i funkcioniranje zakona, potrebnih za ispunjavanje evropskih standarda, kao i političkih, ekonomskih uvjeta, vezanih za evropske integracije. Paralelni odnosi entiteta sa susjednim državama, ne samo da moraju biti u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine, već i sa evropskim standardima.

Amandman II Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine

Zakonodavna vlast za BiH, povjerava se Parlamentarnoj skupštini, u skladu sa Ustavom. Zastupnički dom imt će 87 zastupnika, od čega najmanje tri pripadnika nacionalnih manjina i ostalih. Do ovog povećanja došlo je zbog proširenja nadležnosti države BiH, jačanje nadležnosti Zastupničkog doma, kao što sad znate po novim ustavnim amandmanima, povećana je zakonodavna aktivnost. Zastupnički dom bira i Dom naroda, bira Predsjedništvo BiH itd.

Nadležnosti Doma naroda, vezane su isključivo za pitanja vitalnog nacionalnog interesa, ukoliko je isti povrijeđen zakonom, a ne kao do sada sva pitanja iz nadležnosti Zastupničkog doma.

Ukoliko u roku od 15 dana, jedan od klubova nadroda, nadpolovičnom ili dvotrećinskom većinom, ne ukažena povredu vitalnog nacionalnog interesa, zakon stupa na snagu. Etnički ad-hoc klubovi u Zastupničkom domu, biraju po sedam delegata u Dom naroda iz svakog konstitutivnog naroda. Mandat predsjednika Zastupničkog i Doma naroda traje četiri godine, oni imaju potpredsjednike, koji su iz različitih naroda.

Amandman III Predsjedništvo BiH

Bosna i Hercegovina ima Predsjedništvo koje čine predsjednik i dva potpredsjednika. Predsjednik i potpredsjednici Predsjedništva su predsjednik i potpredsjednici Bosne i Hercegovine i ne mogu biti iz istog naroda. Izmijenjena je pozicija i nadležnost, kao i odnos Predsjedništva i Vijeća ministara. Umjesto Predsjedništva šef izvršne vlasti jeste Vijeće ministara, na koje je prenesen najveći dio nadležnosti za vanjsku politiku, predlaganje Budžeta itd. Nadležnosti Predsjedništva osim u domenu odbrane, reducirane su na ulogu predstavljanja države i protokolarnu aktivnost. Predsjednik ima individualne ovlasti, koje obuhvataju jedanaest od 14 ključnih nadležnosti. Predsjedništvo kao kolektivni organ odluke donosi samo po pitanju odbrane, zatim izbora sudije Ustavnog suda i izbora upravnog odbora Centralne banke. Predviđen je posredan izbor Predsjedništva u Parlamentarnoj skupštini. Mandat predsjednika rotacijom ili na drugi način određuje Parlamentarna skupština, prema političkom dogovoru, taj mandat bi trajao 16 mjeseci.

Amandman IV Vijeće ministara

Vijeće ministara je centralna institucija izvršne vlasti države Bosne i Hercegovine. Njegova dužnost je da brani Ustav i izvršava nadležnosti Bosne i Hercegovine. To će biti u pravom smislu vlada, kakve imaju i ostale evropske države. Umjesto predsjedavajućeg imat ćemo predsjednika, odnosno premijera sa jakim ovlastima, što će mu dati više prava, ali više i odgovornosti, kako za rad Vijeća ministara, tako i svakog ministarstva posebno. Uvedena su dva nova ministarstva. Ministarstvo poljoprivrede, nauke, tehnologije, ekologije.

Dame i gospodo,

Smatram da su ovim amandmanima napravljeni važni pomaci u jačanju nadležnosti države, efikasnosti i funkcionalnosti institucija BiH. To će sigurno ubrzati put naše zemlje prema euroatlanskim integracijama, te omogućiti da država BiH preuzme odgovornost za pregovaranje, usvajanje, provođenje potrebnih evropskih standarda. Ovim izmjenama nismo obuhvatili sva sporna pitanja, jer zato nije postojao neophodan konsensus. Podsjećam, da je ovo samo prva faza. Vjerujem da će u narednoj fazi, nakon predstojećih izbora biti moguće razgovarati i postići konsenzus po drugim pitanjima, koja u ovoj fazi nisu obuhvaćena. Uvjeren sam da su ova rješenja dobra i za Srbe i za Hrvate i za Bošnjake i za sve građane BiH. Dobri su za naš domovinu. Ovim amandmanima nije tretirana, tj. nije minjenjana ustavna pozicija konstitutivnih naroda. Ako imamo efikasniju i funkcionalniju državu, koja može da rješava probleme i pitanja građana i bude partner međunarodnoj zajednici, Evropskoj uniji i NATO, onda je to dobro za sve naše narode, onda je to dobro za sve građane BiH. O predloženim amandmanima vođena je široka javna rasprava, iznesena su različita mišljenja, što je sasvim normalno, počev od onih koji podržavaju, do onih koji se protive ovim amandmanima.

U svakom slučaju, ubjedljiva većina podržava ove amandmane, kao važan korak naprijed i prvu fazu ustavne reforme. Svakako, uvijek vodeći računa da ta većina, osim većine građana mora uključivati i većinu političkih predstavnika iz sva tri konstitutivna naroda. U BiH ovakva i druga pitanja mogu se rješavati samo uz neophodan konsenzus, za koji su potrebni kompromisi i ovi amandmani jesu rezultat kompromisa i niko nije dobio ono šta je tražio, pogotovo niko nije dobio ono što je želio. Osim toga, oni su jedan važan test za institucije BiH, ali isto tako za bosanskohercegovačke političare. Postizanjem dogovora i njihovim usvajanjem, pokazat ćemo sposobnost da od međunarodne zajednice i njenih institucija možemo u potpunosti preuzeti odgovornost za vođenje države.

Dame i gospodo, za sve one koji imaju dilemu ili su protiv, molim da još jedanput razmisle. Alternativa ovim izmjenama jeste zadržavanje postojećeg stanja, tj. Dejtonskog ustava sa svim njegovim greškama i manjkavostima. Svi koji se opredijele i glasaju protiv, trebaju da budu svjesni kako se to može odraziti ne samo na reforme i evropski put BiH, već i na opstojnost naše zemlje uopće. Najmanje što bi se moglo desiti jeste radikalizacija i destabilizacija prilika u BiH, što morate priznati nikom ne odgovara. To bi značilo ogroman korak nazad u svakom pogledu i gubitak vremena za građane, gubitak vremena za našu zemlju. Mnogi u međunarodnoj zajednici bi se zapitali, da li se oni u BiH mogu o bilo čemu dogovoriti, a neki možda i posumnjati uopstojnost i perspektive naše države. A, mi dobro znamo kome bi to odgovaralo i ko bi od toga imao koristi.

Zato vas još jedanput molim da dobro razmislite. O ovim amandmanima izjasnili su se, također, brojne međunarodne institucije i države, počev od Evropske unije SAD, Austrije, Turske, do OSCE-a, Venecijanske komisije itd. i svi smatraju da je ovo dobro za BiH i da ove amandmane treba podržati. Institucije BiH, kao što su Vijeće ministara, Ustavno-pravna komisija Zastupničkog doma, predlaže, podržale su ovaj prijedlog amandmana, s toga vas u ime Predsjedništva BiH i svih potpisnika sporazuma pozivam da nakon rasprave usvojite ove amandmane. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Tihću, predsjedatelju Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Riječ ću sada dati predsjedatelju Ustavno-pravnog povjerenstva Zastupničkog doma gospodinu Mirsadu Ćemanu, a za raspravu se prvi prijavio gospodin Sead Avdić i molim vas da se pravovremeno prijavljujete. Izvolite gospodine Ćeman.

MIRSAD ĆEMAN

Hvala lijepa gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, uvažene kolege poslanici i cijenjeni gosti,

Vi ste gospodine predsjedavajući dali osnovne podatke o proceduri provedenoj do dana današnjeg, vezano za Prijedlog ovih amandmana. Ustavno-pravna komisija kao i svaka druga nadležna komisija je, po prijedlogu ovih amandmana dala svoj pisani izvještaj i vi ste cijenjene kolege i kolegice, nadam se ovo sve skupa dobili i pročitali. Nije mi namjera, naravno, da u ime Ustavno-pravne komisije ponavljam ono što ste već imali priliku pročitati. Želim samo na jedan dio ovog izvještaja, na neki način dodatno skrenuti pažnju. Stoji u izvještaju da je 12. ovog mjeseca obavljena javna rasprava o Prijedlogu amandmana. Zapravo, javna rasprava o prijedlogu amandmana na Ustav BiH i predlagača Predsjedništva BiH, trajala je cijelo vrijeme do sjednice Ustavno-pravne komisije, zapravo do onog momenta dok Ustavno-pravna komisija nije odlučila o principima predloženih amandmana. Ovo ističem

zato što je, upravo na poziv Ustavno-pravne komisije, a što je bilo u skladu sa Poslovníkom, mnogi građani pojedinačno ili organizirali, institucije itd. su kroz razne oblike komunikacije bilo faksovima, poštom, elektronskom poštom ili, pak, na dan organizirane javne rasprave ovdje u zgradi Parlamentarne skupštine, dostavili su svoja mišljenja, prijedloge, ocjene, stavove itd.

Dakle, javna rasprava nije završena 12. ovog mjeseca, nego je, zapravo trajala sve do 19. ovog mjeseca.

Kako su se, vezano za prijedloge iz javne rasprave, očitovali oni kojima je to bilo dostavljeno, a to su u prvom redu bili članovi Ustavno-pravne komisije, a sve što je stiglo na adresu Parlamentarne skupštine, pored onog što je stizalo na njihovu ličnu adresu je prezentirano i dostavljeno članovima Ustavno-pravne komisije, naravno, vidi se iz izvještaja.

Cijenjene kolege, ja sam htio, dakle, samo na ovaj detalj iz izvještaja ukazati. Ustavno-pravna komisija je, naime, potrudila se i nastojala Predstavničkog doma, naravno i kolege iz druge Ustavno-pravne komisije, iz drugog doma da da priliku građanima da kažu ono što žele. Na nama je, naravno, imajući sve to u vidu, kao što je sve imala u vidu Komisija i njeni članovi, donese pravilnu odluku. Toliko gospodine predsjedavajući. Hvala lijepa.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Riječ ima gospodin Sead Avdić, neka se pripremi gospodin Elmir Jahić.

SEAD AVDIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, poštovani gosti, uvaženi članovi Predsjedništva, Vijeća ministara, dame i gospodo, vaše ekscelencije,

Ovo je jedna od istorijskih sjednica Predstavničkog doma i svaki poslanik nosi sa sobom visok teret i odgovornost za budućnost ove države i u tom smislu svaka riječ i svaka misao bi trebala i morala biti utemeljena na formalno-pravnoj logici Ustavu BiH itd.

Klub, Mješoviti klub u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH, podržava ustavne promjene i smatra ih neophodnim i nužnim. U kojem obimu su one napravljene i koje dometa imaju, u smislu promjene, ja bih rekao zastrašujuće logike bosanskohercegovačke politike i jednostavno stanja u Ustavu BiH, koji producira po nama visok stupanj napetosti i nestabilnosti države, ne može se dati uslovno rečeno prolazna ocjena. Uz svo poštovanje, ovo nisu korjenite ni suštinske promjene Ustava BiH. Tu se slažu i međunarodna zajednica, slaže se veći dio javnosti u BiH. Klub, također smatra da nam trebaju ustavne promjene, još jedanputa ponavljam i da, jednostavno ono što je napravljeno, od šest ili sedam lidera političkih stranaka, treba respektovati i poštovati na političkoj pozornici BiH, ali, objektivno sama metodologija, procedura, način dolaska do ustavnih rješenja se ne može prihvatiti kao jedan logičan, normalan, formano-pravno utemeljen postupak promjene Ustava jedne zemlje ili jedne države i u tom kontekstu, daleko od očiju javnosti u istinu u Centralnoj banci, šest, sedam ili osam političkih lidera se dogovaralo, jednostavno o promjeni Ustava BiH.

Znači, ovo nije bio javan, transparentan proces. Ovo je proces, koji je, jednostavno omogućio svega 15 dana javne rasprave i u tom smislu, sigurno upozorava javnost i BiH da li se može za 15 dana izvršiti konsultacija sa izbornim biračkim tijelom i, jednostavno dobiti politička volja većine građana i naroda u BiH. To ostaje otvoreno pitanje. 15 dana je, odveć

malo za ovakve ustavne promjene u BiH, objektivno, što znači, moja osobna lična reakcija jeste, na nekoliko ovih detalja, prije svega da pojasnim. Ustavno-pravna komisija u četvrtak poslije podne sa dosta kontroverzi, pa ja bih rekao i okrnjenog legitimiteta s aspekta satima, satima odgađanja jednostavno usvajanja amandmana i to tehnički izmjena u amandmanima, koji su već prije prezentirani, a te tehničke izmjene su u činjenici, u suštini bile objektivno suštinske izmjene u posljednjoj fazi pet minuta do dvanaest prije usvajanja ustavnih promjena u BiH. Nemojte nas uvjeravati da to nisu bile suštinske promjene. Nisu to bile tehničke promjene. Nisu to bile formalne promjene. To je rađeno 6 – 7 dana prije, jednostavno usvajanja u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH, da li se može stvarno tako, u takom jednom vremenskom tjesnacu, omogućiti ljudima da spoznaju o čemu se radi. Ne može gospodo i nemojmo se zavaravati, što znači da to što s događalo na Ustavno-pravnoj komisiji, apsolutno krnji njen legitimitet i u petak izjutra su poslali obavijest ko je, jednostavno amandmane uložio da su amandmani odbijeni. Sad ja vas pitam, kako je stvarno moguće u petak, gdje sam stvarno bio opravdano odsutan to jutro, ne dobivši poruku Ustavno-pravne komisije obnoviti amandmane i braniti u plenarnoj fazi. Stvarno se postavlja pitanje. Ja sam to postavio pitanje Proširenom kolegiju i, jednostavno, Prošireni kolegij nije imao političke volje ni sluha, jednostavno da odobri samo jedan amandman da ide u plenarnu fazu. To je stupanj demokratičnosti u ovom parlamentu.

Znači, još jedanput ponavljam, u petak izjutra smo dobili u sandučice jednostavno izvještaj Ustavno-pravne komisije, a zasjeda se u utorak. Sad se stvarno pitam da li je moguće tako promptno reagirati na sve ono što je rađeno na Ustavno-pravnoj komisiji. Znači, puno jednostavno imam razloga da tražim da se po članu 94. tačka 3. pod a) jednostavno moj amandman omogući njegovo razmatranje u plenarnoj fazi na Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Puno argumenata ima ka tome, dakle, ima malo političke volje, nema problema da se to i ne ...

Drugo što želim da pojasnim još jedanputa da ne bi bilo kontraverzi, ponavljam još jedanputa Dejtonski mirovni sporazum je privremeni dokument i njegov Aneks IV također je privremeni dokument. Mi smo još u procesu implementacije jednog i drugog i vojnog i civilnog dijela Dejtonskog sporazuma i, u tom kontekstu je logično i formalno-pravna logika upućuje da se prvo taj dokument treba usvojiti ovdje, dobiti demokratski puni legitimitet i onda imati amandmane na takav jedan, jednostavno dokument. To je moja bila intencija. Usvojimo, jednostavno prvi puta u Parlamentu, jednostavno da ovjerimo Dejtonski sporazum i to nije problem, ali, također nije to jednostavno dovoljno ustavno pojašnjeno niti ustavni eksperti jednostavno imaju tu saglasnost oko ovih riječi o kojima govorim. Znači, moja kontroverza, moje unutrašnje kontraverze i ono što se događalo u bosanskohercegovačkoj su me motivirali da, jednostavno iznesem ovo o čemu sam govorio i da jednostavno još jedanput kažem ja sam poštovao Dejtonski sporazum, poštujem ga i danas, izlazio na izbore, učestvovao u njegovoj implementaciji, to nije sporno. To je privremeni dokument Dejtonski sporazum. Znači, nije zakovan, niti je jednostavno sporazum do vijeka vijekova. Što znači, to je moje obrazloženje.

U tom kontekstu, ja mislim na kraju da mogu izraziti također jedan svoj prijedlog, koji, također, nije naišao na odobravanje na Proširenom kolegiju, a to znači prijedlog s obzirom na važnost najvišeg zakonodavnog akta jedne zemlje, najvišeg pravnog akta jedne zemlje, da objektivno izjašnjavanje kao način glasanja pokušamo promišljati da omogućimo tajno glasanje u ovom predstavničkom domu. Reći ćete nije to u Poslovniku. U Poslovniku 136. član to omogućava. Može se promijeniti Poslovnik zaključkom Dom i jednostavno omogućiti najviši institut demokratske procedure, a to je tajno glasanje. Ja ću javno glasati, ali

tajno glasanje da bi zaštitili ljude, koje su vrhovi i centri političkih stranaka, u najvećoj mjeri ovih dana kroz konsultacije, kroz sastanke itd. motivirali, da blago kažem, motivirali da glasaju za i, jednostavno da spriječe bilo kakav oblik neposlušnosti s aspekta centara političkih stranaka i lidera koji su ovo dogovarali. Nažalost, gospodo i dame, ja to moram kazati, evidentno je da je bilo pritisaka na poslanike. Prije svega od onih koji su odgovarali ustavnim promjenama i trebali bi se neki prepoznati u ovim riječima.

Znači, tajno glasanje, kao najveći institut demokratske procedure, tražim da se glasa i da jednostavno se pokuša tajnim glasanjem izjasniti o najvišem pravnom aktu jedne zemlje. Puno argumenata da ne objašnjavam od petnaestodnevne javne rasprave ovdje, jednostavno ovakve vremenski dinamike, koja je apsolutno nepovoljna od strane, jednostavno, ustavnih amandmana i svega ostalog što se događalo i na kraju, ja se izvinjavam entitetsko glasanje je najsporniji element ustavnih amandmana, entitetsko glasanje, koje je Venecijanska komisija 11. marta 2005. godine predložila da se izbací iz Predstavničkog doma, suprotan je misiji Predstavničkog doma, suprotan je izboru Predstavničkog doma i, apsolutno nepotreban. Taj dodatni osigurač favorizira jedan entitet, pa da kažem i jedan narod i u tom kontekstu on je predstavljen u Dom naroda, apsolutno je nepotreban. Ponavljam još jedanputa. Ničim utemeljen u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH.

U tom kontekstu predlažem da hladne glave razmislimo da pokušamo postići danas konsenzus, malo treba političke volje. Ako ta politička volja ovih šest koji su potpisali bude politički diktat i bude nasilje nad mišljenjem iznošenja slobodnih promišljanja i argumenata, onda to neće biti dobro za BiH. Ova država nije, sila joj je, što se kaže, dojadila, a jednostavno nevolja postala vrlina i prkos postali sastavni dio ponašanja ljudi u ovoj zemlji. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Avdiću.

SEAD AVDIĆ

Ja se izvinjavam gospodine predsjedavajući, mislim uz puno uvažavanje, Na kraju, ja moram, također kazati i zamolio bih, s obzirom da je američka administracija bila medijator ovih razgovora, ja to zovem razgovori, ne pregovori, ne zastavice i dva stola, nego razgovora, s obzirom da američka administracija ima puni stupanj odgovornosti za ovaj projekat ustavnih reformi, s obzirom da težimo da to bude kontitet ustavnih reformi itd. bilo bi dobro da, možda, saslušamo ili čujemo ili predstavnika ili ako predsjedavajući vi imate neke dokumente, koji su najsvježijeg karaktera, koji nam daju poruku da će biti obezbijeđen kontinuitet ustavnih promjena u BiH, jer to je jedan sufticiran projekat sa više faza i u tom kontekstu možda dijelom relaksirati situaciju u Parlamentu BiH. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Replika gospodin Sipović. Replike su poslovniki do tri minute. Nemojte mi poslije intervenirati, ako upozorim na vrijeme. Hvala. Izvolite gospodine Sipoviću.

MIRSAD SIPOVIĆ

Ja ću kao član Ustavno-pravne komisije, sa pravnog aspekta intervenisati gospodine predsjedavajući na vašu maloprije intervenciju, pa ste prozvali da se po članu 111. ili 113.

usvaja dvotrećinskom većinom poslaničkog doma, ja bih vas samo ispravio radi javnosti da ne usvajaju se amandmani na Ustav na osnovu Poslovnika, nego bih vas ispravio, to je predviđeno članom 10. Ustava tačka 1. amandmanska procedura.

Druga intervencija. Ja se smatram kao odgovorni poslanik i pozivam poslanike u ovom cijenjenom domu, da iznose svoje političke stavove i političke stavove stranke, ali pošto se radi o političkom dokumentu Ustavu, najvećem političkom pravnom aktu, koji ima u sebi osim političkih, socioloških, pravno-ekonomskih, a posebno s aspekta socioloških i položaj BiH u međunarodnim okvirima, da u tom kontekstu i ... i ja pozivam poslanike na konsultaciju pravnih eksperata iz oblasti ustavno-pravne materije i da kompetentno mogu diskutovati, konstruktivno raspravljati u ovom domu.

U tom kontekstu, molim vas, repliciram na prijedlog uvaženog poslanika Seada Avdića da je predložio da se glasa u ovom domu o amandmanima sa dvije trećine ovih glasova. Taj prijedlog ne može po Poslovniku, jer je predviđena jasna procedura članom 66. načina glasanja putem elektronskog, dizanjem ovih ili prozivanjem prozivki pojedinačno svakog poslanika, a članom 67. tačka 4. kad se glasa o amandmanima na Ustav, onda se mora javnosti obavijestiti, dati u javnost kako je svaki poslanik glasao za ustavne amandmane. U tom kontekstu to ne može, to je protivno. Ovakav je prijedlog protivan Poslovniku ovome i ja kao odgovoran poslanik, pošto ovaj, našu istorijsku sjednicu pred ovim parlamentom prati javnost i predstavnici međunarodne zajednice, koji nam zdušno pomažu da izađemo na putu euroatlanskih integracija i da napravimo nešto dobro za ovu državu, narode i građane, predlažem da se glasanje izvrši po članu 66. pojedinačno prozivkom svakog poslanika i da javnost zna kako je svaki poslanik glasao za ovo. To je moje parlamentarno pravo.

MARTIN RAGUŽ

Vrijeme gospodine Sipoviću.

MIRSAD SIPOVIĆ

To je repliciranje i to predlažem u tom kontekstu, a molim vas poslije izlaganja predsjednika mog kluga iz SDA, ja ću se usmjeriti u dva pravca moja diskusija, jedan aspekt politički, a drugi je pravno-teoretski.

MARTIN RAGUŽ

Hvala vam. Javite se za raspravu i dobit ćete riječ. Gospodine Sipoviću, hvala vam na ovoj intervenciji, s tim da vas moram podsjetiti točno piše predamnom što sam rekao kao predsjedatelj Doma oko procedura i još ću vam jednom pročitati svima da ne bi bilo zabune.

Skrenuo sam pozornost da se prigodom razmatranja amandmana slijedi osnovni zakonodavni postupak, a to je članak 111. Dakle, nisam kroz članak 111. govorio o dvije trećine. Dvije trećine su regulirane člankom 113. i to sam također posebno naglasio. Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Elmir Jahić, predsjednik Kluba SDA u Zastupničkom domu.

ELMIR JAHIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući.

Prije svega htio bih pozdraviti Kolegij našeg doma, članove Predsjedništva, sve druge funkcionere i goste, koji su danas prisutni na ovoj, zaista, značajnoj sjednici našeg doma, a i

treba biti značajno, jer, evo, prvi put nakon deset godina nalazimo se u takvoj situaciji da su na dnevnom redu izmjene i dopune Ustava BiH.

U svakoj državi, mi vrlo dobro znamo da je ustav najviši pravni akt i da posao promjene ustava predstavlja izuzetno složen, ozbiljan i težak posao, koji je često praćen velikim dilemama, argumentima, kontra-argumentima, pa ako hoćete i raznim bojazima, strahovima itd.

Imajući u vidu složenu strukturu BiH i imajući u vidu sva dešavanja, bolna dešavanja, koja su bila u našoj skoroj prošlosti, očito je i sasvim logično da su sve ove pojave u BiH u našem parlamentu i prilikom promjena našeg ustava, puno intenzivnije.

Građani BiH i predsjednici političkih faktora i političkih partija u BiH, pa i u međunarodnoj zajednici su, usudio bih se reći od samog početka znali, od samog potpisivanja Dejtonskog sporazuma znali da je ovaj ustav izuzetno komplikovan, kontradiktoran i kao što znamo u suprotnosti u nekim odredbama sa Konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, ali, očito da nije bilo političke volje, a i ako hoćete bilo je puno dilema, strahova da se Ustav mijenja.

To što mi danas prvi put, nakon deset godina u parlamentarnoj proceduri, dakle, ne nametnuto, nego u parlamentarnoj proceduri, kako je to predviđeno postojećim Ustavom i kako se svugdje u demokratskom svijetu o tome raspravlja, dakle, kada mi u parlamentarnoj proceduri raspravljamo o amandmanima na Ustav je, po meni, veliki rezultat, jer pokazujemo prije svega da smo spremni se suočiti sa svim ovim dilemama i problemima, o kojima je bilo govora i u javnoj raspravi i danas će veoma, također će biti riječi o tome. Dakle, da smo spremni da se suočimo sa tim dilemama i pitanjima sa jedne strane i spremnosti na kompromis sa druge strane.

Postojeće stanje, svi kažemo da nismo zadovoljni sa postojećim stanjem, ali postojeće stanje se ne može mijenjati ne činjenjem i, s toga Stranka demokratske akcije, smatra da mi moramo napraviti taj prvi korak, da moramo nešto učiniti da bi krenuli u promjenu postojećeg stanja i to je osnovni razlog zbog kojeg mi smatramo da trebamo podržati i principe i amandmane na Ustav BiH.

Mi sa nekim rješenjima sigurno da nismo zadovoljni, međutim, očito je da postoji puno dobrih, puno kvalitetnih rješenja, za koje treba, koje treba podržati, tu su prije svega rješenja oko nadležnosti BiH, tu su rješenja oko Vijeća ministara, Parlamenta BiH itd.

Očito je da za neka postojeća rješenja nema političke volje i ako ta politička rješenja su prisutna u Ustavu od '95. odnosno '96. godine i, ako su ta rješenja, pa mogli bismo reći u blagoj koliziji sa političkom praksom u demokratskim zemljama, ali mi znamo da svi društveni procesi u BiH, politički, ali i koji su uspjeli, znamo da su se oni odvijali postepeno, evolutivno korak i korak, govorim o uspješnim političkim i društvenim procesima u BiH.

U tom kontekstu Stranka demokratske akcije i promatra ovaj paket ustavnih reformi, odnosno kao bitan korak na putu, prije svega reformi BH društva, ali i države BiH. Jer, svi se slažu, evo i danas smo vidjeli i oni koji podržavaju, koji su do sada javno podržavali i oni koji su osporavali ove amandmane, ali usudio bih se reći da postoji konsenzus da treba nastaviti ove ustavne reforme i da ove reforme nisu dovoljno duboke i sveobuhvatne i tu imamo konsenzus, ali, također imamo ubjeđenja i obećanja, dakle, kako relevantnih političkih

predstavnik u BiH, ali tako i relevantnih političkih predstavnika iz međunarodne zajednice, pa, ako hoćete i pravnih međunarodnih eksperata u vidu Venecijanske komisije itd., da je ovo samo prva faza ustavnih reformi i time se potvrđuje ovim sporazumom, kojem se nadam da ćemo ga usvojiti kada usvojimo i amandmane BiH.

Pošto je SDA opredijeljena da mijenja postojeće stanje u bosanskohercegovačkom društvu i dražvi, te da je alternativa promjeni Ustava status kvo, dakle, postojeće stanje, imajući u vidu da doživljavamo BiH kao državu ravnopravnih naroda i građana, te da prilikom donošenja izuzetno značajnih političkih odluka, kao što su reforme Ustava, treba postojati dovoljan broj, odnosno dovoljna politička volja političkih predstavnika sva tri naroda i građana u BiH, a uz čvrste garancije domaćih i relevantnih političkih faktora međunarodnih da se ustavne reforme trebaju nastaviti, te da je ovo prva faza ustavnih reformi, Klub SDA podržava ove principe i amandmane na Ustav BiH. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa gospodinu Jahiću. Sljedeći je gospodin Ibrahim Đedović. Izvolite, neka se pripremi gospodin Beriz Belkić.

IBRAHIM ĐEDOVIĆ

Poštovani predsjedavajući, članovi Predsjedništva, Vijeća ministara, na čelu sa predsjedavajućim, uvažene ekscelencije, dame i gospodo, kolegice i kolege zastupnici,

Govorim u ime Demokratske narodne zajednice i u svoje osobno ime i ovo što ću reći rezultat je naših promišljanja, nikakvih pritisaka, nikakvih ucjena, nikakvih motiviranja, rezultat naših gledanja na stanje u BiH i naše gledanje na predložene ustavne amandmane.

Prvo, želim javno reći da nismo zadovoljni načinom vođenja pregovora, odabirom političkih subjekata, koji su učestvovali na tim pregovorima i razvojem ukupnog toka vođenja pregovora. Mislim da nemam potrebe to elaborirati. Korišten je termin osam najvećih, najjačih političkih stranaka, izostavljeno je da je vođeno računu o većinskom nacionalnom sastavu svake pojedine političke stranke itd.

Druga stvar koja po nama nije dobra je, činjenica da se odmah nakon objavljivanja da je potpisan sporazum u javnosti stvorila dva bloka, vjerujem da većina nije ni pročitala šta unutra piše. Jedni su bili apriori za, jedni su bili apriori protiv i druga negativna stvar po nama je, upotreba jako teških riječi izdaja, smrt Bosne, osuda, gubljenje konstitutivnosti naroda itd. ja mislim da su sve to termini, koji nikome ne vode i ne nude bolje, ne nude dobro. Pozivam i danas u toku rasprave, a inače i dalje, da se kanimo teških riječi, devalviramo i smisao tih riječi i ne pomažemo nikome. Mislim da trebamo trijezne glave govoriti činjenicama, a ne emocijama.

Ono kada govorimo o sadržaju ustavnih amandmana, ja jasno želim reći, da je naše opredjeljenje funkcionalna država, uređena po mjeri čovjeka. Protiv smo rješenja u kojima je čovjek uređen po mjeri države. Smisao države je da čovjeku omogući da pristojno živi i mislim da smo svi dužni da gradimo i tražimo rješenja, koja konačno u ovoj zemlji trebaju da donose bolji život. Putevi do dolaska do boljeg života, znamo da su mogući na dva načina, a želim reći prvenstveno ovdje o promjenama. One mogu da se dogode revolucijom ili evolucijom. Revolucija je u ovoj zemlji isključivo rješenje.

Dakle, naše je mišljenje da možemo do rješenja doći i do promjena jedino dogovorom. Bosnu i Hercegovinu gledamo kao zemlju od Bijeljine do Neuma, od Nevesinja do Velike Kladuše i mi moramo tražiti rješenja sa svim ljudima koji žive na tom prostoru. Ničije ciljeve ne možemo zadovoljiti u potpunosti. Ne možemo nikakva rješenja nametati. Dakle, moramo mukotrpno umjesto teških riječi, mukotrpno dogovarati i činjenicu da neko misli različito po nekom pitanju ne smijemo doživljavati kao protivnika države, kao čin izdaje, moramo tražiti pitanja u kojima se slažemo. Mislim da je ovo put i mi u tom pravcu gledamo na trenutne ustavne amandmane i na promjene.

Kad gledamo dalje sadržaj, neću govoriti o pojedinim poglavljima, ali želim reći generalno. Ni jedno rješenje ne unazađuje stvari u BiH. Dakle, ni jedno od ponuđenih rješenja ne ide korak unazad. Čak i najveći kritičari kažu da ima rješenja, koja nude mali pomak naprijed. Ako je tako, a ja vjerujem da jeste, po logici stvari, mi bi trebali te male korake prihvatiti, naravno, odgovorno, svjesno i planski, želeći graditi korak po korak. Mi predstavljamo građane koji žele da bolje žive i svi, bez obzira na naciju, bez obzira kako se zvao, želi da ima bolju školu, želi da ima bolji posao, želi da ima bolnicu, želi da ima odjeću, obuću, hranu, lijekove, nama su to već ljudi dovedeni pod upitnik, da li imaju za taj egzistencijalni minimum i mi moramo zaboraviti naše želje, moramo se suočiti sa tom realnošću i graditi put, koji tim ljudima nudi bolje.

Dakle, vjerujući u ovo što sam rekao i vodeći računa o onome na početku, vjerujući u nastavak ustavnih promjena, jasno naglašavajući da nismo zadovoljni sadržajem ponuđenih rješenja, ali vjerujući da ćemo do njih doći na način na koji sam rekao, ja ispred Demokratske narodne zajednice želim reći da je naš stav da podržimo ustavne amandmane u BiH. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Za riječ se javio gospodin Beriz Belkić. Neka se pripremi gospodin Špirić.

BERIZ BELKIĆ

Ja još jedanput pozdravljam sve prisutne i govorim u ime kluba poslanika Stranke za BiH.

Dakle, mi jesmo, apsolutno za promjene i sama suština i smisao našeg postojanja jeste izgradnja normalne, demokratski uređene BiH. Mi od '96. godine to radimo u tri rečenice, počev od izbora '96. godine, koji su dozvoljavali da se glasa iz tuđih kuća, pa do korporacija o kojima se i danas ne možemo da dogovorimo, mi smo se stalno zalagali za izgradnju institucija BiH, naravno i sa drugim, ali, očigledno nedovoljno i očigledno neučinkovito, jer nismo imali podršku. Ali, stvari su se dešavale. Po nekoliko godina je trajala uspostava, recimo, Državne granične službe, Sud BiH, Tužilaštvo BiH smo dobili nametanjem, odnosno donošenjem zakona od visokog predstavnika. Dakle, mi jesmo za promjene.

Zašto nismo za predložene amandmane ili promjene. Naravno, ja neću govoriti kad je riječ o ovim principima koje je predlagač iznio, jer sam pokušao kroz raniju proceduru dobiti određena tumačenja, naravno, da nisam dobio. Dakle, ovdje nije finansijski aspekt uopće obrađen ovog cijelog projekta, niti je javnosti ni ovom parlamentu rečeno šta ovaj projekat košta, ali, evo da sada se ne bvim time. Mi jednostavno smatramo da ovakve promjene ne otvaraju proces, niti su prvi korak promjena koncepta, odnosno ustavne matrice, za koju mi

mislimo da državu čini potpuno ovisnom i dovodi je u podređeni položaj u odnosu na entitete i bolje rečeno, entitete dovodi u naddržavni položaj u odnosu na državu BiH.

Da se ovaj proces ne otvara i da se ne dešava taj prvi korak promjene koncepta i te same matrice, to se potvrđuje na način definiranja nadležnosti kako su definirane u amandmanima i u postojećem stanju. Dakle, uvijek su uslovljene entitetskim glasanjem i uvijek ima tamo ona odredba sve što nije izričito navedeno da je državna nadležnost, nadležnost je entiteta, a onda to dovodi u pitanje i one formulacije i ostale uređene zakonom itd. Dakle, uvijek postoji taj krug, savršeni krug instrumenata, koji entitete dovode u nadređeni položaj u odnosu na državu BiH. Kakav rezultat imamo i kakvu filozofiju imamo, Stranka za BiH ne može prihvatiti da država BiH se razumijeva kao zajednica entiteta. Stranka za BiH ne može prihvatiti da Predstavnički dom, dom građana bude dom entiteta. Mi institucije BiH razumijevamo izvornim institucijama BiH, a ne zajedničkim institucijama entiteta. Mi nadležnosti BiH razumijevamo izvornim, a ne na veresiju.

Dakle, potvrđivanje ovakvog koncepta ne integriše se BH društvo, ne kreira se opšti interes, nego se stimuliraju i zadržavaju procesi daljih podjela, supermacije parcijalnog interesa naroda nad opštim, evo imamo ovdje primjer zadržavanja entitetskog glasanja itd. čini se nepravda prema hrvatskom narodu. Dakle, ta filozofija, niti praktično ova rješenja ne dovode državu u poziciju da rješava unutrašnje socijalno-ekonomske probleme, niti joj daje sposobnost da ispunjava uslove prema integracijama.

Pored svega ovoga, mi smo pokazali vrlo konkretnu kooperativnost, odnosno pokušaj kooperativnosti i predložili smo jedan jedini amandman. Amandman se odnosi na ukidanje entitetskog glasanja u Predstavničkom domu. Mi bismo željeli danas da čujemo, za razliku od dosadašnjih procedura, naravno, predlagač nije obavezan, ali bi nama bilo veliko zadovoljstvo da čujemo predlagača šta misli o amandmanima, ne samo o našim nego i o amandmanima ostalih, jer mi se pitamo, obrazloženje zašto, argumentacija da je ovaj amandman prihvatljiv. Ako imamo Vijeće ministara, gdje smo ugradili paritet, gdje smo ugradili način odlučivanja koji garantuje sigurnost predstavniku svakog naroda da može izraziti, evo da kažem u izvršnoj vlasti volju naroda, ako imamo Dom naroda, prema kojim je obaveza da se dostavi svaki dokumenat koji se na Predstavničkom domu usvaja, dakle, da se dostavi na uvid i ako imamo vitalni nacionalni interes, složiti ćete se vrlo, vrlo široko definiran, ako imamo rotaciju u Predsjedništvu, konsenzus u odlučivanju o bitnim stvarima, postavlja se pitanje čemu entitetsko glasanje u Predstavničkom domu, u domu građana. Mi se bojimo da je to zbog toga da se zadrži ova pozicija nadređenosti entiteta nad državom BiH i zadržavanje svih mogućih poluga, instrumenata koji će afirmirati uvijek volju ili interes entiteta u odnosu na državu.

Naravno, mi smo pokušali u ovih nekoliko mjeseci prezentirati javnosti naše stavove, organizirajući tribine, naravno kao i drugi sa različitim pristupima itd. što je u svakom slučaju dobro da građani BiH konačno neke stvari i doznaju i shvate. Ja moram ustvrditi da, praktično, nakon deset godina prvi put su Dejtonski ustav građani BiH možda počeli razumijevati šta je to i kakva ona rješenja ima i kakav on sadržaj uopšte ima.

Dakle, mi smatramo da nije nužna brzina, da ako se ustavne promjene ne dese do izbora, da BiH neće propasti, niti će se desiti nešto katastrofalno za građane BiH. Mi smatramo da treba ovu javnu raspravu nastaviti, uključiti cijelo društvo, civilno društvo, sve strukture, uključiti stručnu javnost, koje je vrlo malo bilo. Mi smo objavili jednu stručnu ekspertizu u dnevničkim novinama, pokušavajući na taj način da ona bude dostupna građanima. Mi mislimo da u nastavku procesa treba više respektovati oficijeln stavove i Američkog senata, Evropskog parlamenta, Venecijanske komisije, Monitoringa Vijeća Evrope itd. i u

jednoj, da tako kažem, mirnijoj atmosferi izaći sa argumentacijama i nakon široke javne rasprave doći do rješenja koja će biti prihvatljiva za sve.

Dakle, ovisno od odnosa predlagača prema našem amandmanu, mi ćemo se odrediti o ukupnosti paketa kojeg imamo pred sobom. Ja nisam optimista, iz prostog razloga što predlagači imaju limitiranu situaciju potpisan sporazum itd., ali su, eto u određenim situacijama na neke intervencije gospodin Sead Avdić je nešto govorio, ipak, intervenirali.

Dakle, evo, mi ćemo čekati da vidimo hoće li predlagači se izjasniti o ovome, ali procjenjujući odnos, dosadašnji odnos prema našim amandmanima, mi ćemo glasti protiv ponuđenih amandmana, smatrajući da danas glasajući protiv amandmana da glasamo za nastavak procesa, koji će dovesti do promjene koncepta, odnosno matrice ustavnog rješenja u BiH.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodine Belkiću. Rieč ima gospodin Nikola Špirić, drugi zamjenik predsjedatelja Zastupničkog doma. Neka se pripremi gospodin Vinko Zorić.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Gospodo predsjedavajući, cijenjene kolege i kolegice poslanici, članovi Predsjedništva, Vijeća ministara, vaše ekscelencije, naime ja ću se striktno držati dnevnog reda i govoriti o principima na kojima počivaju amandmani i o kojima, pretpostavljam da ćete svi vi govoriti, a onda ćemo imati, ukoliko pređemo u drugu fazu razloga da pričamo i o ulozenim amandmanima.

Ali pre samog govora o principima želim javno da pozdravim sve one dakle lidere političkih partija, predstavnike međunarodne zajednice, ambasadore, EU, SAD-a koji su na indirektan način, u jednom reklo bi konsultativnom smislu pomogli da danas na stolu po prvi put, nakon 10 godina od potpisa Dejtonskog mirovnog sporazuma imamo konkretne principe i amandmane.

I zato mi se dopada ton dosadašnje rasprave. Zapravo šta ovo danas bi trebalo da znači za Bosnu i Hercegovinu i njene građane. Ovo je trebala biti jedna radost. A zašto to nije, postavimo sami sebi pitanje. Zato što do sada kada su provedene bilo koje reforme lideri među koje ponekada, ili evo spadam i ja su promovisali upravo ono oko čega se ne slažu. Nikada nisu smogli snage da promovišu ono oko čega se slažu. zato je svaka reforma kod građana bila dočekivana sa rezervom, jer su prepadani. Evo i ovih dana su strašeni ustavnim promjenama. Ja želim da kažem da su ovo radikalni pomaci u reformi Ustava, po mom viđenju. Radikalni iz razloga jer su imali za cilj da stvore efikasne državne strukture koje će ubrzati put Bosne i Hercegovine ka evratlanskim integracijama.

Ja mislim da je radikalna promjena na reformi Predsjedništva napravljena. Radikalna u izbornom i u suštinskom smislu. Dakle imamo jasno razgraničene nadležnosti predsjednika i njegovih zamjenika i to je ta adresa koju Brisel želi da vidi u Bosni i Hercegovini. Zašto bi nekome smetalo u ovoj zemlji što će se rotirati sa jasnim ovlaštenjima svako 18 mjeseci? Jel to treba nekoga da uzbuđuje. Meni ne smeta. Moram da budem iskren da se tu desila jedna promjena koja je suštinska. Dakle vi znate da je dosadašnji izbor bio da su se birali članovi Predsjedništva iz entiteta. Sada to nema. Dakle biraju se u okviru Parlamenta iz predstavnika nacionalnih delegacija. Zašto bi to smetalo Srbima, Bošnjacima ili Hrvatima? Zašto? Ja ne

vidim ni jedan razlog, izuzev što je entitet izgubio direktno izbornu pravo. Ali tu smo imali primjedbu Venecijanske komisije da se krše osnovna ljudska prava i mislim da je napravljen kvalitetan pomak.

Ali dame i gospodo oni koji imaju strah prenos ovlaštenja ne znači negaciju entiteta. Moramo se razumjeti do kraja. Ako neko misli da prenos ovlaštenja znači 100% negaciju, to je duboka zabluda. Pročitajte izvještaj Venecijanske komisije i u ovim amandmanima u kojima ohrabruje i one koje imaju rezervu da je to kvalitetan iskorak. Mislim da se desio kvalitetan iskorak u reformi Parlamenta. Ko je mogao sanjati pre dve godine da ćemo imati predsjednika državnog Parlamenta. Dakle sa zamjenicima, predsjednika državnog Parlamenta, bez rotacije. A rotaciju imamo u Predsjedništvu. Povećan broj parlamentaraca koji treba da ubrzaju put u zakonodavnom smislu ove zemlje prema Briselu i prema atlanskim integracijama. I to je dakle ta dimenzija koju Parlament mora da dobije. Jer ono što je bila suština modernih evropskih parlamentara kod nas je bila formalnost. Jer 42 parlamentarca su nerijetko bili članovi po 10 parlamentarnih komisija. Nisu uspjeli da pročitaju zakon. I umjesto da se sve riješi u komisiji, tek počinje naša patnja kada bude parlamentarna sesija. Tada počinju svađe, jer ono što treba da riješi parlamentarni odbor ili komisija, kod nas je stalno rješavao plenim i mi smo pred očima javnosti imali samo sukobe i generiranje sukoba. Dakle i tu je napravljane kvalitetan pomak.

Možda je redukcija napravljena u smislu pokušaja svođenja na jednodomni Parlament, jer Dom naroda u suštinu služi za zaštitu samo vitalnih nacionalnih interesa. Ja mislim da je to dobro da se vitalni nacionalni interesi brane u okviru Doma naroda na državnom nivou. Sve drugo u Bosni i Hercegovini je višak. Višak su entietski domovi naroda. I ja pretpostavljam da će druga faza se baviti tom reformom. Dakle vitalni nacionalni interes da se brani na državnom nivou. Radikalni iskorak je i u okviru Vijeća ministara. Druga je stvar što će neko zvati vlada, neko vijeće ministara da bi ponovo pričali da se ništa nije desilo. Radikalna su stanovišta povećanja broja ministarstava i oblasti koje se regulišu na državnom nivou. Radikalna su stanovišta odlučivanja, jer se tamo kaže da će se odluke donositi konsenzusom. A ukoliko se ne postigne onda u drugoj fazi to podrazumjeva po jedan glas ministara iz konstitutivnih naroda, uključujući i glas predsjedavajućeg Vijeća ministara. Šta ima tu sporno? Što će nam odluka u kojoj su svi iz jednog naroda protiv? Zašto bi mene radovala ona?

Ja mislim da je to najniži nivo koje je trebalo ostaviti kao element zaštite. Daj bože da smo mi u situaciji u kojoj jedni drugima vjerujemo pa ne treba nikakav mehanizam zaštite. A da sam u pravu, Predsjedništvo je dakle i odustalo da oblast ljudskih prava reguliše u ovoj fazi iz razloga jer smo mi majstori u ovoj zemlji za kršenje ljudskih prava, ne za popravke. I trebaće se ozbiljno tim baviti u drugoj fazi. I to će biti stvar druge faze i zato je dobro da se nije ušlo u to.

Dakle, ovdje se radi, po mom o dobro odmjerenim principima koji nisu negacija niti države, niti entiteta. Ima prenosa nadležnosti entiteta na državu i mislim da treba posve biti jasan i otvoren i ne mislim da to prenošenje znači negaciju entiteta. Dakle ja ne mislim niti je to. Druga stvar ja mislim da kolega Avdić je rekao da li ovo treba, ne repliciram danas shvatiti kao teret. Ovo danas treba shvatiti kao ponos. Ne kao teret. Deset godina nakon Dejtona mjenjati Ustav svoje zemlje koja je krvarila četiri godine u okviru Parlamentarne skupštine je ponos, a onaj kome je .../dotršćalo - ne razumije se/ on se na izborima tereta rješava. Kaže skida torbu, ljudi meni je teško, ja više volim raditi druge stvari nego ovo. I zato ja mislim da ovo danas treba biti mala svečanost.

I ono što je posebno bitno, na ovim ustavnim promjenama imamo ispružene ruke Vašingtona i Brisela. Ovdje je pitanje hoćemo li pokazati mi tu zrelost, ili ćemo se ponašati kao djete koje treba da prohoda, pa kada vidi stranca, umjesto da pruži ruke i napravi prvi korak ono padne na dupe bježeći od njega. Ali ovo je, da ne zaboravimo domaći proizvod. Ovo je dakle dogovor lidera i zato danas i one koje su imali rezerve, a danas su bliski da ovo prihvate pozdravljam. Žalim ako je to što nisu bili prisutni bio razlog njihove skepse da vide koja je muka bila i da se do ovoga nivoa sporazuma dođe i zato ja mislim da iskoristimo ove ispružene ruke i napravimo prvi korak. Šta će biti druga faza, treća faza? Dok žive građani u ovoj zemlji i njenim entitetima imaće legitimno pravo da postavljaju zahtjeve za promjenom i korekcijom Ustava i one su legalne i legitime. Ono što gube konsenzus biće ustavna promjena, jer tako i piše u izvještaju Venecijanske komisije.

Zato ja one koji imaju skepsu pozivam na dijalog da se do konsenzusa dođe. Ne mislim da su njihovi prijedlozi manje bitni od ovih oko kojih smo se usaglasili, ali najgore bi bilo za ovu zemlju i sve njene građane da druga faza bude ponavljanje prve faze. I zato ja sve one koji misle da imamo dovoljno vremena da ponovimo prvu fazu upozoravam da gubimo vrijeme i da iskoristimo ispružene ruke prijatelja koji nisu bez razloga danas ovdje. Pre svega želim da pozdravim dakle sve koji su prisutni i koji prate ovu raspravu i nisu bez razloga ovdje i naravno mi ćemo odlučiti hoćemo li imati tako željenu pomoć međunarodne zajednice na koju smo se počesto pozivali.

I molim vas, oni kojima je puna usta suverenosti države Bosne i Hercegovine neka joj dozvole da napravi prvi korak. Ako joj podapnete nogu i u prvom koraku, bojim se da će na drugi korak se morati čekati duže nego što bi mnogi voljeli.

Zato ja molim sve one koji misle da trebamo konsenzusom graditi i dijalogom dolaziti do rješenja da se prihvate principi. Kada budemo o amandmanima, moja politička opcija, pošto je dio ovog političkog sporazuma, iskreno nije predlagala amandmane iako ja moram da kažem da sam jedan od ljudi koji ima rezerve, lične rezerve. I ovo kada neko kaže da li su lideri zvali, pa smisao je političkih partija da upravljaju procesima, barem koje kanališu. Jašta su nego ljudi zvali i govorili nemojte razvaljivati, podržite prvi korak. I ne mislim da je to bilo kakav politički pritisak, nego jednostavno želja da se uspije i ja ne mislim, mi nismo predlagali amandmane zato što mislimo da je nemoguće danas doći do olitičke volje da se oni usvoje. Tu je kolega Belkić u pravu.

I dakle pozivam još jednom kolege koji su sa bilo kojom dozom rezerve da će imati u SNSD-u u partijama koje danas glasaju predstavnike za dijalog za buduće promjene, stim da još jednom želim da vam naglasim izvještaj Venecijanske komisije koja kaže da je najneophodnija reforma Ustava Federacije. MOžda to bude druga faza. Nismo mi u Republici Srpskoj ne razmišljamo da ta druga faza iako bude se ticala toga će, neće okrznuti Republiku Srpsku, ili se neće ticati Republike Srpske. Ali moramo reći gdje je problem, gdje stanuje problem da ga definišemo i zajednički riješimo. U cilju traženja najboljeg rješenja mi mislimo da je ovo dovoljno i mi ćemo podržati i principe i nećemo podržati ni jedan amandman da bi principi i amandmani bili prihvaćeni. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Špiriću. Imamo dvije replike. Prvo gospođa Azra Hadžimerović, pa onda gospodin, Hadžiahmetović, ispričavam se.

AZRA HADŽIAHMETOVIĆ

Zahvaljujem predsjedavajući, uvaženi članovi Kolegija, kolegice i kolege, uvaženi gosti, imala sam potrebu da repliciram, tim više što se tiče temeljnog principijelnog stava koji je iznjio predsjedavajući Kluba Stranke za BiH gospodin Beriz Belkić. Kolega Špirić je pomenuo da entitetsko glasanje predstavlja jedan mehanizam zaštite entiteta.

Ja ću vas podsjetiti kolega Špiriću da svi mehanizmi zaštite naroda, odnosno svih građana Bosne i Hercegovine predviđeni su institucijama, odnosno Domu naroda i mehanizma koji su predviđeni. Ono što je temeljno i prigovor, a što se tiče principijelne stvari, odnosno temeljnih principa na kojima počiva i cjeli paket aranžmana, odnosno ustavnih amandmana koji su dostavljeni u parlamentarnu proceduru jeste ta konstrukcija, odnosno mehanizam zaštite entiteta. Meni je jako drago da je kolega Špirić vrlo jasno to danas u svom predstavljanju stavova svoje stranke pomenuo i žao mi je što to i do sada u predstavljanju svih ovih ustavnih amandmana i prednosti promjene Ustava nije tako jasno rečeno kao što je to rečeno maloprije.

Vi kažete šta će biti druga faza ili ostavićemo nešto u drugoj fazi. Šta će nam biti druga faza ako vi temeljno polazite od toga da štite entitete, odnosno ne ostavljate nikome prostora da razgovara o tome da li je ovakvo entitetsko uređenje dobro ili loše, jer ste ga u prvoj fazi zaštitili. Takve temeljne rasprave mislim da nije ni bilo u dosadašnjem prvom koraku, odnosno prvoj fazi i ja ću vas samo podsjetiti da se ovo tiče ne amandmana Stranke za BiH koji je tako tek još jedan amandman na amandmane itd., nego se tiče principijelne stvari i temeljnog uređenja, odnosno principa na kome počiva prvi korak promjene Ustava u Bosni i Hercegovini.

Ja još samo da vas podsjetim da je i Venecijanska komisija ovaj način glasanja smatrala viškom. Zahvaljujem.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Imamo, samo polako gospodin Špirić replika, pa gospodin. Na njegovo izlaganje. Pa onda prije gospodin Avdić, pošto ima na vaše.

Izvolite gospodine Avdiću.

SEAD AVDIĆ

....danas na ovom zasjedanju Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH. S druge strane takođe se slažemo treba tragati na ovoj sjednici za političkim koncenzusom minimuma koji će objediniti sve političke snage u Bosni i Hercegovini. Ne bi bilo dobro da bude radikalno nadglasavanja pobjeđeni ili poraženi, oni koji su biva za Bosnu i Hercegovinu i koji su protiv Bosne i Hercegovine, oni koji biva sulušaju uslovno rečeno međunarodnu zajednicu i oni koji se suprostavljaju mišljenju međunarodne zajednice.

Dakle, bilo bi to pogubno stvarno za današnju raspravu. Znači podržavam ovakav način harmonije i traganja za političkim koncenzusom u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH. Ja samo da kažem takođe, dužan sam, američka administracija je bila ključni faktor, argument da se dođe do ovih ustavnih amandmana i ona je okupila ove političke lidere.

Vjerovatno svojom voljom teško da bi se okupili i radili na ustavnim promjenama i to je jedno od dostignuća koje se treba respektirati i zahvaliti.

Meni je žao što OHR, vidite u Bosni i Hercegovini postoje dva instituta vlasti. Piasi i fromentejšen kancel Vijeće za inplementaciju mira u Bosni i Hercegovini koje imaju svoje OHR kao izvršni organ vlasti u Bosni i Hercegovini. Legalni institut, legalni institut je meni stvarno žao OHR je bio uslovno rečeno isklječen iz ovoga procesa, oni su dužni i obavezni, da učestvuju u procesima jednostavno i rekonstrukcije Ustava Bosne i Hercegovine, zato sto imaju imaju najvisi stupanj vlasti u Bosni i Hercegovini, zato što još uvijek imaju Bonske ovlasti , itd . I u tom kontekstu bilo bi dobro da stvarno, uz svo poštovanje znači ja još jedanput napominjem, međunarodna zajednica, legalni institut vlasti sve odgovorna za sudbinu ove zemlje, i odgovorna takodje zajedno s nama za parlamentaciju okvirnog mira za, odnosno Dejtonskog sporazuma pa šta više i Ustava.

I na kraju Venecijanska komisija ima dva izvještaja. Venecijanska komisija jel tako kolega Špriću 11. aprila je dala mišljenje o ustavnoj sistuaciji u Bosni i Hercegovini prošle godine 2005. i sasvim jasno istakla svoje mišljenje oko entietskog načina glasanaj, smatrajući ga nepotrebnim jednostavno suprotno misiji, rekao sam izboru članova Predstavničkog doma da je to dom građana itd. itd. Znači apsolutno ne može se braniti entietski načn glasanja u Predstavničkom domu.

U u tom kontekstu 7. aprila izdala drugo saopćenje, 7. aprila je rekla da ove kontraverze oko entitetskog glasanja ne bi trebale biti dostatan razlog da se ne glasa za ustavne promjene. Radi istine. Ja to citiram jednostavno znam. Monitoring komitet za Bosnu i Hercegovinu, razmatrajući to što je dobio od Venecijanske komisije takođe apostorifira i problematizira entietsko glasanja, ako će se pogledati i kaže da bi to bilo dobro raspraviti u narednim fazama rekonstrukcije Ustava Bosne i Hercegovine. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Šprić replika. Pa imamo još dvije replike. Jeste vi gospodine Kuniću replika.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ja ću naravno vrlo kratko u tonu traženja rješenja. Dakle nije ovo replika da bi se nastavile replike u negaciji itd. Zahvaljujem kolegici Azri izgleda da se mi nismo dobro razumjeli. Ja sam govorio o principima, a ne amandmanima.

A reći ću zašto neću glasati za taj amandman. Mi smo ovdje 8 godina, ja sam 8 godina ili u jednom ili u drugom domu. Nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma entitetsko glasanje je bilo ekskluzivno nacionalno glasanje, ono to danas nije ni po strukturi ni po sastavu. Molim vas dajte javnosti radi da kažemo. Ja sam ovdje bio taj koji je davao tonove da u dva glasa bošnjačka iz RS sa tri srpska glasa se usvoji zakon. Zašto uvijek promjeni pristupamo sa negatorske strane? Ja se slažem da i to može biti frustrirajuće elementu zaštite.

Dakle ja se slažem. Ali Venecijanska upozorava da to ne treba da bude zastoj u ovoj fazi koje ima strahove. Strahova ima hiljadu. Ja kada bih nabrajao strahove vjerovatno bi mogao do zore. I ja sam rekao da prenos nadležnosti nije negacija entiteta. Pa nemojte da sada nabrojim šta je sve prenešeno. I vi to znate kao i ja. I to je prenijela Narodna skupština RS.

I apro po ovoga o čemu je, dakle entitetsko glasanje već sada nije ekskluzivno nacionalno glasanje i ovom promjenom, ako prođe ovo danas, a vjerujem da hoće, povećanjem brojem poslanika, ono će smanjiti taj omjer i tu frustraciju. Hoće li biti dovoljno postoje i druga razmišljanja. Vidjećemo. Ali, ovo o čemu je kolega Avdić govorio, ja želim isto takođe da se zna i da se kaže da postoji i najnovije pismo koje je stiglo iz Stejdparmerta od Konzolice Rajs koja upozorava ovaj parlament da neće Bosna i Hercegovina biti ostavljena, da će se raditi zajedno sa predstavnicima vlasti ove države da se dođe do najboljeg mogućeg rješenja. Tako ako neko ima strah, evo mu garancija kuće jača. Ako mu nije garancija Nikola Špirić, pa valjda je ta država u koju ste se zaklinjali do juče svi mi zajedno.

Ili evo EU kaže – stojimo iza toga. Sad hoćemo li mi podgrijavati strahove jedni drugima, ili ćemo ovo o čemu govorim prihvatiti ispružene ruke onima koji su garancija. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Azra ponovo replika. Pa replika još gospodin Sipović i onda ide rasprava.

AZRA HADŽIAHMETOVIĆ

Ja naravno nisam obrazlagala amandman gospodina Belkića, odnosno Stranke za BiH koji će biti o kom će biti rasprave nešto kasnije, nego sam replicirala na izjavu kolege Špirića da povodom entitetskog glasanja da treba mehanizam zaštite.

Kolega Špiriću ako postoje zaštitni mehanizmi u DOnu naroda za narode BiH, jedini zaštitni mehanizam je onda zaštita entiteta i u tom smislu se usmjerila moja replika što je dobro da se jasno vidi u temelju na čemu su utemeljene da kažemo promjene koje su danas pred nama, odnosno o čemu raspravljamo.

Ja ću samo reći da time, odnosno ono što je suštinska primjedba Stranke da time Predstavnički dom činite domom entiteta. On je i do sada, a tačno je da ta odredba postoji do sada u ovom načinu i glasanja u Predstavničkom domu, ali cijenim da su se stekli uslovi, kolega Špiriću da raspravljamo o nekom drugačijem konceptu i uređenju, pa makar i zaključili tokom rasprave da je postojeći odličan. A svi znamo da nije. Zahvaljujem.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas mislim da je pojašnjeno. Izvolite gospodine Špiriću, ali dajte i vi doprinos da raspravljamo o suštini.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Pa ako je suština dobiti nekoga da glasa za Ustav, onda ja raspravljam o suštini. Ako je ovo jedina primjedba i strah Stranke za BiH, onda ovo što je do sada urađeno je idealno. Jedina primjedba. Ja imam hiljade primjedbi i ne može biti, molim vas i ne može biti samo zaštita entiteta. Ovdje nema fizičke zaštite entiteta. U entitetu ne živi samo jedan narod, ni u ovome ni u onome.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Sačekaj malo.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Okej pa pričaćete svi, ali moj smisao moje priče nije bio vezan taj ton. Da li je viška mehanizmi zaštite? Zavisice od nas hoćemo li izgraditi povjerenje u ovoj zemlji da nam nikakva zaštita ne treba. Ali to je proces. To je proces i vjerovatno će u ovoj zemlji trebati x y mehanizama zaštite da bi se uspostavilo, uspostavio normalan ambijent koji je u interesu građana i svih nas koji živimo u ovoj zemlji. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Replika. Prvo Sipović pa Huskić. Molim vas vrijeme poštujujte. Hvala lijepo.

MIRSAD SIPOVIĆ

Ja moram i dijelom replicirati vezano za ustavne principe koji su ovdje. Meni iole onome koji poznaje strukturu države, koji poznaje ustavno-pravni poredak i elementarno stanje iz ustavnog prava je potpuno jasno da je sovim amandmanima na Ustav Bosne i Hercegovine koji su pred nama ovdje da ih usvojimo, po mom dubokoj procjeni država Bosna i Hercegovina je funkcionalno kapacitiran za najmanje 30 do 40, možda i 50% u funkcionalnom smislu za ono što traži Evropa i Svijet od nas na evroatlanske integracije.

Molim vas isprazna retorika bez argumentacije pravno utemeljene po ulasku u suštinu amandmana unosi pogrešne premise, a onda kada se pogrešne premise unesu, onda se matematičkom formulom hoće da prikaže netačan rezultat. I onda oni koji su neuki u javnosti sa velikim izjavama onda dolaze do zamagljivanja određene stvari. Ma molim vas suština gdje stoji. Molim vas ovo što je gospodin Nikola Špirić rekao, pa prvi se put desio da se ovaj dom kapacitira sa duplo više brojem poslanika koji će funkcionalno donositi zakone. A što? Pa najviše na građanskom principu. Ukida se više etnički princip izbornih jedinica. On dobiva elemente puno više građanskog od onoga što traži evropska međunarodna zajednica od nje da bi ova država bila funkcionalna. On dobiva, niko ne kaže da više kao što je gospodin rekao pa dajte o tim argumentima da raspravljamo. Da kaže više nije ekskluzivno pravo da se u Domu naroda biraju poslanici iz entiteta. Znači omogućava se iz svih entiteta da dođu svi iz konstitutivnih naroda u Dom naroda.

Dalje.

MARTIN RAGUŽ

Vrijeme gospodine Sipoviću.

MIRSAD SIPOVIĆ

Članovi Predsjedništva takođe se pojavljuju da se dolazi.

MARTIN RAGUŽ

Vrijeme gospodine Sipoviću. Prijavili ste se za repliku. Javite se za raspravu, dobićete riječ bez problema i molim vas da poštuju kolege.

MIRSAD SIPOVIĆ

Jednim dijelom I molim vas apsolutno ne stoji argumentacija. Molim vas izvolite ovdje izvorne nadležnosti tako su precizno definisane. I ne stoje da su entiteti nadređeni. Potpuno je jasno da je ova faza ustavnih amandmana odnos realiteta političkih snaga i položaj međunarodne zajednice.

I treće i ja, i moja politička opcija ima recimo sugestiju i primjedbu recimo možda na ukidanje tog amandmana, onaj entitetskog glasanja. Ali mi smo potpuno svjesni, vjerodostojni da smo podržali ovaj paket kao jedan politički kompromis koji će u ovoj zemlji krenuti unaprijed. I molim vas kada se pozivate na odredbe onda pozovite se na entitetsko glasanje i odredbu člana 1. stav 3. i onda će pravi eksperti ustavni pravni će nam ponekada objasniti razloge zbog čega u ovoj fazi je morao taj mehanizam biti. Jako mi se sviđa, jako mi se sviđa

MARTIN RAGUŽ

Moram vas prekinuti.

MIRSAD SIPOVIĆ

da entitetsko glasanje više nije ekskluzivno nacionalno glasanje, nego se samo vitalno štiti u Domu naroda, a imamo Ustavni sud sa ovlaštenjima koje se te sve blokade vrlo efikasno Ustavni sud Bosne i Hercegovine koje je predviđeno da se te sve blokade, eventualne blokade što pesimistički razmišljati o njima razrješiti.

U tom kontekstu

MARTIN RAGUŽ

Dva puta je isteklo vrijeme za repliku.

MIRSAD SIPOVIĆ

U tom kontekstu ja stvarno uvažavam uvažene kolege sa različitim opcijama i uvaženog kolegu Belkića Beriza. Drago mi je da izražava spremnost da podrži ustavne promjene, ali zamolio bih ga, molim vas, molim vas, ne može. Čekajte molim vas

MARTIN RAGUŽ

Gospodine Sipoviću, molim vas, dva puta je isteklo vrijeme za repliku, dva puta po tri minuta.

MIRSAD SIPOVIĆ

Samo bih vas zamolio

MARTIN RAGUŽ

Molim vas možete li prihvatiti i druge kolege imaju zahtjeve za repliku i za raspravu. Za raspravu se javite, mislim da smo pokazali toleranciju. Evo prekoračili smo dvostruko vrijeme. Poslovnik je jasan. Molim vas.

MIRSAD SIPOVIĆ

Završavam samo jedne rečenica. Završavam samo jedna rečenica radi javnosti. Molim vas. Ja smatram, uvažena gospodo, a posebno predstavnici međunarodne zajednice kada bi u ovome domu poslanici raspravljali pravno teoretski i stručno onda bi jedni u tolerantno demokratskoj proceduri došli do rješenja. A ovdje očigledno se negira ustavno pravna nauka i onda se politiziranjem pokušava unjeti jedne tenzije koje nam ne idu u prilog.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodine Sipoviću. Hvala lijepo. Molim vas da uvažavate i druge zastupnike koji takođe traže pojašnjenje, replike i raspravu.

Imam još jednu repliku. Gospodin Huskić. I molim vas da poštujuete zastupnike koji su se prijavili za raspravu i da čujemo sve klubove i pozicije, pa onda ćemo otvoriti dodatnu raspravu.

ADEM HUSKIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, poštovano predsjedništvo, poštovani članovi Predsjedništva, članovi Vijeća ministara, vaše ekscelencije, dame i gospodo, ja ću replicirati gospodinu Špiriću, ali prije nego što to kažem vas ću gospodine predsjedavajući zamoliti da malo uozbiljite ovu raspravu.

Ovo je danas i to su mnogi već rekli istorijski dan, za Bosnu i Hercegovinu, bez obzira kako se završila ova rasprava i molim vas da onemogućite uveseljavanje naroda diskusijama ili replikama. Mislim da je ovo suvišna stvar da bi uveseljavali ljude i koristili kamere da uveseljavamo javnost.

Gospodin Špirić je u svojoj diskusiji ili replici, više se ne sjećam rekao da entitetsko glasanje nije nacionalno glasanje. Naš amandman se odnosi na entitetsko glasanje. Ja upravo hoću da kažem da ono jeste upravo nacionalno glasanje i da upravo zbog toga ja lično kao pojedinac, a i stranka smo protiv toga entitetskog glasanja.

O čemu se radi. To ću ukratko obrazložiti. Ovdje u ovom domu ima 14 poslanika iz RS od kojih su dvoje ne srbi, 12 su srbi i to je više od 2/3. To se može uvijek zloupotrijebiti na način da se blokira donošenje odluka i da se onemogućí rad Parlamenta, a od Parlamenta zavisi i izbor Predsjedništva i izbor Vijeća ministara itd.

Ja ću vas podsjetiti samo na jednu još stvar. Prije rata u Bosni i Hercegovini na prostoru koji se danas zove Republika Srpska, srbi su činili 55% stanovništva. Znači 45% stanovništva bili su ne srbi. Prema tom omjeru stanovništva i prema broju poslanika koji danas su iz Republike Srpske moguće bi bilo maksimalno 8 poslanika da budu srbi. To je manje od 2/3 i u tom slučaju predstavnici srpskog naroda u Predstavničkom domu ne bi mogli blokirati donošenje odluka.

Na ovaj način su ljudi koji su evo pod različitim okolnostima napustili teritoriju RS nisu sada zastupljeni. Došlo je do drastične promjene u strukturi stanovništva i ta činjenica se sada koristi da se u entitetskom glasanju. Zbog toga sam protiv amandmana, protiv izmjena koji će zadržati entitetsko glasanje. Zahvaljujem.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodine Huskiću. Replika gospodin Novaković. Izvolite.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Hvala lijepo gospodine predsjedavajući. Zaista sam pokušao da se suzdržim od repliciranja na neke ovdje diskusije ili na neke replike na replike i moram reći da ću samo jednom rečenicom reći, a na ostalo ću se osvrnuti u raspravi.

Naime zaista me zanima zašto se volja jednog entiteta izražena sa 2/3 smatra zloupotrebom? Otkad je to zloupotreba draga gospodo? Pazite, mi kada smo ušli u ovaj proces ustavnih promjena smo se takođe plašili, imali smo i mi strahove, strahove da će biti pokušaja prekompozicije osnovnog ustavnog uređenja BiH.

Ja moram reći da neke ove diskusije me uvjeravaju da smo mi imali opravdane strahove. Ja vas molim gospodo to nije zloupotreba. To je volja. I molim vas da to i na takav način i tretiramo. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Vinko Zorić. Izvolite gospodine Zoriću. Prije gospodina Zorića, replika gospodin Beriz Belkić.

BERIZ BELKIĆ

Dakle gospodine Novakoviću onda treba da kažete sljedeće – ja razumijem šta ste rekli dakle 2/3 je volje entiteta. Dakle, ja sam govorio da mi ne želimo prihvatiti da je ovaj dom dom entiteta, da je ovo dom građana i da je ova zemlja zajednica entiteta. Tu se mi ne slažemo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Zorić. Izvolite. Rasprava, a ne replika. Nema više prijavljenih za replike. Za replike gospodine Lagumdžija. Pa evo, mislim dovoljno je samo da pozorno slušate i nema nikakvih problema.

Znači Moranjkić, pa Žilić, pa gospodin Zlatko Lagumdžija. Redosljed prijavljenih, pa gospodin Kunić, pa Nijaz Duraković, to je redosljed.

VINKO ZORIĆ

Ja sam se malo posramio kada je gospodin Sipović govorio i mislio sam možda i odustati jer ja ne mogu održati ovdje pravno stručnu raspravu kakvu on nama prezentira, ali ipak ću evo govoriti i neću odustati od svoje rasprave.

Gospodin Tihić koji je ovdje u ime predlagача nama obrazlagao amandmane na Ustav Bosne i Hercegovine je pošao od početaka pa je spomenuo da je u početku pregovaralo 8 političkih stranak. Čini mi se da sam ja čuo dovoljno će biti da mi se da mig i sa mjesta, ja ću ponoviti radi stenograma da je spomenuo da je pregovarala i politička stranka HNZ. Dakle, pošto je DNZ parlamentarna, a HNZ nije, ne znam je li on pogriješio, ili je zaista HNZ

pregovarala, jer ne vidim razloga zašto bi HNZ pregovarao, a nije politička, nije parlamentarna stranka.

Klub kojem sam ja na čelu ili kojem sam bio na čelu je bio i ostao za promjenu Ustava Bosne i Hercegovine, a to smo pokazali inicijativom i zaključkom u ovom domu od 31. ožujka 2004. godine, dakle prije više od dvije godine. Održali smo javnu raspravu i taj prijedlog je bio ignoriran. Glavna zamjerka Kluba je ta što je se sporazum donosio izvan Parlamenta. Dakle nije se, nisu se uvažavala parlamentarna tijela, nije se, nisu se uvažavali zastupnici u ovoj parlamentarnoj skupštini i nisu mogli utjecati na sadržaj sporazuma koji je bio osnova za donošenje ovakvih amandmana na Ustav. Pa je se onda u jednom dijelu, u jednom momentu kada je taj sporazum pisan bacila prašina u oči javnosti Bosne i Hercegovine kako je vrlo bitno kako će se birati članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine, a sve ovo drugo je nebitno.

Evo ako to izbore predstavnici nekih naroda, onda su postigli jednu pobjedu, a ja bih rekao pirovu pobjedu. I ja sam tada rekao, čini mi se i za javnost kada bi šestorica ili kada bi Predsjedništvo u svom prijedlogu amandmana kazalo neka Vinko Zorić odredi trojicu članova Predsjedništva, ja bih opet bio protiv ovakvih ustavnih promjena, jer ove ustavne promjene su gore nego smo imali stanje do sada. Zašto? Počićemo redom. Ukida se Dom naroda, jer ako Dom naroda nema funkciju kakvu je do sada imao, a imenuje ga Zastupnički dom, dakle to jednostavno komisija zastupničkog doma. Onaj ko te bira toga češ i slušati. Jer šta mi napravimo ako nismo zadovoljni sa izvješćem komisije. Kažemo – hajde napravite novo izvješće. I onda komisija napravi novo izvješće. Mi, ne mi nego budući zastupnički dom će birati Dom naroda. To nije u redu. To nije odraz stanja i artikulacija glasova naroda na području Bosne i Hercegovine. Veća je artikulacija bila do sada npr. hrvate i bošnjake su birali klubovi naroda u Domu naroda Federacije, a to je dolazilo iz kantona, odnosno srbi iz Narodne skupštine RS.

No, vratimo se činjenici još malo oko sporazuma. Gospodin Tihić je kazao da je u pregovor ušlo 8 stranaka. Od toga 3 uvjetno rečeno sa srpskim predznakom, 3 sa bošnjačkim i 2 sa hrvatskim predznakom. Na kraju sporazuma imamo srpskih stranaka 3 od 3 – 100%, bošnjačkih 2 od 3 – 66%, hrvatskih jedna od dvije – 50%. Otprilike ako ne i gore su tako narodi i prošli tim sporazumom.

I meni je jasna rasprava i kolege Špirića i sviju ostalih koji ovdje na sva zvona, na sva usta hvale ovaj sporazum. Jedini veto u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine je veto entiteta. Drugoga ne postoji. Drugi veto u Parlamentarnoj skupštini ne postoji. Ako postoji, naravno da će neko replicirati meni poslije i kazati da postoji.

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, a to je ovdje eksplicite i kazano da predsjednik i podpredsjednici ne smiju biti iz istog konstitutivnog naroda. To je jako loša formulacija, čak i za mene koji i ne razumim pravo kao neke moje ovdje kolege. Šta to znači? Jel to znači da predsjednik i jedan podpredsjednik mogu biti iz istog. Zašto se nije moglo napisati da članovi Predsjedništva su bošnjak, srbin i hrva? Zar je to puno više teksta? Ali jasne su namjere, jasne su namjere u ovoj zemlji da je lakše vladati sa dvojicom, nego sa trojicom. To treba otvoreno kazati ovdje. I to je smisao svega ovoga. I smisao današnjeg utvrđivanja dnevnog reda da se neko sakrije, tobože eto i sporazum je prihvatio ovaj, ova parlamentarna skupština.

Ne možemo se više igrati skrivača. Sve će izaći na vidjelo. Ustavno pravno povjerenstvo je prihvatilo, čini mi se 6 amandmana, od toga je prihvatilo 2-3 amandmana da bi dobilo još dva glasa za ove ustavne promjene. Pa jasno je sve. Sve je jasno samo nećemo

govoriti egzaktnim rječnikom. Igraćemo se malo skrivača ovdje. Začuđujuće je da neke političke stranke koje su potpisale sporazum imaju najviše, zapravo imaju amandmana koliko sve ostale političke opcije u Parlamentarnoj skupštini zajedno, ali će opet glasati za taman ni jedan amandman ne bio prihvaćen. Zar to nije smiješno? Zar to nije prodavanje nečega pod nešto? E to neće ići. Javnost i birači će biti na vrijeme upoznati ko je radio i šta je radio.

Nama se kaže ovdje biće druga faza. Prihvatite ovo i nema nikakvih problema. Što će nam druga faza kada smo ravnopravni u oba entiteta sva tri naroda. To se nama tamo na govornici kaže. Pa čujte imamo tri naroda, svi su konstitutivni. Imamo dva entiteta nikakvih problema nema. Ko brani Hrvatima u Republici Srpskoj osvojiti 80% mandata i ovdje zaštititi se entitetski? Niko im ne brani je li. Niko im ne brani. Hrvati slobodno mogu dobiti od ovih 14 je li 12 mandata. Niko im to ne brani. Samo trebaju srbi glasati za hrvate. Samo je to uvjet.

Nama je kada smo ovdje izglasavali mnoge zakone, a spomenuću Zakon o indirektnom oporezivanju, Zakon o trošarinama rečeno, samo se strpite mjesec dana i doći će novi zakon koji će napraviti svim građanima u ovoj zemlji npr. grijanje socijalnom kategorijom. Znaete koliko je od tada prošlo vremena? Dvije godine. I nikada to neće napraviti se, jer nema političke volje. Nikada neće biti druge faze. Ili hoće u onom smislu o kojoj gospodin Špirić govori da će druga faza biti malo nešto o ljudskim pravima ili ne znam na jednom seminaru je gospodin Tihić govorio da druga faza može biti eventualno ukidanje dopredsjednika da samo bude predsjednik BiH itd. itd.

Ono što mi je ovdje još bilo znakovito je rasprava gospodina Đedovića. Gospodin Đedović je nekoliko minuta pričao da niko nije poplašen, da nije bilo pritisaka itd. Ja ne znam ima li neko ovdje strahova? Ja nemam. Na mene niko nije vršio pritisak, ali drage kolege ako je na bilo koga od vas vršen pritisak ne dajte se. Ne dajte se ili recite javno da je neko vršio na vas pritisak i ko. Na mene nije niko. Moj stav je od prvog objavljivanja sporazuma kroz medije, naravno mediji su to puno prije dobili nego parlamentarni zastupnici, ja sam svoj stav iznjio i on je jasan.

Ako se amandmani koje je podnio gospodin Raguž u ime Kluba prihvate mi ćemo podržati ustavne amandmane. Dakle mi znamo što hoćemo. Nismo mi protiv, samo zato da budemo protiv. I nismo protiv samo zato što su nekompetentni ljudi pregovarali u početnoj fazi ispred političkih stranaka i što su pregovarali ljudi koji nemaju parlamentarne zastupnike.

Još nešto ću kazati na kraju. Gospodin Špirić je ovdje spomenuo dupe. A to se na hrvatski kaže stražnjica. Jedan od vorljivih zagovornika ovih ustavnih promjena je svom kolegi kada je bio u ovoj parlamentarnoj skupštini rekao obraz pod stražnjicu minut i to je prošlo. Glasaj – šta te briga! E mi ćemo koji ne budemo podržavali to kazati hrvatskom biračkom tijelu, u prvom redu koji su hrvati sjedili na obrazu.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Imamo repliku. Prvi se javio gospodin Lagumdžija, pa gospodin Džedović.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Ne pada mi na pamet da repliciram na sve ono što bi zahtjevalo mnogo više vremena nego što i pristojnost dozvoljava. Naročito ovaj vaš apel da budemo kratki.

Ali samo na jednu rečenicu ovdje hoću da iskažem svoje nezadovoljstvo. Ja sam jedan od potpisnika sporazuma. S puno čega se nisam slagao što je do sada bilo, ali imaću prilike da kažem kada budem govorio, kada sam se javio za riječ.

Ali reći da su potpisale tri srpske stranek, dvije bošnjačke, jedna hrvatska je prije svega bezobrazluk, drugo netačno i treće naročito ne odgovara karakteru ovog doma. SDP, ja sam potpusao kao trenutni predsjednik te stranke. U pregovorima ispred SDP dok je još Beriz Belkić onih devet mjeseci vodio pregovore je vodio predsjednik Kluba poslanika Jozo Križanović. U razgovorima samnom je učestvovao potpredsjednik stranke kao pravnik Željko Komšić. Ali to nisu oni učestvovali u ime Hrvata, niti ja u ime Bošnjaka. Mi smo učestvovali i u ime Hrvata i Bošnjaka i Srba i građana ove zemlje kao predstavnici političke stranke koja je dobila toliko glasova koliko je dobila.

Smatram nekorektnim podmetanjem prebrojavanje ovdje stranaka po imenu i prezimenu njihovih lidera. Ja odgovorno tvrdim da ja nikada, niti bilo ko ko predstavlja SDP nije potpisao sporazum koji je na štetu bilo kog naroda u ovoj zemlji, bez obzira iz koje stranke, iz kojeg naroda dolazi potpisnik, ali obraz bi bi tim stvarima kada sjednu ljudi na njih.

MARTIN RAGUŽ

Hvala, Đedović, pa gospodin Zorić.

IBRAHIM ĐEDOVIĆ

Pošto je uvaženi kolega Zorić pomenuo moje ime, ja ću pojasniti vrlo kratko o čemu se radi. U svom izlaganju sam rekao da nismo imali priliku pročitati sadržaj ustavnih sporazuma, ustavnih amandmana i da je to bio razlog našeg čutanja, odnosno neopredjeljivanja.

Mediji su prije dvadesetak dana objavili liste gdje su došla kao sporna imena Altić, Avdić, Đedović, gospođa Komšić i oko toga se vodila, hajmo reći javna polemika. Imali smo priliku sada sa govornikom čuti Seada Avdića, kolegu koji je rekao da su neki najmanje, blago rečeno motivirani nečim itd. Imali smo priliku uvaženog kolege Potočnika čuti koji je rekao onim koji su neodlučni važu regovaraju, ko će dobiti i šta će dobiti i u tom smislu.

Dakle vodeći računa o tima elementima rekao sam ono što sam rekao. Ništa nije nuđeno, ništa nje traženo, ništa nisam davao. Nismo se htjeli ranije odrediti jer nismo znali sadržaj. Zašto smo tako se odrediti, obrazložio sam. Toliko.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Đedoviću. Gospodin Zorić replika.

VINKO ZORIĆ

Ako se pročita stenogram o onom o čemu sam ja govorio, ja sam kazao da je u pregovore ušlo osam političkih stranaka i kazao sam uvjetno.

Mene čudi da je se Lagumdžija ovako naljutio, uvrijedio, da mu je ovo zasmetalo, a mediji su jedno godinu dana pisali stranke iz Federacije, stranke iz RS, hrvatske stranke, bošnjačke stranke, srpske i ni jednom nije reagirao otvorenim pismom prema medijima da to više ne čine.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Potočnik. Molim vas gospodine Sipoviću ja dodjeljujem riječ i dobićete riječ u okviru tri minuta. Bude li se prekoračilo vrijeme, jer sam prvi put, dobićete riječ molim vas i po redosljedu. Trudim se da svi dobijete isti tretman i da poštujemo Poslovnik.

Gospodin Potočnik.

MLADEN POTOČNIK

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, ja sam zaista to izjavio, ali nisam imenovao nikoga, a izjavio sam iz jednog osnovnog razloga da u Bosni i Hercegovini demokratija je prihvaćena kao naciokratija, a sistemi političkih stranaka su jednopartijski, odnosno takvi da samo lideri tih stranaka vode politiku.

I zbog toga sam upozorio i ponavljam namjerno i pred javnošću da bi se prestrašili oni koji bi željeli nekoga pritisnuti, a da bi se prestrašili i oni koji bi željeli nešto uzeti, jer prije svega zastupaju interese dobrog čovjeka Bosne i Hercegovine, a ne lidera pojedinih stranaka.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Sipović. Izvolite.

MIRSAD SIPOVIĆ

Ja ću biti vrlo kratak, konkretan. Replika uvaženom kolegi poslaniku Zoriću. Pa kada ste rekli da ste bili osramoćeni mojom diskusijom, pošto se pozivam kao na pravne argumente i ustavno pravne, pa upravo raspravljamo o ustavnim amandmanima kolega dragi Zoriću.

Pa sve zablude koje vi iznosite ovdje na ovom parlamentu jesu produkt toga što vi niste konsultovali ekspertsku ekipu vaših pravnika iz vaše stranke koji poznaju ustavno pravnu materiju. Pa onda bi bili jako kompetentni da iznosite određene stavove.

I dalje vi zamjenu teza pravite pa kažete nema veta u Parlamentu za nacionalno glasanje. Molim vas. Pa suština je Predstavničkog doma kao građanskog da izbornog tijela da nema nacionalnog ekskluzivnog prava. Zamjena je teza zbog toga što vi smatrate da svaki nacion treba da ima ekskluzivno pravo jedna politička stranka ima ekskluzivno pravo. Evo srpski narod nema ekskluzivno pravo SDS da predstavlja samo srbe. Ima i drugih političkih opcija. Sada je i hrvatske opcije imaju to kao i bošnjačke

MARTIN RAGUŽ

Hvala vrijeme je isteklo.

MIRSAD SIPOVIĆ

Molim vas vrijeme je isteklo. Ovo što kažete da neće biti druga faza, to je samo plašenje naroda.

MARTIN RAGUŽ

Određujem stranku od 5 minuta u klubovima, poštuju te Poslovník. Ja ga maksimalno poštuju te.

/PAUZA/

Možemo nastaviti sa radom. Molim zastupnike da sjednu. Prije nego što nastavimo sa radom, dozvolite mi par informacija tehničkih.

Znači u ovoj stanci su vam podjeljena pisma koja su naslovljena na mene kao predsjednika Zastupnika doma koja su stigla neposredno tijekom sjednice, kao i pismo od gospodina Nikola Sabarsa u potpisu i od gospodina Baroza koje je došlo na Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Stojimo dakle na stajalištu da svi zastupnici trebaju imati punu informaciju o svim važnim elementima rasprave o ovom sporazumu.

Također, prije nego što nastavimo sa raspravom još jednom želim pozdraviti sve nazočne veleposlanike. Sada sam dobio konačni spisak od našeg protokola pa dopustite mi da one koje nisam pozdravio iskreno pozdravim i da zbog javnosti kažem koje sve nazočan danas ovoj sjednici.

To je veleposlanik Austrije gospodin Verner Armuhofer, veleposlanik, odnosno veleposlanica Kanade Šejli Viting, veleposlanik Evropske komisije gospodin Majk Hemfriz, veleposlanik Francuske Henri Ziperdefijani, veleposlanik, odnosno zamjenik veleposlanika Njemačke je ovdje nazočan, veleposlanik Japana Itare Umezu, veleposlanik Nizozemskeveleposlanik Turske Bulen Tulum, veleposlanik Velike Britanije Metju Rehkroft, već sam pozdravio gospodina Dagleasa Meklejenija, veleposlanika SAD. U uvodu nisam pozdravio doajena diplomatskog zbora gospodina Josipa Vrbošića, veleposlanika Republike Hrvatske također i njegovu zamjenicu, odnosno zamjenicu veleposlanika Republike Hrvatske gospođu Dunju Levak, zatim češkog veleposlanika gospodina Ižiju Kudelu, slovenačku gospođu Natašu Vodušek, poljskog zamjenica veleposlanika gospođa Silvije Kolgijer, švedski veleposlanik gospodin Lars Erik Vingiren, španjolski veleposlanik Hoze Marija Kasovijo Bolivan.

Evo još jednom ako još nekog nisam spomenuo pozdravljam i još predstavnike Ureda Vijeća Evrope gospođu Radmilu Stojadinović i Ured Vijeća Evrope u Sarajevu gospodina Dizdara.

Nastavljamo sa radom. Sljedeći za raspravu se javio gospodin. Prije rasprave odgovor na repliku u vremenskom okviru. Gospodin Zorić. Izvolite.

VINKO ZORIĆ

Pa kolega Sipović mene nije razumio. On je replicirao. Ja ću samo kazati i ponoviti. Ja nisam posramljen njegovom raspravom, nego ja sam bio u jednom momentu posramljen što nisam ja stručan kao on i mislio sam da li uopće diskutirati ili ne diskutirati.

Dakle ne radi se o tome da je on nešto loše govorio nego ja sam bio u jednoj dvojbi u jednom momentu. Eto to je to.

MARTIN RAGUŽ

Dobro. Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Moranjkčić. Neka se pripremi gospodin Žilić, zatim gospodin Lagumdžija.

MUHAMED MORANJKIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući, gospodine članu Predsjedništva, gospodo ministri, poštovani gosti, vaša ekscelencijo, dame i gospodo, sobzirom da se pred nama nalaze amandmani na Ustav Bosne i Hercegovine, kako i glasi tačka dnevnog reda, a u pitanju je prvo čitanje što znači rasprava o principima donošenja ovog najvažnijeg akta za ovu državu.

Pokušaću biti kratak, pa ću poredati svoja gledanja i svoje stavove o pojedinim stvarima toka donošenja i sadržaja rješenja ponuđenih kroz amandmane. Prvo, način pod navodnim znacima krojenja ponuđenih rješenja i sastav pod navodnim znacima tih krojača je za mene upitan i neprihvatljiv što sam javno 16. januara dakle prije više od tri mjeseca, prije početka tog dana zasjedanja ovog parlamenta, prije usvajanja dnevnog reda istakao u ovim klupama, a tome mogu ili demantovati ili potvrditi moje kolege i prisutni.

Tvrdim da je javnost bila isključena u krojenju pod navodnim znacima tog ustava, a javna rasprava zbog pritiska ili po pritisku posle formalno obavljena u roku od 15 dana što ja smatram i kao poslanik i građanin da to nije dovoljno, da je to bila puka formalnost, a da bi potvrdio svoju tvrdnju je i to da iz te javne rasprave ni jedna jedina riječ nije ugrađena u amandmane, odnosno rješenja, pardon, koja su ponuđena.

Pod tri - amandmanima se mijenja nešto, ovo nešto opet moram staviti pod navodnim znacima što je formalno pravno upitno o čemu je vođeno ovdje govora u smislu tvrđenja i ne tvrđenja, ali u svakom slučaju dovoljno da se bar stručni ljudi upuste u konačno obrazloženje tog upitnog stava. Pardon još jednom.

Četvrta ponuđena rješenja u ovim amandmanima na Ustav nisu ono što svaki građanin ove zemlje očekuje od Ustava, a to su najkraće rečeno da obezbjede dobru organizaciju države u smislu. Pardon. Ja se stvarno izvinjavam. Polenulo mi je, izvinjavam se. Da obezbjede dobru organizaciju države u smislu funkcionalnosti, da obezbjedi jeftinu pod navodnim znacima državu i bolji život građana u njoj i da obezbjedi po meni normalnu državu, a ne ovakvu kakva je, a po meni je to specifikum u svijetu. Pitam se da li smo to ovim promjenama dobili? Ja tvrdim da nismo, ali bi bio i nekorektan ako ne bih rekao da je tu istina učinjeno i dobrih promjena, da ima tu i dobrih rješenja. Međutim, po meni ona nisu dovoljna, a glas javnosti kaže čak i jednu grublju riječ koja se zove kozmetička iako ja tu riječ neću upotrijebiti, rekao sam da je to glas javnosti. Zašto je to tako vjerovatno svi mi to znamo i u polemici zašto su takva rješenja ponuđena, zašto nije bilo i drugih ili dalje što bi se reklo, odgovori su da će oni biti rješavani u tzv. drugoj fazi. Javnost, a i ja lično smatram da tu moram izraziti svoj skepticizam.

Pod 5. Kako je bio sumnjiv način donošenja ovih promjena, jer je na sebe sam po prirodi povukao određene sumnje građana, a mi smo odraz i izraz tog mišljenja i sumnjih tih građana, jer se odvijao, vama je to svima poznato trezorski, a ja za to stvarno ne vidim potrebe da se tako vodio zato sam i intervenisao u ovom parlamentu da se od tada pa do danas vrše određeni pritisci i htjeli mi to priznati ili ne, možda je to velika riječ, ali upotrijebiću ja svoju možda riječ ubjeđenja da li je neko u pravu, ili nije u pravu kada iznosi svoja mišljenja,

svoja razmišljanja i možda prijedloge za njihova rješenja. Ja ovu zemlju vjerovatno volim više od mnogih koji su ili na ulici, ili čak ovdje rekli da onaj ko ne voli ovu zemlju neće glasati za ove promjene itd. To me i kao čovjeka i kao poslanika u krajnjem vrijeđa.

Znajući za jedan opšti, jedno opšte razmišljanje građana i jednu spremnost građana da prihvati ova rješenja, ja sam protumačio da nije bilo još vrijeme da se ta rješenja ovako brzo donesu na sto i da ona se, uslovno rečeno proguraju, bez obzira na ono što sam ja uvijek govorio kao nepomičnu tačku, a to su izbori. Ovim javnost kaže se betoniraju određene podjele u državi, ovim javnost kaže, a ja iznosim na ovom parlamentu da se funkcionalnost države na određen način uskraćuje, da je država postala siroće koje živi pod navodnim znacima na sadaki, dakle na onome što neko treba da mu ustupi ili ne ustupi, uzme ili oduzme.

Sedam – postoji nekoliko načina zaštite i nacionalnog i entitetskog u krajnjem ako već hoće neko i to tim da se bavi interesa koji se primjenjuju danas u svijetu u mnogim državama i ona su relativno efikasna. A nama je onuden po meni neefikasan i blokirajući i to u nekoliko stepenica što bi državu po meni u jednom određenom koraku i vremenu dovelo u tešku situaciju da ne kažem u disoluciju, jer je to možda teška riječ.

Pitam se zašto. Čiji je to diktat, volja i ko to pod navodnim znacima hoće, a ko neće ovakvu državu. Ovdje su istaknuti principi, po meni upitni iako na početku smo iz uvodnog izlaganja gospodina člana Predsjedništva čuli, ali me interesuje zašto su mnogi principi koji bi trebali da prate donošenje ovako važnog akta zaobiđeni. Dakle prihvatamo i dio što je prezentiran.

Zbog svega ovoga izjavljujem, a zbog javnosti ustavne promjene za mene kao poslanika, kao građanina da i to odmah iz ovih stopa, ali ne sa ovim rješenjima dakle ili ih treba odmah nastaviti dorađivati ili ih treba malo prolongirati da, ako neko misli, a to je da sazrije bolje vrijeme da bar u jednom cugu odradimo te famozne obje faze. Po meni dakle ova rješenja nisu dovoljna, zato kao poslanik najvjerovatnije neću moći dati glas za to.

Moram na kraju napomenuti, od srca se stvarno zahvaljujem onim, a posebno međunarodnoj zajednici i gospodi iz SAD što su se trudili i stvarno doveli na jedan određen nivo ove materijale koji se danas prezentiraju, ali mislim da nisu dovoljne i zato izražavam takvo svoje mišljenje. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Žilić. Izvolite. Neka se pripremi gospodin Lagumdžija. Nakon njega gospodin Kunić.

MEHMED ŽILIĆ

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, gospodo predsjedavajući, članovi Predsjedništva, ja ću nastojati da budem kratak, ali konkretan. Prije svega vi znate stav Kluba mog SDA da podržavaju amandmane. Ja sam jedini član koji trenutno ne podržavam amandmane. A navest ću razloge zašto.

I prije godinu dana, nije razlog od danas, pazite. I prije godinu dana sam razgovarao sa članom Predsjedništva gospodinom Tihićom koji smo jutros obavili razgovor vrlo korektan,

vrlo korektan razgovor da je preuranjeno da radimo sada sa izmjenom Ustava Bosne i Hercegovine jer imamo mnogo težu situaciju unutar Bosne i Hercegovine nego što je promjena Ustava. Reći ću vam da imamo dva državna policijska sistema. Rećemo da imamo reformu vojske, a ustvari nemamo vojsku u odnosu na susjede koji imaju i zadržali su Bečkoj konvenciji. Reći ću vam koliko smo mi razgovarali o PDV-u i borili se da uvedemo PDV i znam koliko je gospodin Lagumdžija mahao sa onih 4 ili 7%. A gospodine Lagumdžija na carinama i akcizama ova država gubi godišnje milijardu maraka zato što granica nema. I nema PDV-a dok nema granica zapamtite to. I bolje je glasati u Parlamentu da uvedemo tople radare i zato što nadgledanje granice nego ko će nam biti predsjednik države. Neka bude srbin, ali neka bude pošten građanin ove države, da bude pošten građanin ove države. Ali mislio sam na čitavu Bosnu i Hercegovinu.

Zašto sam to rekao. Samo malo, molim vas. Zašto sam to rekao. U principu nikada neću dignuti ruku da podjelu ove države. Dolazim iz grada gdje smo se zajedno borili za tu državu. Ako ne može se napraviti građanska država, a može se napraviti po uzoru svih ovih građana vrlo jednostavno po evropskim principima kako to i treba i kako traže od nas zašto to ne napravimo. Zašto pravimo neka parcijalna rješenja.

Ja vas molim, bez obzira na posljedice, moja ruka ne može se dignuti kada je u pitanju podjela Bosne i Hercegovine, a ovo je za mene podjela Bosne i Hercegovine. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Replika gospodin Džaferović.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi prijatelju članu moga kluba Mehmede Žiliću, ovo je proces oblikovanja Bosne i Hercegovine u ustavno pravnom smislu kao normalne države. Ovo je početak procesa. Iza ovog procesa, jeste replika, stoji Amerika i najnovije pismo podsekretara gospodina Brnsa kojeg ste dobili na klupe u kojim se kaže na kraju – mi ćemo sa vama biti i u budućnosti te se obavezujemo na bezuvjetnu podršku u sljedećoj fazi ustavne reforme u Bosni i Hercegovini. Radujemo se našoj partnerskoj saradnji u nastojanju da to ostvarimo. Stoji Evropa, pismo predsjednika Evropske komisije. Mnogo stabilnije zemlje u svijetu od Bosne i Hercegovine trebaju međunarodnu podršku.

Mehmede, ja kao podpredsjednik Stranke u ime Kluba te pozivam da digneš ruku za ove ustavne promjene, jer ovo je, to će biti glas za budućnost Bosne i Hercegovine. Ja ne smijem zamisliti šta će se desiti ukoliko ova ustavna reforma padne. Izašao sam kao zamjenik predsjedavajućeg Predstavničkog doma i kao podpredsjednik naše stranke i ja te molim da imaš ove činjenice u vidu i da digneš ruku za glas za ove ustavne promjene. Toliko hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Replika gospođa Milićević.

LJILJANA MILIĆEVIĆ

Zahvaljujem. Poštovani kolega Žiliću, možda niste imali lošu namjeru, ali tonom kojim ste rekli pa šta neka bude baš i Srbin, možda sam ja sada trebala reći ili pak Srpkinja,

ono radi ravnopravnosti polova. Znači radi đendera. Nije u tome suština. Ovo što ste vi rekli i vaš način kako ste to rekli upravo je podjela gospodine Žiliću.

Ja nisam htjela da diskutujem kada su neke kolege iznosili ovdje iznosili procenete i tvrdili kako nema teorije da budu narodi konstitutivni kroz izborni rezultat ovdje, jer nema dovoljno podrške. Nisam pitala koliko među 28 poslanika iz Federacije postoji Srba. Ne postoji ni jedan. Reći ću vam da znate. Znači. I ekskluzivitet entitetskog glasanja, gospodine Žiliću i nisam takođe prebrojavala glasove po narodima kao konstitutivnost, upravo radi gospodina Lagumdžije i nekih ljudi koji imaju drukčiji stav što je i on i rekao, pa izvela prostu matematiku šta znači prosta većina u ovom domu. Šta ona znači i kako, a posebice znamo jer vidite ovaj nije prije godinu dana počela ova priča, počela je jako davno i znamo na koji način.

Zato vas molim da se izvinete radi konstitutivnosti naroda, a bogami i radi Srba i Srpkinja i ostalih.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Žilić, pa gospodin Gligorić.

MEHMED ŽILIĆ

Ja se stvarno izvinjavam ako sam, nije mi to bila namjera. Bila mi je namjera jer razmišljam o građanskoj Bosni i Hercegovini i uopšte mi nije bitno ko će biti predsjednik te građanske Bosne i Hercegovine, ali mi je vrlo bitno da to bude jedinstvena država po mjeri građana. To je suština moja. A ja bih vas zamolio da malo prošetate ipak ovom Bosnom i Hercegovinom i da vidite kakva je ukupna situacija.

Samo primjera radi da vam kažem. 27 neriješenih ubistava je u Hercegovini, 131 kuća je dignuta u Hercegovini ne pokušava da se riješi to pitanje. Evo ja sada kao poslanik postavlja mi se dva puta pitanje koji teret nosim svog zamjenika Leotara ubistvo. Znamo koje te snage stoje iza toga koje nisu željele da se to pitanje otkrije. Zato što nemamo jedinstven sistem, nemamo povjerenje među sobom, zato što imamo podjeljenu državu. Ja sam samo u ime toga govorio. Ali kada sam govorio bio bih najsretniji da taj građanin bude u Bosni i Hercegovini, nije mi uopšte bitna nacionalnost. Jer evo da pojasnim još nešto. Dolazim iz grada gdje su mi najbolji drugovi bili srbi i hrvati i zajedno se borili za tu cjelovitu Bosnu i Hercegovinu.

Nema, ja se zahvaljujem gospodinu Džaferoviću, pazite, ali moja savjest ne dozvoljava da ja dižem ruku za podjelu Bosne i Hercegovine. Meni, bez obzira kakvi su to posljedice. Ali bi bio najsretniji da kao ljudi uredimo tu državu koja će biti ne na teretu i jednog naroda, nego po mjeri svih naroda. Izvinjavam se stvarno, jer možda sam emotivno dugo sam čekao da to kažem što želim. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas imamo više replika. Gospodin Džaferović, pa gospodin Gligorić.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Gospodine Žiliću, nije glas za podjelu Bosne i Hercegovine. Ja prvi neću dići ruku za podjelu Bosne i Hercegovine, niti to bilo ko od nas smije. Glas za ove amandmane je glas za

šansu, za potpunu reintegraciju Bosne i Hercegovine, a tome cilju težimo i ja te za to pozivam i molim da glasaš za ove amandmane.

MARTIN RAGUŽ

Dobro. Hvala lijepo gospodinu Džaferoviću. Redosljed replika je Gligorić, Majkić, Bešlagić, koliko ja vidim. Molim vas da se držite vremena predviđenog za repliku.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, da gospodine Žiliću vi ste rekli dvije stvari. Za prvu ste se i izvinuli i ja to poštujem i mislim da je to korektno jer sami ste rekli emitovno u žaru govora vam se omalko vezano za srbe pa da i oni mogu čak doći i do predsjednika. To uvažavam.

Ali ste rekli drugu stvar, a to je da se zalažete za građansku Bosnu i Hercegovinu i da za to danas ne možete dati svoj glas za to. Bosna i Hercegovina je složena zajednica. MOže se dogoditi da jedan glas, jedan čovjek, jedan glas, građanska država, ako nema zaštitnog kolektivnog mehanizma može da bude majorizacija centralizacija i unitarizacija Bosne i Hercegovine. Ovdje ste se iz Bosne i Hercegovine iil smo se mi bunili zbog u bivšoj Jugoslaviji zbog srba koji su navodno vršili majorizaciju, jer su bili najbrojniji. To danas može isto tako da rade i bošnjački narod unutar Bosne i Hercegovine, ako nemamo mjeru da napravimo zaštitu kolektivnih prava i građanskih prava, ja se za to zalažem. Ali mi nemamo tu mjeru. Danas imamo jedan minimum dogovora da napravimo jedan iskorak. I zato treba možda shvatiti ovu vašu diskusiju kao možda ustvari podjelu.

I zato bih volio da eksplicitno insistiranje na praktično građanskoj državi, a niste rekli kako do nje doći jedan čovjek jedan glas ustvari možemo doći do majorizacije i ponovo ćemo se udaljiti kao što je to bilo eto nekada. I zato, primjer sam naveo kada je u pitanju bivša Jugoslavija ne sa ciljem da izazovem replike, nego niti razloge ko je bio u pravu ili nije, ali je to bila činjenica. I isto tako se nam se to može primjeniti i danas. I zato vas molim da i u tom dijelu budete precizni, jer niste ostali do kraja definisani i to se može tumačiti na različite načine. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Molim gospođu Majkić za repliku, pa gospodin Bešlagić. I onda idemo na rasprave.

DUŠANKA MAJKIĆ

Poštovani gospodine Žiliću stresla sam se od onoga što ste vi rekli. Vi imate pravo da na vaše mišljenje i ja vam to ne mogu osporiti. Ali ste vi rekli istinu koja ovaj dio srpskih poslanika treba da ima na umu. U kakvoj ćemo državi živjeti, to zavisi od svih nas. I od dogovora koji možemo postići između nas. Nemojte da ima, da to ni jednog momenta zaboravite. I nemojte misliti da sami o tome odlučujete. O tome možemo jedino kvalitetno da odlučimo zajedno. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodin, ispravka netočnog navoda gospodin Zorić.

VINKO ZORIĆ

Gospođo Majkić za sada ne baš svih.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodine Zoriću. Gospodin Bešlagić.

SELIM BEŠLAGIĆ

Poštovano predsjedništvo, poštovani članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine, ministri, ekscelencije, poštovane kolege želio bih samo da repliciram kolegi Žiliću da u ime grada Tuzle ne može iznositi svoje stavove. Grad Tuzla je grad Tuzla, mi smo ovdje političke partije. Ja moram da kažem da u predloženim ustavnim amandmanima nema ništa što djeli Bosnu i Hercegovinu, nego što jača državu Bosnu i Hercegovinu, po mom i zbog toga ja kao Selim Bešlagić i pored pretnji koje sam imao, ako treba i dokumentovaću vam ih, ali se ne bojim ja sam za glasanje kako je ovdje i za izjašnjavanje za ustavne amandmane. Hvala vam velika.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa gospodine Bešlagiću. Riječ ima gospodin Zlatko Lagumdžija. Izvolite.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući,

Ja sasvim prirodno želim ovdje prije izjašnjavanja, kao i svi vi, da podijelim svoje razmišljanje o kapitalnim stvarima, o kojima mi odlučujemo. Mi smo generacija ljudi, koja je dobila šansu da deset godina nakon Dejtona bude pred najvećom odlukom u okviru institucija ove zemlje. I, ja sam sam kao i većina vas učestvovao u velikom broju javnih raspava koje su bile i koje su se održavale u ovih zadnjih mjesec dana. Mi smo kao klub organizovali preko 300 javnih rasprava širom BiH. Ja sam u tim javnim raspravama lično se suočio i odgovarao na doslovno na hiljade pitanja i vidio preko deset hiljada ljudi licem u lice.

Ja spadam u one ljude koji, siguran sam svi drugi koji o ovome ozbljno razmišljaju. Koji su duboko nesretni sa stanjem u ovoj zemlji. Ako smo poštteni jedni prema drugima, mi ćemo shvatiti da je ključna riječ koja nama nedostaje ne bolji ustav, nego povjerenje. Povjerenje ne može napraviti jedan ustav kakav god da je ni ovaj koji imamo sad ni onaj koji, nadam se dobit ćemo sutra i onim koji se, nadam se živjeti za pet ili deset godina koji će biti drugačiji od današnjeg. Riječ povjerenje se pravi na drugi način i, upravo zato trebamo poći od pretpostavke, bar sam ja polazio, da bi se Ustav promijenio, može bez povjerenja, sjedeš u tenk, upališ tenk, okružiš livadu i napraviš na njoj ustav. Fala Bogu to je završeno, zahvaljujući prijateljima i svijetu u Dejtonu je potpisan mir kojim je prekinuto ubijanje po ovoj zemlji, zločin kojim se danas sudi u Hagu.

Drugi način i to je prvi, način se zove revolucija, revolucionarni ustav. Drugi način je da va sneko zovne u neku vojnu bazu, kao sve onenaše prethodnike u Dejton i da vam tamo napišu ustav, da vam ga daju, kažu, izvolite od sutra ste vi po ovome i marš kući. Ponašajte se po ovom ustavu. Taj film više neće da igra. Taj film više ne igra, završen je. Nema toga, čak ni u Iraku se tako nešto ne radi.

Treći način je, evolucija mi iznutra. Mi sami kakvi smo nemamo snage da to sami uradimo, da se ne lažemo i zato je potrebna pomoć prijatelja iz vana da nam pomognu, da

pred nas stave ciljeve, oko kojih ćemo se okupiti, a cilj koji svi imamo i to intresuje svakog građanina i svakog naroda i najmalobrojnijeg i najmnogobrojnijeg, pri čemu je svaki od njih veliki u ovoj zemlji, kad je ona onaka kad je po mjeri građana ove zemlje i njenih naroda. Cilj svakog naroda u ovoj zemlji je da što prije budemo evropska država, organizovana po evropskim standardima. To je cilj.

Postavlja se pitanje da li mi danas glasanjem za ovaj ustav smo bliži tom cilju ili nismo. Ja vas neću ubjeđivati u svoj stav. Ja ću samo vama pokušati kao svakom onom koji prati i koga briga šta mi govorimo. Koje sam ja dileme imao i kako sam došao do onoga o čemu ovdje govorimo. Zato je potrebno da se, gospodine predsjedavajući, da u oči pogledamo jedni drugima, da kažemo koje su to kapitalne teze, koje se nalaze s jedne strane i s druge strane. Ja tvrdim da sa strane ovih koji su protiv, kako onih koji su iskreno protiv, tako i onih koji su doveli do toga da poštene, časni ljudi misle da učestvuju u podjeli, a u stvari čine obrnuto. Nekoliko mitova koji se širi zemljom, dok mi imamo ustavne javne rapsrave i drugi imaju, koji su protiv ovoga zaštita sam ja.

Prvi mit, netačno, ovo je došlo iznenada kažu, protivnici. Nije došlo iznenada. Ovo je, više od godinu dana se na ovom radi. Ovdje ima sjede ljudi od Mirsada Čemana, Jozef Križanovića, Beriza Belkića, prije godinu dana se na ovome počelo raditi i projektni zadatak je bio ovo što je pred nama. Nije bio projektni zadatak ukidanje RS, ukidanje entiteta, da se ne lažemo. Prije godinu dana niko nije htio na sastanak u Neum da ode da raspravlja o krizi vlade, ukoliko se spominje riječ ustavne reforme. Tada su sjeli ovi ljudi, Beriz je to vodio devet mjeseci, sa ciljem da se napravi funkcionalnija država, napravi nadležnosti koje će nam omogućiti da idemo brže u Evropsku uniju, dobijemo predsjednika države, vladu normalnu u svom kapacitetu i reformirani parlament i da ovo bude država u kojoj će se građani početi stavljati u središte, ne zanemarujući samo da smo zemlja tri jednakopravna naroda na čitavoj teritoriji BiH.

Dakle, nije ovo došlo iznenada. Drugi mit netačan. Ovo je legalizacija genocida itd. i RS. O tome na početku vrlo jasno je bilo rečeno. Ako je neko iskren da ovo se sada legalizira, ovo što imamo 11 godina, onda bi bilo pošteno da ode na blagajnu da vrati svaki dinar koji je naplatio konvertibilnu marku, u toj nelegalnoj državi, institucijama, parlamentu, vladama, komisijama itd. Onda smo nelegalno plaćani.

Treće, ovo prejudicira tužbu protiv Srbije i Crne Gore. Nema veze. Svako pametan zna da to blage veze. Mi se ne slažemo u ovom parlamentu oko toga treba li ta tužba da bude ili ne treba, ali svak ozbiljan će vam reći i oni koji misle da trebaju i oni koji misle da ne treba, ako smo ozbiljni ljudi da to nema nikakve veze. Čak, oni koji tvrde da može se tužba ukinuti jedan entitet, pa ako su poštene, onda bi rekli, pa dobro, ukinut će se, manje će biti za ukinuti. Nema ukidanja ničega sudskim presudama, nemojmo biti djeca. Ta će presuda imati svoj tok i svako od nas ima svoj stav o tome, ali nije to predmet ovih ovdje rasprava.

Četvrta stvar, ovo ne treba raditi dok se ne riješi status kvo, status Kosova, pardon. Naprotiv, ovo treba raditi sve prije nego se bude rješavao status Kosova, a ne zato što će Kosovo uticati na to da bi ova se zemlja mogla podijeliti ne, nego što status Kosova i to rješavanje može ovdje stvoriti iluzije da se može ponovo preustroj ove zemlje praviti da se jedan njen dio može odnijeti na drugi dio Evrope. Status Kosova u ovakvoj Bosni i Hercegovini, sa ovakvim Dejtonskim ustavom, bez prijatelja, sa upitnom ulogom međunarodne zajednice, može samo stvoriti nove iluzije nekome, koje će nas zajedno koštati 3 – 5 ili 8 godina iluzija da se možemo podijeliti. Zato gospodo, nema podjele, da se ne

lažemo. Ovi ljudi koji ovdje predstavljaju međunarodnu zajednicu, pa mi kad bi htjeli ne bi dali ljudi da se ova zemlja podijeli, zato što u protivnom onda sve ovo zajedno nema šanse ne samo mi.

Sljedeća stvar, nemamo garancije za drugu fazu. Gospodine predsjedavajući, ja vama lično zamjeram, što niste ovo pismo podijelili ranije i gospodina Barosa i gospodina Nikolasa Brnsa u ime Kondolize Rajs.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas, ja nisam uopće dobio pismo gospodina Barosa, a ovo sam proslijedio u roku sat vremen od kako sam ga dobio. Prema tome, nemojte mi zamjerati dok ne provjerite.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Onda gospodine Raguž, kao ozbiljan čovjek, ja vam se izvinjavam, zbog primjedbe za gospodina Barosa, primjedba ostaje za američkog državnog sekretara, a onda kad se gospodin Tihčić vrati, njemu ću u lice reći da je trebao pismo gospodina Barosa tražiti i kao predlagač je trebao da se pobrine da svi dobiju korenspondenciju, koju imamo iz svijeta. Zato što ovdje jasno stoji, upravo nam se postavlja pitanje šta su vam garancije za drugu fazu. Ljudi koji nam ne daju garancije ni za šta. Postavljeno je pitanje Vijeća za implementaciju mira i te smo garancije dobili.

MARTIN RAGUŽ

Prva faza nam je garancija za drugu fazu, ako ćeš moje mišljenje.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Čestitam gospodine Raguž, potpuno se slažem sa vama, što kažu koristeći jedan aparat, koji se u nauci zove logika, govori u prilog tome da trebamo danas krenuti u prvu fazu, ako uopšte hoćemo drugu, a druge faze nema bez podrške ljudi koji nam ovdje to pismeno daju.

Molim vas, ovdje je vrlo jasno rečeno, pošto svi pitaju ovi koji su protivnici šta vam je garancija za drugu fazu, evo vam garancija. Treba i novinarima podijeliti da znaju o čemu se radi i kako reče kolega iza mene, ja ovo ne čitam, nisam dobio po Poslovníku prije dva dana, ja razumijem gospodina, on je protiv i on ovo ne čita i nije dobio po Poslovníku. Onaj ko danas neće da pročita makar sad sišlo sa neba pismo američke administracije sa najvišeg nivoa i pismo Evropske unije sa najvišeg najvišeg nivoa, zato što to nije po našem Poslovníku, molim vas, ovdje vrlo jasno stoji o čemu se radi.

Sljedeća stvar gospodine predsjedavajući, svijet se ujedinio i to je sumnjivo. Sad kad smo dobili garancije za drugu fazu, sad je sumnjivo što se svijet ujedinio. To nam sad poručuju. Svijet se ujedinio da brže postanemo evropska država, to je protiv nas. Svijet se ujedinio protiv nas, a mi smo se ko biva ujedinili da idemo u maglu i neizvjesnost.

Sljedeća stvar gospodine Žiliću, ja va spotpuno razumijem i kao čovjeka i znamo se mi, što kažu, iz vremena na koje su se svi podsjetili. Ovim se ne dijeli Bosna i Hercegovina i oni koji okolo hodaju i pričaju da se ovim dijeli Bosna i Hercegovina nisu u pravu. Bosna i Hercegovina se podijelila '90. pa '92. pa '95. se podijelila. Sad se ona pokušava sastaviti, zato

što nas je okupio zajednički cilj, a to je da budemo ozemlja Evropske unije, a, inače, da nema toga, teško bi nas ovo sastavilo.

Sljedeća teza, kažu treba sačekati izbore. Ovdje je bilo i tih prijedloga. Hajde da vidimo, u redu. Treba ko biva imati izbore, pa onda poslije izbora ćemo promijeniti Ustav. Šta to znači? U svakoj zemlji, kad se promijeni Ustav, onda se ide na izbore. Je li to neko predlaže da sad imamo izbore za četiri mjeseca, pa da onda do nove godine promijenimo ustav, mirno, demokratski kako mi već znamo i da onda u januaru iduće godine imamo ponovo izbore, zato što je došao novi ustav. Dakle, upravo je obrnuta logika. Ustav se promijeni i ide se na izbore, a ne kaže hajmo pričekati izbore pa ćemo onda mijenjati ustav. Pa ćemo imati četiri godine protivustavnu vlast.

Sljedeća stvar, svi se krijemo iza naroda i šta narod misli. Uprkos hajke koja je vođena u par medija, koji su pod uticajem ljudi, koji za sebe tvrde da su patrioti i nama svima negiraju da smo to, a biti patriota u ovoj zemlji i biti patriota u ime samo svog naroda, a ne čitave zemlje, znači zarumjeti patriotizam drugih. Ja razumijem svačiji patriotizam, a dozvolite da mi razumijemo jedni druge malo bolje. Istraživanje jasno kaže. Specijalizovana agencija UN je jasno dala u istraživanju ste mogli da vidite jedan od deset ljudi se protiv ustavnim promjenama, jedan. U čije ime se onda ovo govori?

Zatim, sljedeća mit, koji je najopasniji ovdje, jer se oko njega svašta, mada je to tehničke naravi, uvodi se entitetsko glasanje za one koji to dobro znaju neka me isprave, ako sam pogriješio. Venecijanska komisija je iz aprila prošle godine, gospodine predsjedavajući u članu 34. a ove godine u aprilu u članu 36. nam govori o entitetskom glasanju. Znae šta ljudi kažu? Entitetsko glasanje djeluje kao višak, a znate zašto i još kažu zašto, zato što imate svakako mehanizam zaštite vitalnog nacionalog interesa. Znae šta tamo fino piše. To vam je svakako bez veze kočnica, jer imate tu kočnicu i još mongo jaču tamo u Domu naroda.

Dakle, ovo je priča o entitetskom glasanju samo da se zamagli suština i ja onda pitam one koji su dali amandmane za entitetsko glasanje, a dobro, je li onda odustajete od ovih prethodnih priča podjela zemlje, genocid, legalizacija i šta ti ja znam. Eto, kad se ko biva prihviti entitetsko glasanje, neće se ništa novo dobiti, jer to svakako kaže Venecijanska komisija imate u Domu naroda, onda pada u vodu ova priča. Hoćete li nas onda podržati na principima ili ćete biti i protiv principa, a ko biva dovoljno vam je entitetsko glasanje. Dakle, dajte da budemo poštene i ozbiljni ljudi.

Ja, zaista, mislim da, bez obzira na sve, entitetska i svaka druga glasanja, postavljam pitanja onima koji su protiv, imaju li oni formulu za bolje. Imaju li oni formulu za bolje? I tu onda postavljam pitanje koje ja sebi postavljam, sto puta sam ga postavio u zadnjih nekoliko dana. Hoću li ja mirno ovdje spavati večeras? Hoću li biti čist pred samim sobom? Ako bude ovako i onako, onda sam vrlo jednostavno zaključio. Učinio sam sve što sam mogao i svako od nas treba da učini sve što može, ali neka onda mirno spava sa svojom odlukom. Onaj ko je protiv, ako može mirno spavati, a ne ponuditi bolje, ako nas on budi sutra ponovo u podjeljenoj, danas je zemlja podijeljena, ali neće niko moći projekat podjele dovršiti, usvojili mi ovo ili ne usvojili. Samo je pitanje Berize kad ćemo krenuti da objedinjujemo zemlju, baš mi je drago i ja sam tebe slušao dok si ovo govorio ovdje i zato sam se začudio kad si iskočio. Ne možemo se ponašati. Ovdje nam se nudi vrlo jednostavno. Kažu ljudi, nemojte uzeti ovo. Ima bolje. Ja im postavljam pitanje šta je to bolje? Kako se dolazi do tog boljeg. Tvrđim odgovorno, interes i Hrvata i Srba i Bošnjaka je da ova zemlja što brže bude u Evropskoj uniji i ona će biti tada i jednakopravnih naroda i građana u punom smislu te riječi. Mi danas ovim

amandmanima smo brže tom cilju. Zato onaj ko nam kaže ostavite ovo, taj nam u stvri poručuje, kao jednom čovjeku koji je u pustinji žedan, umoran, na svrti, kaže mu, ima tamo prijatelja koji sjede, donijeli su nam malo vode da nas okrijepe i kažu, hajde malo popi vode i eno ti put prema oazi, a ti kažeš ne, odbijam da jedem i pijem, hoću odmah u oazu.

O čemu mi pričamo? Hoćemo, dobro što mi hoćemo, ali hoćemo li pustiti da obični čovjek u ovoj zemlji, skapa od žeđi, od gladi, dok ga Evropa i Amerika ne odnese u oazu. Ja mislim da mi danas trebamo se malo potkrijepiti, pridići, poslušati prijatelje koji nam kažu gdje je put prema tome, jer njima treba vjrovati, donijeli su nam pomoć i rekli gdje je taj put i hoće da idu sa nama, a mi kao autisti, nećemo, a oni koji nam viču nemoj, oni ne žive u Bosni, nego žive od Bosne, žive od jada i čemera ovih ljudi i nemojte nam mobilnim telefonima iz koje kakvih bjelosvjetskim metropola domaća gospodo poručivati - ne uzmi pomoć, dođite ovdje, živite sa ljudima, preuzmite odgovornost. Ja ću preuzeti odgovornost. Ja se borim za ovo, uspjelo ovo danas ili ne uspjelo, a vi se gospodo, preuzmite odgovornost da se borite da ostane ovako. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Imam četiri replike, prvo gospodin Belkić, pa Sopta, pa gospodin Žilić. Jeste li vi gospodo Hadžiahmetović odustali? Jeste. Avdić.

BERIZ BELKIĆ

Pa neću ja ići na takvu vrstu replike, koja će porizvesti ovdje par stotina replika itd.

Međutim, postoje stvari, za koje zaista treba reći. Dakle, ja sam očekivao da će diskusija biti o argumentaciji za. Gospodin Lagumdžija se bavi drugim ljudima. Okej. Dakle, oko ovog viška, dakle oko ovog viška i teze da imamo daleko jače mehanizme u Domu naroda i zaista onda jeste višak, ali su ovo mehanizmi različitog sadržaja, različite naravi. Dakle, mehanizam u Domu naroda je mehanizam koji štiti nacionalni interes, a entitetsko glasanje u Predstavničkom domu je, upotreba zaštite interesa entiteta u tome sam ja vrlo precizno i jasno govorio u svoje ime nekakvim uvodnim napomenama u ime kluba. To je što se tiče tog viška.

I evo nekoliko navrata podsjeća gospodin Lagumdžija da sam ja učestvovao. Naravno da sam učestvovao i ovaj izraz u kojem si rekao iskočio, znaš kada sam iskočio Zlatko iskočio kada sam vidio da ne možemo napraviti promjenu matice, filozovije cijelog koncepta. Eto. Toliko. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Replika jel gospodo. Gospođa Sopta, pa gospodin Žilić, replika.

RUŽA SOPTA

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, gospodin Lagumdžija je rekao da je Venecijanska komisija rekla da je suvišan način glasanja entitetskog glasanja u ovom domu. Venecijanska komisija je rekla i da je neracionalan. A važno je ovdje napomenuti da je on i nacionalan. Nije samo zaštita interesa entiteta, nego zaštita interesa pojedinih naroda. Nažalost, taj ekskluzivitet imaju samo dva naroda. I nije točno da je zaštita vitalnog interesa jača u Domu naroda nego u Zastupničkom domu, jer ono što se zaustavi u Zastupničkom

domu ne ide na Ustavni sud, a ono što se zaustavi u Domu naroda ide na Ustavni sud i mi smo imali prilike i iskustava da zakoni koji, za koji ni jedan zastupnik iz reda jednog naroda nije digao ili jedan u ovom domu, ni jedan u Domu naroda, ni jedan ustavni sudac iz reda toga naroda vrijede i oni su kao takvi nametnuti tome narodu. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Sljedeći je redosljed replika. Znači gospodin Žilić, pa gospođa Hadžiahmetović, pa gospodin Sead Avdić. A za raspravu neka se pripremi dr. Kunić, nakon njega gospodin Duraković.

MEHMED ŽILIĆ

Gospodine predsjedavajući, ja uvažavam diskusiju gospodina Lagumdžije, pogotovo kada je u pitanju briga za Bosnu i Hercegovinu. Ali bih volio samo dva odgovora na pitanje, šta to znači Republika Srpska i šta to znači Federacija u Bosni i Hercegovini. Šta to znači? Volio bih da mi se to pojasni jedanput. Kada kaže kako dalje. Ja predlažem vrlo jednostavno dalje. Dajte da uradimo pravu reformu policije. Dajte da uradimo reformu vojske da uđemo u NATO pakt. Dajte da uradimo pravu reformu PDV-a. I evo vam samog ustava po sebi.

A opet se gospodo izvinjavam, stvarno sam emotivno, bez ikakvog, prema bilo kojem narodu, smatrao sam da ovi građani trebaju stvarno da izaberu građanina Bosne i Hercegovine koji će najbolje predstavljati ovu državu. U tom smislu možda sam izletio emotivno da me shvatite da me ne bi pogrešno shvatili. A to su vrlo jednostavna rješenja. U Briselu kada smo radili reformu policije, pazite, 22 eksperta u koji sam i ja učestvovao su bila za. Samo je Matijašević jedan obustavio kompletan koncept. I taj koncept, eno ga kompletan stoji sada ne može dalje da ide. Ne vjerujem ja dok postoji Republika Srpska i Federacija, to su dvije države u državi. Vjerujte da je to tako. Dajte mi odgovor, jer ja nisam ustavni ekspert, ja ne znam kada mi to objasnite biće mi lakše možda, možda ću neke stvari shvatiti. Hvala lijepo.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Gospodine Martine, ja ću se javiti, ja ću vam odgovoriti na replike, ali kada se svi izredaju na meni.

MARTIN RAGUŽ

Ja mislim da je to pošteno. I dobićete svi riječ. Samo malo, znači sada je na redu gospođa Hadžiahmetović.

AZRA HADŽIAHMETOVIĆ

Zahvaljujem predsjedavajući, ja nemam namjeru replicirati na argumente koji su iznošeni ovdje kao kontra argumenti nekih nazovi mitovima. Ja hoću samo da vjerujem da je kolegu Lagumdžiju silna želja da ovo što prije i što brže i što jednostavnije prođe obzirom da je zaista bio ponesen promjenama, ustavnim promjenama u jednom pravcu kreiranja bolje Bosne i Hercegovine, da ga je da emocija navela na ove konstatacije koje smo imali prilike maloprije da čujemo. Ja hoću samo da, imam potrebu kao član Stranke za BiH ovdje koji će donositi odluku da pomenem da se Stranka za BiH odnosila prema amandmanima

proceduralno, da smo proceduru uputili amandman na amandmane koji smatramo ključnim za cijeli ovaj paket u smislu koraka jednog naprijed.

Mi cijenimo da naš amandman stvara jednu pretpostavku da ovo bude zaista korak naprijed. I išli smo u susret nekom rješenju. I ja zaista ne vidim razloga da se bilo kakvi mitovi ovdje pominju i odustajanje od nekih teza i velikih riječi itd. i ja molim da se prema stavu Stranke za BiH odnosite proceduralno.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Replika dalje gospodin Avdić, pa gospođa Milićević, pa gospodin Kunić.

SEAD AVDIĆ

Nema šta gospodine predsjedavajući, nadahnuto izlaganje dr. Lagumdžije uvijek izaziva kontravezre. Nije to bila rasprava o ustavnim amandmanima, ispravljam gospodina Lagumdžija. Bila je to predizborna kampanja vrlo radikalno obavljena za oktobar 2006. godine. To budite uvjereni. Znači nije bilo razgovora o ustavnim amandmanima i bio je to obračun sa svojim uslovno rečeno političkim protivnicima i ne znam ni ja skime.

Drugo, Venecijanska komisija je 11. marta 2005. godine rekla o entitetskom glasanju. Pitam samo članove koji su pregovarali, kako oni to kažu lidere političkih stranaka zašto to nisu poštovali ako već imaju pomenutu misiju i cilj evropizacije i briselizacije Bosne i Hercegovine. Zašto to nisu poštovali? Zašto nisu stavili na dnevni red entitetsko glasanje koje po najvećem institutu pravnom Evrope kaže da ne treba i da je suprotno misiji i izboru doma građana koji se zove Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH.

Pod tri. Kada se liječi bolesnik jednostavno prvo se pokušava spašavati jednostavno i najteže operacije vršiti, pa tek onda kozmetičke promjene i plastične operacije. Znači možemo se drugačije igrati sa ovim riječima i primjerima koje je dr. Lagumdžija pokušava zamagljivati stvarno stanje stvari. Kada su pitali na televiziji da završim, kada su pitali na televiziji zašto entitetsko glasanje, vjerovali ili ne, gospodin Tihić i gospodin Lagumdžija odgovaraju ovako – zato što ima, ja se izvinjavam svojim prijateljima i gospodi zašto – zato što ima kaže bojaznih strahova poslanika iz RS od majorizacije bošnjačkog naroda u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH. Vjerovali ili ne. Ovo je jedini odgovor koji su ponudili gospoda Tihić i Lagumdžija. Ja se sada pitam stvarno svoje prijatelje i drugove pa naime da li je bilo bojazni strahova, da li je bilo majorizacije u ovom domu, da li je bilo preglasavanja, nadglasavanja ljudi. Nije tačno da je bilo. Znači apsolutno neistina koju pokušavaju jednostavno preko televizije i sa ekrana poslati običnim ljudima. Znači nije to uspjelo gospodine Lagumdžija, ja mislim da se je i gospoda Novaković i ostali slažu sa ovom mojom ocjenom. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo, gospođa Milićević.

LJILJANA MILIĆEVIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući. O čemu se radi, mislim gospodin Avdić je uvijek ovako čovjek od inspiracije, pa sada ovo što je gospodin Žilić rekao pa još što je gospodin Avdić dodao. Mi smo izvještaje Venecijanske komisije dobili i ja računam da je prevod sve izvještaje koji su se bavili Bosnom i Hercegovinom i dostupni su preko interneta

da je korektan prevod. Imamo problem što svako čita stav koji njemu odgovara i interpretira ga na taj način. Imamo isto tako stav jedan koji se preskače Venecijanske komisije koji se odnosi na složenost i to složenost jednog dijela Bosne i hercegovine u kome imate više stepena u odlučivanju i donošenju. Neću ga imenovati da ne bih ja djelila opet Bosnu i Hercegovinu po nekim šavovima koji nekome odgovaraju, nekome ne odgovaraju.

Ja bih malo o nama i o našim strahovima i o pritiscima. Ja sam u šali rekla bila kada su se kolege rekli koji će sada biti pritisak da bi trebala neka nevladina organizacija ubaciti sa obje ulaza onaj aparat za mjerenje pritiska besplatno pa da vidimo, ali lijepo svi danas izgledamo ovako. Ne izgleda mi niko da je na rubu udara nekakvog, nedaj bože. Šta hoću da kažem? Gospodo poštovanje i pisma koja smo dobili sa različitih adresa poštuju i primam ih k znanju i cijenim, ali hajdemo malo o samopoštovanju. Da bi nas drugi poštovali moramo sami sebe prvo poštovati i koliko mi sebe cijenimo tako će nas cijeniti oni koji dolaze sa strane. Računam da mi je zalud poštovanje od ljudi koji sjede s lijeva i s desna ako ga nemam prema samoj sebi kada se pogledam prvo u ogledalo iz svog okruženja, od ljudi skojim radim i živim itd.

Znači, prvo hajdemo sami ispoštovati i prvi put poslije više vremena imamo nešto što je dogovoreno gdje se je našao minimum nečega, esencija nečecga što je moguće za otvaranje vrata koja se zovu put i kako dalje. Ovo je za mene otvaranje vrata prema sutra. Gdje smo mi stali i hoćemo li odmah lupiti ta vrata, zatvoriti se. Meni ovaj priča danas izgleda kao priča odpočinjanja predizborne kampanje u koju smo pošli kao grlom u jagode. Zato vas sve molim da sami sebe više poštujuemo i da poštujuemo odluke ovog doma i u govoru i u svemu pa evo čak i srbi neka pozovu na tu priču, znači da se ispoštujemo u ovoj priči, da još jednom sagledamo momenat.

A gospodine Žiliću, vi ste spomenuli jedan čovjek pa blokirao sve. Spomenuli ste gospodina Matijaševića. Pa vi ste ovog momenta taj čovjek dvadeset osmi zbog koga treba nešto o čemu se govori godinu dana da stane. Jeste li u stanju da preuzmete tu odgovornost? Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Dr. Kunić. Izvolite. I nadam se da možete spojiti repliku sa raspravom. Bio je ispravak krivog navoda, ispričavam se.

VINKO ZORIĆ

Ne, ne za repliku sam i ja.

MARTIN RAGUŽ

Dobro. Hoćete vi spojiti repliku i raspravu dr. Kuniću.

PETAR KUNIĆ

Dobro mogu repliku da.

MARTIN RAGUŽ

Dobro, pa da onda omogućimo i drugima.

PETAR KUNIĆ

Hvala predsjedavajući. Ovdje je bilo jedno pitanje koje je suštinsko pitanje i koje mi u Parlamentu nikada ne otvaramo, a vrlo je bitno. To je pitanje gospodina Žilića – šta je Republika Srpska, a šta Federacije Bosne i Hercegovine? Oni su sastavni dijelovi Bosne i Hercegovine, sastavni dijelovi. Oni su Federalne jedinice Bosne i Hercegovine. One su nivo vlasti gospodine Žiliću. Bosna i Hercegovina je federalna država. Nećete valjda reći da nije. Stotinu okruglih stolova održano je gdje je to konstatovano. Bosna i Hercegovina je visoko decentralizovana država. I može samo tako ostati. Samo decentralizovana država. Samo decentralizovana država.

Zašto entitetsko glasanje, da pokušam odgovoriti gospodinu Avdiću. Pa vidite gospodin Avdić veli nije bilo majorizacije. Pa zbog entitetskog glasanja nije bilo majorizacije gospodine Avdiću. Pa nema sjednice da ne bi bilo majorizacije, da nije upravo tog mehanizma. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Zorić pa Lagumdžija. Jeste vi tražili? Raspravu. Dobro.

VINKO ZORIĆ

Ja sam se javio replicirati gospodinu Lagumdžiji, ali zamolio bih sve kolege, a to sam i prošli put zamolio vas kao Kolegij da zašтите nas zastupnike. Prošli put je gospodin Terzić najavljuje kako će koji zastupnik glasati o ustavnim promjenama što je neprimjereno. Isto tako neprimjereno je nekoga zvati dvadeset osmi, a nekoga prvi. Dakle nema govora o tomu, ja ne dozvoljavam da ja budem prvi, drugi, petnaesti, ili dvadeset osmi, ili dvadeset sedmi. Dakle to je ružno. Nemojmo se tim riječnikom ovdje služiti i nekome to stavljati na teret da je neko dvadeset osmi, a neko je peti, neko je u sredini.

Ono što želim ovdje kazati je da gospodin Lagumdžija je govorio u prisposobama pa mi se ona njegova o oazi i vodi nije svidjela. Recimo ja osobno ne bih uzeo vodu i hranu i put prema oazi koju mi on pokazuje. Ja bih rađe na svoj rizik iša prema oazi. Jer šta ako mi je on otrovao hranu i vodu, onda sigurno neću vidjeti oazu. A ja bih kazao da od Dejtona Vašingtona hrvatski narod u Bosni i Hercegovini ima slijepo crijevo. I sada kažu pa čujte vama je i do sada bilo tako. I šta su ovi šestorica pregovarača napravili da bi Hrvatima bilo bolje. Dovedi ih u bolnicu, ali operacije nema. I uvjeravaju ih da je to bolje. Eto samo što su ih dovezli. Jedan korak je napravljen, ali nema pomaka. Neće se operacija raditi. Neće se ništa popravljati. Ali ljudi shvatite da je to prvi korak, a drugoga nema.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Ispravak netočnog navoda, pa odgovor na replike. gospodine Lagumdžija jel može tako?

FILIP ANDRIĆ

Ja neću ispravljati kolegu Zorića, nego pošto nisam ranije uspio dobiti riječ, kolegu Kunića želim ispraviti. Nije točno da nije bilo ovdje majorizacije, svjedoci smo i donošenja Zakona o Javnom RTV sustavu i niza drugih zakona, samo čini mi se kada se preglasava hrvatski narod i kada hrvatski predstavnici napuštaju ovakve dvorane i sjednice, onda se to ne

smatra majorizacijom. Samo nedaj bože istina je da nije bilo preglasavanja srpskog naroda, ili bošnjačkog, ali hrvatskog jeste. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodine Andriću. Riječ ima dr. Lagumdžija. Izvolite.Lagumdžija. Izvolite.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Sasvim prirodno gospodine predsjedavajući nebojte se neću potrošiti tri puta po 9 minuta na repliku koliko bi možda Poslovnik mogao dati i ne pata mi napamet da sve ovo odgovoram.

Prvo kolegi Belkiću da samo kažem da ja sam zaista uglavnom govorio protiv argumentacije onih koji napadaju. I u pravu je čovjek. Ali ja sam svjesno to govorio zato što hoću da onim koji oponiraju o ovome da im objasnim kako nisu u pravu, jer mislim da je dovoljno bilo argumenata za od uvodnog izlaganja pa nadalje. Dakle, zaista nisam ovo shvatio kao poziv da sada krenem pa da govorim zašto sam za.

Ja sam samo smatrao zato što se u javnosti mnogo više manipulira sa i obračunava sa nama koji smo za amandmane kroz argumentaciju koja apsolutno ne stoji i podilazi ljudima tamo gdje ipak se ide prema malo više u emotivnu ravan nego što je to normalno. Zašto je Beriz iskočio on to zna bolje od mene i nemam namjeru to komentarisati.

Što se tiče gospođe Sopta, ja moram reći Ružo da, drago mi je što ste mi vi replicirali i zahvaljujem vam se zaista jer iz vaše replike sam, mogao se steći dojam da sam ja doveo do kao neko ko zagovara entitetsko glasanje. Bože sačuvaj. Ja sam takođe protiv. Ja smatram da je to potpuno besmisleno. Ja samo govorim da je to jedan od argumenata onih koji zagovaraju da su spremni sve ovo prosuti. Zbog toga što nije ukinuto entitetsko glasanje, smatram da to nije racionalan argument jer postoji mnogo ozbiljniji mehanizam nego što je to famozno entitetsko glasanje.

Što se tiče vas gospodine Žiliću, nemam ja namjeru odgovarati šta je Federacije i šta je Republika Srpska, to još jedan je čovjek ostao od onih šest potpisnika i kreatora jel tri su u Hagu, dvojica su pod zemljom i još jedan je živ, njega treba pitati zašto je to napravio u Dejtonu, ali on nije ovdje prisutan i nadam se da nas gleda pa da ćete naći razloga da vas zovne i da vam kaže zašto je. Inače ja smatram da Republika Srpska i Federacija nisu simboli. Jer vidim oni se mjenjaju. Evo upravo rado ovakvih koraka se mjenjaju simboli. I oni će postati malo po malo simboli svih građana i svih naroda ove zemlje. I Republika i Federacija su po mom mišljenju ono što je sadržaj njihov, a taj sadržaj se bitno ovim mjenja i ja mislim da se sadržaj mjenja najviše jačanjem evropske državnosti ove zemlje.

Isto tako molio bih vas gospodine Žiliću da ipak shvatite da evo pustite ja neću sebe spominjati, ali i Šefik Džaferović i Selim Bešlagić, navodim vam dva čovjeka koje jako dobro znate, sigurno nisu ljudi koji vas guraju da uradite nešto zbog strahova koje vi sada imate. I da budem precizan, slažem se svama argumentacija, policija, NATO, PDV. Ja odgovorno tvrdim da od reforme policije nema ništa bez odgovarajuće pomoći iz EU. Odgovorno tvrdim da nema ništa od NATO-a tako brzo bez odgovarajuće pomoći SAD. Odgovorno tvrdim da nema

ništa od poreskog sistema bez ovih ustavnih reformi koje govore o djeljenoj nadležnosti poreza koji sada praktično po Dejtonu je sasvim drugačija.

I vjerujte mi da ipak morate shvatiti da bar mi koji smo, koji vam obračamo vam se govorimo samo sa pozicije da shvatite da mi nismo nikada bili opozicija države. Ja sam bio opozicija vama kada je u pitanju PDV u pitanju možda oko stope, ali o ovome nismo. Ja jednostavno ne želim da uđem u neizvjesnost.

Što se tiče moje kolegice Azre, koja me pozvala na razum, intelektualci imaju potrebu da koriste samo razum kao argumentaciju. Propalice imaju namjeru da koriste samo emocije kao argumentaciju. Naročito u politici. Samo. Rekao sam samo. Ozbiljno ljudi koriste i razum i emociju da bi bili spremni da sutra izađu pred svoju porodicu, pred sebe i pred narod koji misle da predstavljaju. Ja pokušavam da koristim jedno i drugo, izvinjavam se, ako nisam bio intelektualac, pa sam malo koristio i emociju. Ali sam smatrao da oni koji nas napadaju koriste samo emocije. Da im pokažemo da nismo ni mi ljudi koji nismo od krvi i mesa.

Kolega Avdiću slažem se svama o Venecijanskoj komisiji i ovo pismo koje ste ustvari u krajnjoj konsekvenci koju ste najzaslužniji za ovo pismo koje nam se nalazi na stolu govori u prilog tome i vi jako dobro znate šta ste napravili i ja čak kada se svama ne slažem, a u puno toga se svama ne slažem mislim da je dobro što ste uradili to što ste uradili i nadam se da ćete napraviti korak do kraja da to se realizira na način koji ste i vi željeli.

Ja inače Ljiljo moram ti priznati da ja ne radim ovo i kada sam ova pisma koristio Ljiljo draga kolegice moja iz Komisije za finansije i budžet koja mi ne da PDV da bude nula za hljeb i lijekove. Samo da ti kažem ova pisma koja sam ja ovdje koristio. Ja ih nisam koristio zato da bi oni bili moj argument. Ja ih samo koristim da kažem da oni koji imaju argument suprotan ovim pismima nisu u pravu. Moj argument je Martine ono što sam razgovarao sa hiljadama ljudi doslovno. A ova pisma su samo argumentacija onima koji su protiv ni na čemu.

I gospodine Zoriću sve sam od vas očekivao, ali da u toj vašoj metafori, vidi se da ste matematičar da vam metafore slabo idu, jer da ste malo pjesnički rasploženi kao neki drugi ljudi ovdje shvatili bi da ste rekli ustvari da sljedeću moju metaforu EU i SAD nama daju otrov, otrovanu vodu gospodine. Ja sam vrlo jasan. Ja mislim, ako nama EU i Amerika hoće da da otrov, bojim se da mi nemamo protiv lijek za to. Tako da ja ovo doživljavam ipak kao nešto što je dobro, jer bez te pomoći svakako smo gotovi.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas, molim vas samo malo strpljenja. Znači želim informirati ovdje sve zastupnike koji pomalo postaju nervozni o sljedećem redosljedu prijava za raspravu da svi znaju kada su evidentirani.

Znači gospodin Kunić je prvi sada, pa gospodin Duraković, pa gospodin Novaković, pa gospodin Džaferović, pa Raguž, pa Križanović, pa Majkić, pa Đurković, pa Čeman, pa Sopta, pa gospođa Senija Kapetanović, gospodin Filip Andrić. I evo vidimo još koliko imamo prijavljenih i dajte malo sovim replikama, intervencijama. Mislim da smo svi dovoljno jedni drugima pojasnili i metaforički i svakako, ali ako insistirate dobićete.

Ispravak krivog navoda gospodin Zorić, pa gospođa Hadžiahemtović.

VINKO ZORIĆ

Ja nisam spominjao ni predstavnike SAD ni EU. Ja sam rekao da bi ja posumnjao u ovo i apsolutno sumnjam u ovo što mi ova šestorica nude i da bi ja na svoj rizik iša prema oazi. To što vi Lagumdžija sebi umišljate da vi možete misliti šta sam ja mislio, to zaboravite. To vi možete kazati Selimu i Jozi, ali meni ne možete.

MARTIN RAGUŽ

Gospođa Hadžiahmetović, pa gospodin Križanović.

AZRA HADŽIAHEMTOVIĆ

Prvo ovdje je rečeno između ostalog da Stranka za BiH želi status kvo i meni je drago da je kolega Lagumdžija pomenuo da je kolega Belkić 8 mjeseci koordinirao i aktivno učestvovao u početku kompletne ove priče čime ga naravno, čime demantuje i sam sebe, pa ga ja i ne demantujem.

No drugo čudi me da gospodin Lagumdžija ne zna ko su tri potpisnika Dejtonskog mirovnog sporazuma i da ni jedan od njih trojice nisu živi. Zahvaljujem.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Gospodin Križanović, pa gospodin Lagumdžija. Molim. Pa i gospodin Križanović je bio.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Nije valjda meni replika.

MARTIN RAGUŽ

Gospodinu Zoriću.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Poštovane kolegice i kolege kako znate vrlo rijetko repliciram bilo kome. Ali ovo i nije replika, nego jedna Poslovnička intervencija gospodine predsjedavajući. Mislim da, uvažavajući ozbiljnost teme danas zaista reducirate ove replike na najmanje moguće mjere.

MARTIN RAGUŽ

Prihvaćeno.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Ovo zapravo i nisu replike, ovo su jedna primitivna vrijeđanja i primitivne opaske koje veze nemaju sa današnjom raspravom. Da ne spominjem od koga dolaze. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Replika gospodin Zorić.

VINKO ZORIĆ

Ja uvažavam godine, ali mislim da smo ovdje po statutu isti. Ja sam zastupnik kao i gospodin Lagumdžija i kao gospodin Jozo Križanović. Nazivati ovdje nekoga primitivcem zaslužuje barem opomenu od predsjedavajućeg.

Ja sam samo kazao da se meni ne može, da se meni ne može kazivati šta sam ja mislio. Ja vrlo dobro znam šta sam mislio, a ako ćemo na kraju pogledati stenogram, onda sam ja rekao da ne bi prihvatio hranu i vodu gospodina Lagumdžije. Čak nisam išao, samo sam jedanput u prvom izlaganju spomenuo šestoricu. I kazivati ovdje da sam ja mislio na Ameriku iako ja da nešto imam nešto protiv američke politike ne bi se libio i ulizivao nego bi to ovdje rekao-da imam. Ali nemam. Samnom nije niko ni razgovarao ni iz EU ni iz američke administracije gospodine Živkoviću.

Dakle nemojte ovdje nazivati nekoga primitivcem, jer to je vrlo primitivno.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Gospodine predsjedavajući, nisam rekao da je neko primitivac, nego ima primitivnih replika, primitivnih opaski koje veze nemaju sa temom. Evo to sam rekao. A ko se našao u tome ja ne znam.

MARTIN RAGUŽ

Ali mislim da svi zajedno možemo prihvatiti da izbjegnemo retoriku koja okvalificira nekoga na ovaj ili onaj način u negativnom smislu, nego da ponudite ispravak navoda i argumentaciju projekt kontra. I ništa više.

Gospodin Lagumdžija. I pomozite nama u Kolegiju da ovo nastavimo dovesti do kraja.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Upravo gospodine predsjedavajući želim da vam pomognem. Moja replika gospodinu Zoriću i kolegici Hadžiahmetović će ostati neizgovorena. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo ovo je konkretan doprinos. Idemo na rasprave. Gospodin Kunić. Neka se pripremi gospodine Duraković.

PETAR KUNIĆ

Hvala predsjedavajući, ja sam već govorio, a neke stvari želim još reći. Sasvim sigurno da smo ušli sa različitim ambicijama u ustavne promjene. Imaju maksimalistički ciljevi, imaju razumni ciljevi, imaju irealni ciljevi. Prema tome, sigurno je da nisu svi dobili ono što su očekivali, a krajnji ishod je ovaj koji imamo na osnovu dugih razgovora, pregovora i naravno postizanja određene saglasnosti.

Ja bih želio reći nekoliko stvari ovdje u ovom parlamentu. A to su sljedeće. Da nije moguće nametati rješenja unutar Parlamenta onima koji to ne prihvataju. Dakle dogovor mora ostati osnovni metod rada Parlamenta i drugih institucija u Bosni i Hercegovini. To je jedini mehanizam za napredak i progres u Bosni i Hercegovini. Ovdje je bilo različitih kvalifikacija da sa ovim ustavnim promjenama dijeli Bosna i Hercegovina itd. Ja moram reći da su to ljudi koji ne razumiju u prirodi i karakter uređenja jedne države. Bosna i Hercegovina je jedinstvena država, ali federalna država. Ja sam rekao maloprije u polemici i to je ona konstanta koja će jednostavno ostati na ovim prostorima. I kada se dogovorimo o tim stvarima sasvim drugačije moće ćemo razgovarati. Daleko više ćemo postizati konsenzus po mnogim pitanjima.

Mislim da su ovdje različite ideje, a te ideje su dosta za sada udaljene. Govoriti o kako je vođena rasprava javna rasprava, inicijativa za razgovore itd. ja sam bio jedan od protivnika promjena Ustava. Ja ću to ovdje ponovo. Zašto? Jer sam upravo očekivao ovo, ovaj scenario sam predvidio kako će se to odvijati. No međutim, gledajući sa aspekta rezultata koji smo dobili, dakle nakon prihvaćanja amandmana mojih i gospodina Gligorića, mi ćemo prihvatiti ove ustavne amandmane. Dakle želim da se izjasnim da ćemo prihvatiti ove ustavne amandmane nakon, naravno intervencija, ja ne bih rekao da su to bile intervencije tehničkog karaktera. To su bile suštin intervencije suštinskog karaktera. I bez toga moram reći, nikada ne bih prihvatili ove ustavne amandmane. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Duraković. Izvolite. Neka se pripremi gospodin Novaković.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Prije nego što pređem na ovo moje izlaganje samo kratka, nije replike, ali pojašnjenje. Gospodine Kuniću vi dva puta ponavljate da je Bosna i Hercegovina Federalna država. Ali nije. Po Ustavu nije Federalna država, već demokratska država. Tako u Ustavu stoji. Pa ne piše tako. To je samo demokratska država koju čine onda dva entiteta Federacije BiH i Republika Srpska.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas gospodine Kuniću dobićete riječ ako budete tražili. Evo da saslušamo gospodina Durakovića.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Ovo je naravno otišlo se je na neku ličnu diskusiju i izgleda da ovdje se mnogima uskraćuje jednostavno pravo na sopstveno mišljenje i sopstveni politički stav. Ovdje imamo ponuđene amandmane i bože moj oni su na dnevnom redu. Rasprava je o principima pa onda o amandmanima. Pa neka svako iznosi svoju argumentaciju. ...i da u tome ne vidimo nikakvu lošu stvar i da se ne djelimo ko je to patriota, ko je ne patriota, koje izdajnik, ko nije itd.

Mislim da to nema jednostavno smisla. Onda ova parlamentarna gubi osnovnu svrhu, a demokracija onda uopće nema smisla. Ja bih počeo od toga da je ono što je nepobitno i po konstatacijama svih relevantnih i međunarodnih i domaćih političkih faktora i svi se slažu od Rezolucije američkog senata preko najviših tijela EU do Venecijanske komisije itd. da je postojeći Ustav i ustavna rješenja Bosne i Hercegovine da je taj ustav kaže se prvo ne

demokratski, drugo da je nefunkcionalan i treće da odudara, da u mnogim svojim segmentima odudara od evropskih ustavnih standarda. I svi se tu slažemo. Mislim bar zato se i krenulo u ovu ustavnu reformu.

Ono što sam ja u više navrata govorio, meni nije samo nikako da nađem valjane političke razloge zašto se tako ishitreno vodi ova rasprava. Zašto se ona tempira uoči izbora? Po našem sudu to je jako loše iz više razloga. Prvo što se mnoge stvari jeftino politiziraju, treće što se sama rasprava koristi u predizbornu kampanju, treće što se ona nacionalno konotira i dovodi do visokog i emocionalnog i nacionalnog naboja dakle u svakom slučaju se instrumentalizira u svrhe koje ne idu u prilog istinske ustavne reforme. Ali dobro. Došlo je na dnevni red i nemamo sad šta više kukumačiti. Na kraju krajeva i ova rasprava koju je Čeman govorio tu nije nikakva rasprava bila, tu se s brda s dola skupilo 300 ljudi u veliku salu parlamentarnu i to je više bila jedna farsa od rasprave. Kakva je rasprava gdje za jedan dan hoćete da apsolvirate ovako veliku i krupnu materiju. Ali, neki kažu pa mi smo raspravljali o, ova grupa itd. malte ne godinu dana, ali to je rasprava u uskom krugu. Na kraju krajeva uvijek se iznova postavlja pitanje ko je to za ustavne promjene, a ko je protiv.

Mi koji imamo rezerve s pram ponuđenih amandmana nismo protiv ustavnih promjena i to 100 puta ponavljam. Naprotiv, mi smo sudzšno za. Ali ne na ovakav način i ne sa ovakvim predloženim rješenjima. Mi smo zapravo za jednu radikalniju promjenu koja bi zbiljski značila promjenu, a ne bi značila zapravo jednu ne samo kozmetiku, već čak u nekim stvarima to se vrlo lako da argumentirati to je i nazadak u odnosu na postojeća rješenja.

Dakle, zašto bi ovako na brzinu bez šireg elaboracije, nju sam iznosio i na Ustavnoj komisiji i na nizu javnih rasprava, zašto smo protiv predloženih amandmana. Amandmani jesu rezultat političkog sporazuma kojeg ja naravno cijenim, koji je postignut uz pomoć prijatelja iz inostranstva itd. Ali ipak je to politički sporazum samo 6 političkih partija, što mislim da za ovako krupna pitanja nije dopustivo i trebalo bi obezbjediti da se u taj u tu raspravu i u kreiranje tih rješenja uključe svi relevantni politički faktori Bosne i Hercegovine, pa nam se onda uključi nauka i struka, pa nam se onda rasprava organizuje diljem Bosne i Hercegovine i što kažu od mjesne zajednice pa do Akademije nauka, pa bi onda možda došli do boljih rješenja.

E, spravne tačke gledišta to kažu stručnjaci pravnici, doista teoretičari, vrsni teoretičari prava i iz vana i domaći kažu da mnogi ovi od predloženih amandmana su prvo nestručno napravljeni. U nekim segmentima oni baš izgledaju diletantski. Negdje su čak esejistički pisani, što je za pravnu tehnologiju nedopustivo. Ima dosta ponavljanja i nedorečenosti, a čak i nekonzistentnosti. Malte ne, neke stvari jedne drugima u pojedinim rečenicama protivrječi.

Treće, predložena rješenja kažu da znače poboljšanja. Ja bih mogao navesti kontra recimo ovome što je govorio Lagumdžija. Ja bih stvarno volio znati isto gdje su ta poboljšanja.

Prvo složili smo se, mnogi, pa evo i Lagumdžija da entitetski način glasanja u donjem domu nije dobar iz više razloga. Nije dobar zato što je suvišan, jer postoje način zaštite nacionalnih interesa i u gornjem domu i u Vijeću ministara, pa i u samom načinu izbora i funkcioniranja predjednika sa svojim potpredsjednicima.

Drugo, nije dobar zato što ipak postoji mogućnost da jedan narod na ovaj način bude uskraćen osnovnih prava i da bude preglasan. Mislim konkretno na hrvate. Jer prostom računicom ako je jedinica, jedan glas da kažem uslovno je li Republika Srpska, drugi glas jeste Federacija. E sada ovamo u Federaciji se taj glas dijeli pola, pola pa onda često hrvati kao manjinski narod objektivno mogu biti preglasani i uskraćeni itd.

Ja ne tvrdim da se to često događa, ali postoji jedna vrsta, jedna blokada sistema. Dalje, ono što je možda najveća slabost ovih predloženih rješenja jeste, što nigdje više nemamo malte ne, skoro da smo izbacili građanina biraća. On samo se pita u izboru Predstavničkog ili Zastupničkog doma. I gdje je više građani? Nigdje. Iz Zastupničkog doma bira se gornji dom, Dom naroda. Iz Doma naroda, bira se predsjednik države. Predsjednik države je mandatar za postavljanje premijera ili predsjednika Vijeća ministara.

Dakle, sve se izvodi iz samoga Parlamenta. Građani, sa stanovišta ljudskih građanskih prava i sloboda, ova rješenja jednostavno nisu dobra. Da ne ulazim u neke druge mogućnosti same blokade, mogućnosti da se, da faktički četiri čovjeka iz Doma naroda izaberu predsjednika, a da onda po toj inerciji ide sve u jednu vrstu blokade samoga sistema. Kako blokade? Pa ako se ne donese odluka na Vijeću ministara, onda se ide u drugi krug glasanja. Ako i tada nemamo odluku, ide se u treći krug. Poslije toga, raspušta se Parlament i ide se na nove izbore. Jesu li tako predložena rješenja? Jesu. E, sad, teoetski gledano, ja ne kažem da će do toga doći, ali teoretski gledano, postoji mogućnost dugoročne blokade cijeloga sistema. Onda se neki... pozivaju na Ustavni sud. Ha, Ustavni sud reagira u slučaju odluka Doma naora, a šta će biti sa blokadom recimo Vijeća vlade, Vijeća ministara? Tu su mnoge, mnoge nisu ugrađeni mehanizmi, dakle zašтите i uz to, Tihć kaže u uvodnom izlaganju, da je ova rješenja su jeftinija i funkcionalnija. Niti su funkcionalnija, kako vidimo, a pogotovu nisu jeftinija. Evo 42 poslanika, idemo na 87. Povećava se i broj u Domu naorda itd.

Eh, oko famozne prve i druge faze, da ste također na stanovištu da trebamo visoko cijeliti pomoć, nama prijateljskih država, a posebno na čelu sa SAD, i pomoć EU, i samo bih jedan zlomanjeran čovjek ili čovjek koji ne želi dobro svojoj državi, mogao biti na suprotnom stajalištu. Ali, ovo što se nudi kao ohrabrenje u ovim pismima, pa i ovim što smo i danas dobili, pa to je ipak sve luk i voda. Izdržite, dobro je da ste krnuli, uz vas smo, iza ove faze će druga faza, ali je li iko rekao do sada, šta ta druga faza podrazumjeva? Jeste, ali u obrnutom smislu. Jučer je ova zamjenica Nikolasa Bansa, izjavila da o drugoj fazi nema govora o ukidanju Republike Srpske ili o ukidanju entiteta, da se eventualno može otvoriti rasprava o preustrojstvu Federacije itd., što je rekla i Venecijanska komisija.

Eh, dakle, nema govora da bi ta druga faza otvorila neka radikalna pitanja koja bi vodila reintegraciji BiH, kao jedne demokratske, pravne, evropske, evropski orijentirane države itd. itd. Eh, sada, ono što je najbitnije, i što je moja lično najveća zamjerka jeste, da u mnogim segmentima u predloženim rješenjima, se najdrastičnije krše Evropska konvencija o ljudskim pravima i slobodama. To se može vidjeti na primjeru dakle, i samog načina izbora predsjednika, jer su opet građani dakle autirani. Može se vidjeti i u Domu naroga i njegovim ovlaštenjima i može se vidjeti u funkcioniranju Vijeća minsitara koje ipak uvodi etnički princip, princip odlučivanja itd.

E, sad, da ne bih prviše dužio, ovdje i ovih dana malte ne prijetećih, samo se govori o odgovornosti. Odgovorni će biti oni koji su protiv predloženih promjena. To je rečeno i u današnjem uvodnom izlaganju. To se ponavlja i u izlaganjima pojedinih kolega zastupnika. Dobro, odgovorni u svakom slučaju ćemo biti mi svi. A za šta će biti odgovorni oni koji su za

ove amandmane? Pa ja mislim da će oni biti više odgovorni i pred sudom i možda povjesnih, za ako se ovi predloženi amandmani usvoje u ovako predloženom obliku. A za šta je onda odgovorna međunarodna zajednica, recimo? Ko je recimo odgovoran za to što 11 godina poslije Dejtona, nisu privedeni sudu pravde, glavni zločinci? Ko je odgovoran za to što nije realiziran Aneks VII? Ko je, i što većina izbjeglih, protjeranih, prognanih, posebice u RS se nije vratilo? Ko je odgovoran što se više od decenije nastavlja etničko čišćenje? A ko je odgovoran i za trošenje, recimo milijardi dolara međunarodne pomoći za neku mamutsku, krajnje birokratiziranu organizaciju i organizacije zvane i OHR, i OSC i prije Umprofor, pa onda Esfor, Aifor i AIPTF itd. do stotina i hiljada nevladinih organizacija, humanitarnih i kvazihumanitarnih i slično i slično? Ima li iko tu ikakvu odgovornost?

I onda se kaže, međunarodna zajednica se već umorila od BiH. Ja vjerujem da jeste, s tim da treba dodati da je i BiH umorna od te međunarodne zajednice, jer i ona je u mnogo čemu i prevarena i ucijenjena i ponižena i vječito na mamcu nekih lažnih obećanja, politike mrkve i štapa. Uzmi ili ostavi. Ali međunarodna zajednica ne može reći da je umorna od nas, jer mi smo njeno čedo. Ona je supotpisnik tih rješenja. Pariški ugovor su potpisale SAD i ostale evropske velike sile plus Republika Hrvatska, Jugoslavija i BiH. E, ne može sad reći, kad ste napravili jedno nakaradno rješenje, sada mi dižemo ruke od svega toga.

Ovde su predstavnici diplomatskih nama prijateljskih zemalja, i dobro je da su tu. Ali, recimo, ja bih ih stvarno pitao, zašto zdušno, bez rezerve, podržavaju rješenja koja u mnogim segmentima direktno krše Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i slobodama? Pa, Evropska konvencija koju je potpisala i BiH, starija je od ovog Dejtonskog ustava. I zašto podržavaju ona rješenja koja ni u snu ne bi primjenjivali u svojim zemljama? Ne znam, to ostaje njima da razmisle.

Dakle, sve u svemu, ovo što sam iznio, dovoljno govori u prilog da ne podržavam ni principe, pogotovu ove predložene amandmane. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Imamo više replika. Znači prvi se javio gospodin Živković, pa gospodin Lagumdžija, pa gospodin Gligorić, pa gospodin Jovanović.

Izvolite gospodine Živkoviću.

MILORAD ŽIVKOVIĆ

Uvaženi predsjedavajući, dame i gospodo, ja sam očekivao da ćemo se držati dogovora iz Kolegija da iz jednog kluba se priča 10 minuta, da ostali mogu da pričaju po 5 minuta. Očigledno ljude ponesu emocije i da kažem zaborave ono što se priča.

MARTIN RAGUŽ

Do 10 minuta smo rekli, do 10 minuta.

MILORAD ŽIVKOVIĆ

I ja bih rekao da evo repliku u vezi sa tri tačke koje je gospodin Duraković rekao. Kao prvu je da nije održana javna rasprava ovdje u Parlamentu u skladu sa Poslovníkom. Ja bih pozvao gospodina Durakovića da kaže koji član Poslovníka nije ispoštovan? Ako ćemo

govoriti sa argumentima, onda trebamo da kažemo koji član Poslovnika nije ispoštovan. Ja garantujem da je javna rasprava i da su ustavne promjene koje su danas ovdje u Parlamentu Bosne i Hercegovine u skladu sa Ustavom i u skladu sa Poslovníkom.

Ja ne znam da li je gospodin Duraković mislio na javnu raspravu koju je on održavao, gospodin Belkić i ostali 22. marta 2006. godine u Sarajevu gdje kažu u 7. tački – ukoliko bi zastupnici u Parlamentu BiH prihvatanjem amandmana otvorili mogućnost legalne disolucije države itd. treba da se vrati povratak na Ustav Republike Bosne i Hercegovine iz '92. godine i traži da dođe do reaktiviranja institucija Republike Bosne i Hercegovine koje su ustanovljene prema tom Ustavu itd. itd. Šta je to? Pa to je pozivanje na državni udar i na rat. Ja sad pitam da li je to način na koji smo trebali da javnu raspravu u Bosni i Hercegovini vršimo.

Rekli ste entitetsko glasanje u Bosni i Hercegovini. Gospodine Durakoviću vi ste visoki bili zvaničnih i aktivista Saveza komunista prije rata, mene zanima da li ste se zalagali za glasanje republika ili građana u onoj jugoslaviji, pa me evo zanima šta ste zalagali ste za to. I rekli ste da ste za radikalnu promjenu ovdje. Ja samo mogu da kažem da ste vi napravili radikalnu političku scenu u Bosni i Hercegovini. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Lagumdžija replika.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Zahvaljujem se gospodine predsjedavajući. Sobzirom da ja ne bih replicirao da me kolega Duraković nije se pozvao na moje izlaganje u svojoj raspravi. Ja se snjim slažem da Američki senat, EU i Venecijanska komisija su rekli da su, da je naš ustav ne demokratski ne funkcionalan i da odudara od evropskih standarda i upravo ovo što danas radimo je prvi korak ka promjeni toga.

Međutim, ne bih govorio o javnoj raspravi, samo da vas podsjetim gospodine predsjedavajući, vi dobro znate kada ste vi prije dvije godine dali jednu inicijativu kao tadašnji drugi klub u odnosu na ovo gdje ste danas.

MARTIN RAGUŽ

Isti klub, sa istim stajalištima i tada i sada.

ZLATKO LAGUMDŽIJA.

Dobro. Ne, tada ste bili u drugom klubu u odnosu na ovaj sada. Ja, to mislim. Isto ste pravo koristili. U septembru 2004. SDP je ustavnu proceduru stavio 16 amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine i organizovana je serija čitava javne rasprave širom BiH. I neke nevladine organizacije su takođe organizovale serije javnih rasprava na temu različitih ustavnih inicijativa koje su bile.

Dakle nije ovo nešto što se rješava od juče. Ja sam i sam rekao da smo u posljednjih mjesec dana mi bar participirali preko 300 javnih skupova i ne bi to. Međutim, pošto je ovdje direktno bilo pitanje oko poboljšanja meni se, gdje su poboljšanja. ja zaista nemam namjeru braniti entitetsko glasanje. Već sam rekao da je ono viška. Međutim u Domu naroda su ukinuta entitetska glasanja i tri kočnice koje tamo uključujući i onu kočnicu koja je proizilazila iz izbora Doma naroda koji je sada bio.

Takođe, pošto je ovdje rečeno da se sve izvodi iz Parlamenta i da je to problem, želim da vas podsjetim da se i u Njemačkoj i u Italiji i u *mnogom /ili novom-*ne razumije se/ nizu evropskih zemalja takođe sve izvodi iz ovih parlamenta i upravo ona činjenica da poslije tri puta ne izbora predsjednika države ili predsjednika vlade Parlament se samo raspušta. Ne možete donjeti odluku nego se samo raspušta po Ustavu je mehanizam deblokade i zato je to i ugrađeno.

To da je ovo pismo ovdje koje smo dobili da ćemo biti sa vama u budućnosti da se obavezujemo na bezuvjetnu podršku u sljedećoj fazi ustavne reforme u BiH u partnerskoj saradnji u nastojanju da to ostvarimo da dobijemo podršku sa vrha američke administracije da evropski, predsjednik Evropske komisije kaže Evropska komisija će nastaviti pružati podršku reformi Ustava i obezbjediti smjernice i pomagati taj projekat budućnosti to nije luk i voda. To je najbolje što mi imamo. I ja sam umoran od međunarodne zajednice, ali postavlja se pitanje šta ako međunarodna zajednica kao što najavljuju ode na proljeće odavde i ostavi nas sa Ustavom ovakvim kakav sada imamo.

I na kraju, materijalna greška. Evropska konvencija o ljudskim pravima i slobodama gospodine predsjedavajući i to želim da kažem kolegi Durakoviću, plava knjižica iz marta prošle godine, evo Bariz gleda pažljivo sve što ja govorim pa i ovdje klima glavom, bar da je ovo plava knjižica, ovdje fino stoji šta je u postojećem Ustavu suprotno Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i slobodama. Sve što ovdje stoji, sve je promjenjeno. Diskriminatorско formiranje DOma naroda, diskriminatorско formiranje Predsjedništva, to je formirano, promjenjeno ovim amandmanima, aonda mišljenje Venecijanske komisije od prije 10 dana. Ovdje se ni jednom riječju ne kaže da je bilo šta suprotno Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i slobodama. Niti sam ja, niti je gospodin Duraković taj koji će biti sudac u tome da li je nešto prihvaćeno i promjenjeno sa stanovišta Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama. To je Venecijanska komisija i ona vrlo jasno kaže da kada je to u pitanju da smo uradili domaći zadatak.

I na kraju, zaista na samom kraju gospodine predsjedavajući. Kolega Duraković kaže da ćemo svi biti odgovorni. Ja sadao ovdje želim da kažem i njemu i svima – nećemo svi biti odgovorni! Ukoliko ustavni amandmani prođu, mi koji smo za to smo odgovorni. Mi smo odgovorni, da i vi koji ste protiv ne snosite odgovornost kao mi, ali dozvolite da ukoliko ovo ne prođe, vi koji ste protiv treba da preuzmete odgovornost i nemojte mi djeljenje odgovornosti. Ja sam spreman preuzeti odgovornost da u ovoj zemlji bude sutra bolje, a vi preuzmite odgovornost da u ovoj zemlji sutra ostane kao i sada, kao prethodnih 10 godina.

I nemojmo se kriti iza zajedničke odgovornosti. Nema ovdje zajedničke odgovornosti. I tu i za to je ovaj što je do sada bilo, treba tako posmatrati. Nema razloga. Nikakvih problema nema. Ja ponavljam ovdje javno za zabilješku, za javnost, za sutra će neko ovo čitati. Ja sam spreman da preuzmem odgovornost da se krene naprijed i svako onaj ko je za pretpostavljam da je spreman da snosi tu odgovornost. A vi koji ste protiv i nije ovo prijetnja, ovo je tako. Nije dragi Berize. A šta bih htio, da ja budem stobom odgovoran zato što si ti protiv je li.

MARTIN RAGUŽ

Vrijeme Zlatko.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Ali ovdje je vrlo jasno pitanje odgovornosti i nećete moći pobjeći od odgovornosti ni ja, ni vi. Ja nisam odgovoran ukoliko ovo propadne. Vi jeste. A vi niste odgovorni ukoliko ovo prođe. Ja jesam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Gligorić, pa gospodin Jovanović replike, pa gospodin Sipović.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući. Moja replika se odnosi na dio govora prof. Durakovića kada je govorio

MARTIN RAGUŽ

Molim vas za malo strpljenja pa ćemo napraviti stanku.

TIHOMIR GLIGORIĆ

kada je govorio o povratku i vezao to za Republiku Srpsku. Želim da kažem radi korektnosti da više od 100 hiljada srba se nije vratilo u Sarajevo, glavni grad Bosne i Hercegovine i to ne može biti lošija poruka glavnog grada na putu ka Evropi. Nismo formirali ni Komisiju, odnosno realizovali odluku ovog doma da se formira komisija i utvrdi zločin nad srbima u glavnom gradu Sarajevu.

I treće – implementacija imovinskih zakona povratnika u Republici Srpskoj je viša nego u Federaciji Bosne i Hercegovine. Zvanični podaci su OEPS-a ili OSCE-a kako vam je drago. Ovo sam morao istine radi samo reći. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Dvije replike na ovo izlaganje. Možemo gospodine Jovanoviću da vi prijeto. Dobro. Gospodin Belkić, pa gospođa Kapetanović, pa gospodin Jovanović. Izvolite gospodine Belkiću.

BERIZ BELKIĆ

Dakle gospodine Gligoriću, evo vi ste krenuli u suštinu stvari ko je koga protjerao itd. demokratija, ljudska prava. Na današnji dan, na današnji dan JNA je okrenula repetitor na Trebeviću iznad ovog grada prema Beogradu. I mene i moje sugrađane nas 400 hiljada eliminirala od vlastite televizije. Za vaše podsjećanje. Za vaše podsjećanje.

Kažete nema 100 hiljada srba u Sarajevu. Ja se potpuno slažem da svaki građanin koji nije u Sarajevu da je to velika šteta za ovu državu. Ali postoje građani i različiti način na koji su ljudi iz Sarajeva otišli. Nemojte da vas podsjećam na politiku koju su vodili tada Karadžić i Krajišnik '95. godine i tražili, pozivali da se nose i putokazi i nazivi mjesta itd. iz Sarajeva. Da vas podsjetim. Ali, o Republici Srpskoj, o ljudima koji su živjeli u Republici Srpskoj da ne govorim gospodine Gligoriću, valjda vi znate koliko je ljudi se vratilo u Posavinu, u Podrinje, u Banja Luku itd. i naravno i u Federaciju. Nemojte to otvarati. Mi ćemo se vratiti na '92.

godinu i otvoriti priču o agresiji, o genocidu, o Hagu, o svim ostalim stvarima cijeli dan ćemo to raspravljati. Nikakvih problema nema, nikakvih problema nema.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Molim vas da se dogovorimo o sljedećem načinu rada. Ovdje imam jednu sugestiju od članova Predsjedništva i predsjedatelja, oni će za jedno sat vremena održati sjednicu.

Predlažem da radimo još pola sata i 40 minuta, da oni u stanci održe sjednicu tako da predlagač ima uvid u tijek rasprave. Mislim da je to korektno i da se tako ponašamo. To je odluka Kolegija.

Sada molim sljedeći redoslijed. Senija Kapetanović, pa gospodin Jovanović replika. Dobićete svi. Je li neko ostao bez replike. Pa molim vas, dobićete svi riječ.

SENIJA KAPETANOVIĆ

Ja samo kratko. Gospodine Gligoriću.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas, molim vas za pozornost stvarno.

SENIJA KAPETANOVIĆ

Ja zahvaljujem za dozvolu, a ja imam poslije svoju diskusiju. Ja samo ovo kratko koristim repliku, jer to ne mogu da propustim zato što ja dolazim iz Republike Srpske, a povratnik sam tamo. I vrlo dobro i tamo živim i danas sam mogla mnogima da repliciram. Jer ja tačno, tamo živim, ja tačno znam kako doživljavam tu situaciju i šta se tamo događa. Ja hoću samo da kažem ovo oko povratka i oko toga ko je gdje tu promašio.

U Republiku Srpsku, ono što su se vratilo ljudi je možda veći broj nego u Federaciju. Ali nije to zasluga uslova koji su u Republici Srpskoj, nego zasluga ljudi koji su željeli tamo da odu pod bilo kojim uslovima. Evo ja potičem iz Prijedora i prvi povratnici su došli na ledinu i ne pitajući, jer im je to Dejtonski taj sporazum i ugovor o miru omogućavao i to tek '99. godine. Inače ni tada nisu po saglasnosti organa, nego došli ljudi, stavili šatore i počeli graditi svoje kuće. Dakle oni su se vratili po tom što oni hoće. Međutim, obratno je za onaj dio stanovništva, ja zaista žalim što moram da, neću upotrijebiti uostalom te termine bošnjak, srbin, ovakav, onakav, te nacionalne, nego oni koji su došli u Republiku Srpsku iz Federacije su svim sredstvima zadržavani tamo i svom politikom su zadržavani tamo i pomoći oko rekonstrukcije kuća, onoga što je uništeno je tako vođena politika. Od 20 miliona ili koliko već budžetu Republike Srpske uvijek je dio za one koji će ostati prave kuće, a ne za one koji se hoće vratiti u Federaciju.

Prema tome, to nije učinjeno u onim što se politikom pokušava sada reći da jeste.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Molim vas da se držite vremena. Znači gospodin Jovanović.

MILOŠ JOVANOVIĆ

Pa evo ja ću kratko gospodine predsjedavajući. Replika na ono što je govorio gospodin Duraković, velikim dijelom je to već rekao gospodin Lagumdžija. Naime, gospodin Duraković je rekao da se ovim ustavnim promjenama krši Evropska konvencija o ljudskim pravima i temeljnim slobodama upravo u dijelu koji se odnosi na izbor članova Predsjedništva i Doma naroda, a Venecijanska komisija je rekla suprotno i mislim da je i osnovni razlog čini mi se pokretanje inicijative o ustavnim promjenama upravo bio taj. Znači da delegat u Domu naroda iz da kažem Republike Srpske iz nije mogao biti srbin iz Federacije, a u delegat iz reda bošnjačkog i hrvatskog naroda nije mogao biti znači bošnjak ili Hrvat iz Republike Srpske i tu je da kažem učinjen napredak što se tiče ovih ustavnih promjena. Toliko.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Gligorić.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući. Pre svega gospodine Belkiću i gospodine Durakoviću,

NIJAZ DURAKOVIĆ

Šta sad mene opet?

TIHOMIR GLIGORIĆ

Trenutak, pa dobro hoćemo da uđemo u komunikaciju. Nije to loše, nije to loše. Ne zbog gospodina Belkića. Pazite, nisam ja izazavao ovu repliku. Gospodin Duraković je govorio, proizveo je neku situaciju i onda vi okrivljujete mene što sam odgovorio nešto u smislu njegove diskusije. Nemojte zamjenjivati teze. Jer, vi ono što ste govorili, pazite, ovdje se uvijek govori loši i dobri momci. Srbi su loši momci. Svi smo mi loši momci. Kada pođemo od te prepostavke, kada se suočimo sa svojom prošlošću, ali to je proces gospodine Belkiću. Molim vas da to imate u vidu.

Što je rekla gospođa Kapetanović, ja oko povratka moram još jednom reći. U Federaciju se Srbi ne vraćaju zato što je tamo loše. A u Republiku Srpsku se vraćaju zato što je tamo bolje. Jer sam povratak govori dovoljno o tome. Molim vas da to imate u vidu. To su činjenice. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Idemo rasprava. Gospodin Duraković, odgovor na repliku, izvolite.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Pa evo ja ću po redu kako evo, gospodin Živković kaže da sam ja rekao da, doveo u pitanje da je rasprava održana u skladu, da nije održana u skladu Poslovnika. Ja nisam uopće pominjao Poslovnik, nego sam rekao da je z brda, z dola organizirana, pa je u jednu salu nakupljeno 300-400 ljudi i da tu nije bilo nikakvih elemenatarnih uslova za jednu ozbiljnu raspravu. Toliko što se njega tiče.

Dalje mi podmeće da ja se zalažem za povratak i za Ustav Republike BiH iz je li, što ja niti sam govorio, niti mi danas raspravljamo o amandmanima na ovaj takozvani Dejtonski ustav, a ne, ne znam otkud mu to? I onda pita kako smo glasali u bivšem komunističkom sistemu? Pa glasali u skladu sa Ustavom i tadanjim Izbornim zakonom. Ne znam otkud mu uopće poređenje jedne jednopartijskog sistema i političkog sistema socijalizma sa ovim višepartijskim sistemom itd., koji je, ne znam otkud mu to poređenje?

Što se tiče Lagumdžije, ovo da ja tražim zajedničku odgovornost. Nije mi na kraj pameti. Ne znam, pogrešno si me shvatio. Ti ćeš biti odgovoran za svoje stavove i ponašanje, ja za svoje i ne bi ih s tobom dijelio nikako. Pa, ja, samo mi drago da si ti fino ušao u ovu zelenu, crnu, crvenu koaliciju i daspasite BiH, neka vam je Bog na pomoći. Bože moj.

E, Gligoriću, oko povratka. Ja kad sam rekao, to je opšta konstatacija, da je povratak u RS slabiji nego u Federaciji. Momenat, ja ne mislim samo na Bošnjake, samo se je 5% Hrvata vratilo u RS od broja koji je bio. Dakle, molim lijepo, onda, taj se povratak onemogućava na razne načine, i a poredit Sarajevo s tim,

MARTIN RAGUŽ

Molim vas za,

NIJAZ DURAKOVIĆ

....pod granatama tim, po godinu, u tom paklu, iz tog pakla su pobjegli ko je god mogao, ne samo Srbi, već i Hrvati i Bošnjaci i svi ostali i Jevreji sve do jednog, nije ostalo ni 30. Prema tome, to stvarno ne ide poređenje. Mislim, nažalost što su otišli, ali se dobro sjećam tv emisije, izašao je lično Krajišnik na tv i na radiju i od prilike rekao, da je srpski izdajica ko ostane u onom dijelu koji je poslije reintegriran od Grbavice do Ilidže itd. Ljudi su čak svoje mrtve nosili sa sobom u tužnim kolonama izlazili po naredbi najvećeg ovaj, najvišeg rukovodstva RS odnosno SDS-a. Prema tome, uzмите i to u obzir. Nije ih niko izgonio odavde. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Molim vas da, molim vas, imamo tri zahtjeva, gospodin Sipović, Lagumdžija i Gligorić. Samo se držite vremena, molim vas. Prije gospodina Lagumdžije bio je Sipović, moram mu dati riječ.

MIRSAD SIPOVIĆ

Pa ja ću biti vrlo kratak, konkretan pošto se stalno pominje na ovom parlamentu famozno glasanje entitetsko glasanje i tako se javnost plaši tim baukom da će sve zablokirano biti, da neće biti izabran ni predsjednik, ni podpredsjednik ni članovi Predsjedništva, ni vlada.

Molim vas gospodo draga, zašto sam rekao uvažene kolege pročitajte amandman II tačka 9.e) sadržinu u kome kaže – d) sve odluke Predstavničkog doma donose se većinom glasova onih koji su prisutni i glasaju. Pod e) u Predstavničkom domu članovi će ulagati najveće napore kako bi većina uključivala najmanje 1/3 glasova članova sa teritorije svakog entiteta. Ako većina, ne uključujući i 1/3 glasova članova sa teritorije svakog entiteta, svakog entiteta predsjednik Dom, predsjednik doma i njegov zamjenik će, radeći kao komisija, molim vas, dopustite mi da završim.

MARTIN RAGUŽ

Imate još minut gospodine Sipoviću.

MIRSAD SIPOVIĆ

komisija nastojaće da u roku od 3 dana od dana glasanja postignu saglasnost. Ako ta nastojanja ne uspiju odluke će biti donesene većinom onih koji su prisutni i glasaju pod uslovom da glasovi protiv ne uključuju 2/3 ili više članova izabranih iz svakog entiteta.

Molim vas ovakva odredba ponuđena amandmana potpuno je precizna i potpuno je negirala bank koji se kaže da će se entitetskim glasanjem blokirati ovo. I samo još jednom pozivam

MARTIN RAGUŽ

Molim vas vrijeme gospodine Sipoviću.

MIRSAD SIPOVIĆ

Samo da završim.

MARTIN RAGUŽ

Evo izvolite. Evo čekam vas. Vjerujte upozoravaju me iz Kolegija na vrijeme.

MIRSAD SIPOVIĆ

Gospodine predsjedavajući.

MARTIN RAGUŽ

Ja vas čekam završite. Evo izvolite.

MIRSAD SIPOVIĆ

Samo da završim. Nemojte mi dozvoliti da misao ne završavam. Zato što sam ja i prvi put kada sam rekao ne barataju se ovdje pravnim argumentima i zato dovodimo u ovu situaciju da se javnost dovodi u situaciju da se zamagljuje. I da kažem na kraju. Taj bank o entitetskom glasanju uopšte ne postoji ako uzmete decidno pa pročitate amandmane koje je Predsjedništvo vidjelo, vidi se sve načini deblokade da se izabere i Predsjedništvo i Vijeće ministara i Predsjedništvo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodine Sipoviću.

MIRSAD SIPOVIĆ

I ne stoje oni u argumentima.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Lagumdžija ima riječ. Hvala lijepo.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Zahvaljujem vam se gospodine predsjedavajući. Ja sasvim prirodno ne bih ovako kao enelo odgovarao gospodinu Durakoviću da me nije direktno prozvao i pitao.

Dakle, drago mi je da smo se dogovorili oko odgovornosti i drago mi je da smo to razjasnili. Gospodin Duraković odgovara za svoj glas, ja za svoj glas. Oni su očigledno na suprotnim stranama i nema nikakvih problema i ukoliko pobjedi glas gospodina Durakovića, on sasvim prirodno će preuzeti odgovornost za ono što će dalje da se dešava.

Ja takođe sam spreman da preuzmem odgovornost za ono za šta glasam. Spreman sam da preuzmem odgovornost da se krene u drugu fazu i vjerujem u to. Takođe pozivam sve one koji je li misle drugačije da to isto preuzmu svoju odgovornost kao ja, kao i oni koji misle kao i ja. I nikakav problem nije. Ali, ima nešto drugo što je ovdje mali problem bio. SDP, ja lično, bilo ko od nas ni u kakvoj koaliciji ovdje nije ni sa kim nego sa onim sčim smo izašli pred ovaj parlament prije godinu i po dana kada smo uputili ustavne amandmane u septembru 2004. i pokrenuli proces izmjena Ustava. U ovim amandmanima se nalazi 12 od 16 amandmana je sadržana iz septembra 2004. godine kada niko nije, uključujući i gospodin Duraković i gospodin Belkić u Ustavno komisiji se nisu izborili da ti naši amandmani dođu pred ovaj parlament.

I ja sam dakle, malo glasova, bravo Berize, bili preglasani.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Bili preglasani.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

E odlično. Dakle vidite šta kaže čovjek. Bili preglasani od mojih koalicionih partnera.

MARTIN RAGUŽ

Vrijeme gospodine Lagudmžija.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

E pa čekaj malo. Vidiš šta čovjek kaže bolan. Upravo mi podcrtava da smo bili preglasani od mojih koalicionih partnera. Od SDA, HDZ i SDS s kojim je on kao Stranka za BiH i dan danas u koaliciji, eno im tamo predsjednika, bar se čovjek tako zaziva na to ime, sjedi, ministar, fino tamo. Gospodin Duraković pobjedio na izborima, nosilac liste, pobjedio mene i Selima i Jozo zajedno sa drugima i u koaliciji.

Mi sutra, ja vam garantujem, šta god se desilo bilo, ne bilo, prošlo, mi sutra nećemo ući u vlast sa ovim koalicionim partnerima. Evo vam, vrlo jasno. HOćete li vi izaći sutra. Hoće li gospodin Halilović izaći, hoćete li izaći iz federalne vlade iz RS. Izađite gospodo kada ste, nemojte mene trpati tamo gdje sam. Ja to što sam obukao crno ocjelo i crvenu kravatu to je zbog svečanosti, a inače da sam obukao zeleno odjelo možda bi mogli da je crvno zelena koalicija. Žao mi je – nije. Razočaraću vas.

Gospodine predsjedavajući, molim vas ja bih htio vrlo jasno da vam kažem da ovdje gospodin Duraković sjedi koji mene proziva, pita me drugi put kakva su ovdje poboljšanja? Čovjek ne vidi da je država dobila jedno predsjednika, da dobija vladu, da dobija nadležnost koja će omogućiti da brže uđemo u EU, da dobija jedan prohodniji Parlament i čovjek to ne vidi i ja sada njemu trebam, ako mu Suljo nije objasnio, ne mogu mu ni ja pomoći. Suljo nije imao više vremena.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodine Lagumdžija. Hvala lijepo. Replika je još bila gospodin Zorić.

Imamo zastupnike koji bi željeli takođe nešto reći gospodine Gligoriću. Dvadeset puta. Pa evo dobićete riječ. Sve je u redu gospodine Kuniću, mislim da je do sada niko nije bio zakinut ni za riječ ni za repliku. Dobro. Ja sam spreman na timski rad.

Izvolite gospodine Zoriću.

VINKO ZORIĆ

Ja u ime Kluba tražim stanku od pola sata.

MARTIN RAGUŽ

Ja sam najavio gospodine Zoriću.

VINKO ZORIĆ

Mi imamo potrebu odmah zasjedati. Nismo predsjedavajućeg mogli konsultirati, ali imamo potrebu. Odmah.

MARTIN RAGUŽ

Dobro. Na zahtjev Kluba hrvatskih zastupnika dajem stanku od pola sata.

/PAUZA/

Nastavljamo sa radom. Imali smo dovoljno vremena i za ručak i za konsultacije. Nastavljamo sa radom. Očekujemo da će nam se uskoro ponovo pridružiti članovi Predsjedništva, odnosno predsjedatelj Predsjedništva gospodin Sulejman Tihić.

Prvi se za riječ javio nakon stanke gospodin Momčilo Novaković. Neka se pripremi gospodin Šefik Džaferović.

Izvolite gospodine Novakoviću.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Hvala vam lijepo predsjedavajući, uvažene kolege, moram reći da ova rasprava prilično odstupa od nekih principa koje smo mi jutros usvojili na Kolegiju, tako da pokušaj da se nekako oslobodimo nekih teških riječi i pokušaj da se ne vraćamo u neki period koji je prošao, na svu sreću prošao nije nam uspio tako da u današnjoj raspravi smo zaista imali priliku da čujemo sve i svašta, pa čak u nekim momentima meni se činilo da smo izašli iz okvira jedne korektne parlamentarne rasprave.

Tako smo mogli čuti, između ostaloga da je javnost Bosne i Hercegovine protiv ovih ustavnih promjena. Valjda su kolege koje su to govorili mislili na onaj dio Bosne i Hercegovine iz koga su oni. Jer javnost Bosne i Hercegovine ovim ustavnim promjenama ne mislim isto u Banja Luci i u Sarajevu. Ja moram reći da sam prisustvovao javnoj raspravi ovdje u Sarajevu i moram reći da je dobro što tu javnu raspravu nije čula javnost čitave Bosne i Hercegovine, jer bi jedan dio te javnosti vjerovatno danas sasvim drugačije razmišljala.

Takođe, kolegama koji se pozivaju na javnost mogu dostaviti izvještaj sa javne rasprave prije nego što su došli uopšte ovi amandmani na raspravu koja je bila u Banja Luci pa bi vidjeli da postoji više javnosti kako bi oni rekli u ovoj zemlji.

U raspravi naravno moglo se čuti i između ostaloga i ko je zašto odgovoran ko je odgovoran ako bude prihvaćeno ko ako ne bude prihvaćeno, ko je odgovoran zato što se nisu vratili oni gdje im je dobro i ko je odgovoran zato što su se vratili oni tamo gdje im nije dobro. Ono što je osnovno draga gospodo u ovoj raspravi, a što čini nam se samo se pomalo provlači jeste dugotrajna i dugo vremena priprema javnosti u Bosni i Hercegovini u različitim dijelovima na različite moguće promjene Ustava. Tako su neki uporno pripremali javnost da svo zlo u ovoj zemlji potiče od entiteta, bolje reći od Republike Srpske i da će se sve to riješiti onog momenta kada ne bude Republike Srpske, a da je ne bi bilo moramo izvršiti ustavne promjene. Ti danas nažalost plaćaju, čini mi se danak jednoj takvoj nakaradnoj politici prema Bosni i Hercegovini.

Drugi se pozivaju da je ovo rano i da je to potrebno raditi poslije izbora. Ja bih volio zaista znati skim bi se to poslije izbora pregovaralo. Imaju li neke druge političke partije koje će pobijediti u Republici Srpskoj na narednim izborima, osim ovih koje su ovdje? Ili će možda te kada pobjede drugačije misliti nakon 1. oktobra nego što misle danas. Naravno, ja razumijem sve te diskusije, njihov cilj ustvari jeste da opravdaju to zbog čega će danas glasati na način kako će glasati. To je pravo i svakog poslanika i svake partije. Ono što ja kao šef Kluba srpske demokratske stranke imam namjeru da kažem je u nekoliko rečenica. Ako neko misli da smo mi ušli u ove promjene srećni što će doći do ustavnih promjena, onda se grdno vara. Nama je najviše odgovaralo da se ne promjeni postojeće stanje, ako bi gledali neka razmišljanja prije ustavnih pregovora. I u tom smislu da razmišljamo danas kao tada najviše bi nam odgovarali onda stavovi Stranke za BiH i još nekih u smislu glasanja, ne u smislu naravno motiva zbog čega će oni glasati ovako kako će glasati.

Kada smo mi ušli u ove pregovore? Ušli smo onog momenta kada smo dobili uvjeravanja, ili kada smo se uvjerali da će se ovi razgovori voditi na principu slobodne volje. I da njihov rezultat ma kakav bio biće rezultat volje onih koji budu tamo pregovarali. I od tog momenta SDS sa svojim predstavnicima je veoma aktivno učestvovala u ovim razgovorima. Naravno, mnogi su ovdje strahovi pominjani. Nismo se mi plašili ustavnih promjena, mi smo se prašili ambicija nekih koji su učestvovali u ustavnim promjenama. Sada kada je stvar došla do kraja dokle je došla, moram reći da ovaj proces jeste bio rezultat slobodne volje i da smo svi morali odstupiti od nekih početnih pozicija. Nismo valjda mislili da ćemo napraviti kompromis da niko ne odstupi od nekih početnih pozicija. Kao što valjda nismo mislili da će početne pozicije ostati onakve kakve jesu. Jer onda ne bismo imali pregovore. Naravno, da se pitalo samo nas, naša volja je bila drugačija, ali je naša volja bila ograničena voljom drugih koji su pregovarali. I zbog toga mi i jesmo pristali na jedne ovakve dugotrajne razgovore, moram reći danas nakon tih razgovora meni se čini, uspješne razgovore. Naravno, koliko uspješne vidjećemo vjerovatno nakon glasanja.

Imali smo mi očito različite svi, ili većina nas različite ciljeve, da ne kažem da smo imali različite startne pozicije. Cilj SDS je bio balans, dakle pokušaj pronalaženja balansa između, s jedne strane zahtjeva Venecijanske komisije koji su nastali kao rezultat odluke Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda, zatim zahtjeva EU o potrebi za efikasnijom i funkcionalnijom Bosnom i Hercegovinom i na kraju zahtjeva SAD za stvaranjem države koja može pristupiti evroatlanskim integracijama. S druge strane smo imali želje, namjere, pa i opredjeljenosti da se zadrži ustavna kompozicija Bosne i Hercegovine, a to je Bosna i

Hercegovina sa entitetima, te da se nadležnosti entiteta kao i interesi srpskog naroda maksimalno zaštite ovim ustavnim promjenama. Pri tome naravno ne mogu se izbjeći interesi onih koji su snama razgovarali i ne samo da ne mogu izbjeći, nego i nepotrebno da ih izbjegnemo ukoliko želimo uspješan tok razgovora i uspješan završetak ovih razgovora.

Da li smo u tome uspjeli? Meni se čini da smo uspjeli u najvećem dijelu u onoj mjeri, dakle u onoj mjeri u kojoj su ostali bili spremni da podrže naše namjere. Dakle, kao što sam to mogao reći i drugačije da su drugi uspjeli u onoj mjeri u kojoj smo mi bili spremni i u mogućnosti da podržimo njihova opredjeljenja. Ja neću govoriti sada o suštini amandmana, jer mi nemamo amandmane na amandmane. Dakle, nemamo nešto što smatramo da je danas potrebno promijeniti, ali puno toga bismo mi promijenili, ali nam je jasno da danas volja u ovom momentu i na ovom mjestu ne postoji za takve promjene i da bi doveli na takav način u pitanje i onaj broj glasova koji su u ovom momentu spremni podržati ove ustavne promjene.

Imajući sve ovo u vidu, nadam se da nisam izazvao neke replike, trudio sam se ustvari da ne izazovem niti replike i inače se trudim da danas ne koristim velike riječi jer mi se čini da je dobro da danas ne kažem sve što mislimo. Ponekad je i ova neizgovorena moja danas zlata vrijedi. Dakle, imajući u vidu sve što sam rekao Klub SDS će podržati ustavne amandmane u obliku u kome su dostavljeni nakon ustavno-pravne komisije. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Šefik Džaferović.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Poštovane kolegice i kolege, poslanici, zastupnici, članovi Vijeća ministara, vaša ekscelencije, ambasadori, predstavnici međunarodne zajednice, dame i gospodo sve vas pozdravljam i svima želim svako dobro. Ja sam već imao priliku u nekoliko navrata da sa mjesta, ili sa govornice kažem nekoliko poruka vezanih za ove tekuće izmjene Ustava Bosne i Hercegovine, ali dozvolite mi da u kratkim crtama kažem sada u diskusiji ono što mislim kada je u pitanju ova faza reforme Ustava Bosne i Hercegovine.

Uvažene kolegice i kolege svako od nas ima svoju viziju države Bosne i Hercegovine i ja i moja politička stranka ima viziju kako u budućnosti treba da izgleda Bosna i Hercegovina, ali da bi se ostvarila ova vizija potrebno je pristupiti u skladu sa članom 10. Ustava Bosne i Hercegovine tj. osigurati dvotrečinsku podršku u ovom domu i odgovarajuću podršku u Domu naroda to znači da je za izmjene Ustava Bosne i Hercegovine bilo kakve vrste, pa evo i konceptualne izmjene potrebna politička saglasnost svih relevantnih političkih faktora u Bosni i Hercegovini.

Nisam ni ja do kraja zadovoljan rješenjima koja su postignuta u ovoj fazi ustavne reforme. Imao bih i ja puno prigovora, ali ja sebi uvijek postavim pitanje da li zbog toga što sada nije postignuto ono u ovoj fazi reforme što bih i ja želio upropastiti ono što predstavlja očigledan boljitak i očigledan napredak za državu Bosnu i Hercegovinu i za sve njene građane. Za mene nije dilema entitetsko glasanje da ili ne. Ja smatram da ono nije svojstveno ili imanentno građanskom domu, ali ne ostaje entitetsko glasanje u Ustavu Bosne i Hercegovine zato što smo se mi dogovorili da ostane, nego ostaje zato što se nismo mogli dogovoriti da se ukine iz Ustava Bosne i Hercegovine. I za mene to nije dilema. Ja kažem ne, za mene je dilema da li zbog toga što ne možemo postići sporazum da se ukine entitetsko

glasanje treba da upropastimo sve ono što smo napravili kao pozitivno u ovoj fazi ustavne reforme.

Ja smatram da to ne treba da radimo, ne trebamo oko zbog onoga oko čega se nismo uspjeli dogovoriti upropastiti ono što predstavlja očigledan napredak za državu Bosnu i Hercegovinu. Svaka normalna moderna država na svijetu svoj kapacitet mjeri kompetencijama, mjeri nadležnostima. U postojećem Ustavu Bosne i Hercegovine i to je za menesrce ovog sporazuma, u postojećem Ustavu Bosne i Hercegovine naša država u izvornoj nadležnosti ima vanjsku politiku, ima monetarnu politiku putem Centralne banke i ima djelimično carinsku politiku, jer carinski zakon, Zakon o carinskoj politici je, praksa je dakle pokazala stvar državnog parlamenta, a carinske administracije su do unazad dvije godine bile entitetske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Ovom ustavnom reformom i ponavljam ovo je za mene samo srce sporazuma u izvornu nadležnost države Bosne i Hercegovine, pored ovih nadležnosti koje sam ja pobrojao, ulaze odbrana, sigurnost, zatim fiskalna politika putem Uprave za indirektno oporezivanje, odnosno sistema indirektnog oporezivanja, jer je to sada nadležnost koja je prenesena na državu, a neće se moći vratiti bez odluke ovog parlamenta i oba entitetska parlamenta, dakle praktično postaje izvorna državna nadležnost. Sud i Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, istini za volju ostali pravosudni sistem ili sistem sudske vlasti je podjeljena nadležnost ulaze ostale nadležnosti koje se uređuju zakonom i ulaze ingerencije koje će biti potrebne ovoj državi na njenom evropskom i evroatlanskom sigurnostnom putu.

Neću opće govoriti o Parlamentu Bosne i Hercegovine, neću govoriti o Predsjedništvu, neću govoriti o Vijeću ministara, za mene je samo ovo dovoljno da uđemo u proces reforme Ustava Bosne i Hercegovine. I ja nisam spreman da upropastim ovo što očigledno znači napredak za državu Bosnu i Hercegovinu i ponavljam za sve njene građane, jer ovo će se iz državnih institucija izvršavati od strane svih naroda i svih građana u državi Bosni i Hercegovini. I ovo je u interesu dakle i države Bosne i Hercegovine i svih njenih građana.

Druga stvar koja je po meni jako važna u svemu ovome, do unazad godinu mi u Bosni i Hercegovini nismo mogli uopće govoriti o promjenama Ustava Bosne i Hercegovine. Ja se sjećam sjednica Ustavno-pravne komisije kada se zbog nedostatka kvoruma, jer nije bilo političke volje da se o tome uopće raspravlja, nisu mogle održavati sjednice Ustavno-pravne komisije. Mi danas u Bosni i Hercegovini, hvala bogu imamo političku saglasnost da krenemo u proces promjena Ustava Bosne i Hercegovine i ovo je prva faza u promjenama Ustava Bosne i Hercegovine. Do sada u Bosni i Hercegovini imali smo podršku i SAD i EU u reformi odbrane, u reformi policije u reformi sistema indirektnog oporezivanja, ali mi danas po prvi puta imamo čvrste garancije VLade SAD i čvrste garancije EU o procesu ustavnih reformi u Bosni i Hercegovini.

Ja sam tokom rasprave i tokom diskusije već čitao djelove pisma gospodina Nikolasa Brnsa i čitao sam djelove pisma predsjednika Evropske komisije. U pismu gospodina Brnsa se kaže, samo zadnja dva pasosa, vi ga svi imate pred sobom, ovo radi javnosti, SAD stoje u ovom istorijskom trenutku uz Bosnu i Hercegovinu odlučujući se na ovaj korak vi ćete osloboditi prvu fazu promjena koje će vam pomoći da odete dalje na putu ka evroatlanskim integracijama. Mi ćemo svama biti i u budućnosti, te se obavezujemo na bezuvjetnu podršku sljedećoj važnoj fazi ustavne reforme u Bosni i Hercegovini. Radujemo se našoj partnerskoj saradnji u nastojanju da to ostvarimo. A u jednom dijelu pisma predsjednika Evropske komisije se kaže – ovo je bitan korak u neophodnoj ustavnoj i pravnoj evoluciji koju će Bosna

i Hercegovina moći proći na svom evropskom putu. Evropska komisija će nastaviti pružati podršku reformi Ustava, te obezbjeđivati smjernice i pomagati taj proces u budućnosti.

Poštovane kolegice i kolege, dakle mi danas imamo proces koji je garantir početak procesa, koji je garantiran od strane najviših svjetskih autoriteta i administracija. Alternativa ovome, neusvajanje ovih ustavnih reformi i to je jasno kazano je beznađe. Ja sam neku noć kazao put u maglu. Sasvim je sigurno da druge faze neće biti ukoliko ne bude ove faze. Zbog toga ja pozivam sve svoje kolege, posebno one koji nisu još uvijek donjeli odluku, pa i kolege koje su donjele odluku da se ovome usprotive, da još jedanputa razmislimo i da damo šansu normalnom ustavno pravnom razvoju Bosne i Hercegovine. Ja mislim da Bosna i Hercegovina, da smo toliko dužni svojoj državi Bosni i Hercegovini. Ja jednostavno ovom putu ne vidim alternativu i ne mogu ni zamisliti razvoj događaja za slučaj da ovi amandmani u Parlamentu Bosne i Hercegovine ne budu prihvaćeni. Hvala vam što ste me saslušali.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Riječ je tražio predsjedavajući, kolega Martin Raguž. Netačan navod kolega Potočnik.

MLADEN POTOČNIK

Gospodine predsjedavajući to je netačno što ste što je gospodin Šefik Džaferović rekao da nema problema sa kvorumom. Ja sam 19. decembra 2005 godine dao u proceduru amandman na Ustav Bosne i Hercegovine na način promjene cjelokupnog Ustava. Od četiri zasjedanja Ustavno-pravne komisije dva puta nije bio kvorum i to samo za tu tačku.

Prema tome to je ono što je zastrašujuće i nije tačno ovo što ste rekli i za to nemam osnove da vjerujem u ovo što govori. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Ispravak krivog navoda, gospodin Džaferović.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Vidite gospodine Potočnik, ja zaista nemam namjeru da vodim polemiku sa vama, ja sam kada sam kazao da samo do unazad godinu dana nije bilo spremnosti i pomenuo sjednicu Ustavno-pravne komisije to je ona poznata sjednica Ustavno-pravne komisije koja je snimljena televizijskim kamerama, koja je prikazana na svim dnevnicima u državi, kada jednostavno zbog toga što nije postojala politička spremnost da se uopće razgovara o promjeni Ustava došlo do napuštanja sjednice Ustavno-pravne komisije i ona je na taj način završila rad. ja se te slike sjećam i samo sam, imajući u vidu tu sliku izašao i kazao tu stvar. Mi danas imamo političku spremnost u Bosni i Hercegovini da raspravljamo o reformi našeg ustava. Toliko. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Još jednom gospodin Potočnik.

MLADEN POTOČNIK

To je jednostavno netočno jer očigledno je da nemamo volju, odnosno raspravljamo samo o onome što hoćemo da raspravljamo, a ne o svim predlozima i uskraćujemo na taj

način pravo i građansko i poslaničko. I to nije normalno za jednu parlamentarnu i normalnu demokratsku državu.

MARTIN RAGUŽ

Imamo još jednu repliku. Gospodin Novaković.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Zahvaljujem se gospodine predsjedavajući, moram reći da je gospodin Potočnik u pravu kada kaže da smo mi izbjegavali da raspravljamo na Ustavno-pravnoj komisiji o njegovom prijedlogu. Pazite, ja nisam želio prisustvovati niti ću prisustvovati raspravi ni jednom prijedlogu o Ustavu Bosne i Hercegovine koji negira postojanje Republike Srpske.

Dakle, gospodine Potočnik ja nikada neću učestvovati u raspravi o vašem amandmanu na Ustav i to sam potpuno jasno rekao na Ustavno-pravnoj komisiji.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Riječ je tražio predsjedavajući, kolega Raguž. Izvolite.

MARTIN RAGUŽ

Dame i gospodo, uvaženi zastupnici, članovi Vijeća ministara, ekscelencije, poštovani predstavnici sredstava priopćavanja, bez obzira na sve ja mislim da mi danas ipak ovdje vodimo jednu korektnu i rekao bih kvalitetnu raspravu. Sve oscilacije koje takva rasprava, obzirom na sadržaj točke dnevnog reda sa sobom nosi i ja mislim da tako trebamo i završiti i na koncu u tom ambijentu i odlučiti.

Ja ću kao predsjedatelj Doma nekoliko načelnih napomena prije nego što kažem svoje mišljenje o sadržaju ovih ustavnih promjena. Zalagao sam se i zalažem se i dan danas da ovaj parlament donese odluku sukladno svojim ustavnim ovlastima. I čitava ova rasprava danas pokazuje kako mi još nismo na razini institucionalnih odgovornosti. Zašto ovo kažem? Zato što hajmo reći evo imali smo pripremu, kakva je bila ja je neću ocjenjivati ni pozitivnom ni negativnom. Imali smo te stranke koje su bile unutar, neće ni to ocjenjivati pozitivne. Imali smo sponzore, imali smo najavu kojim smjerom to treba da ide. I imamo rezultat toga operacionaliziran u prijedlogu Predsjedništva.

Ja mislim da mi imamo ovdje pravo reći šta mislimo o tom sporazumu. I ne samo reći, nego i popraviti ga ako mislimo da ga treba popraviti. Ali to je naša odluka. To je odluka ove institucije, jer mi smo birani za to. To je naša odgovornost. Poštujući sve one koji su sudjelovali u pripremi i stranačke lidere i SAD i EU sve ostalo. I evo imamo priliku. Imamo priliku danas da pošaljemo pozitivnu poruku bosansko hercegovačkoj javnosti i međunarodnoj zajednici, SAD, EU da smo spremni preuzeti odgovornost, ali da smo spremni razmotriti legitimne zahtjeve koji stoje na stolu gospodo ovdje u obliku amandmana koje je ponudilo Predsjedništvo, ali isto tako ovlašteni predlagači amandmana to su zastupnici. I zašto se unaprijed stvara atmosfera protivnika i neprijatelja ovdje i onih koji su. Zašto? Evo hajmo danas raspraviti svaki amandman i doći do najboljeg rješenja za Bosnu i Hercegovinu. Rješenja koje neće ničim posebni i specifični legitimni interes dovesti u pitanje. Ali rješenja gospoda koja neće stalno generirati političku nestabilnost i koja neće na različit način uređivati prava individualna i kolektivna.

I zašto se izbjegava rasprava oko toga. Čim se otvori to pitanje idemo etiketiranje. Idemo u etiketiranje. Pa ne može gospodo. MOže proći medijski, možda i dobijete tu utakmicu, a ovdje se radi o borbi za principe, bar kada sam ja u pitanju i politička opcija iz koje dolazim. Ništa drugo. Borba za principe. Ako nemamo dovoljno argumentata i ako vas ne uvjerimo mi ćemo danas možda izgubiti tu bitku. Ali sigurno tu, to pravo na političku borbu ne može nam niko uskratiti niti će tu nikakve neprincipijelne aktivnosti, pa niti etiketiranja uroditi plodom. Mogu samo jači argumenti. A šta imamo na stolu? Znači imamo prvu fazu za koju je evidentno bilo da je nužnost, da nemamo snage političke u Bosni i Hercegovini da 10 godina nakon Dejtona donesemo demokratski ustav što bi bilo najbolje rješenje za svakog njenog čovjeka i za ovu zemlju. Ako je Dejton bio nužan i bolan kompromis da se zaustavi stradanje danas nisu takve okolnosti. Danas smo svi na konsenzusu da idemo u EU i da vidimo šta je na tom putu zaista evropski standard šta nije. To je naša uloga ovdje.

A što se tiče prve faze reforme institucija Bosne i Hercegovine, ona je zaista potrebno i ja je osobno podržavam i podržaću svako rješenje koje jača institucije Bosne i Hercegovine, ne samo na evropskom putu nego i u smislu izazova gospodarskih, socijalnih, političkih, infrastrukturnih, generacijskih, ekoloških i svega onog što stoji pred narodom ove zemlje.

Ali, molim vas možemo li stalno ignorirati određena legitimna politička stajališta. To vas sve pitam ovdje. Podsjetiću vas, stajalište Venecijanske komisije na kojoj je danas ovdje dosta zastupnika se pozivalo kaže da će ovaj prijenos ovlasti sa entiteta na Bosnu i Hercegovinu biti bolan proces, da je neminovan, ali da za taj proces treba osigurati konsenzus tri konstitutivna naroda. To stoji eksplicitno. Provjerite. Ja neću govoriti o drugima. Mogu govoriti u ime kluba koji ovdje reprezentira najmanje 80% volje u ovom domu koji je izravno biran, znači nemate konsenzus ste strane, znači nije ispoštovano načelo Venecijanske komisije. I upozoravali smo i javno i na vrijeme, ponudili amandmane i zamislite molim vas u stanci Ustavno-pravne komisije predlagatelj uzme i napravi jednu selekciju vlastitu kako bi se dobili glasovi da se usvoje principi ignorirajući najsnažnije amandmane i najargumentiranije amandmane koje smo mi ponudili. I šta očekuju? Znači ignoriramo vas politički, ignoriramo ono što tražite i trebamo vaše glasove na kraju sada. Pa to je pitanje dostojanstva ja sada ovdje kažem koje jednom na neki način neko mora artikulirati i platiti političku cijenu. Ja sam spreman osobno.

Znači ne dovodim ovaj proces u pitanje i danas nudimo te amandmane kako bismo prihvatili prvu fazu. Zar to nije poštena ponuda pred javnošću, pred političkim strankama, pred svima drugima. Prihvatite poziciju da nije evropski standard da jedan narod bude stalno u poziciji, inferiornoj političkoj poziciji u Parlamentu Bosne i Hercegovine. Ako je to evropski standard, recite. Ja mislim da nije i uvjerite nas da jeste. Izjednačite tu poziciju i imate naš glas. Kućete pošteniju ponudu. Ja mislim i ponudili smo amandmane koji to rješavaju. Sve ono što se dalje traži od nas znači jednu neprincipijelnu dimenziju koju mi nećemo prihvatiti. I sve poruke koje nam stižu znači nedostatak argumentacije, nego stvar politizacije čitavog procesa.

I zato gospodine Lagumdžija, pošto ste se vi meni obratili danas, što ja poštujem i smatram jednom iskrenom komunikacijom i ja sada najiskrenije kažem vama šta su to jamstva za narednu fazu. Zašto sam vam rekao da je to prva faza? Da prva faza. Ali u prvoj fazi ova dva amandmana. To je za nas garancija. I evo to možemo danas riješiti. To je za nas garancija da svi startamo sa istih pozicija u naredne faze. Evo. Zar to nije poštena ponuda. I zajednički dijelim odgovornost i za ovu fazu i za naedne faze bez kojih naravno, bez kojih naravno, bez

druge faze svima je jasno da niti je ovo dovoljno, niti dobro, niti da može ovu zemlju definitivno funkcionalizirati da može se nositi sa ovim procesima koji stoje pred. Znači postoje varijante, tri varijante smo ponudili na Ustavnoj komisiji. Pa gospodo hoćete da ostane entitetsko glasovanje. Kažete nije to bilo moguće sada uraditi.

Pa slušajte pa jel može evropski standard znači da u ovom domu se dvo entitetski odlučuje. Entiteti imaju svoje parlament i neka imaju, niko ne dovodi u pitanje entitete. Neka odlučuju o svojim nadležnostima, ovlastima u punom kapacitetu, niti im ja smetam, niti dovodim u pitanje njihov entitetite. A šta je sa institucijama Bosne i Hercegovine. Ovisne po četverostrukom principu. I opet ovisne na način kada se otvara paket Parlamenta gdje Dom naroda gubi svoju dosadašnju ulogu, svi znamo, rečeno je ovdje izvodi se iz Zastupničkog doma i nema taj mehanizam da samostalno može štiti vitalni nacionalni interes, nego ga vodi do Ustavnog suda, a Ustavnom sudu znamo da nema preciznih odredbi oko toga i znamo na koncu, imamo iskustvo, debelo iskustvo iz ovog mandata kako je završilo par zakona koji su se ticali vitalnog nacionalnog interesa. I sad se taj paket otvara, potpuno se stvar dislocira u Zastupnički dom, što ja podržavam, a taj zastupnički dom kao zakonodavna moć je kontroliran, znamo kako i ko ga može kontrolirati.

I dajte, evo imate tri varijante, prihvatite jednu. Ako ostaje taj način da unutar toga svi imaju isti mehanizam. To je poštena ponuda. Pa nemojte nas stalno ignorirati i nemojte misliti dakle da će se nastaviti politika političke nevjerodostojnosti manipulacije. Neće, tražimo isti standard, evropski standard. Koji god je, propišite ga isti za sve i onda podržavam, dižemo ruke svim srcem i guramo u tom pravcu. To je važno. Znači prva faza, druga faza, mislim da smo pojasnili tu poziciju.

Što se tiče mišljenja o mogućnostima prve faze i našem evropskom putu, ja sam isto od onih i svi znate ako iko ovdje pokretao prije dvije godine i govorio i lobirao i po Evropi i po Americi da se krene u ovo, apsolutno sam za to i mislim i dan danas da i bez SAD i EU mi još nismo dorasli da taj proces, ja bih volio da jesmo, samostalno preuzmemo i odigramo tu ulogu i odgovornost. I mi trebamo tu vrstu pomoći i mi je trebamo zaslužiti. Ali u tim zaslugama trebamo uvažavati i argumente i trebamo se međusobno respektirati. Inače, ostane li ova situacija dvoentitetske dimenzije u institucijama Bosne i Hercegovine može se izvući samo jedan zaključak. To upućuje kakva će biti druga faza i ko je spreman preuzeti odgovornost za takvu drugu fazu. Za takvu drugu fazu usmjerenu i veoma limitiranu, ako se ne otklone ove, ovi nedostaci u ovoj fazi ja osobno nisam za takvu vrstu pristupa.

Druga stvar, dovođenje u kontekst različitih mitova o kojima je ovdje govoreno o regionalnoj dimenziji, ovisnosti i određenim rješenjima i regionalnim preslagivanjima, pa ne može se ta dimenzija izbjeći. MOžemo mi govoriti, ali mi smo ozbiljni ljudi. Nemojte da tu cijenu regionalnog preslagivanja uvijek plaćaju isti. To je vrlo važna poruka.

Druga stvar, mi imamo iskustvo prethodnih faza. Pa oni koji su imali olovku kao recimo bivši Visoki predstavnik gospodin Petrič da realizira odluku Ustavnog suda o konstitutivnosti. Znači on je imao to na olovci. Kada je to realizirao i kada je otišao, vratio se i rekao da se radi ustvari o jednoj luđačkoj košulji. Nakon toga. Znači to su naša iskustva sa ranijim ponudama koje smo imali. Znači da ne citiram neke druge koji su nakon najodgovornijih misija u ovoj zemlji iznosili ocjene u ovoj zemlji kako su iznosili. Znači ima i već desetogodišnje i ozbiljno iskustvo prethodnih faza i tihe i puzajuće revizije Dejtona. Ako hoćete politički moj stav koji ću ovdje definitivno iznijeti, ja mislim da je kreativno tumačenje Dejtona došlo do zida i da ako se nastavi ovako voditi taj proces, ja mislim da će cijenu

plaćati građani ove zemlje i to već je plaćaju po svim socijalnim parametrima ekonomskim, pa i ovim integracijskim Bosna i Hercegovina je uz sve uspjehe koji su postignuti koje ne treba ignorirati debelo na dnu evropske ljestvice. I to je zvono na alarm i ja sam vjerovao dakle da će biti snage ovdje, da bez obzira na razlike koje su nužne i koje su logične, čak rekao bih obzirom na različite pozicije i evo ovdje čujem ovo što gospodin Novaković stalno nama ponavlja pod kojim uvjetima i pod kojim okolnostima, ja to poštujem. Za mene je to legitiman politički stav.

Ali isto tako dopustite gospodine Novakoviću da bez jednakopravnosti u institucijama Bosne i Hercegovine, ovdje ne govorim o entitetima ni naš glas nije moguć, a time ne ugrožavamo ni jednu vašu poziciju, niti političku, niti ustavnu. Nego naprotiv svi stvaramo okvir da zajednički podržimo institucije Bosne i Hercegovine.

Evo, ja mislim da ima još prostora da se neki od ovih temeljnih principa i ja ću samo jedan ovdje navesti, to je isto pravo u procesu odlučivanja u Parlamentarnoj skupštini za sve konstitutivne narode prihvati kao princip da možemo računati o podršci bez obzira što bih ja u tom trenutku preuzimao političku odgovornost o podršci bez obzira što bih ja u tom trenutku preuzimao političku odgovornost unutar vlastite opcije, ali ja bih bio spreman, cijeneći sve napore koji su do sada uloženi, sav značaj ovog pitanja recimo pod tim minimalnim uvjetima prihvatiti raspravu dalje o ovom pitanju. Ako toga ne bude, onda nemojte odgovornost prebacivati na one koji su to tražili i nudili. Nemojte molim vas. Nije fer. Nego na one koji su kreirali i doeli do različitih standarda i pozicija. Evo hvala vam lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Zahvaljujem predsjedavajućem gospodinu Ragužu na izlaganju, na diskusiji. Gospodin Lagumdžija je tražio repliku.

Izvolite gospodine Lagumdžija. Neka se za diskusiju pripremi gospodin Jozo Križanović, jel tako.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Kolega Raguž, ja zaista nemam namjeru da repliciram nego pošto ste mi direktno postavili upit, ipak da budem, da ne ostane nejasno kolega Raguž. Vidite, mi imamo ovdje u dva amandmana uslovno rečeno vaša, ili sete amandmana amandmana koji se tiču jedan ukidanje entitetskog glasanja, a drugog uslovno rečeno pojačavanje mehanizama etničkog glasanja unutar parlamentarne skupštine.

Ja bih samo želio da vas podsjetim da i da vi ste ovo sigurno čitali, ali radi javnosti radi svih nas, da znamo o čemu pričamo. Mišljenje Venecijanske komisije ovo posljednje od prije 15 dana koje je mišljenje na konkretne ove naše amandmane, ono ima, uslovno rečeno, kada su glasanja u dva doma i nadležnost dva doma u pitanju ima malo ima komentare koje bojim se da bi se jednima se sviđaju jedni, a drugima se sviđaju drugi komentari. Naime, ovdje ja uporno sam zato insistirao i govorm da pitanje tzv. kvalifikovane većine u Predstavničkom domu je ustvari nešto što samo po sebi je besmisleno i nepotrebno toliku raspravu vodimo o tome zato što mnogo jača kočnica postoji u Domu naroda, a Venecijanska komisija gospodine Raguž, vi to jako dobro znate kao i ja ustvari problematizira što smo mi vitalni nacionalni interes u Domu naroda preširoko postavili i oni čak direktno sugerišu da

ovu odredbu treba brisati, ali i sami uvažavajući stanje u kojem se mi nalazimo. Kažu da smo mi ustvari ovdje podignuli, tačka, član 4.10 koji komentarišu tačka 39. Venecijanske komisije.

Nova podtačka a) u kojoj smo mi rekli da konstitutivni narodi BiH imaju neotuđivo pravo zaštite vitalnog nacionalnog interesa, oni to tretiraju kao nešto čime smo mi vitalni nacionalni interes digli na stupanj neotuđivog ljudskog prava i oni smatraju da je to potpuno suprotno principima za koje se praktično zalažemo, ali i oni s pravom kažu da imajući u vidu međusobno nepovjerenje, ovo se može ostaviti sada.

Ja zato hoću samo da vam kažem ništa mi ovo nećemo riješiti u ustavnim amandmanima ni pojedinim članovima, nego samo dizanjem stepena međusobnog povjerenja. A ovo o čemu sada radimo, ovaj prvi korak o kojem govorimo, nije ništa drugo nego pokušaj, vjerujem svih nas da počnemo dizati stepen povjerenja među nama i da ustvari ovo što nam je Venecijanska komisija dala prihvatimo kao nešto što predstavlja našu obavezu da u narednim fazama i u narednom razvoju parlamentarnog života u ovoj zemlji to uvažavamo jer bez uvažavanja ovih stavova mi nećemo moći biti u stanju da budemo primljeni u ono što svi želimo, a to je punopravno članstvo u EU.

Drugim riječima ja potpuno razumijem vaše uslovno rečeno vaša pitanja, ali dozvolite da to što vi tražite nas vraća još korak nazad u odnosu na ono što Venecijanska komisija ovdje traži. Ja potpuno razumijem to što vi govorite, ali i ja sam u raspravama koje smo imali išao korak iza onoga što ja smatram da je potrebno. Išao korak naprijed u susret upravo vašim strahovima, naročito strahovima ljudi koji su sasvim prirodni, bez obzira kom narodu pripadaju.

MARTIN RAGUŽ

Dobro. Hvala vam lijepo. Ja ću odustati od replika. Ja sam izložio svoja stajališta. Poštujem ovo što ste vi rekli. Idemo dalje.

Gospodin Sead Avdić. Replika.

SEAD AVDIĆ

...i na dva izvještaja Venecijanske komisije. Jedan je 11.marta 2005. godine, drugi je 7. aprila 2006. godine. Mišljenja Venecijanske komisije u ova dva dokumenta nisu identična. Nisu istovjetna. Ja sam tražio i na Vijeću Evrope i na političkom komitetu Monitoring komitet je prihvatio i traži od Venecijanske komisije da se odredi jer je 2005. godine sasvim jasno rekla svoje mišljenje o entitetskom glasanju, a potom kaže da entitetsko glasanje ne bi trebalo biti prepreka za usvajanje amandmana u Bosni i Hercegovini. Politizira jednostavno slučaj, to nije njezin jednostavno domen niti ingerencija.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Jozo Križanović. Neka se pripremi gospođa Majkić.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, poštovani članovi Predsjedništva, poštovani članovi Vijeća ministara, vaše ekscelencije, poštovane kolegice i kolege, ja želim rije svega da se pridružim mišljenjima kolegica i kolega koji su ovdje danas rekli da današnja rasprava i

nadam se pozitivni rezultati ove rasprave jesu najznačajniji politički događaji u Bosni i Hercegovini poslije mirovnog Dejtonskog sporazuma. Međutim, nažalost u raspravama, javnim raspravama koje smo vodili prije današnjeg dana u ovim predloženim ustavnim amandmanima stvorili su, čini mi se jednu vrlo lošu političku klimu za današnje usvajanje ovih amandmana. Mislim da to prije svega dolazi zbog zlonamjerne interpretacije određenih rješenja koja se nude ovim amandmanima. Iskrivljava se pravi smisao i suština ustavnih promjena.

Ja svakako želim reći da bi bio puno sretniji da danas razgovaramo o novom ustavu Bosne i Hercegovine o cjelovitijim promjenama Ustava. Ali nažalost nemamo za to političku volju. Ali sam takođe sretan i kao član ovog parlamenta da smo nakon 10 godina od Dejtonskog mirovnog sporazuma, od mira u Bosni i Hercegovini došli do tog jednog da kažem kritičnog konsenzusa političkog za uopće da razgovaramo o ustavnim promjenama. Podsjetiću vas, ja sam bio u Banja Luci na okruglom stolu na temu ustavnih promjena prije nešto više od godinu dana u organizaciji Nezavisnih novina. Pretežiti broj učesnika tog okruglog stola naglasio je da mi jednostavno nemamo mogućnosti da razgovaramo uopće o ustavnim promjenama jer u Bosni i Hercegovini je takva podjeljenost i tako veliko nepovjerenje da jednostavno nemamo ambijent za ustavne promjene.

Postavlja se pitanje ko je zadužen, ko je dužan da kreira političko stanje i ambijent politički u Bosni i Hercegovini. Jesu li to političke partije, jel to njihova osnovna zadaća. I da ne duljim o tome, sretan sam dakle da smo danas imamo ipak tu situaciju da imamo toliko te političke odgovornosti i volje da popravljamo ono što je nužno popraviti. Mnogi prijatelji su me pitali zašto je SDP toliko involviran i eksponiran u ovim ustavnim promjenama. Vi ste kaže opoziciona stranka, vi imate jednu lagodnu poziciju, vi ste mogli tu da balansirate, da se ne trošite toliko. Mi smatramo da ustavne promjene nisu stvar pozicije i opozicije da je to stvar svih, prije svega ovdje zaposlenika, jer predstavljamo građane Bosne i Hercegovine. Podržavamo iskreno dostignuti nivo ovog političkog koncenzusa oblikovan u ove amandmane iz dubokog uvjerenja da ove promjene jesu u korist svih građana Bosne i Hercegovine, a da u isto vrijeme nisu na štetu ni jednog naroda u Bosni i Hercegovini.

Podržavamo ih takođe i što smo svjesni da je ovo početak jednog procesa promjena. Podržavamo ih, takođe, zbog toga što su rezultat jednog strpljivog političkog razgovora o obimu i dibini tih promjena. I, naravno, odmah da kažemo, minismo ni zadovoljni, potpuno nismo zadovoljni, zapravo dubinom i širinom tih promjena. Ali smo zadovoljni što smo se složili, takođe i što imamo garancije, dakle, potpisnika tog sporazuma, ali i prijatelja iz međunarodne zajednice, da to nisu završen proces. Da imamo mogućnost da dograđujemo Ustav BiH.

Želim, takođe, reći da nama ovo treba biti jedan nauk, kako možemo mijenjati, kako možemo uopće donositi zakone u ovoj zemlji i kako možemo mijenjati Ustav. Možemo ga mijenjati samo strpljivo, uz konsenzus, toleranciju, međusobno uvažavanje i ovo danas sam čuo nekoliko puta riječ povjerenje. Povjerenje je ono što mi moramo međusobno izgrađivati i tako sticati kao što reče kolegica Milićević jedno samopoštovanje i, onda na temelju tog samopoštovanja ćemo zaslužiti pomoć, biti jedan ozbiljan partner međunarodnoj zajednici i očekivati da nam u tome i dalje pomaže.

Želim, takođe reći da biti savršen ustav, taman da sada imamo savršen ustav, on nije niti garancija, niti dovoljan da ova zemlja krene bolje u nekakav prosperitet, kojim većina nas teži. Zato moramo reći i biti svjesni toga, on je nužno potreban okvir, a kako ćemo koristiti taj

ustav, kako ćemo provoditi zakone, to će zavisi, naravno, od sastava, prije svega Parlamentarne skupštine, pa iz nje dalje izvedenih institucija, odnosno državnih organa BiH.

Želim vrlo kratko jednu opasku, na jedno bauk pitanje, koje se ovdje postavlja, a to je entitetsko glasanje. Dakle, mi ništa nismo ovim promjenama pokvarili. Entitetsko glasanje je ostalo ono što nije bilo volje i spremnosti da se promijeni, ali isto tako kriva je interpretacija, da se jednom trećinom iz entiteta može blokirati i mislim da je dobro što je kolega Sipović citirao Poslovnik. U suštini, zapravo mi možemo govoriti da dvije trećine zastupnika iz jednog entiteta mogu blokirati nekakav zakon, a dozvolite mi da ću ja biti uvijek uz dvije tećine tih ljudi, ako nisu zadovoljni određenim rješenjima i to je istina.

I, na kraju, dozvolite mi da iskažem jedno svoje duboko uvjerenje, da ćemo mi danas kao odgovorni ljudi, ipak, procijeniti da je ovo jedan značajan trenutak za BiH, da ga moramo iskoristiti kako bi stvarali letistlativni institucionalni okvir za efikasnije i brže provođenje nužnih reformi, koje nas približavaju jednom modernom svijetu i da predloženi amandmani, ipak, predstavljaju jedan iskorak i omogućavaju da ova država počne ličiti na jednu normalnu evropsku zemlju, tek počne ličiti, naravno uz dalji trud ka nastavku ovih reformi. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodinu Križanoviću. Riječ ima gospođa Majkić. Neka se pripremi Jelina Đurković.

DUŠANKA MAJKIĆ

Poštovani predsjedavajući, poštovani članovi Savjeta ministara, kolege i kolegice poslanici, poštovane ekscelencije,

Želim da se osvrnem na jedan stav, a to je šta je pokazala današnja rapsrava, odnosno rasprava na sjednici ovog doma. Pokazala je da nam nedostaju dvije stvari komunikacija i povjerenje. Kad kažem komunikacija, onda mislim da se malo kada na sjednicama ovog doma ovako razgovaralo o suštinskim stvarima. Radije smo one mnoge važne stvari, o kojima smo trebali razgovarati godinu ili neku godinu prije podvukli pod tepih, jer tad su svi bili fini, dobri i nismo nikakve polemike izazivali. Zakone smo donosili onako kako smo donosili. Danas mi se čini da prvi put razgovaramo kao parlamentarci i danas sam zadovoljna i srećna što sam ja članica ovog parlamenta.

Druga stvar koja nam nedostaje, pokazalo se i to danas, da nam nedostaje povjerenje. Povjerenje na svim nivoima. Povjerenje između naroda koje živi u Federaciji, većinskih naroda, povjerenje između RS i Federacije, povjerenje najrazličitijih vrsta koje smo danas pokazali i to je ono na čemu ćemo morati mnogo raditi. Mnogi su danas rekli da se neće ništa bitno desiti bilo kakav ustav da donesemo, ako na tom polju nešto ne uradimo i, još nešto danas smo pokazali da za svaku promjenu u životu trebaju dvije strane, jedna, u BiH čak tri. Nikada ne možemo samo voljom jednog ili jedne političke opcije ili jednog dijela države donijeti presudne odluke, koje se tiču života svih naroda koji žive na ovim prostorima, ali da pogledamo i s druge strane cijeli ovaj problem. Šta bi se dogodilo da međunarodna zajednica je povjerovala u znanje, svijest, želju političara na prostoru BiH i nije cijelu proceduru ustavnih promjena uradila ovako kako je uradila. Ja sam sigurna da svaki poslanički klub, a u okviru toga svaki poslanik pojedinačno ima svoju viziju kako bi ustav trebao da izgleda, dokle bi nas to dovelo. Ja mislim da su nam oni, ipak, učinili uslugu koju treba poštovati.

I danas, kada se nalazimo ovdje gdje se nalazimo, imamo li pravo okrenuti leđa građanima ove zemlje koji očekuju od nas mnogo? Imamo li pravo zaustaviti ovu zemlju na putu evropskih integracija? Imamo li pravo da međunarodnoj zajednici, koja je toliko učinila za ovu zemlju kažemo mićemo odlučiti ovako kako mi hoćemo? Mislim da nemamo pravo, suviše truda, novca i sveg drugog je završilo u ovoj zemlji, da bismo mogli da se ponašamo neodgovorno.

Sporazum političkih stranaka je pokazao da veliki broj političke javnosti BiH spreman na kompromis i da na tom polju učestvuje u promjenama u ovoj zemlji, time ćemo joj jedino pomoći. Postoji ona dobra narodna izreka, koja kaže, ako si za, daj ruku, ako si protiv daj dokaz. Danas smo čuli mnogo onoga što je bilo da se pruži ruka i kako sjednica odmice sve više razloga da se pruži ruka. Nismo dovoljno čuli, bar ja kao čovjek pokušavam cijelo vrijeme da budem krajnje racionalna. Nismo čuli previše onoga što bi moglo da se iskoristi, kao protiv, kao kao dokaz.

Danas će sve političke partije u ovom domu pokazati svoje pravo lice. Pokazat će ga građanima ove zemlje. Predstavnicima međunarodne zajednice, pokazat ćemo ga mi na kraju jedni prema drugima i mislim da su se danas mnogi iznenadili da mi koji sjedimo, eto toliko u ovim klupama, danas smo upoznali mnoge međusobno.

Žao mi je, zaista, što neke političke partije u BiH pokazuju svoj patriotizam, insistirajući da se dogovore ustavne promjene, uobličene u amandmane ne prihvate. Kažu da to čine, jer žele da BiH učine boljom i funkcionalnijom zemljom, ne rekoše da li po mjeri svih njenih građana. Da u ovoj zemlji, dakle, moramo njegovati dijalog i dogovor i da niko ne može dobiti sve i da svi moraju žrtvovati nešto, valjda je to danas svima jasno. Stavovi pojedinih političkih partija govori o njihovoj neiskrenosti u pokazivanju zabrinutosti za sudbinu BiH, ovo govorim iz razloga kako drugačije mogu da tumačim da se ogromni dio energije, koja je iskorištena da se javnost ubijedi protiv ustavnih promjena, nije iskoristila za suzbijanje kriminala, korupcije, loše ekonomije, odlaska mladih van ove zemlje, ništa od toga nije učinjeno, zato ne mogu da vjerujem u dobre namjere onih koji kažu, treba ostati i zadržati stanje kako jeste.

Na pitanje, šta je rezervno rješenje? Šta ako ne usvojimo ustavne promjene? Nema odgovora osim ćutanje, koje sugeriše da sve što žele pojedine političke opcije treba da u njihovo ime uradi neko izvan ove zemlje, aluzija je na međunarodnu zajednicu, kažem, hvala bogu pa je to vrijeme iza nas za bilo kakve promjene, ustavne posebno, mora se postići dogovor sva tri naroda.

Konačno, zar to nije novi kvalitet ove zemlje, zar to nije dokaz zrelosti bosanskohercegovačke političke scene. Bilo bi dobro da svu tu količinu energije, koju upotrebljavamo na pogrešne stvari, kao protivnici u usvajanju ustavnih promjena, usmjerimo u pravcu boljeg života građana ove zemlje.

Jučer sam vidjela jednog čovjeka, koji je od gladi srušio se u travu pored voza kojim je stigao. To je stvarnost zemlje u kojoj mi živimo. Ako se politika cijeni i određuje po kvalitetu života njenih građana, onda bi BH političari nemaju velikog razloga za zadovoljstvo. Zato danas sa sigurnošću možemo reći da funkcionalniji ustav je jednak, funkcionalnija BiH. A to su argumenti za dalju integraciju BiH u Evropu, ali i argumenti za dalje oblikovanje života kojim ovi narodi žive. Politički lideri su pokazali mudrost i zrelost u toku pregovora o ustavnoj reformi. Građani ove zemlje, veliki dio njih su im zahvalni na tome, a međunarodnoj

zajednici to je sigurno pouzdan znak i snažan znak, da za podršku BiH, za koju sam sigurna da neće izostati.

I na kraju, moramo svi zajedno razmisliti politika je vještina mogućeg. U ovom momentu smo smogli ovoliko i toliko smo uradili. Zato u skladu sa principima rada moje stranke, a i svojom voljom, glasat ću za ustavne principe. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospođi Dušanki Majkić. Imamo poslovničku intervenciju gospodina Špirića, pa ispravak netačnog navoda gospodina Zorića.

NIKOLAŠPIRIĆ

Dame i gospodo, pokušavam čitavo vrijeme, što nije svojstveno meni da ne diskutujem mnogo, da ne repliciram i da ne pozivam na repliku, ali hoću da pomognem svima nama. Ovo je rasprava, dakle, u prvom čitanju o principima. Ja bih molio, dakle, sve kolege, doći ćemo mi i do amandmana. Dakle, imat ćemo priliku da kažemo šta o čim amandmanima mislimo, ali mislim da bi dobro bilo da privedemo raspravu o principima, da se ne vraćamo tri godine unazad. Dakle, imamo konkretan tekst na stolu i dobro bi bilo da kažemo slažemo li se ili ne slažemo sa principima, da bismo mogli razgovarati u drugoj fazi o onome šta je ponuđeno kao amandmani na amandmane koji nisu prošli.

Dakle da malo ubrzamo, jer bojim se da jednostavno ove rasprave neće pomoći da se razriješe dileme koje postoje, nego jednostavno da se držimo onoga što imamo na stolu i u tom smislu, evo dolazimo u situaciju da imamo dva pola, jedni koji misle da je promjena Ustava jačanje entiteta, a ne države, a drugi koji misle da je ovo jačanje države, a ne entiteta. Dakle, postojeće stanje, ako je postojeće stanje jačanje države onda neka ostane tako, ali ja mislim da nije. Dakle, dajte da govorimo o suštini, o onome što jesu amandmani.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas Nikola, bila je poslovnička intervencija, a ne sadržajna. Javite se za raspravu, dobit ćete i vi riječ zbog drugih. Sada imamo gospođu Jelinu Đurković. Izvinjavam se ispravak krivog navoda. Izvolite.

VINKO ZORIĆ

Kolegica Majkić je u jednom momentu kazala da, neću sad ponoviti kontekst, ali je kazala da u Federaciji BiH postoje većinski narodi u množini. Ja prvi put čujem tu formulaciju da postoji više većinskih naroda u više nacionalnoj zajednici. Možda ste mislili na tri naroda većinska naroda. Ako mogu biti po vašem dva, onda ih može biti stotinu većinskih, samo je jedan narod većinski na jednom teritoriju.

A, druga stvar koju ste kazali ovdje, da je bilo pustiti na svijest zastupnicima, promjena Ustava nebi nikad bilo. Znači li to da je ovo besvjesno napravljeno ili nesvjesno i vi ste ovdje kazali da svi moraju ponešto žrtvovati, vjerojatno misleći, a niste izgovorili a neki sve. Na kraju ste se upistali što ako ne usvojimo, a ja se pitam što ako usvojimo. Ja, zaista, postavljam sebi pitanje, gdje ću iseliti ako ovo usvoji.

MARTIN RAGUŽ

Gospođa Majkić replika.

DUŠANKA MAJKIĆ

Ja, zaista mislim gospodine Zorići da vi ne bi trebali da na svaki komentar bilo kog poslanika imate svoj komentar. I ja i kao i vi razmišljam isto tako, pa pomislim, nekad mi se učini da bih komentarisala, ali mislim da nije korektno. Niste vi ovdje dežurni poslanik koji treba da daje stav na svako mišljenje izneseno. Ja vas molim poštedite nas toga.

MARTIN RAGUŽ

Replika gospodin Zorić.

VINKO ZORIĆ

Bolje da ja to kažem, a trebali bi vi. Ja samo koristim poslovničke mogućnosti kolegice Majkić. Da sam ja u poziciji tvoga naroda, ili vašeg naroda, ja se ne bih ponašao kao vi. Bio bih puno pošteniji. Vi, neki su nas danas vozili samo do bolnice kad imam upalu slijepog crijeva. Vi nam bacate soli na ranu. Vi, vi, upravo vi i onda kažete da sam ja dežurni. Ja moram biti dežurni. Ja sam predsjednik jednog kluba ovdje, koji ima, pa skoro duplo zastupnika nego vaš klub i vi bi meni ovdje držali lekciju. Ja moram biti dežuran ovdje i bit ću dežuran i sve ovo što sam naveo ovdje ne slažem se sa ovim što ste rekli i nema u množini većinskih naroda na jednoj teritorijalnoj jedinici.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Zoriću. Ovo upozorenje da sam ja trebao intervenirati, jednostavno nije bilo vremena, jer ste vi odmah reagirali. Sljedeća je gospođa Jelina Đurković, a neka se pripremi gospodin Ćeman. Pročitat ću redoslijed i molim vas da završimo sa prijavom za raspravu. Nakon gospodina Ćemana gospođa Ruža Sopta, Ivo Lozančić, Filip Andrić, Sead Avdić i Tihomir Gligorić, ispričavam se prije gospodina Andrića je gospođa Senija Kapetanović, onda ide gospođa Leho, Izet Hadžić i gospodin Sipović.

JELINA ĐURKOVIĆ

Gospodine predsjedavajući, gospodo iz Savjeta ministara, vaše ekscelencije i dame i gospodo, konačno da dođem na red i ja

Kao predstavnik Partije demokratskog progresa podržat ću amandmane, o kojima danas raspravljamo i glasat ću za njih. Smatram da je obim promjena u skladu sa realnim mogućnostima sadašnjeg političkog trenutka i mjera povjerenja između subjekata odlučivanja i Bogami i naroda. Da je mjera povjerenja bila veća, vjerovatno promjene Ustava ne bi se dijelile na prvu i drugu fazu, nego bismo nešto radili što bi bilo možda i racionalnije i brže, ali, evo, današnja rasprava je pokazala na trenutke koji su padovi bili u našim diskusijama, u raspravi i diskusijama, koliko još u stvari nema iskrenosti i nema povjerenja među nama. Zato smatram da je ovo, ovaj obim promjena primjeren, eto, upravo ovoj našoj mjeri povjerenja. Šta je još bitno? Šta treba pozdraviti. Mnogi od mojih prethodnika rekli su da prije godinu ili dvije nije bilo govora o mogućnostima čak rasprave o izmjeni Ustava, a, evo, danas već imamo i raspravu, imamo gotove amandmane, što je dobro. Ovo je dobar znak da smo mi već na dobrom putu da se čujemo da ne idemo jednosmjerno samo. Svoje interese i namjere i

svoje želje, a da na neki način proguramo, nego da čujemo i one druge, da čujemo i strahove i limite drugih i ja ne kažem da smo ih sve otklonili i da smo stekli tu punu mjeru povjerenja, ali je ovo dobar put da idemo naprijed i, naravno, povjerenje treba graditi. To je mukotrpan proces. Ja vjerujem kada razbijemo neke stereotipe, koji od početka postoje, o dobrim i lošim momcima, o dobrom i lošem entitetu, da ćemo imati i veće rezultate i da ćemo biti zadovoljniji.

Dakle, ne znam da li postoji čovjek, predstavnik srpskog naroda koji bi vam sad rekao, dobro, mi pristajemo da se ukine RS. Toga nema. To je realnost. To je realnost, koju, zaista treba prihvatiti i treba prihvatiti da se razmišlja da mi nismo loši momci. Rezultat je i ovo o čemu mi danas raspravljamo.

Dakle, prihvatamo, ja ću glasti za ove amandmane i nadam se da je proces povjerenja i iskrenosti započeo. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Mirsad Ćeman. Izvolite. Neka se pripremi gospođa Ruža Sopta.

MIRSAD ĆEMAN

Hvala lijepa gospodine predsjedavajući, cijenjene kolege i prisutni,

Ponuđeni amandmani su manji od onoga što nam treba, manje od onoga što i sam zagovaram i što bih i sam volio, ali, ipak, više od onoga što trenutno imamo i zato vrijedi podržati ih. Ja ću podržati ove amandmane. Oni i sa formalno-pravnog nomotehničkog aspekta su mogli biti nešto konzistentnije koncipirani, ali tehnička strana stvari ovdje je potpuno irelevantna, odnosno bar nije primarna.

Imao sam priliku u različitim fazama sa različitim obavezama učestovati u nekim pripremnim aktivnostima, dok se dolazilo do ovoga i moja startna pozicija, a političke opcije kojoj sam pripadao je, težila ka tome da kažemo hajdemo otvoriti priču o sasvim novom ustavu, hajdemo postići novi dogovor u BiH na principu ravnopravnosti, na principu jedinstva i ciljeva itd. Nije bilo moguće. Današnja rasprava pokazuje da to ni danas nije moguće. Ali, današnja rasprava, ipak, pokazuje da ono što je ponuđeno i ono što nije rečeno danas, kad se pažljivo pročita, ono što, dakle, nije ponuđeno, očito nije moglo biti preskočeno, a ono što je ponuđeno je ono o čemu danas možemo postići sporazum. I ja sam svjedokom i kao član, ali i kao predsjedavajući Ustavno-pravne komisije proteklih mjeseci, pa i godina u ovom mandatu, da je tek sad sazrelo vrijeme i sazrela prilika da o ustavnim amandmanima uopće govorimo u parlamentarnoj proceduri na, evo, jedan dijaloški način. Ne tako davno, ja podsjećam, također na to, jer je to važna politička činjenica, nije bilo pretpostavki da se uopće razgovara na ovu temu.

Ovaj iskorak treba cijeniti, zato ja hoću vjerovati, zaista, da je ovo tek prvi korak, da je ovo tek prva faza, a mnogo onoga što je rečeno i u javnoj raspravi, a i kroz amandmane koji nisu imali potrebnu podršku, pa ni u komisijskoj fazi, očito je da će u fazama koje će uslijediti, sasvim ozbiljno morati biti i ja u tom pogledu, zaista, razumijem prigovore koji su se mogli čuti, pa, ako hoćete i sa aspekta pozicija ovog i onog naroda, ali, rekoh i mislim da je to i gospodin Špirić na početku sasvim ispravno konstatirao i kao poslanik i kao jedan od predsjedavajućih, odnosno zamjenik, legitimno je otvoriti ovo pitanje uvijek iznova. Zato,

podržavajući ove amandmane, meni se ne postavlja pitanje i ako apelujem na kolege da ovo podržimo. Kako god da ovo danas prođe, građani ove zemlje koje mi predstavljamo, imaju pravo uvijek dograđivati ustavno-pravni sistem ove zemlje, pa i sa aspekta unutarnjeg ustrojstva i sa aspekta entiteta i svega drugoga što je bitno za njihovu poziciju. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Mirsadu Ćemanu. Riječ ima gospođa Ruža Sopta. Neka se pripremi gospodin Ivo Lozančić.

RUŽA SOPTA

Kolegice i kolege zastupnici, uvaženi ministri, članovi Predsjedništva, štovani predsjedavajući, uvaženi gosti, predstavnici medija,

Sve vas lijepo pozdravljam i ovom uvaženom skupu, posebno nama parlamentarcima želim uspješan završetak ovog zadatka, dobar rezultat, na dobrobit BiH i svih njenih naroda, pa šta to u ovom momentu značilo.

Ustav nam treba. Jer šta je država bez ustava. Volila bih da danas raspravljamo o Ustavu, o Ustavu koji je napravljen po volji sva tri naroda, kako se neke kolege pozvaše na volju. Ali po volji sva tri naroda do one granice dok se te volje dodiruju, dok se ne stavljaju jedna iznad druge. Nesretna sam što danas raspravljamo o amandmanima na nešto što nije ustav, nešto što nam je posuđeno da bude ustav dok mi donesemo svoj ustav. Loše je teško popraviti, pogotovo loše, koje je u ovom parlamentu dobilo epitetu monstruma, luđačke košulje, nakarade, kvazimonda itd.

Pogotovo imam bojazan kad se nešto popravlja, nešto kad se popravlja i amandmanima, jer mi Hrvati imamo vrlo gorko iskustvo od Vošingtona, preko Dejtona, pa preko puzajućih promjena Ustava do danas. Vrlo teški iskustvo, jer je ova luđačka košulja upravo postala sve tješnja i tješnja, upravo na nama tamo gdje smo se mi nalazili u svemu tome. Zato ponovo govorim da bih voljela da mi smo smogli snage, uz pomoć svih koji su nam stvarno bili na raspolaganju, da smo rekli, vraćamo vam ovo što ste posudili nama kao ustav i pomozite nam da napravimo svoj ustav. Ali, očito nitko nije baš ni puno bio zainteresiran za tako nešto.

Izražavam žaljenje što mediji nisu prenosili javnu raspravu, koja je bila organizirana od strane Parlamenta. Naime, bilo bi dobro da smo čuli neke stvari za koje držim da mi pojedini zastupnici ovdje ne znamo, a kamo li javnost. Zato ću iskoristiti diskusiju jednog gospodina koji je govorio na javnoj raspravi, koji je jednim većim dijelom sudjelovao u radu tijela, koja su radila na Ustavu BiH.

Naime, važno je znati da je na prvoj konferenciji na dogradnji Dejtonskog ustava od 11. do 14. studenog 2005. godine u Briselu, na kojem je osam lidera političkih stranaka iz BiH, koji su uključeni u ustavne promjene, dogovorilo pet temeljnih načela za predstojeće ustavne promjene u BiH. Jedan je cjelovita i demokratska država BiH, pod 2) jednakopravnost tri konstitutivna naroda, pod 3) racionalna i funkcionalna vlast, pod 4) snažna decentralizirana država i pod 5) postojanje tri razine vlasti, od kojih ona srednja mora imati zakonodavnu, izvršnu i sudbenu vlast.

Ovih načela gospodo i, ako su oni glasno dogovoreni, nema u sporazumu o izmjenama Ustava BiH. Ja se u istinu pitam zašto i kad su se napustili i s kojim pravom.

Kad i kako je došlo do dvije faze ustavnih promjena u BiH? U prvom i početnom dokumentu, pod naslovom „Preporuke Venecijanskog povjerenstva“, ožujak 2005. godine, koji je izradilo Američki institut za mir, navedeno je 15 problema, koji se trebaju obraditi u ustavnoj reformi, 12 u prvoj i tri u drugoj fazi.

Od tih 12 u prvoj da ih ne bih čitala sve, važno mi je napomenuti da je pod 1. veto vitalnog nacionalnog interesa, ali jednak za sva tri konstitutivna naroda, pa preko Predsjedništva, pa izbora Predsjedništva, izbora Doma naroda, Vijeća ministara, strukture Parlamenta, pod 10. bila je i struktura države.

Venecijanska komisija je rekla da postojeća struktura države nije ni racionalna ni efikasna. Još ću jedan momenat iz toga, još ću jednu točku iz tih 12 pročitati, to je proces ustavnih promjena mora biti javan, transparentan, uz sudjelovanje svih političkih snaga i građanskih društava. Držim da je jedan dio pregovora koji je vođen do jednog određenog momenta, vodio računa, upravo i najviše se koncentrirao oko točke 10. to je državna struktura i da to bude transparentno. Tad smo jedno vrijeme kroz medije imali priliku gledati nacrtane karte i regionalizaciju i koješta još. U jednom momentu to se zaboravilo i onda smo bez nekakve transparentnosti dobili ovaj primjer kakav smo dobili.

Ono što mislim da nije upitno kod ove državne strukture, strukture države jeste da nije upitna državna razina, nije upitna općinska razina, oko čega se trebalo razgovarati i što ja držim formulom i ključem svih promjena jeste ta srednja razina vlasti, koja je, upitna u smislu naziva, da li su to entiteti, županije, kantoni, regije, republike, pokrajine, provincije, distrikti itd., zatim u broju da li će to biti 2, 3, 4, 5, 7, 9, zatim u teritoriju, načela organiziranja, ovlasti itd., itd.

Ono što držim da nitko nama nije objasnio zbog čega i kada se napustilo to, upravo ključno pitanje, koje je bilo najvažnije ovdje, da mi, da nam se danas ponudi kao materijal, ali ga nema.

Kad je riječ o slobodi volje, gospoda ovdje su govorila o slobodi volje, kao nečemu što je samo kad je u pitanju njihova sloboda. Slobodu volje treba poštivati sva tri naroda, sučeliti je i ona ima svoje granice i tamo gdje se sučeljava sa drugim, odnosno konfrontira sa drugim voljom, treba stati.

Ovdje kaže, trebamo se složiti sa ovim izmjenama. Ko ima pravo tražiti od mene da se složim sa izmjenama, gdje ja postajem svojom voljom neravnopravna, gdje svoj narod stavljam u neravnopravnu poziciju i da buduće generacije dovedim u situaciju neravnopravnosti.

Zato ja mislim da je ovo dobar posao, koji smo mi do sada uradili, koji treba mijenjati, koji treba nastaviti, ali nastaviti tamo gdje, upravo tamo gdje nije dobro, tamo gdje se mi sukobljavamo. Nastaviti diskusiju o tome i pokušati to dovesti u nekakvu normalnu poziciju, pokušati u ovom momentu, nezgodnom izabranom da se raspravlja o ustavnim promjenama u predizbornom momentu, ali, ja bih bila najsretnija da u ovom momentu odgodimo izbore. Razmislimo još, da ono što je ispušteno u načelima na kojima su dogovorene ove ustavne promjene i ono što je ispušteno u točkama koje su dogovorene za prvu fazu, da dogovorimo i

onda krenemo dalje i da tada, vjerojatno bi mogli osigurati ovdje podršku amandmanima, mad akažem nesretna sam da raspravljamo o amandmanima, više bih voljela da raspravljamo o Ustavu. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospođi Sopta. Riječ ima gospodin Ivo Lozančić. Molim vas za pozornost i da budemo korektni jedni prema drugima. Izvolite.

IVO LOZANČIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, kolegice i kolege, poštovani članovi Predsjedništva, članovi Vijeća ministara,

Mi danas imamo amandmane na Dejtonski ustav, odnosno na Aneks IV Dejtonskog sporazuma, koji mi primjenjujemo deset godina. Držim da smo to trebali imati u prvoj polovini našeg mandata, a ne na kraju mandata, kad nekoliko mjeseci prije izbora i, vjerovatno bi i rješenja bila kvalitetnija i sami amandmani koji bi bili u proceduri u Parlamentu i raspravljalo se u Parlamentu, dobili bi takav sadržaj da bismo popravili određeno, što je neko naglasio ranije, ništa ne pravimo gore, ali i ništa nismo pokvarili sa ovim, ali bismo možda ponešto popravili. Većina stranaka na početku mandata je iskazala svoju opredjeljenost ka evropskim putem i približavanje evropskim integracijama, ubrzanju BiH kroz reformske kurseve prema evropskim integracijama i, očekivalo se da će prioritetne biti ustavne reforme, da ćemo prvo prvesti ustavne reforme, da ćemo izmijeniti Dejtonski ustav koji je prevaziđen i koji je vršio blokadu i da ćemo dobiti novi ustav, iz kojeg ćemo izvesti takve reformske zakone, čime ćemo ubrzati naš put. Nažalost, mi smo radili obrnutim putem i međunarodna zajednica izuzetno je ulagala napore da mi provodimo reforme, da mi ispunjavamo ovih 16 uvjeta za približavanje Evropi, ali sve reforme su, uz teške kompromise, svi reformski zakoni su prihvaćeni uz teške kompromise, uz ogromne napore međunrodne zajednice. Ja držim da su tada međunrodni činbenici mogli nam pomoći da prvo dođemo do dobrih ustavnih amandmana i da riješimo kvalitetnim amandmanima Ustav BiH, a da onda krenemo u reforme, brže bi to implementirali.

Mi sada imamo provedene reforme u dijelu sigurnosti, odbrane, poreznom sustavu, finansijskom, ali one u potpunosti ili nikako, ili se teško primjenjuju i implementiraju na prostoru. Tako da niko apriori ne može reći da nije za ustavne promjene, ali isto tako ne može reći da je za ustavne promjene, ako imamo u Ustavu da počnemo praviti i graditi sporazum, da započnemo time da su jednaka, odnosno jednakost dva entiteta, umjesto da je temeljno imamo jednakost tri naroda i da pod dva imamo ukupnu ustavnu strukturu BiH. Pod tri, da imamo racionalizaciju, funkcionalizaciju države i racionalizaciju na prostoru BiH i ovim nekim amandmanima mi imamo poboljšanje i funkcionalniju državu BiH, posebno u dijelu izvršne vlasti od premijera pa do strukture Vijeća ministara, gdje dobijamo dva nova ministarstva, kao što je poljoprivreda i okoliš, koji su vrlo bitni i ranije da smo ih dobili. Mnogo je izgubila BiH zato što je imala ta dva ministarstva, što nije sudjelovala u evropskim donacijama i pomoćima na poticajima kad je u pitanju i poljoprivreda i kad je u pitanju nauka i tehnologija, i kad je u pitanju zaštita okoliša.

Nažalost, mi ne možemo ne reći to da nemamo jednakost ono temeljno, nemamo jednakost tri naroda, imamo jednakost dva naroda i, zaista pisani su amandmani na takav način da dobijemo iz jednog entiteta maksimalnu podršku, a u drugom entitetu da dobijemo

većinu, tako da je podrška hrvatskih zastupnika dovedena na neki način i pod znak pitanja i postavlja se i pitanje njihove potrebe i u takom glasovanju Hrvati nemaju mogućnosti da ne budu majorizirani i ostavlja se jedno otvoreno pitanje kako u budućnosti ako bi prošli, a ja sumnjam da mogu proći ovakvi amandmani da dođemo do Doma naroda, kako da dođu zakonski projekti, koji idu iz Zastupničkog doma do Doma naroda i da dođu do Ustavnog suda i da se ocijeni njihova ustavnost.

I na kraju da kažem, ovo kod druge faze, ja ne znam što to znači druga faza. Mi od Vošingtona stalno imamo prvu fazu pa do danas imamo prvu fazu i prošli koji je nametnuo visoki predstavnik, gospodin Petrič ustavne promjene, a koje su, također, potpisane od većine stranaka, koje su tad sudjelovale u pregovorima i od hrvatskog predstavnika koji isto tako nije trebao to potpisati kad su Hrvati dovedeni, također, u neravnopravan položaj u entitetima, posebno u izvršnoj vlasti i jednog i drugog entiteta. Mislim da to ne trebamo dijeliti više na faze i današnji sporazum, iz kojeg su predloženi amandmani, ostavlja Hrvate u ovom domu, ostavlja ih kao majorizirane u daljnjem radu, bez obzira što mi jačamo povjerenje, što će biti sastav možda sasvim drugačiji kad je u pitanju izgled Zastupničkog doma, ali ne možemo pobjeći od entitetskog glasovanja da je ona dijelom i najviše nacionalno glasovanje i da u RS može doći do veta ovdje i u Zastupničkom domu. Klub Federacije može doći samo ako to žele predstavnici bošnjačkog naroda, dok kako to žele predstavnici hrvatskog naroda ne može doći do daljnjih dorada zakonskih projekata ili odlaska njihov u Dom naroda dalje na ocjenu ustavnosti.

Mislim da treba biti jedna faza ustavnih promjena, ne dvije faze, jer ako budu dvije faze, onda kad usvojimo ovu prvu fazu, drugu fazu ćemo opet imati na kraju onog mandata, opet će ona biti kozmetička, opet ona neće dovesti državu u simetričan položaj, neće regulirati odnose središnje vlasti entiteta, odnosno srednjeg nivoa i neće regulirati bitne probleme, koji ne dovode, kažem u neravnopravnost sva tri naroda, to je osnova našeg rada i to je osnovna koncepcija BiH.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Lozančiću. Riječ ima gospođa Senija Kapetanović. Neka se pripremi gospodin Filip Andrić, nakon njega gospodin Sead Avdić.

SENIJA KAPETANOVIĆ

Zahvaljujem predsjedavajućem.

Poštovane dame i gospodo poslanici, ekscelencije, uvaženi gosti, članovi Vijeća ministara,

Ja želim dati svoj doprinos ovoj današnjoj raspravi i, ako ne bi mogla ići u duboko elaboriranje nekih problema, jer, recimo danas, zaista puno toga čuli. Ali i ograničenje rasprave, također, rečeno je da budemo u okviru pet minuta i to samo može naznačiti neke od stavova i tako ću i pokušati.

Dakle, raspravu bih počela sa jednom konstatacijom. Jako bih voljela da danas mogu zamoliti sve prisutne da me ne doživljavaju u smislu pripadanja entitetu, pa čak ni političkoj opciji, što, vjerovatno uzalud tražim, a ovo zato što želim reći, da sva moja opredjeljenja u današnjoj raspravi i odlukama, koje ću iskazati i kroz glasanje, proizlaze iz želje da se svi Bosanci i Hercegovci potrudu, odnosno da žele biti dio civilizacijskog korpusa, koji za sebe

ne traže ni kao pojedinci, ni kao skupina više prava nego što ga ima njegov komšija, susjed, odnosno svaki državljanin naše domovine, odnosno otačbine, kako god to ko zvao. Ako je ovo normalna želja onda je prirodno njoj težiti i pokušati je ostvariti. Svi znamo da to sad nije tako, odnosno mehanizam i društvena, odnosno državna infrastruktura za postizanje ovog nije postavljena. Kako je ostvarivanje ovog cilja naravno proces, koji kod nas, moram reći predugo traje, ali, ipak, mora biti proces, to je vrijeme da mi stvaramo preduslov, a jedan od značajnih preduslova je i promjena Ustava BiH, što je i današnja tema.

Međutim, želim naglasiti, minimum kapaciteta države, kojoj će se ostaviti mogućnost da vrši daljnje promjene na bolje za svakog građanina ove zemlje, bila bi mogućnost građanskog izjašnjavanja o promjenama, a ne političkim nadmudrivanjima ili čak nekih drugih razloga, koji mogu da se kriju iza uslovljenih glasanja, kako imamo sada i kako ostavljamo i dalje kao kamen spoticanja. Ovo je potrebno, po mom uvjerenju, sad ugraditi, da bi neka druga razmišljanja, uopće mogla da dobiju šansu, jer na ovakav način estabrirane političke opcije, neće za dugo dati tu šansu. Pokazalo se toza ovih deset godina poslje rata i stvaranja demokratskih uslova, za koji svi deklarativno kažu da ih prihvatamo, a u stvri ih ne realiziramo.

Ta ideološka rigidnost i vjera u vlastite vrijednosti entiteta, u današnjoj podjeli na entitete i, uz ovu društvenu infrastrukturu, preko koje se provodi, čini veliki dio građana BiH, vrlo nesretnim i stalno ih vuče u marginalizaciju. Zato ću ja, bez obzira što mi je jako stalo do promjena, biti za promjene, ako se usvoji ovaj početni prostor u zakonodavnoj vlasti za buduće i brže promjene, ako se usvoji amandman, kojim se ukida entitetsko glasanje u Predstavničkom domu. Zahvaljujem.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima gospodin Filip Andrić, neka se pripremi gospodin Avdić, nakon njega gospodin Gligorić.

FILIP ANDRIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedatelju, poštovane kolege zastupnici,

Evo, nakon svih ovih rasprava, pogotovo kolega iz Kluba zastupnika hrvatskog naroda, svi su prije mene govorili, ja ću u istinu maksimalno skratiti i ne bih želio ponavljati ono što je već izrečeno, nego, naprotiv samo još potvrditi, ali, evo, kad cijeli dan raspravljamo, pomalo i zaboravimo da je još uvijek, teče rasprava o principima, s vremena na vrijeme se udaljimo od nje. Ja ću pokušati, možda malo se vratiti na te principe, a ne mogu ne spomenuti ono što je prethodilo ovim ustavnim promjenama, odnosno Ustav koji mi želimo, odnosno promijeniti, odnosno popraviti kroz predložene amandmane.

Dejtonski sporazum, odnosno rezultat Dejtonskog sporazuma je islijedio Dejtonski ustav, koji je organizirao BiH na jedan vrlo čudan način, da ne kažem grubljiu riječ, gdje se kaže da tri konstitutivna naroda, organiziraju se kroz dva entiteta. Istina, prihvaćen je takav sporazum, potpisiva predstavnika svih naroda, ali isto tako činjenica da nije dobio demokratski legitimitet i držimo da je to ne rješenje za BiH, nego cijena koja je u tom trenutku morala biti plaćena, to radi zaustavljanja krvoprolića, s jednom velikom nadom daćemo jednog dana doći u poziciju kad ćemo moći kao normalni ljudi razgovarati o budućnosti Bosne i Hercegovine, na normalan način, utemeljen na evropskim standardima i demokratskim principima, kao što bi to bilo normalno za svaku drugu državu. Nakon deset

godina, imamo za rezultat, da etničko čišćenje, koje se dogodilo, nažalost u ratu, nije anulirano povratkom. U jedan entitet se vratilo i imali smo već priliku čuti manje od 5% Hrvata, a u drugom entitetu pozicija Hrvata je na jedan vrlo neprincipijelan način dovedena, odnosno svedena u poziciju nacionalne manjine, što potvrđuju i činjenice, vrlo često zakoni koji se donose u Federaciji završavaju na Ustavnom sudu, a pogotovo nakon zadnjih ustavnih promjena na entitetskoj razini, koje je donosio visoki predstavnik, ta pozicija je dodatno pogoršana. Danas nakon deset godina, umjesto da razgovaramo o jednom normalnom ustavu, da na takav način pokušamo popraviti sve što je propušteno, mi, izgleda slijedimo logiku i principe onog što se već pokazalo da nije ured. Tako ne diramo entitete, ali zato zadržavamo entitetsko glasovanje u Parlamentarnoj skupštini, te na takav način dovodimo državu u ovisnost o entitetima. Sudbina odluka u ovom domu, koji postaje centralno mjesto odlučivanja, jeste u rukama entiteta.

S toga, znamo onda odnos, imajući u vidu naprijed izrečeno oko stanja u entitetima, u kakvoj je poziciji koji narod. Priča kako imamo Dom naroda, kao za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa, ja se slažem da bi on trebao imati tu funkciju, ali je činjenica da dosadašnja sadržina Doma naroda se, u biti prazni i da on postaje, poprima funkciju komisije ili u najboljem slučaju vijeća naroda, ali zabrinjavajuća je činjenica zašto taj princip ne vrijedi jednako za sva tri konstitutivna naroda.

Činjenica je pokazala i do sada, odnosno rezultati glasovanja u ovom domu, da druga dva naroda, koja imaju pravo na entitetsku zaštitu, uopće nisu imali potrebe za potezanjem vitalnog nacionalnog interesa u Domu naroda, jer, naravno, sve što nije išlo uprilog njima, mogli su to zaustaviti elegantno kroz entitetsko glasovanje, nije bilo potrebe ići na Ustavni sud.

Priča kako se pokušalo možda kroz ove ustavne promjene otkloniti blokade, koje su postojale u dosadašnjem Ustavu, zaista je neuvjerljiva. Da se u istinu to željelo, učiniti, onda bi se išlo na uklanjanje entitetskog odlučivanja u Zastupničkom domu i davanje pune sadržine u Domu naroda, gdje bi svaki narod na isti način mogao štititi svoj interes.

U istinu, iznenađuju me konstatacije, kojima se pokušava nas uvjeriti, odnosno obrazložiti nama, kako bi mi trebali podržati ovaj ustav, da nitko nije dobio što je tražio, to bi nas trebalo zadovoljiti kao odgovor ili da ovo nije ni na čiju štetu. Ja bih više volio da mi razgovaramo argumentima. Činjenica je da ostaju entiteti, znači pola države ostaje, jedan narod dobija jednu polovinu države, drugi narod dobija drugu polovinu države, gdje sve odluke može donositi autonomno, a treći narod, zna se kako prolazi u takvoj situaciji. Nema se tu šta kazati nego pošteno. Uvjeravanja mog prijatelja i uvaženog kolege dopredsjedatelja gospodina Špirića kako entitetsko glasovanje ne znači nacionalno glasovanje. Ja bih ga samo želio upitati kako se zove njegov entitet. Kako se zove entitet iz kojeg dolazite i ja mislim da je tu odgovor koliko nije entitetsko glasovanje ujedno i nacionalno glasovanje, nije, ali za hrvatski narod.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Rođen u Federaciji BiH, a živim u Republici Srpskoj.

FILIP ANDRIĆ

A u Srpskoj Republici. Hvala lijepa. Garancije kako će se ovo nastaviti, u istinu ja ne znam što se nama garantira, osim da će se nešto nastaviti. Hoćemo li, je li mi sad činimo neke

greške, pa treba nam dati utjehu da ćemo biti u prilici popraviti te pogreške u budućnosti kroz taj nastavak. Ja tu jedino vidim garanciju, ukoliko se stvari ovako nastave, da ćemo kao najmanje brojani narod u ovoj državi vrlo brzo nestati.

S toga smatram, da nitko nema pravo dati legitimitet na ovakav ustav, koji hrvatski narod pretvara, odnosno stavlja u poziciju neravnopravnog naroda u odnosu na druga dva konstitutivna naroda u BiH.

S toga pozivam, sve kolege, pogotovo zastupnike iz reda hrvatskog naroda da pokušaju zaustaviti ovako negativan trend po hrvatski narod i dati svima skupa nama priliku za novu priču o novim promjenama Ustava. Ja ponavljam, ne znam koji sam već u nizu, da nisam protiv ustavnih promjena, ali na ovakav način za mila Boga, ja ne znam ko bi mogao podržati ovo, ko se nalazi u poziciji u kojoj jesam. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Andriću. Ispravak krivog navoda gospodin Špirić, pa riječ ima gospodin Sead Avdić.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Samo jedan, ne mislim da će on pomoći, ali da relaksira malo situaciju. Republika Srpska nije jest jednako Srpska Republika. U Republici Srpskoj žive i ostali narodi i građani i ja sam zato da se Aneks VII Dejtonskog mirovnog sporazuma dovede na predratni nivo, voljom građana koji žele da se vrate. Dakle, ne stavljam znak jednakosti između Republike Srpske i Srpske Republike. Dakle, to nije znak jednakosti. Ja znam da može praviti tu karikature vi koji hoćete, ali taj znak jednakosti već sad ne postoji i što god bude dalje tekla implementacija Dejtonskog mirovnog sporazuma, taj znak jednakosti neće stajati, to je proces naravno. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Riječ ima gospodin Avdić. Krivi navod gospođa Azra Hadžiahmetović prije.

AZRA HADŽIAHEMTOVIĆ

Kolega Špirić je maloprije rekao da je rođen u Federaciji, a da živi u Republici Srpskoj. Da ga podsjetim rodio se u Republici Bosni i Hercegovini.

MARTIN RAGUŽ

To ... kontinuitetu promjena na ovom prostoru. Gospodin Sead Avdić.

SEAD AVDIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući. Ja želim još jedanputa učiniti pokušaj s ovim javljanjem, da se pokuša, ipak, doći do minimuma političkog konsenzusa i da se ovaj parlament okupi i da svi glasaju za ustavne promjene, da ne bude pobijeđenih i pobjednika i

da, jednostavno, na taj način, što kaže dr Špirić ovo pretvorimo u jedan svečani čin usvajanja ustavnih amandmana na Ustav BiH.

Da nije samo entitetsko glasanje argumentacija, jednostavno koja je dosta detaljno elaborirana i povezivana sa stavom Venecijanske komisije, može se davati kritički osvrt na druge dijelove ustavnih amandmana, ja zapažam, evo, izdvojit ću samo Predsjedništvo, koje je do sada bilo kolektivni organ, Predsjedništvo či današnji izbor koji se predlaže praktično delegitimira njegove ovlasti. Šta to znači? Znači to da Predsjedništvo ima veće ovlasti, a izbor je apsolutno radikalno drugačiji. Znači, jedan poslanik u Predstavničkom domu sa stotinjak glasova može sutra biti predsjednik države BiH 18 mjeseci. Taj predsjednik ima pravo organizirati sastanak Parlamenta, zakazati Vijeće ministara, zakon supsitirati i vratiti ga ponovo na doradu, to Predsjedništvo, aposlutno znači jedan čovjek i po treći put, ukoliko se ne usvoji Vijeće ministara, odnosno sastav, može raspustiti Parlament i novi izbori. Ljudi, znači, dali smo veće ovlasti predsjedniku, a jednostavno delegitimirali njegov izbor, delegitimirali njegov izbor, jer je to posredni izbor itd. Pozivanje na Njemačku, na Francusku, nemojte molim vas, ja vas molim, nemojte nas pokušavati poistovjećivati jednostavno sa državama koje su visoko organizirane, gdje jednostavno nema ovakvih konstrukcionih nesavršenosti u njihovom ustavu.

Imamo, također, drastičnu situaciju predsjednik će odlučivati, a dva potpredsjednika će vegetirati, uslovno rečeno, grubo rečeno. Nema zajedničkih sjednica, uslovno rečeno, izjutra će se točiti i dalje benzin, a poslijelje podne nafta, pežerativno rečeno. Znači, imamo manji suptituiran rad Predsjedništva, imamo jednog predsjednika, koji ima takve ovlasti, ljude koji mogu zabrinuti. Ako hoće da opstruira, može da opstruira 18 mjeseci da ova dražva ne može disati. Znači, može se lamentirati i oko, jednostavno drugih načina i funkcioniranja Predsjedništva. Još jedanputa ponavljam, povećali smo ovlasti, a delegitimirali njegov način izbora. Ali neću više. Jednostavno može se i o drugim stvarima, svijetla tačka ovih amandmana je Vijeće ministara, svaka čast, podijeljene nadležnosti, imamo dva nova ministarstva i tu se nema šta puno lošega kazati i kad bi htjeli kritično itd.

Znači, to je svijetla tačka ove promjene, znači, ovih ustavnih amandmana na Ustav BiH.

Ono što zabrinjava jeste, da je pet dana prije toga primijenjena, jednostavno suština ustavnih amandmana u dva, jednostavno segmenta, dr Kunić je to potvrdio. Nisu to bile tehničke izmjene ljudi, to su bile suštinske izmjene, suštinske izmjene, a u suštinskim izmjenama kažu da se ovlasti BiH definišu zakonom. Molim vas ustav jedne zemlje, koji ima svoje ustavne nadležnosti definišu se zakonom. Znači, razmislite malo je li to moguće i kako na koji način se to definira. Ustav rečeno je zakonom. Što znači, može se puno toga, jednostavno pokazati kao svojevrsan model opstrukcije i nemogućnosti funkcioniranja države BiH. Puno toga se, jednostavno može dokazivati, ali neću, jednostavno odustajem od daljnje priče. Predlažem sljedeće.

Da pokuša parlamentarna većina, šest parlamentarnih lidera, lidera političkih stranka, koji su učestvovali u dogovorima, prihvatiti kompromis na sljedećim osnovama. Da se prihvati da entitetsko glasanje ostaje kod podijeljenih nadležnosti između entiteta i države BiH, da entitetsko glasanje prestaje kad se radi o državnim nadležnostima. Nadležnostima države. To je jedan mogući kompromis, oko kojega se možemo okupiti. Ponovo ponavljam. Entitetsko glasanje se ne ukida, ostaje kod podijeljenih nadležnosti između entiteta i dražve za ovlasti države ,nema entitetskog glasanja. Nema entitetskog glasanja. Ja sam razgovarao malo

sa kolegama itd. za takav jedan model kompromisa se može tražiti kroz zaključak ovog doma, da Ustavni sud se restrukturira sa aspekta načina izbora, prohodnosti na tako pitanjen od vitalnog nacionalnog interesa i, na taj način relaksirati situaciju, osnažiti veto, odnosno institut veta, odnosno pitanje vitalnog nacionalnog interesa i to bi bio mogući kompromis pod jedan. Nudim i drugu alternativu, a to je Američka ambasada se potrudila i, uz svo poštovanje američke administracije itd. u drugoj fazi sve ljude ovdje brine, šta bi to moglo da bude, različito shvaćamo. To je ukidanje, uslovno rečeno kantona u Federaciji, restrukturiranje Federacije, koja je skupa, ne održiva finansijski itd. Ne može to takav način relaksirati situaciju u ovom parlamentu. Ja predlažem da se druga faza ustavnih promjena, to isto može biti konsenzus, da se definiraju dvije-tri stavke.

1. Razmatranje teritorijalnog ustroja BiH,
2. Lokalna samouprava,
3. Preispitivanje entitetskog načina glasanja i to je moguće dogovor.

Ako ovo stvarno nije dovoljno za neki minimum kompromisa. Ako je to stvarno uzmi i ostavi, diktat bilo koga, onda je stvarno teško glasati za ovo. Ja vas molim, znači, da razmislimo o ove dvije alternative i prije, jednostavno glasanja dati mogućnost da se klubovi sastanu i da pokušaju uspostaviti bilo kakav oblik konsenzusa, da svi glasamo za ove ustavne promjene. Ja vas još jedanput molim nemojte da napustimo večeras ovaj parlament sa osjećajem, jednostavno gubitka dostojanstva ili da neko nekog etiketira kao pobijeđeni, pobjednik, ovakav, onakav itd. Još jedanputa plediram da pokušamo naći konsenzus oko ustavnih promjena. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa gospodine Avdiću. Riječ ima gospodin Gligorić. Izvolite, neka se pripremi gospođa Fatima Leho.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Hvala vam gospodine predsjedavajući, dame i gospodo,
Evo privodimo kraju ovu raspravu. Čuli smo danas mnogo argumenata za i protiv, čuli smo i jezik lozike, jezik emocija, mnogo metafora, ali možda je to i dobro.

Želim da naglasim da ono što je važno, a to je da mi prvi puta u Parlamentu, onako kako Ustav predviđa mehanizam i procedure, mijenjamo u Ustavu BiH. Samo kratko da kažem. Da smo do sada to mijenjali putem ustavnih komisija, koje je imenovao OHR predsjednike, pa potom entitetski parlamenti to prihvatili i mijenjali su entitetske ustave, onda smo imali praksu da gospodin Tihić se obrati Ustavnom sudu, oni to uvažavaju i na kraju se mijenja Ustav, ali sudskim putem, a ne parlamentarnim putem. To nije uobičajeno, ali, eto, mi smo čudna zemlja pa svašta smo radili, ali sada tek prvi puta radimo ono što nam je rekao Ustav, tako treba da se ponašamo i, evo, mi smo u prilici da danas o tome za par minuta i odlučimo kad je u pitanju prvo čitanje, odnosno o ustavnim principima.

Moram nešto da kažem i ovim liderima. Stalno je bilo priče kao građani su zahvalni. Moram da vam kažem, imali ste godinu dana kampanju, koju je za vas neko vodio, vediji vas pratio vi veliki, a neki su beznačajni i mali. Zato je važno da se međusobno poštujemo, da poštujemo svakog poslanika, svako ima svoje dostojanstvo i svoj glas i neko malu, kako vi kažete beznačajnu partiju. Naravno, oni koji su, pa i iz međunarodne zajednice davali vama

šansu, ubijali su male partije i razvoj demokratije u BiH, samo gurajući nacionalne partije itd. Ma dosta vas je 15 godina, ja bar tako mislim.

Ja bih volio da nakon ustavnih ovih promjena, mi okrenemo se u sasvim drugom pravcu, a to je da poboljšamo tu ekonomiju. Šta smo mi to do sada imali? Praktično na običnom planu, rješavajući životna pitanja naših građana. Ja bih volio da nakon ovoga razmislimo o jednom novom momentu, a to je da ćemo imati priliku da razvijemo ekonomsku demokratiju, ne samo političku demokratiju, a ona se svela samo, hajde izađite građani na glasanje, glasajte za neke, nacionalni popis i vi nama više ne trebate. Ekonomska demokratija podrazumijeva posao, ekonomiju, novo radno mjesto. Ko to radi u ovoj zemlji? Ne radi niko, ne radi ni međunarodna zajednica. Ja mislim da ovo može biti ta granica, da u stvari građani osjete taj boljitak, kako reče jednom moj uvaženi profesor Kunić, može biti boljitak i slabitak, ali, evo da to bude možda taj boljitak. Presudna je vlast. Presudna je volja vlasti u institucijama sistema. Sad smo o tome govorili. Profesor Sead Avdić kaže, može da se vrši opstrukcija, može da se vrši opstrukcija, pa nije garancija što ćemo mi imati ustavnu normu, koja garantuje neko ljudsko pravo, to ništa ne znači ako mi kao ljudi koji vršimo vlast nećemo to primjenjivati. Da vas podsjetim, u Sovjetkom Savezu 1936. godine, Staljin je donio najdemokratskiji ustav na svijetu 39 ljudskih prava i sloboda i ubio 13 miliona ljudi. Šta to znači? Hoću da kažem sve se može iskomplikovati. Sve se može okrenuti u jednu drugu suprotnost. Ja mislim da je postignut minimum neke političke volje i, ako ja ovo što su radili lideri sam u javnosti osuđivao, jer ja mislim da je to partiokratija, a ne demokratija, ali u složenim odnosima u političkim odnosima, kakva je u BiH, to je bilo jedino moguće. Do neke pune demokratije, do podizanja društvene svijesti, do ekonomske demokratije o kojoj ja pričam, podizanja srednjeg građanskog sloja i podizanja građanske BiH, dalek je ljudi još put. Mi smo na samom početku i zato mislim da treba dati šansu onome što se već i u međuvremenu uradilo.

I, da se vratim na ono. Bilo je ovdje proizvanja kako profesor Kunić i Gligorić su podnijeli amandmane na Ustavno-pravnoj komisiji, pa smo, eto mi dobili podršku. Nije sad bitno jesu li oni suštinski ili su oni tehničke prirode, ali oni u suštini samo poboljšavaju nešto. Oni nisu negacija bili nečega. Nije negacija bila i onoga što je Stranka za BiH predlagala. Nije ni HDZ '90. godine predlagala, ali moramo napraviti razliku između onog što ste vi predlagali, a to je da nema entitetskog glasanja na nivou Predstavničkog doma. Mišljenje Venecijanske komisije je tu jasno i zato mislim, uvijek smo ouvažavali mišljenje Venecijanske komisije. Sad odjednom to nam ne odgovara, a da vas podsjetim, kada sam svojevremeno i ja potpisao da Venecijanska komisija dođe u BiH i da utvrdi da li se krše ljudska prava u BiH, s aspekta Ustava, mnogi su me kritikovali, što ću to ja potpisati. Ja sam to potpisao zato što, ako se krši ljudsko pravo, bez razlike o kome se radi u BiH, treba da dođe Venecijanska komisija. Tad sam vam bio dobar. Tad ste tumačili to, a sad odjednom kao tumačimo samo jedan dio onoga što nam odgovara.

Ja zato na kraju želim da se pridružim profesoru Seadu Avdiću u onom smislu da nađemo konsenzus ovdje u Predstavničkom domu, ali ne u onom smislu gdje se on pridružuje Stranci za BiH i HDZ '90. godine, oko toga, nego da kažemo danas je to realnost. Ovaj dio možemo prihvatiti. To jeste napredak. I, dosta nam je za početak ljudi moji dragi. Nemojte biti sa maksimalističkim ciljevima, mislim da to može da dovede sve u pitanje. Naravno, ako dovede sve u pitanje, mi ćemo živjeti u BiH sa ovom odlukom ili onom odlukom. Ali, sigurno da posao ima dobar i loš posao. Mi ćemo možda uraditi loš onda posao. Ja zato molim na taj konsenzus, da nađemo to rješenje prije samog glasanja, da se obave određene konsultacije,

možda i sa šefovima klubova i, da nakon toga pristupimo izjašnjavaњу. Hvala vma gospodine predsjedavajući.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Gligoriću. Riječ ima gospoda Fatima Leho. Neka se pripremi gospodin Izet Hadžić. Gospoda Leho, molim vas replika gospoda Sopta.

RUŽA SOPTA

Ma ovo me zadnja rečenica gospodina Gligorića maksimalistički zahtjevi. Ja gospodine Gligoriću samo tražim prava, približno koliko imate vi. Je li to maksimalističko? Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Leho, izvolite.

FATIMA LEHO

Cijenjeni predsjedavajući, uvaženi gosti, kolege poslanici,
Mislim da amandmani koje danas imamo na dnevnom redu, na Ustav BiH su, snažan korak naprijed u političkoj stvarnosti BiH iz dva razloga.

Prvo, dobili smo prvi put poslije deset godina politički dogovor da se otvor političkih lidera, da se otvori proces dogradnje postojećeg Ustava. Znači, prvi put smo dobili jedan zajednički dokumenat, koji je, iskazao volju da je politička situacija sazrela, da neke stvari koje su prevaziđene i koje smo mi na određen način promijenili, donošenjem određenih zakona, da treba da se dograde u Ustav. Ja se zbog toga, zbog te političke zrelosti zahvaljujem gospodinu Čaviću, gospodinu Ivaniću, gospodinu Dodiku, gospodinu Tihiću, gospodinu Lagumdžiji i gospodinu Čoviću, za političku zrelost koju su iskazali, jer su otvorili proces u BiH, koji se u narodu zove „dogovor kuću gradi“. Naša zajednička kuća je BiH. Sad imamo na snazi Ustav koji su nam drugi napravili, primjeren političkom trenutku u kojem je rađen, ali danas mi imamo amandmane, koji su rezultat političkog sazrijevanja i volje iznutra i to je ono što mene kao čovjeka ohrabruje i drago mi je da je to urađeno i da sam to dočekala u ovom sazivu Parlamenta.

Drugi razlog zbog kojeg smatram da treba da se izjasnimo za ove amandmane je to. Kad su se gospoda dogovarala i kad su se odlučili za ove ponuđene promjene, sigurno je da su pošli od toga da je politika umijeće moguće, što znači da u ovom momentu je sazreo ovo što je napisano i što nam je ponuđeno i što, a omogućuje da se proces integracija, u koje je BiH kao zemlja regiona krenula i evropske integracije i euroatlanske integracije, to je ono čemu težimo, zašto smo svi ovdje iskazali političku volju da smo za te procese. Znači, ova prva dogradnja Ustava, izmjena, nudi ono što je neophodno za taj prvi proces i zbog toga, to je drugi razlog za mene zbog čega ću glasti za.

Treće, moram reći da mi je žao što su ovi amandmani postali sredstvo izborne kampanje, unutar stranačkih prepucavanja, Bogami i nekih ličnih prepucavanja, da ne kažem da su neki zamijenili političke vizije sa političkim iluzijama. Hvala vam lijepa.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospođi Leho. Sljedeći je gospodin Izet Hadžić.

IZET HADŽIĆ

Uvaženi predsjedavajući, cijenjene kolege, uvažena ekscelencijo,

Želim kao poslanik dati moje mišljenje na ovu današnju temu, prije svega da kažem kao poslanik mnogo bih radije volio da se desilo nekoliko stvari. Da je ovaj materijal i tačka dnevnog reda došla kad je bilo već, a da je obezbijedeno Ustavom do 75% poslanika za ovaj dokument. Čini mi se nesretnim rješenjem ili nedovoljnim da ovih šest potpisa koji u ovom parlamentu imaju cca 22 poslanika, izazivaju ovako možda tešku raspravu i možda tešku situaciju i volio bih kad bi predlagači našli snage, sa ostalima koji, po meni lično, nemaju neke velike zahtjeve, nađu kompromisno rješenje, pa da donošenje ovog akta bude, zaista jedan svečani čin i to velike većine ovog parlamenta. Znači, volio bih da nemamo ovdje da kažemo pobijedenih ili poraženih.

Druga stvar za današnju raspravu, ja predlažem jedan zaključak da se donese, bez obzira na amandmane i, bez obzira na rješenje, a to je da građani i narodi ove zemlje zaslužuju normalan evropski ustavn na evropskim principima i bojim se da su više kočnica politički predstavnici i činbenici, nego li da kažemo što je volja građana, pa bih ja pročitao zaključak. Malo bih obrazložio.

Pod tačkom 1. predlažem da Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, pozove predstavnika administracije SAD i Evropske unije da budu istrajni u daljem procesu ustavnih promjena. Znači, želim da vidim da li će ovaj prijedlog dobiti podršku, ali ako dobije, da vas, zaista zamolimo zbog interesa građana, interesa, interesa države, interesa našeg opredjeljenja, budemo istrajni u ovom procesu.

Druga stvar, ovo govorim što sam bio da kažem u okvirima ovim svim situacijama, bio, da kažem jako pogođen porukama, da ako se ovo ne usvoji nema ništa od ustavnih promjena do 2010. Vjerujte da su građani ove zemlje dosta kažnjeni sa onim što se dešavalo '92. – '95. Vjerujte da ono što je dobijeno '95. Dejtonskim sporazumom, kad se politički lideri odlučivali između ubijanja i progona ili mira, puno nepravde i da to treba promijeniti i ovo što je sad na sceni, ja ocjenjujem mravljim hodom, neću reći da nema ovo što se nudi napretka, ali to će biti tako mukotrpan posao u ovom parlamentu da će obezbjeđivati mravljii hod napretka ka evropskom putu, pa bih drugi zaključak koji ja predlažem glasio.

Procjenjujemo da je povoljna politička situacija, znači, smatramo da građani očekuju da narodi i građani BiH dobiju efikasan ustav, baziran na evropskim principima i standardima, koji će eliminisati slabosti Dejtonskog mirovnog sporazuma i omogućiti što brže evropske i euroatlanske integracije BiH.

Izuzetno cijenimo dosadašnje zalaganje i pomoć SAD i zemalja Evropske unije u procesu demokratizacije BiH, njene izgradnje u modernu evropsku državu.

Cijenimo sadašnji trenutak povoljnim za značajan iskorak u tom procesu. Ja, znači, predlažem da se ovaj zaključak umnoži, podijeli poslanicima i da se stavi na glasanje, da u najmanju ruku, da, bez obzira kakvi bili rezultati, pozovemo na podršku i da budemo istrajni u procesu, pa koliko god on trajao godinu, dvije, pet, ali da građani dobiju normalan evropski ustav.

Mogao bih navoditi niz slabosti dosadašnje situacije ponuđenog, naravno, to bi izazvalo određene da kažem i replike i još odugovlačili bi raspravu, ali u suštini smatram da građani BiH zaslužuju mnogo više nego li je sad ponuđeno i smatram da u ovom parlamentu, kad bi se slobodno glasalo, za, evo amandman ukidanje ustavnih, entitetsko glasanje, da bi bilo najmanje u procentu preko 70% poslanika za. Znači, suština je da mi parlamentarci ili buduća faza kad bude, bilo bi dobro da se održi jedna parlamentarna rasprava, prije konačnog rješenja. Da se dobije da kažem neki puls parlamentaraca, koji o ovome odlučuju. Možda da je ta faza i sad iskorištena da bi mnogo lakše dočekali konačno izjašnjavanje o amandmanima i, naravno, da bi kompromis, uvijek sam bio za kompromis, trebalo tražiti, kad je bar u pitanju Ustav, da to bude blizu 100% podrške, pa sad treba cijeniti koji je to korak. Ali, taj najvanji zajednički držalac i tempo treba, da kažemo znati i predvidjeti, ispitati i utvrditi. Toliko i hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Hadžiću. Replika gospodin Špirić. Neka se pripremi gospodin Sipović.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Ma ja ću samo kratko. Mislio sam da gospodin Hadžić hoće da nam pomogne. Dakle, ovaj prvi zaključak da tražimo pomoć od međunarodne zajednice, od SAD, od Evropske komisije je, stvarno licitiranje sa boljom voljom međunarodnih organizacija, koje su, izgleda pokazali više volje od svih nas zajedno. Pa, imte pismo koje je podijeljeno u kojem se kaže SAD u ovom istorijskom trenutku su uz BiH i dalje će bez uslovljavanja raditi u narednim fazama i, sad, tobože trebamo mi zaključak u kome mi izražavamo i pozivamo njih da to urade. Mislim, čuvajući svoje dostojanstvo, moramo čuvati dostojanstvo prijatelja ove zemlje, koji su njeni prijatelji od kad su ovdje i trebamo sačuvati na način. Ova se rasprava privodi kraju. Vidjet ćemo kakav će biti rezultat, ali ja mislim da jedini zaključak sa ove današnje rasprave će biti jesmo li usvojili ili nismo usvojili. Nemojte da sada nekim jalovim zaključcima šaljemo lažne nade bilo kome.

Dakle, ovo je faza amandmani na Ustav BiH. Koliko budemo svjesni i odgovorni, toliko ćemo napraviti pomaka u narednim fazama. Koliko budemo spremni sami toliko će nam manje trebati prijatelji koji danas ovdje prate ovu raspravu. Je li nam zabranjeno da poslije ove faze sjednemo sutra odmah. Je li iko zabranio? Piše li u jednom amandmanu da je zabranjeno? Ne piše. Dajte molim vas da čuvamo dostojanstvo ljudi, koji su nam pomogli. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Špiriću, ali niko nam i ne zabranjuje da danas neke stvari prihvatimo. Isto tako dužan sam reći ovdje pred Domom imamo šansu dakle svi i ovdje se stvarni kao da se ništa ne dešava čitav dan, ali, dobro, to je pravo svakog od zastupnika. Riječ ima gospodin Sipović. Neka se pripremi gospodin Živković.

MIRSAD SIPOVIĆ

Poštovana gospodo,

Pošto sam u više navrata, krajnje dobronamjerno pokušao da sugestijama i replikama dam doprinos i da relaksiram ovu raspravu oko vrlo važnog dokumenta. Ja ću se pridružiti svim onima koji podržavaju amandmane sa političkog aspekta i pokušat ću da težište bacim na pravni aspekt ponuđenih amandmana. Da se ne bih ponavljao i da budem konkretan pragmatičan. Hvala uvaženom kolegi što je, Križanović Jozo koji sam ovdje iziritirao kad sam čitao precizno odredbu, vezano za entitetsko glasanje, što je pravilno ukazao i rekao i podržao moju sugestiju da se od tog entitetskog glasanja ne pravi bauk, nego praktično u konačnici se traži dvije trećine iz jednog entiteta da glasa protiv neke odluke. Šta to znači? Pa to je u ovako složenoj državi sa multietničkim stanjem tri konstitutivna naroda sasvim logično. Pa, stvarno, koji je to zakon, koji ne bi prihvatili tri naroda u ovom parlamentu, što su govorili i politički lideri kad su ugrađivali ovo.

Gospodo draga, ja malo sam iznenađen, ipak, američka administracija, zajedno sa našim ekspertima i njihovim pravnim ekspertima, ipak, su oni ugradili, vi pričali i ne pričali da idemo stavku po stavku, vrlo kvalitetnih ovdje stvari i amandmana i nije tačno ona retorika politička, koji kaže, ovdje je sve blokada, ovdje je sve blokada. Hajmo početi od nekoliko suštinskih amandmana, pa sam rekao veto nije toliki bauk kako se kaže.

Drugi amandmani. U amandman I izvorne nadležnosti. Molim vas, potpuna funkcija pogodak predloženim amandmanima, što je tražila Evropska unija i američka administracija. Kapacitirana je zemlja, država sa ova tri-četiri amandmana, koji čine svaku državu, sigurno 40 do 50% u jačoj funkciji da bi mogla odgovoriti ovim zahtjevima.

Dalje, da ne elaboriram. Molim vas, ja ću nešto reći. Bilo je ovdje kolega diskusije što, vidim da malo relaksirajućeneki poslanici kad uđu malo u problematiku, u suštinu amandmana i oni bi podržali amandmane, pa kolega Avdić kaže, predsjednički sistem je li nazadak ili napredak. Molim vas, u ovako složenoj državi, mi smo sa predsjedničkog sistema prešli u parlamentarni sistem. Praktično, centralna figura i centralni organ najveći organ, ovo je ovaj dom. On kao i u mnogim evropskim državama.

Prema tome, delegitimiranje predsjednika, možda je bio i ovo značajan napredak, jer pogledajte, kad su članovi Predsjedništva birani po entitetskim principima, sa diskriminacijom iz različita dva entiteta, onda je Venecijanska komisija rekla da su povrijeđena ljudska prava pa nije Srbin mogao da konkuriše da bude iz Federacije, a Bošnjak i Hrvat iz RS. Molim vas, sad sa ovim novim ustavom, koji se puno zahvaljuju, puna usta retorike o ljudskim pravima, ovaj ustav omogućava da u parlamentarnoj proceduri bude svk kandidat za člana Predsjednika, odnosno predsjednika i dva potpredsjednika.

Prema tome, molim vas gospodine Zoriću, ako možete, ja sam vas slušao i nisam htio da upadam. Smatram da diskutujete. Ako imate namjeru da me dekoncentrišete, ja bih vas zamolio predsjedavajući da se držite Poslovnika i da skrenete član, držite se odredbe člana 58. Poslovnika.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim kolege da saslušaju kolegu, a molim gospodina Sipovića da svoju diskusiju uokviri u dogovoreno vrijeme za diskusije. Izvolite, nastavite.

MIRSAD SIPOVIĆ

Gospodine dopredsjedavajući je li, gospodo draga, ja vidim ovdje da ja osjećam određene tenzije poslanika, koji nemaju argumenata, samo iznose političku praznu retoriku, a kad ja pokušavam da stavim stavku po stavku, da ih demantujem, onda dobacuju ovako neumjesno i pokušavaju da me dekoncentrišu. Ja ovdje imam časnu namjeru kao poslanik i kao član Ustavno-pravne komisije, koja je predložila ove amandmane, koje sam podržao, da kao čovjek pomognem ovom parlamentu i da pokušamo razjasniti za one koji bi, možda trebali da glasaju da podrže ove amandmane.

Molim vas, kaže gospodin, kaže ukida se Dom naroda i predstavlja samo kao jednu običnu komisiju. Uvaženi kolega i kolege koji na taj aspekt reagujete nije tačno, pročitajte odredbu nadležnosti Doma, pa kaže da Dom razmatra sve zakone, koje donese Parlament i ocjenjuje da li je povrijeđen vitalni nacionalni interes. Predlaže, učestvuje u izboru člana Predsjedništva, odnosno predsjednika i dva potpredsjednika i pokreće vitalne nacionalni interes i usvaja amandmane na Ustav.

Prema tome, nije to argumenat za ovu konstataciju. Molim vas, šta se dešava? Dom naroda, upravo, ima vitalni uticaj kod izbora predsjednika i dva potpredsjednika, samo što je ovdje to jako lijepo rečeno.

I, treće, ovdje se prijeti nekim totalnim blokadama. Pa sam čuo ovdje, ma da što god pokrenemo odma je spriječena blokada. Molim vas, za izbor predsjednika, odnosno vlade, Vijeća ministara ili premijera, tačno u ovim ustavnim odredbama izlazi način deblokade. Ako kaže, prvi put predsjednik predlaže, uz konsultacije sa političkim strankama, a ako ne prođe na Parlamentu u drugoj fazi, može predložiti drugog poslanika, drugog kandidata, s tim da Predstavnički dom može predložiti svog kandidata ili više kandidata.

Prema tome, tu otpada deblokada. Tu opada mogućnost blokade.

I, konstatacija, recimo, konstatacija da će se raspustiti Dom, ukoliko se iz tri pokušaja ne izabere predsjednik države i dva potpredsjednika i premijer vlade. Pa, normalno, svugdje u civilizovanom svijetu se raspušta dom po sili zakona, jer ta parlamentarna većina koja je dobila izbore nije politički zrela ni sposobna da odgovori trenutku i to je sasvim normalno ugrađeno u civilizovan odnos.

I na kraju, želim da kažem, molim vas, ima još jedan iskorak, ali niko to ne primjećuje. Neće na tom fonu da raspravlja. Gdje je napredak ovoga i u duhu zaštite prava, temeljnih ljudskih prava iz Evropske povelje iz člana 2. stav 2. Ustava, a što nam je pomogla američka administracija sa svojim ekspertima i prilagodila nekakav sličan vrlo prohodan, vrlo kvalitetan prihvatljiv Ustav, sa aspekta sociološkog. Znači, odnosom snaga politički i drugi uslov je međunarodni politički položaj BiH. To gospoda neće da uvaži, a to u pravnoj teoriji o ustavnoj materiji to se tretira. Predlagati neke fikcije, koje nemaju realnu podlogu na stvarnom realnom stanju i parlamentarnoj većini, to je obična fikcija i tako se ustavno-pravno kaže da su to fiktivni ustavi i takvi ustavi takvi definitivno ne bi mogli funkcionisati.

Ovo što je ponuđeno i mi se doista zahvaljujemo američkoj administraciji i gospodinu ambasadoru lično, koliku je energiju, napor uložio da nam pokaže put ka civilizaciji, ka Evropi i podršci Evropskog parlamenta i predsjednika komisije, pa to imalo svjestan poslanik, koji obnaša odgovornu funkciju, nakon ovih pisama i Brnsa potsekretara i ovog predsjednika, ja ne znam šta mi to još treba da uradimo sa tog aspekta. Ja sam potpuno politički svjestan i ja

uvažavam i drugačiju retoriku i drugačija razmišljanja i demokratiju, ali molim vas, nikako ne mogu da shvatim, ne mogu da shvatim logiku da me neko pokušava da ubijedi da je dva više dva ne četiri nego šest ili sedam. To pada svaka logika i to ne mogu da uvežem, a ovdje sam došao u situaciju kada argumenti i činjenice ne mogu se suprotstaviti određenim polističkim retorikama.

Da znate, da ja jako znam dobro retorički pričati, da se nekom nešto sviđa i da se vodi izborna kampanja, ali to mi nije namjera, jer sam ja vrlo odgovoran poslanik i da samo kažem radi javnosti jedan sam od poslanika, koji sam ovdje došao prije tri mjeseca. Ja ovdje imam status volontera, a nisam profesionalac, ali časno i pošteno radim ovaj posao.

I na kraju da kažem, molim vas, da završim i neću više diskutovati na tom fonu. Ja mislim da smo mi, evo sad gospodo kažem pred javnosti. Da smo pokušali stavku po stavku čitati i da smo počeli ove amandmane, mislim da bi u relaksirajućoj atmosferi i oni ljudi koji su bili apriori isključivi protiv usvajanja ovih predloženih amandmana počeli polako da se uvjeravaju u argumente.

Međutim, kada sad određene političke opcije i poslanici iz nekih političkih opcija pričaju, kako ovi lideri, šest lidera, bilo ih je u početku osam, koji su predlagali da se uključe u ove procese i medijator, američki ambasador, dvoje je već odustalo, a ovi koji su sad predložili da su učestvovali aktivno u ovom procesu možda bi se neki amandmani mogli dogovoriti i relaksirati. Mislim na kraju molim vas, mene samo jedno interesuje. Ja po vokaciji sam čovjek i smatram da je ovaj ustav po mjeri građana BiH i u interesu države i doista ne slažem se da dovodi u neravnopravan položaj bilo koji narod, a pogotovo ovdje ja ne bih digao ruku za takav ustav koji bi doveo hrvatski narod u neravnopravan položaj. To nije tačno, jer imaju ovdje sve dobro opisani mehanizmi, da se zaštiti vitalni nacionalni interes, a posebno uloga Ustavnog suda i sad imamo da članove Ustavnog suda bira Predsjedništvo, a ne predsjednik Evropskog suda za ljudska prava i to je napredak i to je stavka, kad su nam međunarodni faktori dali šansu da mi sami odlučimo i ovo što je moja uvažena kolegica Fatima rekla. Ja sam oduševljen bio sa kojim nivoom političkog zrelog razmišljanja i pozivanja svih ostalih poslanika i ja pozivam sve poslanike da, doista u svečarskoj atmosferi danas pokažemo građanima da smo zreli poslanici, a da odašaljemo Evropskoj uniji i američkoj vladi da smo mi spreman partner za Evropu i euroatlanske integracije. Toliko i hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Sipoviću. Imamo dvije replike gospodin Zorić i gospodin Avdić. Izvolite.

VINKO ZORIĆ

Ja sam ovdje čuo od kolege Sipovića da je on volonter i on je onda zaključio pošto je volonter da časno i pošteno radi svoj posao. Jel to znači da oni koji su ovdje profesionalno ovdje angažirani da ne rade časno i pošteno svoj posao? Kakva je to napomena molim vas lijepo.

Ja ovdje profesionalno radim i to nema tri mjeseca, nego ima tri i po godine i prije toga još toliko mandata i časno i pošteno radim svoj posao. Je li svi tribamo ovdje ustati i

kazati kako radimo svoj posao. Neka se ustane onaj ko nečasno i nepošteno radi svoj posao da vidimo hoće li se neko ustati. Pa o čemu vi pričate ovdje. Je li to retorika Zlatka Lagumdžije?

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Zoriću. Gospodin Sead Avdić, pa Zlatko Lagumdžija.

SEAD AVDIĆ

Ima prednost Lagumdžija.

MARTIN RAGU

Dobro. Izvolite gospodine Lagumdžija.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Samo da kažem da odustajem od replike.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Ovu su mali koraci za Parlament, ali veliki za ustavne promjene.

Gospodin Sead Avdć. Evo gospodin Sipović replika. Ali gospodin Avdić imali ste prije vi repliku nadam se.

MIRSAD SIPOVIĆ

Što sam direktno prozvan. Pa ja nemam namjeru uvaženi kolega Zoriću da vam odgovaram na te konstatacije. Nisam rekao da poslanici koji su profesionalno zastupljeni, ovdje zaposleni da ne rade čestito svoj posao. Ja samo hoću, samo sam htio da kažem uvaženi kolega svoju jednu spremnost, svoj jedan entuzijazam i svoju čestitost da kao volonter pomognem ovim ustavnim promjenama i da odgovorno, časno izvršim svoj zadatak koji mi je povjeren na mandatu ispred moje političke stranke SDA i što sam položio zakletvu. A nisam htio, ja sam se ovdje obogatilo sa diskusijama mojih uvaženih kolega poslanika.

Gospodine nemam nikakve namjere da bilo koga dezavujišem ni u pogledu ovih, ja samo želim krajnje dobronamjerno da pozovem svakoga i da uvažavam i da svojom diskusijom utičem na boljitak ove države.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Sipoviću. Replika gospodin Avdić. Neka se za raspravu pripremi gospodin Živković i ja više nemam prijavljenih za raspravu. Gospodin Jovanović, nemam vas, a zabilježiću.

SEAD AVDIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući, meni je stvarno žao moram replicirati zato što izlaganje gospodina Sipovića na najbolji način pokazuje koliko je on koncentriran kada jednostavno na ovakav način pokušava praznom pričom bez pokrića braniti neke stvari, ili komentirati druge diskusije. On vjerovatno nije pročitao ovo što govori o ovlastima predsjednika Bosne i Hercegovine, čojeka koji se bira iz Parlamentarne skupštine i Predstavničkog doma i čovjeka koji je parlamentarac. Poslanik postaje predsjednik i taj predsjednik može raspustiti Parlament. Pa gdje to ima u kojoj zemlji? Kolega Sipoviću jeste li

vi čitali ovo? Taj čovjek, predsjednik države predstavlja državu, potpisuje i proglašava zakone. Imenuje i razrješava izaslanike u skladu sa državnim zakonom. Potpisuje međunarodne sporazume u skladu sa državnim zakonom itd. itd.

To su takve ovlasti koje današnje Predsjedništvo nema. Tri čovjeka. A to dobija jedan čovjek, jedan čovjek koji je poslanik iz ovoga doma. I vi meni branite i pokušavate mi jednostavno replicirati i obrazlagati utemeljenost ovoga rješenja. Da je on neposredno izabran, svaka čast, neka narodi biraju u Bosni i Hercegovini itd. građani Bosne i Hercegovine i neka ima sav legitimitet. A ovo što na način izbora deligitimira ovakve ovlasti koje su van svake pameti. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Replika gospodin Sipović. Izvolite.

MIRSAD SIPOVIĆ

Ja uvaženi kolega Avdiću, ja vas puno cijenim i poštujem, ali očigledno, očigledno niste shvatili moje jedno pojašnjenje. A ovdje imamo, u ustavno pravnoj materiji imamo više sistema. Mi smo sa predsjedničkog sistema prešli na parlamentarni gdje Parlament glavnu riječ vodi. I molim vas, primjer jednog takvog ustava, evo susjedna država Italija. Parlament bira i predsjednika države i bira i predsjednika Vlade.

Prema tome, prema tome, ja ću vam reći koja su bolja rješenja. Bolja su rješenja ova poslanička, ova sadašnja koja smo dobili zato što Parlament može da traži odgovornost od predsjednika i dva podpredsjednika za obnašanje njihove funkcije. Čak može pokrenuti inicijativu za njihovu smjenu ako ne rade svoj posao. A sada u ovoj situaciji, po ovom ustavu nisu mogli, jer su oni bili neposredno izabrani pa su mogli da provode neke stvari. I pogledajte, tada je bio predsjednički sistem. Molim vas, po ovom sistemu je predsjednički sistem gdje je Predsjedništvo nosilac izvršne vlasti, a Vijeće ministara se pretvorilo u organ Predsjedništva. Čak ne može da predlaže, nije moglo predlagati ni budžet. Prema tome to su kvalitativni pomaci u ovakvoj složenoj multietničkoj državi da Parlament i poslanici nepotrebno izabrani i pita neko zbog čega poslanik. Pa onaj poslanik ko dobije legitimitet na izbornoj jdenici zašto ne bi mogao biti kandidovan i za predsjednika i za premijera vlade ili to podnosi ostavku na svoj mandat.

Mislim da je ovaj način izbora predsjednika i puno primjerniji za naše uslove i biće vrijeme će svoje pokazati da je ovo puno bolje rješenje.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodinu Sipoviću. Riječ ima gospodin Živković, neka se pripremi gospodin Jovanović.

MILORAD ŽIVKOVIĆ

Uvaženi predsjedavajući, kolegice i kolege poslanici, članovi Predsjedništva, Vijeća ministara, vaša ekscelencija, dragi gosti, dame i gospodo, u sjenci današnjih donošenja podnošenja amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine odvijala se na prvom spratu Regionalna konferencija, Prva regionalna konferencija u Jugoistočnoj Evropi o populaciji i razvoju čiji smomi bili domaćini sa našom grupom za populaciju i razvoj.

Ja se izvinjavam što nisam mogao da prisustvujem raspravi od početka do kraja tako da sam djelimično bio na ovoj sjednici i iskreno da vam kažem možda je i bolje što nisam bio baš na čitavoj raspravi jer i na ono malo što sam prisustvovao dolazio sam u iskušenje da se vrlo često javim ja repliku. Dosta je toga danas ovdje izrečeno i onoga što stoji, ali čini mi se mnogo više i onoga što ne stoji. I mislim da je Bosna i Hercegovina danas na ispitu, na ispitu je i pred međunarodnom zajednicom, pred predstavnicima koji ovdje sjede i koji su dio rekao bih ove danas sjednice, možda u drugim parlamentima u Evropi to ne bi mogao da bude slučaj. I isto tako smo na ispitu i pred građanima Bosne i Hercegovine da li ćemo pokazati i međunarodnoj zajednici i građanima Bosne i Hercegovine da smo sposobni da donesemo amandmane na Ustav Bosne i Hercegovine i da pokažemo da je Bosna i Hercegovina zemlja sposobna da živi bez tutorstva međunarodnej zajednice i njihovog aktivnog prisustva ovdje u zemlji.

Bojim se da današnjom raspravom nismo im dali za pravo da tako misle iako smo prije toga imali ovdje i okrugle stolove i konferencije plenarne u vezi uloge Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, ali današnjom raspravom, čini mi se da nismo pokazali da smo zaista spremni da preuzmemo Bosnu i Hercegovinu u svoje ruke.

Isto tako, htio sam da se javim i da kažem onima koji su spominjali narod i entitet iz kojega dolazim da nije u redu da im da kažem stavljamo so na hranu, da želim i ovdje i sa ovoga mjesta da kažem da to nije moja želja, da to nije ni želja vjerovatno ni mog naroda, sigurno ni onih koji su u Klubu SNSD-a, jer iskreno smatramo da problem koji vas tišti nije problem koji se zove Republika Srpska, nego je problem koji se zove Federacija Bosne i Hercegovine. Mi smo vam pružali ruku i govorili smo da u idućoj promjeni Ustava mi ćemo se aktivno zalagati i ne bježimo od te promjene, ali isto tako želimo da kažemo da ono što je Venecijanska komisija rekla, ne može se uzimati samo dio po dio, nego se isto tako mora pročitati da po mišljenju Venecijanske komisije svako rješenje koje implicira ukidanje dva entiteta djeluje nerealno u srednjoročnoj perspektivi. Isto tako da najrealističnija opcija za takvu reformu koja bi bila i u skladu sa općim evropskim trendovima bila bi da se zakonodavne nadležnosti unutar Federacije Bosne i Hercegovine koncept...nivou. To je ono što Venecijanska komisija isto tako kaže u ovome dokumentu.

Evolucija ovih ustavnih promjena nije bila od juče. Oni koji kažu da je javna rasprava bila od juče ne sjećaju se da su te javne rasprave bile od prije pet godina, pa i više. Ne zna se koliko je nevladinih organizacija, međunarodnih organizacija, klubova poslanika, samih poslanika i grupa donosilo svoje prijedloge Ustava. Čini mi se da svaki kutak ovog našeg parlamenta krije nekoga koji ispod jakne ima neku svoju verziju Ustava Bosne i Hercegovine. I mi u Bosni i Hercegovini ako ćemo pričati na taj naćn, mnogo više toga ćemo naći gdje se ne slaćemo. Ali ja govorim i želja mi je da pričamo o onome o ćemu se slaćemo i ono o ćemu možemo da se dogovorimo.

Ja mislim da, sobzirom da je o tome mnogo bilo priće u Republici Srpskoj da ovim promjenama Bosna i Hercegovina je dobila, a da Republika Srpska nije izgubila i da promjene Ustava za Bosnu i Hercegovinu i obićnog građanina znaći funkcionalniju vlast i evropsku budućnost. Hvala.

MARTIN RAGUŹ

Hvala lijepo. Gospodin Mladen Potoćnik, o isprićavam se, oprostite gospodin Jovanović je prije bio. Nećete se ljutiti.

MILOŠ JOVANOVIĆ

Poštovano predsjedništvo, dame i gospodo, slušajući dosadašnje diskusije može se steći utisak da mi iz Republike Srpske treba da budemo prezadovoljni sa predlogom ustavnih amandmana. Ali, kada bi pogledali sadašnji ustav i ono što je predloženo jasno je da jedino Republika Srpska čini ustupke. Evo biću konkretan.

Republika Srpska se odrekla izbora delegata u Dom naroda iz entiteta. Odrekla se izbora člana Predsjedništva iz entiteta. Veliki broj nadležnosti prenijela sa nivoa Republike Srpske na nivo Bosne i Hercegovine. Na neki način dala i saglasnost da za proširenje Savjeta ministara. Znači sve su to ustupci sa strane Republike Srpske. I moja preporuka nekim budućim pregovaračima koji, govori se o nekoj drugoj fazi je stvarno da u buduću oni koji budu pregovarali vode računa da li će i koliko davati ustupke.

Ono što takođe želim da kažem i čini mi se da prvi put međunarodna zajednica rekla da neće nametati ustavne amandmane. I prvi put je rekla da će prihvatiti one, ona rješenja koje se dogovore u Bosni i Hercegovini. To je vjerovatno razočaralo mnoge ovdje prisutne jer smo imali dosadašnja iskustva da sve što zažele da uz pomoć međunarodne zajednice i realizuju. Tako da kažem ako u svemu ovome nešto valja, ja da kažem prvi put je međunarodna zajednica rekla da neće nametati nešto, nego da mi se u Bosni i Hercegovini dogovorimo.

I na kraju, ne znam da li je to greška, da li nije viđeno, znači konkretno kada govorimo o principima, ne znam da li je slučajno ili namjerno ispušteno kada se govori o vanrednom sazivanju Parlamentarne skupštine, ispušten je Savjet ministara. Ja sam mislio da je to dogovoreno na ponovo predstavnici političkih partija, ali je i zbog toga nisam uložio amandman, ali znači rečeno je tamo znači ko može sazvati vanrednu sjednicu Skupštine, pa stoji znači u amandmanima da to može predsjednik Savjeta ministara, a u sporazumu stoji znači i predsjednik Savjeta ministara i Savjet ministara, a u amandmanima nema Savjeta ministara.

Takođe, po mom mišljenju ima jedna nejasna odredba koja kaže da, to je amandman III da Parlamentarna skupština može pokrenuti inicijativu za izglasavanje nepovjerenju predsjedniku i potpredsjednicima već svima. Mislim da tu nije jasno definisano. Možda će se tu kasnije definisati nekim drugim aktima. MOžda Izbornim zakonom, ili Poslovníkom, ali znači jednostavno prema ovome jedan poslanik može pokrenuti inicijativu za pokrenuti inicijativu znači za smjenu predsjednika i potpredsjednika. Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Zahvaljujem gospodinu Jovanoviću. Za repliku se javio predsjedavajući Doma gospodin Raguž, a neka se pripremi gospodin Mladen Potočnik ukoliko ne bude bilo odgovora na repliku. Izvolite.

MARTIN RAGUŽ

Ma evo vrlo kratko. Nisam nikome replicirao, ne mislim ništa posebno ni gospodinu Jovanoviću, ali mislim da ova ocjena da se Republika Srpska odrekla od svojih nadležnosti, mislim apsolutno ne može izdržati argumentaciju zato što je samo prenijela te nadležnosti institucijama Bosne i Hercegovine unutar kojih imate potpunu mogućnost kontrole

zakonodavnog izvršnog i svakog drugog procesa na puno širem prostoru i to bi trebali svi činiti na prostoru Bosne i Hercegovine.

Dakle, ne vidim, daj bože da svi budemo u istoj situaciji da damo ovlasti Bosni i Hercegovini i da možemo o njima legitimno i legalno i ravnopravno odlučivati. Hvala vam.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Zahvaljujem predsjedavajućem Doma. Riječ ima gospodin Mladen Potočnik. Izvolite.

MLADEN POTOČNIK

Gospodine predsjedavajući kolegice i kolege, prisutni gosti, ja ću glasati protiv ovih amandmana iz sljedeća dva razloga. Prvi razlog je kao što znate dao sam amandman na Ustav Bosne i Hercegovine prije više od četiri mjeseca koji je četiri puta na Ustavno-pravnoj komisiji, hajde da kažemo ignoriran ili stavljen u stranu, za razliku od ovih amandmana koji su po brzom postupku išli.

Drugo. Promjena Ustava, mora se gledati, prije svega sa organizacijsko ekonomskog stanovišta jer je to suština svakoga ustava teritorijalne i funkcionalne uređenosti. Dok god mi ovdje u Bosni i Hercegovini budemo izlazili sa stanovišta Bošnjaka, Srbina, Hrvata ili entiteta, mi nećemo napraviti ni jedan korak naprijed. Gospodine predsjedavajući, bilo bi lijepo da poslušate.

Kao drugo, problem ove zemlje je problem ljudi ove zemlje. I mi se bavimo ne suštinskim stvarima. Suštinske stvari su, ponavljam organizacija države koja mora biti servis državljana i koja mora biti u interesu čovjeka Bosne i Hercegovine. Nažalost moje odlučno ne za ove amandmane, ali za promjene koje će zaista donjeti dobro Bosni i Hercegovini. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Mladenu Potočniku. Nema više prijavljenih. Zaključujem raspravu.

Gospodin Nikola Špirić, drugi zamjenik predsjedatelja traži stanku 10 minuta prije izjašnjavanje. Određujem stanku od 10 minuta. Znači u 7 i 15 nastavljamo sa izjašnjavanjem.

/PAUZA/

Pošto je gospodin Nikola Špirić tražio stanku, traži riječ da obrazloži. Raspravu smo zaključili.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Dame i gospodo, sobzirom da je rasprava zaključena i da se trebalo pristupiti glasanju, jednostavno sam tražio 10 minuta pauzu da sa klubovima vidimo kako situacija stoji i sobzirom da, molim vas, sve će se vrlo brzo znati. Dakle sobzirom da je ovo bila rasprava o principima, a moj prijedlog je dakle poslije ovih konsultacija koje sam imao sa klubovima da se izjasnimo o principima, da ne prejudiciramo ono što će se dešavati na amandmanima koji su roku podnešeni. Dakle da se vodi rasprava i da se o svakom amandmanu posveti dužna pažnja. I zato evo to je bio razlog pauze.

Dakle razlog pauze je bio traženje rješenja i evo ja mislim ako to može relaksirati odnose da se izjašnjavamo o principima da bismo ušli u drugu fazu i razgovarali o amandmanima evo mi smo spremni na kraju krajeva to nam je i obaveza, dakle to nam je i obaveza da se u amandmanskoj fazi o svakom amandmanu izjašnjavamo posebno. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Evo riječ, prvo se javio gospodin Belkić, pa gospodin Elvir Jahić, pa gospodin Sead Avdić. Molim vas kratko.

BERIZ BELKIĆ

Evo ja sam imao namjeru postaviti pitanje, ali očigledno poslije Nikolinog istupa da praktično mogu samo konstatirati da predlagač apsolutno nema nikakvih stavova o amandmanima koji su podnešeni, niti smatra za potrebnim da ih komentariše. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Elmir Jahić.

ELMIR JAHIĆ

Klub SDA traži pauzu od 30 minuta radi daljih konsultacija.

MARTIN RAGUŽ

Na zahtjev Kluba SDA određujem stanku od 30 minuta.

/PAUZA/

Gospodin Elvir Jahić je tražio, pardon, u ime Kluba SDA stanku. Želite li obrazložiti?

ELMIR JAHIĆ

Ja sam samo htio da obrazložim da je razlog za ovu pauzu koju je tražio Klub SDA da napravimo je li dodatne konsultacije u smislu da zaista napravimo je li razliku između principa za koje sada treba glasati i amandmana. Dakle da to jedno i drugo ne povezujemo. Evo u tom kontekstu dakle smo pravili te konsultacije i apelujemo da se na taj način je li i glasa.

MARTIN RAGUŽ

Pre nego što dam riječ gospodinu Špiriću, ja mislim da je danas bilo dosta dobre volje i prijedloga koji su pred očima bosansko hercegovačke javnosti pokazani. Reakcija još nema nikakvih, znači evo mi strpljivo čekamo. Mislim da je vrijeme, što se tiče rasprave završeno.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Koga čekamo?

MARTIN RAGUŽ

Ne čekamo nikoga. Evo dajem riječ gospodinu Špiriću sada.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Gospodine predsjedavajući, cijenjene kolege i kolegice poslanici, predsjedavajući Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara i ministri, uvaženi gosti. Ja mislim da je svaka pauza koja je tražena sa ciljem iznalaženja rješenja i kompromisa na liniji borbe za Bosnu i Hercegovinu i njene građane. I zato mislim da treba pokazati, bez obzira što smo danas vodili iscrpne rasprave, argumente za i protiv i ja ne mislim naravno da oni koji misle drugačije od mene su manje bitni, ali ja mislim da ne treba štediti vremena i truda. Ne treba štediti ni pauza i dodatnih konsultacija da bi se napravio ovaj prvi iskorak. Ja prosto ne mogu da vjerujem da mi nećemo, dakle ova sjednica je gotovo sigurna po meni istorijska, da dobiju 2/3 većinu ovi amandmani, ili da padnu. Samo sada treba cijeniti šta je bolje za građane, šta je bolje za Bosnu i Hercegovinu. Ja mislim da je bolje da amandmani budu usvojeni.

Prosto ne mogu da vjerujem da neko dovodi u vezu amandmane sa principima. I zato je moja molba dakle da glasamo o principima i da otvorimo raspravu o amandmanima za koje mnogi poslanici koji su ih na vrijeme uložili misle da oni znače poboljšanje teksta zakona. Dakle, ja ne bih volio da se ova priča i ovo sve truda što je uloženo upropasti zato što je neko već unaprijed sebi donio odluku da će glasati protiv. Zato mislim da vrijedi da svi oni koji imaju bilo koju dilemu kako će se nastaviti ovi ustavni amandmani, ko će biti sagovornici na tim ustavnim amandmanima. Što se mene lično tiče, može se o svemu razgovarati sutra – nije zabranjeno. Ono što jeste legitimno jeste što dobije 2/3 većinu.

Ali ja vas molim, dakle pre nego što uđemo u fazu odlučivanja o principima, da razdvojimo i ono što nam jeste poslovnička obaveza. Principi su jedno, amandmani su drugo. Ako neko spori kompletne principe, jasno treba da kaže da mu principi ne odgovaraju, da je ovo uzaludno potrošeno vrijeme, da nije potrefljena mjera i da mi to znamo. Bojim se dame i gospodo, ukoliko ne završimo ovaj posao na način da se, da budu usvojeni ustavni amandmani da ćemo stvarno čekati jedno vrijeme, ne na dnu ljestvice, nego je pitanje hoće li ispružena ruka koja je danas jasno pružena od Brisela, od Vašingtona biti u buduće prema bilo kome od nas. I nije bitno, i nije bitno hoće li iko od nas ostati u političkom životu. Bitno je i najgore je za ovu zemlju što smo izvršili kontaminaciju političku, a ne dekontaminaciju. Što su poslate poruke da ovi amandmani ne predstavljaju iskorak naprijed.

Što se mene lično tiče, moj se stav zna. Ali ja vas molim ako neko misli da treba da razgovara samnom, sa mojim klubom, sa drugim klubovima, da iskoristi ovu noć za to. Dugo se neće, vjerujte ako neko misli da će biti pritisaka pa da će biti većih ustupaka, da je ovo formalno urađeno, ja želim da vas ubjedim da se dugo neće stvoriti povoljnija prilika da dođe do prvog koraka. Volio bih da moja procjena bude loša i da oni koji misle da će sutra poteći med i mlijeko da ga građanima podaruju na taj način što će glasati protiv ustavnih amandmana da Nikola Špirić bude morao da se izvini javnosti Bosne i Hercegovine sa ove govornice. Ja se toga ne libim. To sam do sada bezbrojno puta pokazao.

I zato vas molim ako ima potrebe da se prave pauze, nemojte štediti vrijeme i energije i zdravlja. To nam je i obaveza. Ako ima dovoljan broj onih koji su se zakleli da ne mogu izaći izvan okvira tog dogovora da ovo propadne i to treba da znamo, odnosno, ne da propadne, da se ne usvoji. Ali ja vas molim da ne tražite drugu fazu pre prve faze. Najveća bruka bi bila za ovaj parlament da principi ne budu usvojeni. Da o amandmanima ne govorimo. O njima ćemo govoriti u drugoj fazi. I zato vas molim razmislite još jednom pre nego se izjašnjavamo o principima. Hvala vam lijepo. Nemojte mi zamjeriti. Mnogo je uloženo u ovo, bez obzira što mnogi misle da je bilo skriveno od javnosti, da nije bilo

nevladinog sektora, strukovnih udruženja. Nikome nije bilo zabranjeno. Ja mislim da je javnost bila informisana koliko su htjeli da se javnost informiše, ali ja vas molim kao kolege, nemojte štediti trud, energiju i vrijeme. Nemojte na brzinu da donesemo odluku. Najlakše je sada ako je neko izbrojao da ima ne znam koliko ili za prolaz ili za pad. Da znam da sada imaju 2/3 ja bih tražio saglasnost još bar jednog ili dvojice poslanika.

Dakle ako mislimo da možemo u jednom dijalogu, ako neko ima strah od ovoga o čemu je pričao, evo ja pozivam da sjednemo, da napravimo pauzu još jednu i da razgovaramo pre izjašnjavanja. To je moj prijedlog. Ne morate ga naravno uvažiti, ali evo ja vas pozivam još jednom. Hvala vam lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala Nikola. Mi smo čitav dan pozivali u raspravi i pozivamo i dalje da se uvaži i argumenti i da izađemo iz ovog svi jači. Ali još nema ni jednog relevantnog odgovora ni na jedan amandman koji je podnesen.

Gospodin Nijaz Duraković.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Pa ja sam se maloprije sa kolegama kladio da će, od prilike, ili Špirić ili neko tražiti još jednu pauzu, pa još jednu, pa najvjerojatnije da nastavimo sutra, pa moće i to. Ako ćemo ići na iscrpljivanje, vrbovanje ljudi, zavrtanje ruka, govorim ovo pežurativno, svi su argumenti ovdje rečeni. Špiriću ne vjerujem u te. Maloprije si rekao u kuloarima vrlo provjereno, ako prođu principi, odbit ćemo sve amandmane.

Prema tome, recimo po proceduri je prvo da se izjasnimo o principima. Ne treba prejudicirati stvar. Ko će biti za, ti bi volio to, a ja bih volio suprotno. Šta znači ta tvoja ljubav, volja itd. Ti poslanik kao i ja, pa dajmo se ponašati demokratski fino, daj Boše moj, neka demokratska volja prođe. Demokracija je često i okrutna. Nije to uvijek pravda, ali sve jedno. Mi imamo Poslovnik, imamo način odlučivanja. Cijeli dan odlučujemo, ako ćemo i sa pauzama, možemo i do zore. Sad će i naš klub dati pauzu, pa svakih pet minuta ćemo tražiti novu pauzu. Nećemo onda, možemo tako mjesec, ali sve jedno kako god ste vi, ali koristim jednu priliku da izrazim jedan oštri ja lično, ne u ime kluba nego kao poslanik ovog parlamenta, tiče se jednog presedana. Nešta znam oko te parlamentarne demokracije. Ja mislim u povijesti evropske moderne parlamentarne demokracije, nije se nikada desio ovakav slučaj, kao što ga mi imamo danas.

Naime, da recimo, ambasador, veleposlanik najveće svjetske sile, uvaženi gospodin Mekslehejn, tu bude cijeli dan i nama je drago što je on ovdje došao i da vidi kako to mi radimo, ali da u svakoj pauzi se vrši drilovanje, lobiranje, obrađivanje određenih poslanika.

To, vjerovatno u modernoj povijesti demokracije nije zabilježemo, makar se radilo o velikoj Americi. Velika američka demokracija, doista velika američka demokracija, njoj svaka čast je ovim postidena. Ovim je postidjen ovaj parlament.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas gospodine Durakoviću, mi o nama govorimo.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Molim vas to je moj protest i time je posramljena sama američka diplomacija. Ja ne znam je li to primjereno da mi svaku pauzu čekamo hoće li gospodin Meklehejn koga obraditi ili da čekamo hoćete li vi iz raznih klubova koga ubijediti da glasa suprotno. Ako je to demokracija, pa onda ne znam. Dajte to vidite konačno to stavite predsjedavajući na glasanje da glasmao o principima, kako god bude demokratski je.

MARTIN RAGUŽ

Imamo dvije replike. Gospodin Špirić i gospodin Džaferović.

Ja vas molim, oprostite gospodine Špiriću. Ja sam danas se, maksimalno potrudio uz vašu pomoć, da držimo razinu rasprave o svemu ovdje i, zaista mislim da mi sami sebi trebamo pogledati u oči i da je odgovornost na nama i ja vas molim da se fokusiramo na nas, na Parlament, na amandmane, na principe i da na taj način dovedemo do kraja ovaj današnji dan. Mislim da ovo morate uvažiti.

Gospodin Špirić.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Dragi kolega Durakoviću, nemam ja stvarno namjeru ni potrebu da bilo koga lobiram. Moj stav se o ovome zna. On je javno izrečen i što se tiče kolega iz različitih klubova, nema potrebe da ih lobiram. Oni su za ovo. Ja žalim što mi ne vjerujete. Dakle ja žalim. Moj cilj i jeste da se kroz dijalog uvjerimo može li se postići potreban stepen povjerenja. Ako vi imate toliki taj broj poslanika koji ne vjeruje meni, nema nikakvih problema. Nema nikakvih problema ako Federacija u ovom trenutku nema, ne stvara dvotrećinsku većinu za promjenu Ustava. Ali ja vam opet govorim da će trebati zajedno sjesti i razgovarati na ovome, o ovome.

Postavlja se pitanje hoćemo li dobiti tu kritičnu političku opciju volju koju vi očekujete. Ne vjerujete meni. Evo dajem za pravo okej. Vjerujete li drugima? Ali bez povjerenja, bez dvotrećinske većine gotovo je da nema promjene. Ne mogu da shvatim da se neko raduje, ja se slažem da može imati dva dijametralno suprotna pogleda. Ne mislim da je pravo legitimnije od vašeg, ali ono što ne mogu da vjerujem da se neko nakon 10 godina poslije Dejtonskog mirovnog sporazuma na prvom pokušaju dogovora raduje neuspjehu. To je ono što ja ne mogu da vjerujem. Ja vam želim da vi uživate u tome, ali nisam ubjeđen da će javnost, da će građani od toga imati koristi. Ja nisam ubjeđen, kao što vi niste vjerovatno ubjeđeni da će i moja priča donjeti bolje. I tu se mi apsolutno razlikujemo.

Ali, vidite, ja nemam dakle razlog da lobiram bilo koga. Imam da razgovaram. Ali imam osjećaj da to radi druga strana. I taj osjećaj imam. Ja nemam potrebe, sem da u jednom ljudskom dijalogu razgovaram sa ambasadorom koji je takođe čovjek kao i svi ostali iz EU koji prate ovaj proces i nisu oni zabrinuti za sebe. Neće se ništa desiti Americi i EU da ovo propadne. Dakle neće se njima ništa desiti. Mi ćemo platiti tu cijenu. Oni su došli ovdje da kažu hej ostajemo svama i u drugoj fazi. Šta će biti druga faza? Politički konsenzus kao i prva. Ako u drugoj fazi ubjedimo jedni druge da ovo što nismo mogli u prvoj fazi prođe, okej. Ako ne ubjedimo neće to biti propisano kao u apoteci. Ako se neko raduje da će izvršiti ne glasanjem za ovo uticaj na međunarodnu zajednicu, da promjeni unutrašnje uređenje Bosne i Hercegovine, bojim se da smo u zabludi.

Zato vas molim da mi vjerujete, jer ja nisam ovdje da gajim nepovjerenje, nego povjerenje. Ja vama vjerujem. I želim, evo da razgovaramo o svemu sat, poslije pauze, poslije glasanja, poslije kada ovo propadne u konačnici. Hvala vam lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodin Džaferović je prije tražio. Pitanje pa replika.

VINKO ZORIĆ

Mene kolege iz Kluba pitaju je li ponovo otvorena rasprava i oni bi se prijavljivali za raspravu.

MARTIN RAGUŽ

Da. Dobro, gospodin Duraković replika. Evo tražimo rješenja, svi ste rekli, svi pozivate.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Ja sam isto za rješenja i kompromis kolega Špiriću i ne trebate vi ponavljati sto puta da me ubijedite i nekoga da ubijedite, niti ja vas mogu ubijediti niti vi mene. To je demokracija. Ja imam jedan stav, vi drugi, Bože moj. Parlament je tu da raspravimo. Ja ne vidim tu ništa loše, aposlutno ništa, ali ne možete uskratiti ljudima pravo da drugačije misli. Vi se iščuđavate, ja se čudim zašto to ti ljudi, a ja se isto čudim tebi, zašto zalažeš nešto što ne valja. Mislim tu smo na istim polaznim pozicijama.

Prema tome, ja ne vidim razloga, ni za nekakvo podizanje ni za nekakav emocionalni naboj, jednostavno ponašajmo se demokratski, u skladu sa parlamentarnom procedurom. Na dnevnom redu izdiskutovali smo, došli smo do toga da glasamo o principima ko je za ko je protiv i ne vidim šta je tu ružno, šta je problematično, šta je loše. Ako neko misli šta je bolje, šta je lošije, nisam ni ja siguran, ali sve jedno. Koja god opcija prođe, ona će biti demokratski izglasana.

Prema tome, nemojte se vi ponašati kao mala djeca. Ja mislim vi ćete ovo, vi ćete ono. Bože moj, imamo li pravo na svoj sopstveni, autonomni, politički stav. Ja imam, neću da ga namećem bilo kome drugom. Eto bez.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se. Riječ je tražio gospodin Džaferović i mislim da nakon toga, stvarno, nema potrebe dalje za raspravu. Evo svima sam. Ne, gospodin Džaferović je bio prije vas. Hoćete da nastavite raspravu, ja sam spreman da radimo dan-noć. Dobro, izvolite gospodine Džaferoviću.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Poštovane kolegice i kolege,

Nemojte se, dakle, čuditi što na ovakav način teče rasparva o izmjenama Ustava Bosne i Hercegovine, jer smo jedanaest, deset i po godina čekali na ovu priliku ovdje i ne bi trebali sebi dopustiti tako lahko da prilika propadne. Jer, kad će se ukazati druga prilika Bog zna. Ja u ovom trenutku ne znam i ja se zahvaljujem svima onima, koji su nam pomogli da dođemo u ovu situaciju, da raspravljamo o izmjenama Ustava Bosne i Hercegovine i hvala Bogu da je

dovdje danas američki ambasador gospodine Durakoviću, ali nije samo on prisutan, ovo je istorijski trenutak za BiH. Ovdje je prisutan i ambasador Evropske unije i došen diplomatskog kora i brojni drugi ambasadori, neka se ne ljute što neću navoditi imena, Vijeće ministara, a evo imamo članove Predsjedništva koje nam, inače, rijetko dolazi ovdje u Parlament. Tako da u tome nije nikakav izuzetak. Ja se zahvaljujem američkoj ambasadi koja je vršila medijaciju i zbog toga, na kraju krajeva je prisutna ovdje.

Ne radi se ni o kakvom iscrpljivanju, ne radi se ni o kakvom zamaranju, ja ne želim nikog da iscrpljujem i nikog da zamaram. Ja želim samo da ukažem na ozbiljnost trenutka u kojem se nalazi BiH. Mi po prvi puta imamo garancije međunarodne zajednice da možemo ići jednim putem, možemo ići jednim procesom i prije nego što se odluči glasti o principima, želim da kažem da dobro promislimo svi kada su principi u pitanju. Principi su jedno, amandmani su, naravno, drugo. Jedna je procedura za principe, druga je procedura za amandmane. Mislim da bi bio veliki grijeh prema BiH, ukoliko bi mi ovo sad strovalili sve na principima. Ja zbog toga podržavam, evo, ovaj i atipičan vid, kako se zove, rasprave, da jednostavno još jedanput svi promislimo, da razmislimo o principima, o prijedlozima, koji su se čuli ovdje i da ne uništimo nešto što je sasvim sigurno dobro za BiH. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Je li bila replika ili rasprava? Replika Duraković, pa rasprava Lagumdžija. Samo vrijeme molim vas.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Ja se stvarno izvinjavam cijenjenom skupu. Ja neću govoriti ni minut. Cijenjenom skupu što danas uzimam nekoliko puta riječ, ali moram kad me prozivaju.

Gospodine Džaferoviću, i meni je čast, velika čast da je ovdje diplomatski kor prisutan i nemam ništa protiv. To je čast i ovom parlamentu i Bosni i Hercegovini. Ja to nisam dovodio u pitanje. Čast mi je da je posebno ambasador najveće svjetske sile tu i da ga živo interesira ovo što mi radimo i odlučujemo, ali ja sam upozorio da se to prisustvo ne predstavlja na način da se u pauzama ovih sjednica koje su učestale, lobira, ubjeđuje itd. Vi sami ovdje maltretirate i ubjeđujete, evo satima gospodina Žilića, koji je iskazao unaprijed određeno neslaganje. Je li to demokracija? Vi ga vodite po klubovima, dovodite ljude iz vrha stranke, pričate priče, a kažete da nema obrade poslanika, ima. To mi svi vidimo ovdje, to je sasvim transparentno.

Prema tome, nemojte meni stavljati u usta ono što ja nisam rekao. Ponavljam, da mi je velika čast kao poslaniku i kao Bosancu i Hercegovcu, to što je ova gospoda i naše ekscelencije su tu i niko to nije doveo u pitanje. Dakle, budite precizni kada me nešto imputirate.

MARTIN RAGUŽ

Dobro Nijaze. Kratko gospodin Džaferović.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Meni je drago gospodine Durakoviću da ste se vi ispravili u ovom ponovnom javljanju, ali, evo uzmite stenogram pa pogledajte šta ste rekli, prije nego što sam ja diskutovao ovdje maloprije za ovom govornicom maloprije i drago mi je što vi tako mislite o prisustvu

diplomatskog kora, uvažениh ekѕelencija, ambasadora i to tako, naravno da bude, drago mi je da i vi tako mislite.

Što se gospodina Mehmeda Žilića tiče, Mehmed Žilić i ja smo prijatelji i on je član moje stranke i nećete vi meni niti bilo ko govoriti kad ću ja razgovarati sa članovima svoga kluba i šta ću razgovarati sa članovima svoga kluba, a kažete mi jesam li ušao u vaš klub i razgovarao i sa kim iz vašeg kluba, evo kažete odmah ovdje javno, a nećete mi uskratiti to pravo. Ja ću razgovarati sa članovima svoga kluba onoliko koliko smatram da trebam da razgovaram i to je demokratija, a nije demokratija to što vi meni sprečavate pravo da razgovaram u okviru vlastite stranke sa ljudima. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Gospodin Lagumdžija. Izvolite.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Zahvaljujem vam se gospodine predsjedavajući. Samo je ispravka. Ovo što ja sad govorim to je u stvari bilo dizanje ruke replike na gospodina Durakovića, tako da nisam se ja javio za raspravu. Mislim da je dobro da se ovo otvorilo ovako, jer očigledno neke stvari treba rasčistiti. Suvviše je ovo krupna stvar, da bi ovo jednostavno otišlo u maglu, kao što izgleda da neki hoće da odvedu čitavu zemlju u maglu. Dobro je da je kolega Duraković predložio i da nam je rekao da se kladio da će neko tražiti pauzu i dobio bi opkladu. Biće pauza sigurno. Nijaze, dobio si opkladu, ako si se kladio, a ja sam se kladio da ćete vi odbiti principe, vi koji se zalažete za amandmane. Ja sam se kladio da ćete vi odbiti principe i time praktično srušiti mogućnost da se uopšte razgovara o amandmanima, čak ste Seju Avdiću, krivo vam što je čovjek počeo da priča, dajte ljudi da vidimo šta ćemo sa ovim amandmanima, kad ste već priča šta ste radili na hodniku, Avdić je izašao sa amandmanom, pa odmah je dreka na njega, pa čitav hodnik vas je čuo tamo. Nije to nikako po klubovima bili kuloari. Dreku digli na čovjeka što je rekao trebalo bi malo razgovarati o ovim amandmanima, ali, dobro, ne trebam ja njega braniti, on će se bolje braniti, u krajnjem slučaju od mene se branio vrlo uspješno se od mene odbranio, a eto sad ga ti braniš, dokle je došlo.

Šta hoću da kažem gospodine predsjedavajući, dajte da rasčistimo, neka se izjasne ovdje makar klubovi. Hoćemo li mi, koji pričamo toliko o amandmanima, na ovo što je ponuđeno ovdje, je li to mi hoćemo ustvari da spriječimo vlastite amandmane da dođu pred ovaj parlament, tako što ćemo biti protiv principa, a puna su nam usta toga da je sve u redu, samo jedan mali amandmančić i onda se tamo prebrojava koliko imate, imate li dovoljno da srušite principe i ne prebrojavate tamo imate li da prođu vaši amandmani. Vi tamo po hodniku prebrojavate imali vas dovoljno da srušite principe. Da dobri moj Zoriću, i ja brojim kao i ti. Ono što je najtragičnije i ti i ja dobro znamo da vaša priča o amandmanima na amandmane je priča za malu djecu. Vi hoćete ovo da srušite u principima i onda da uopšte ne može se razgovarati ni o kakvim amandmanima.

I, što je najtragičnije, u jedan glas tamo ili ovamo. Sad ja vas pitam je li to dobro, jedna krupna stvar da se nešto ko biva prođe ili propadne u principima? Je li to dobro? Ja ne mislim da jeste. Molim.

MARTIN RAGUŽ

Nemojte dobacivati, neka završi gospodin Lagumdžija. Molim vas.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Ja mislim da gospođu Ružo nije korektno kriti se iza jednog amandmana, poslije kojeg će sve biti u redu, a pokušavati ovo srušiti već na samim principima i da se ne lažemo recite fino mi smo protiv bilo kakvih principa. Nema nikakvih problema. Protiv principa da se ide u izmjene i ova priča o amandmanima o entitetskom glasanju. To je priča za malu djecu. Mi hoćemo da ovo srušimo dok je malo, nedaj bože da naraste, mogao bi biti problem. Gospodine Raguž, pošto ste i druge slušali, izgleda da je trebam da izgledam malo neartikuisano pa ćete me pustiti onda.

MARTIN RAGUŽ

Ne, uvijek sam vas pustio.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Vi izgleda čim neko počne da se klata, vi kažete u redu je pusti ga.

MARTIN RAGUŽ

Ma ne, opredijeli se šta ćeš, da te prekidam, samo reci, ako ti znaš, evo.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Što se tiče ambasadora koji su tu. Ja mislim da su sve maske pale, da je savršeno o čemu se radi. Tu su ambasadori cijeli dan i Evropske unije i Turske i predsjedavajući Evropske unije svi koji su tu bili i vi ste htjeli garancije od tih ljudi, garanciju njihovih vlada, njihovih zemalja i sad je na jednom problem što su tu, a vama gospodine predsjedavajući, kao predsjedavajući Komisije za spoljne odnose, ja se vama čudim da niste prekinuli gospodina Durakovića, NE sad ćete mene prekinuti.

MARTIN RAGUŽ

Upozorio sam gospodina Durakovića.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Nakon što je sve ispričao. Pa pravo je čudo da su ljudi bili, vide se da su diplomate, inače svako od vas da ste doživjeli bi izašli odavde. Dakle, sad nije više da nam ne trebaju garancije, nego trebamo otjerati ljude odavde. Prvo ćemo im otjerati ambasadore, pa ćemo otjerati njihove garancije i onda ćemo ostati ovdje sami. Samo da vidim ko će još svjetlo da ugasi, pa da ostanemo sami.

Nažalost, ovo je žalosno, ovo je tragično da se ovdje lažemo. Da se ovdje lažemo i da pričamo priču o amandmanima, u stvari hoćemo da nam neko ugasi svjetlo i da one garancije danima smo tražili garancije i sad kad su garancije došle, sad je doviđenja, gasi svjetlo, otkud ovdje. Zato gospodine Martine, evo pitao sam, evo nek me Nijaz ispravi, ako nisam pitao. Bogati Nijaze jesi li ti rekao nisam siguran šta je bolje ili gore, evo sad, ponovio čovjek, izgovorio. Ja ga pitam, Nijaze Bogati je li ti stvarno nisi siguran šta je bolje šta je gore, pa kad nisi siguran, pa što ne daš principe, što ne budeš uzdržan kad nisi siguran, ne, nisam siguran ili je bolje ili gore, ali hoću da ubijem principe dok su mali, o amandmanima se neće pričati i onda super.

Dakle, nemojte da se lažemo. Nisi siguran šta je, a imaš tamo svemu, kao onaj vaš Berize, šta me gledaš onaj osnivač što nije čitao, a bio je protiv. Treba da me slušaš, bolje mene da slušaš, nego preko mobitela da primaš naredbe. Ja zato gospodine predsjedavajući, pošto su maske pale, predlažem da se ovdje izjasne klubovi, kako god hoćete, je li mi uopšte hoćemo da pričamo o ovim amandmanima, koje su predlagali ili ćemo ovo upucati dok je mali, samo hoću da javnost zna, šta ste htjeli. Nema nikakvih problema. Recite, nećemo ništa i još recite ljudima da izađu bar da oni budu na sigurnom kada se ugasi svjetlo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Traži repliku. Molim vas malo pažnje. Dobićete svi riječ. Svi ćete dobiti riječ. Replika, predsjedavajući Doma gospodin Martin Raguž, molim vas.

MARTIN RAGUŽ

Uvaženi zastupniče, gospodine Lagumdžija, pošto u svakoj riječi ili rečenici, izgovarate moje ime ili kao predsjedatelj ili kao Martin i čitavu svoju frustraciju fokusirate na mene, bez ikakvog razloga, jer sam osigurao maksimalne uvjete za rad ovdje danas svima i to je bila moja odgovornost danas ovdje kao predsjedatelja Doma da dam zahtjeve za stanku, da nudim prostor za rješenje i to vam nije dovoljno, nego sad želite da me optužite i za napade na međunarodnu zajednicu kao predsjednika Komisije za vanjske poslove. Ta vaša stalna zamjena teza je, u stvari jedan od generatora političke krize oko ustavnih amandmana. Ja vam to odgovorno tvrdim pred bosanskohercegovačkom javnošću, jer što sam ja danas rekao ovdje za ovom govornicom, nego ponudio amandmane, kao izlaz iz ove situacije. Ali, ti amandmani su gospodine Lagumdžija i principi. Recite ovdje janvo da prihvaćate princip jednakopravnosti u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, pa da idemo glasovati o amandmanima. Nemojte manipulirati. Svaki svoj stav sam javno artikulirao i, druga stvar, to iskustvo sa amandmanima, pa imali smo ga vidjeti na Ustavnoj komisiji, kako je reagirao predlagač, ko je tražio stanku i kako su iznudeeni, prihvaćanje određenih amandmana, a o drugima uopće nije bilo stajališta. Pa mi imamo iskustva. Imamo iskustvo.

Znači, prepustite, ako treba radit ćemo dan-noć, otvorit ćemo dijalog o ponuđenim argumentima, nemojte etiketirati. Ja vas nisam ni jednom riječju etiketirao, niti ovdje pred drugima, niti u javnosti niti tako. Mislim da nije fer. Upozorio sam gospodina Durakovića, da se okrenemo nama, a ne međunarodnoj zajednici, da je problem u nama. Ja to mislim da je problem u nama, a ne u međunarodnoj zajednici. Iskazujem poštovanje, iskazao sam čitav dan i dajte, ako se hoćemo uvažiti, evo mog prijatelja gospodina Špirića, koji me sad poziva da bi razgovarao. Pola godine mi nudimo i javno i argumentirano i u javnoj raspravi itd. Pa, ako je potrebno, ja ću preći preko svega, razgovarat ću sada o minimumu. Je li pošteno? Ne znam šta još da kažem, ali do sada je bilo kao fliper, odbija se sve, zato što se mislio da se ima određena vrsta instrumenata da će proći. Sad kad je došlo do toga, hajmo. Ja i sada hoću razgovarati. Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Zahvaljujem. Je li odgovor na repliku gospodine Lagumdžija?
Riječ ima gospodin Beriz Belkić.

BERIZ BELKIĆ

Ja ne znam da li gospodin Lagumdžija čuje sebe kad govori i šta je izgovorio maločas. Dakle, govorio je o lažima, govorio je o nekim naredbama, a ponašao se na način kao da naređuje cijelom ovom parlamentu. Ja potpuno razumijem i Klub poslanika Stranke za BiH i ozbiljnost trenutka i važnost trenutka, to je sigurno. Ne radujem se, uopšte gospodine Špiriću, vrlo sam tužan i zabrinut, da se vratimo na amandman. Praktično je bilo cijelo vrijeme pitanje, amandman, amandman, amandman. Stranka za BiH ima jedan jedini amandman. Ako se sjećate, poodavno je bilo, tada sam govorio o našim pozicijama, stavovima itd., mi smo rekli da principi i načela na kojima počiva ovaj projekat, počiva projekat amandmana, nama nije prihvatljiv, ali u znak operativnosti, dajmo ovaj amandman, koji zadire u principe i otvara prvi korak, nodnosno proces promjene matice. To su naša obrazloženja. Dakle, ako bi ovaj amandman bio podoržan, dakle, ja javno govorim, ako je moguće da se ovaj amandman podrži, mi ćemo glasti i za principe i za projekat.

Dakle, što se tiče gospodina Avdića, ja ne znam da sam ja gospodina Avdića i vidio u hodniku, odnosno da sam mu bilo šta govorio. Ja ne znam, moguće je, ali koliko ja znam nisam. Evo, gospodina Avdića tu.

Dakle, mi smo spremni i pauzu da pravimo i da razgovaramo o amandmanima koje smo podnijeli. Ali, ja sam maločas, poslije pauze, ustao i želio pitati, ali nakon objašnjenja gospodina Špirića, shvatio sam samo da mogu konstatirati da nema odgovora, nema eha na bilo koji amandman, koji je podnesen, uključujući i naš. Ali, evo, ako ovaj Parlament smatra da ima prostora za dogovor, mi ćemo sjesti i dogovarati. Ja mislim da su naši stavovi potpuno jasni. Ja stvarno molim da, ja mislim da nema nikakve potrebe da se ljudi vrijeđaju, da se ljudi govore da lažu itd. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Lagumdžija je bio, pa gospodin Duraković, pa gospodin Avdić. Znači, imamo ovdje redosljed Kunić, pa gospodin Gligorić, pa gospodin Duraković, Lagumdžija i gospodin Avdić.

Gospodin Kunić.

PETAR KUNIĆ

Jesam ja sada na redu. Ovdje izgleda gospodin Duraković je cenzor večeras za večeras, igra glavnu rolnu i kaže da ja određujem sam sebi. Ja sam se javio gospodine Durakoviću, ali vi nikoga ne uvažavate. Ne vidite nego vidite sebe.

Pogledajte malo i okolo. Ne postojite vi samo. Nego postoje i poslanici svi ostali. Poštovani predsjedniče, meni ovo liči na jednu veliku režiju. Mislim da je gospodin Lagumdžija bio u pravu kada je rekao da se neke stvari suviše razvlače, suviše razvlače. Mislim da su jasni stavovi i mislim trebamo preći na glasanje. Zaista više nema smisla ovo. Bio sam protiv promjena, uopšte inicijative za promjene Ustava, jer sam znao kako će to biti. Pretpostavljao sam. Kampanja se vodi posljednjih 10 godina za promjene Ustava. Njemačka je mjenjala svoj ustav poslije 20 godina. Čini mi se da ćemo morati razmisliti o tome, o toj varijanti. U ovoj državi i ovom parlamentu ne raspravlja se nikada o ekonomiji i o privrednom razvoju. Samo se žele postići određeni politički ciljevi. I to politički ciljevi preko

nekog, ali čini mi se da taj neko koji je do sada služio kao taj za ostvarivanje određenih ciljeva više to neće činiti. I to mi je drago. Konačno. I oni koji su protiv ovih ustavnih amandmana pretpostavljam, ne tvrdim teško ćemo u buduću doći do ovoga. Neka znaju.

Mi smo teško prihvatili ovo. Tu je večeras rečeno jako puno, nisam htio da se javljam, nisam htio da polemishem itd., ali teško smo došli do ovog. Zna se na čiju štetu to ide. Ali mislim, mislim i nadam se da ćemo dobiti jedan, jednu vrlo dobru pouku iz ove rasprave danas i da će određeni politički lideri koji olako ulaze u te stvari buduću više razmišljati. Prema tome, neka se niko ne nada da će već sutra, već sutra imati podršku ovu koju smo večeras spremni dati. Neka niko ne misli da smo mi prezadovoljni. Uopšte nismo zadovoljni, ali smo htjeli jedno rješenje, htjeli smo dati podršku i međunarodnim faktorima koji su uložili mnogo truda tu dakle da na neki način damo podršku da ovo prođe. Neka se niko ne zavarava da će u buduću ta podrška, ta saglasnost dati se olako. Molim vas. Ovdje danas čulo se svega. Ovdje danas se čulo, čule neke stvari koje nisu lako probavljive pod navodnicima.

Prema tome, predlažem, što prihvaćam potpuno ovo gospodin Duraković šta je predložio. Molim da se izjasnimo da li ovo prolazi ili ne prolazi. A onda će se dalje razgovarati i pronalaziti metod rada kako će se razgovarati. Mi smo imali u ovim ustavnim amandmanima vrlo velike zamke koje su velika opomena. Vrlo velike, birokratske podvale, ja sam to nazvao birokratskim podvalama. Nećemo, jako ćemo ih u buduću čitati da bi ih mogli prihvatiti. Jako, sa puno analize, sa puno ozbiljnosti, sa puno odgovornosti.

A na kraju da zaključim, drago mi je što nećemo imati, nadam se posrednika koji će vršiti pritisak samo na jednu stranu. Do sada je vršen pritisak samo na jednu stranu u ovih 10 godina. Koncesije, zna se ko je najviše morao davati. Gospodo, zamislite se malo da li će to biti u buduću kada ne bude bilo nekoga ko naređuje da se to provede. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Kuniću.

Samo jedna rečenica. Znači, ja sam davao stanke na zahtjeve Kluba SNSD-a i Kluba SDA. Dakle, nema nikakve režije, poštivao sam poslovnički zahtjeve i državu sam se Poslovnika. I ovdje sam bio točno u vrijeme kada je trebalo nastaviti.

Imamo tri replike: Lagumdžija, Avdić i Milićević. Izvolite gospodine Lagumdžija.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Zahvaljujem se gospodine predsjedavajući,

Ja ne znam odakle vam uopšte ideja, sad je, što kažu, vi i ja znamo o čemu pričamo, mnogi su i zaboravili. S obzirom na to da ste zaista na jedan ne primjeren način se pozvali na neke moje frustracije, koje, siguran sam da postoje, ali one u svakom slučaju nisu takve da ih ja ispoljavam u Parlamentu. Svi mi to imamo, ali ja se bar čuvam da u Parlamentu to ne pokažem. Ovdje to nisam pokazao. Ne znam gdje ste tako negdje vidjeli. Ja sam ... zamjerio nego više kao predsjedavajućem Predstavničkog doma, zamjerio sam gospodine Martine, zato što istovremeno obnašate funkciju predsjedavajućeg Komisije za međunarodne odnose i trebali ste imati senzibilitet po toj osnovi za ono što ste propustili da uradite. A, pošto ste me ovdje prozvali direktno da vam podržim princip jednakopravnosti u ustavnim amandmanima, molim vas, vi kucate na otvorena vrata, kada sam i ja i stranka iz koje dolazim, druga je stvar što se princip jednakopravnosti počne onda kriti iza nekih vrlo konkretnih amandmana, ove ili one

vrste, a princip jednakopravnosti, vi dobro znate da sam ja potpisnik tzv. Sarajevskog sporazuma, koji je omogućio kakvu takvu jednakopravnost u oba entiteta prije četiri godine, kakvu takvu, nedovoljnu, ali bolju od onog koju smo imali nastalu Dejtonom od '96. do 2000. Evidentno je ovdje moj druže Berize, ja sebe čujem i mene ko je god čuo i u vremenu i u prostoru, čuje uvijek isto, a ti se zamisli da li u vremenu i prostoru kada tebe čuje, čovjek čuje isto i nemoj zato mene pitati da li ja sebe dobro čujem.

Evidentno je, iz ovoga sada, ja ću insistirati na tome, poslije da se izjasnim. Amandmane nećete nikako, principi su priča za malu djecu, čuli smo da niste sigurni, čuli smo da negirate garancije, onda ste čuli da tjerate ljude koji daju garancije, onda jedino što možemo da zaključimo da hoćete zemlju da uvedete u avanturu i to, jednostavno se sve krije pod firmom patriotizma.

Amandman entitetskog glasanje i da vam tu dovršim stvar. Amandman koji vi nazivate entitetsko glasanje, to je jedna kočnica koja je ostala i kriti se iza toga da je to pitanje principa, dozvolite, mislio sam da neću morati odgovarati na to pitanje vama i mojoj kolegici, od četiri kočnice koje su postojale, kao besmislene, tri su sklonjene u stranu i ta jedna koja je ostala, a ja sam svoj stav vrlo jasno rekao, vi ste spremni da sve ovo ostalo spalite samo zato kolegice Azra, zato pošto ste me pitali ko je potpisao Dejton, trojica koji su pod zemljom, dvojica u Hagu i vaš osnivač, koji je još uvijek na slobodi nas je uveo u dejtonsku avanturu i nemojte nama fakturirati čedo vašeg osnivača. Dosa više. Mi hoćemo to čedo da izvodimo na pravi put, da se počne školovati i postati evropsko čedo, a vi hoćete nama 2006. da utrpate to kao da smo ga mi napravili. I, nemojte više da se igramo ovdje. Nije ovo kabuki jeftini plej. Ovo je ozbiljna priča. Zato da vidimo ko hoće ovo čedo da prohoda i nemojte ga nama utrpavati, vi ćete sa njim spavati kao i ja, kad se ovo sve završi u ovoj zemlji, koja se ovako zove, ali ja bar neću da meni sada 2006. to stavite kao nešto što sam ja napravio sa onima koji fale, jedan ne fali i on je ovdje prisutan kroz vas evidentno.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Sead Avdić.

SEAD AVDIĆ

Ja mislim da ulazimo u 13 sat rasprave oko ustavnih promjena i da, ja bih rekao pažnja popušta i ja bih rekao stupanj tolerancije izdržljivosti je sve niži i niži. Ne bi bilo dobro da u ovakvoj jednoj atmosferi razgovaramo o krajnje ozbiljnim pitanjima. I bilo bi dobro da se stvarno suzdržmo zamjeni teza ili intelektualnih provokacija koje ničemu ne vode. Objektivno. Pštujmo jedni druge. Što znači da ja nisam naučio od svoga kolege Kunića da ovakvom bojom intonacije, pa možda i sa pretećom intonacijom govori o nekim stvarima.

Nema stvarno nikakvog razloga i u tom kontekstu pokazali smo punu volju i želju da tragamo za kompromisom večeras. Ne želi se kompromis. Znači apsolutno nema minimuma političke volje da se bilo o čemu dogovorimo. Uzmite ovo ili ostavite. Pa ljudi to više politika ne ide. Pa shvatite to više jedanputa. Ucjenjivač je znači jednostavno diktat ne dolazi u obzir u ovom parlamentu. U ovoj državi nema diktata. Što znači ja vas molim tragamo za kompromisom. Za kompromisom tragamo. U normalnoj proceduri parlamentarnoj onaj ko je predložio amandmane to je Predsjedništvo, trebalo se očitovati ovo što smo mi radili 10 sati. Zar to nije logično da kaže šta bi moglo prihvatiti, šta ne bi moglo prihvatiti, da svak da svoju ocjenu iznesenih primjedbi Kluba HDZ 1990, Kluba Stranke za BiH, drugih poslanika koji su iznosili itd. Odbiti to sve. Kako da ne! Izvolite odbiti to sve i onda ćemo glasati.

Nema nikakvih problema. Nemojte prebacivati odgovornost na one ljude koji su mislili svojom glavom večeras. Uslovno rečeno, mislili svojom glavom. Izvinjavam se. Što znači da Predsjedništvo je odgovorno za sudbinu ovih amandmana. Predložilo je amandmane, neka brani amandmane i neka kaže šta misli o iznesenim primjedbama na amandmane. Mislim da je to logično potrebno, korektno,

_____(?)
Nismo dotle došli.

SEAD AVDIĆ

Pa jesmo dotle došli, jesmo. Mislim da je vrijeme situacije već tu. Ja se izvinjavam ja nisam, ne, ne, ja se izvinjavam. Znači to je preduslov da ovo prvo glasanje o principima jednostavno možemo glasati. Preduslov da Predsjedništvo kaže šta misli o tome. Ako kaže da ima smisla da raspravlja i da možemo otvoriti pitanje entitetskog glasanja kako da ne, zašto da ne izjasniti se za jednostavno prvo čitanje. Ja sam na tom fonu. Zašto se ne iznese. Ali ako se kaže to sve ne dolazi u obzir, samo uzmi ili ostavi nema gospodo, dame i gospodo jednostavno diktat u ovoj državi je davnih dana prošao kao promašena investicija i politička i formalno pravna i u tom kontekstu apsolutno ne prihvatljiv sa aspekta jednostavno logičkog mišljenja rasuđivanja i jednostavno logike ustavno pravne i svake druge. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Imamo još tri replike. Gospođa Milićević, po gospodin Živković, Novaković.

LJILJANA MILIĆEVIĆ

Zahvaljujem gospodine Raguž. Gospodine predsjedavajući, poštovane kolegice i kolege. Rekosmo u 13 sat ulazimo i ja poštujem znači svi smo mi odgovorni za, danas nas je ovdje 42 čitav dan. Znači ja sam kada sam vidjela da smo svi na broju mislila da smo mi ozbiljno shvatili svi ovo šta je pred nama i ja poštujem prisustvo ovih ljudi koji ovdje sjede čitav dan i pozdravljam. Isto tako poštujem, vjerovatno su ljudi pretpostavili kakva će priča ovdje ići i napismeno napisane garancije za drugu fazu.

Ne spadam u poslanike koji su zadovoljni sa ovim ustavnim promjenama, ali kao poslanik koji je tri godine i više od tri godine u ovom parlamentu potpuno svjesna onoga što smo zajedno i javno i pojedinačno razgovarali o smetnjama u funkcionisanju ovog doma, smatram da su ova četiri amandmana početak priče skidanje mraka sa Bosne i Hercegovine kao tamnog vilajeta, kao protektorata i pokušaj toga da se mi uspravimo na svoje noge i da mi razgovaramo. Vidite, da li je ovo dovoljno, da li je ovo loše, ako mi ovo danas ne uradimo, ili sutra, ako nešto ne pomjerimo, pa i jedan santimetar naprijed je bolji nego ostati na nuli.

Prvi amandman, nadležnosti, pa gospodo mi smo se ovdje prepirali, razgovarali sa ljudima koji su brojali dane za Ministarstvo poljoprivrede kako treba. napisali da će Bosna i Hercegovina imati Ministarstvo poljoprivrede. Znači treba odbiti, sada to nije prihvatljivo. Znači Ministarstvo nauke i tehnologije je predviđeno postajenje. Gdje su sada ljudi koji su ovdje govorili o tome? Gdje su kolege koje su ubjeđivale kako bosanskom čovjeku, građaninu treba Ministarstvo poljoprivrede podržavali ove poljoprivrednike pod šatorima. Oni se sada protive ovome. Nismo rekli da je ovo kraj priče o ustavnim promjenama. Rekli smo da je ovo prva faza i imamo garancije za drugu fazu.

Što se tiče drugog Parlamentarna skupština, svjedoci smo da 42 poslanika, da je mali broj poslanika u Predstavničkom domu, svjedoci smo da kada ode pet ljudi negdje na službeni put, da ovaj dom ne može da raspravlja, da ne može da sjedi. Hoćemo li počastiti sljedeći saziv sa 42 mjesta i dovesti ljude u situaciju da prave veleslalom trčeći sa komisije na komisiju zato što su u pet komisija. Jedan od amandmana predviđa to.

Treći amandmana Predsjedništvo. Nije tačno, ovdje je neko izvrnuo i rekao kako predsjednik može da raspusti Parlamentarnu skupštinu. Nije tačno. Parlamentarna skupština može da opozove predsjednika i zamjenike predsjednika. Ko će biti kandidat? Pa gospodo mi smo i do sada silom prilika imali, nama je 2/3 Predsjedništva klub delegata, jer smo ih mi delegirali. Ostavljamo na volju i mogućnost kada se budu delegirali predsjednik i zamjenici da se izabere najbolji onaj iza koga će stati većina i za koga ćemo procijeniti da je najbolji, pa makar ga bio Srbin, ili Hrvat, ili Bošnjak.

Četvrto, Savjet ministara. Pa mi smo imali situaciju da smo uvijek imali praznu ovu stranu. Ako ih je iko kritikovao, ja sam za to da ih treba kritikovati. Međutim, način organizacije Savjeta ministara, pa niste ljude mogli ni dovesti ni pod razno. Samo silom prilika. Sada napokon, rekli smo imamo predsjednika Savjeta ministara, imamo drugi način odlučivanja, imamo ministarstva. Prema tome, da li je to pomak funkcionalnoj Bosni i Hercegovini. Ja u tom amandmanu, kažem vam, možda neko bi sada da je maliciozan rekao jeste, ali Republika Srpska je do sada imala nekakav mehanizam u Savjetu ministara gubi ga. Neću sada o tome. O tome ću kada me budu pitali u bazi, o tome ću razgovarati, na ta ću pitanja odgovoriti, ali hoću da vam kažem da nam je uvijek trebala ta povratna odgovornost Savjeta ministara, da nam je to ovdje nedostajalo ovakvim izmjenama vidim to. Ima, evo poslije 13 sati nije loše, znate ono kada se pesimista i optimista sastali pa pita pesimista kako je, kaže optimista loše, ne može biti gore, a pesimista kaže – može, može. Ja se bojim gospodo da ćemo ako ostavimo ovako prihvatimo ovo kao početno. Razgovaraće se u drugoj fazi, ili ćemo zamrznuti ostaviti jedan parlament bez instrumenata na način kako je do sada bilo i naredne četiri godine uz program znači koji je predviđen za Bosnu i Hercegovinu kao evropsku zemlju na putu za EU, ili ćemo 42 poslanika staviti na vatru na kojoj će goriti naredne četiri godine.

Ja u tom smislu apelijem da sagledamo i da kažemo šta smo to pomjerali za santimetar. Neću reći da je to dovoljno. Šta smo pomjerali i čemu smo otvorili vrata. I još jedna stvar, molim vas kao ljude prva sam bila kada je ovaj saziv formiran, kada je bila zakletva, kada je položena, tada sam prvi moj doživljaj ovog parlamenta i ove sad ću reći međunarodne zajednice, nije više tu gospodin Ežadun, žao mi je i da je tu rekla bih, bilo je da sam u autu dolazeći ovdje u Parlamentarnu skupštinu čula da je nametnut Zakon o Savjetu ministara. I onda smo mi izašli, poslanici iz Republike Srpske i rekli da nismo spremni da razgovaramo o zakonu, o bilo čemu dok god nam se iskazuje nepovjerenje u nas kao ljude i poslanike koji su legalno izabrani i nameću nam se zakoni. Ja sada gledam nas poslije tri i po godine, misleći da smo mi oni koji su prozivali i rekli ne trebaju nama mentori. Pa mi sami prizivamo mentore. Posmatram ove ljude ovdje kao nekoga ko je blagonaklon i ko nam pokušava dati prostora da bude, da se dokažemo da smo samostalni i da ćemo ne u budućnosti moći donositi odluke i misliti svojom glavom.

I zbog toga vas pozivam kao kolege i ljude da ispoštujemo ovo što je predviđeno, a nadajmo se i ostavimo otvorena vrata za dijalog. Nadam se da nisam izazvala replike. Zahvaljujem.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se. Molim vas da se izjasnite svi koji se prijavljujete pod replikama, pa onda tražite, vodite raspravu.

Gospodin Živković, jel replika bila?

MILORAD ŽIVKOVIĆ

Uvaženi predsjedavajući, dame i gospodo, bio je ispravak netačnog navoda gospodina Avdića. Ne znam da li sada ima svrhe da kažem, sobzirom da je on izašao odavde i pričao je o kompromisu i o tome da oko njegovog amandmana trebamo da pričamo, a da je sve ostalo je diktat, ultimatum, ucjena itd. da kažem da to nije istina, da je to netačan navod. Sve do sada što smo uradili oko ovih amandmana bio je kompromis. Sve do sada što smo se dogovorili je bio kompromis i ako je ko pravio kompromis, pravili smo mi taj kompromis. A ovo je ucjena diktat i ultimatum što rade ovdje poslanici i traže nam da se mimo Poslovnika izjasnimo prije o amandmanima pa onda da glasamo o načelima itd. I zanimljivo je da ovdje nekoliko puta su spominjali poslanike da misle svojim glavama, ljudi koji su ili u političkoj penziji ili nemaju političke perspektive ili nemaju svoje političke stranke. Ja imam svoju stranku, imam svoga lidera i ovo što sam do sada radio, radio sam zato što mislim da ove ustavne promjene će činiti Bosni i Hercegovini bolje, da Republika Srpska neće izgubiti.

Međutim, isto tako da znate da sam ginekolog i da što se tiče političke karijere ne moram se baviti tome, nikakve ucjene dalje na mene neće djelovati i ako se do toga došlo da se ovdje citira da li će neko baviti se politikom ili neće, odmah da znate da se ne moram baviti ovim. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodine Novaković, replika je isto bila.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Gospodine predsjedavajući, uvažene kolege čini mi se kako rasprava teče da ide u nekom pogrešnom pravcu. Mislio sam da kažem takođe da se ovdje čitavo vrijeme poziva na kompromis bez spremnosti na kompromis. Ja ne znam o kom kompromisu govori gospodin Avdić. Očekuje se ovdje da kažemo evo ga mi prihvatamo, nema entitetskog glasanja, hajde sada vi glasajte za principe.

Gospodin Špirić izađe i kaže ljudi hajmo da se izjasnimo o principima pa da razgovaramo kada dođu amandmani na red, pa ćemo glasati o amandmanima, pa ćemo vidjeti šta će biti. To je poslovnički takt. A onda kada gospodin Kunić izgubi čovjek strpljenje onda se samo čudi otkud sad gospodin Kunić da podigne glas. Pazi molim te. Molim vas entitetsko glasanje. Ja vas pitam kolege u ove četiri godine, ovo je šesta kako sam u ovom parlamentu, kada je bio problem entitetsko glasanje kada je prije toga bio politički dogovor. Recite mi jedan primjer kada smo entitetskim glasanjem bilo ko osporio politički dogovor. Ni na odbrani ni na PDV-u, znači na indirektnom oporezivanju, ni na bilo kom projektu gdje je postojao politički dogovor. Šta hoćete vi gospodo? Hoćete bez političkog dogovora da nešto prođe. Jel zato želite da nema entitetskog glasanja? Ako to želite, toga nema. Nije gospodo, hajte da igramo otvoreno. Pa u pravu je gospodin Lagumdžije. Pa nije problem entitetsko

glasanje. Problem su entiteti. Problem je želja da bez političkog dogovora i bez saglasnosti nekoga se nešto usvoji. Pa dajte molim vas.

Ja mislim da polako gubimo strpljenje. Mislim da poslije svake pauze imamo još manje strpljenja da o ovome svemu razgovaramo. Spremni smo da razgovaramo. Ali nemojte ljudi da zloupotrebljavate naše strpljenje i našu spremnost da razgovaramo o svemu. Nemojte nas ucjenjivati sa nečim što nije realno u ovom momentu. Molim vas, nudimo dogovore, nudimo izvolite zakažite pauzu, ponovo ćemo razgovarati o svemu. Ali nemojte nam postavljati uslov da ćemo glasati o principima nakon što potpuno jasno kažemo da odustajemo od entitetskog glasanja. Nemojte to tražiti kao uslov glasanja o principima. To nema smisla. Dajte da poslovnički evo izjasnimo se poslovnički, dakle izjasnimo se o principima. Pa valjda ovo sve što je urađeno su neki principi koji su vrijedni podrške. Valjda jesu. Ako nešto i nije urađeno, ako nešto i nije urađeno imaju amandmani. Hajte onda tražite vi pauzu pa da razgovaramo. Nemojte da, tražite mi ćemo razgovarati. Ali nemojte nas uslovljavati, ja vas molim. Nećemo ni mi imati živaca više. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala vam lijepo. Replika gospodin Belkić. I vi isto replika jel?

BERIZ BELKIĆ

Da. Gospodine Novakoviću, ja, niti Klub poslanika Stranke za BiH nikoga ne iscrpljava, ne iscrpljuje, niti iritira, ja se nadam. Ali evo očigledno da ljudi to tako doživljavaju. Kada je riječ o entitetskom glasanju, dakle nije riječ tu o političkom dogovoru ne dogovoru itd. Ako ste pratili ja sam pokušao da svoje diskusije reduciramo u onom okviru kojeg ste dogovorili na Kolegiju ako se sjećate. I ja sam govorio svega pet minuta i pojasnio i rekao ako ovaj sporazum, dakle govorim o onom što je nama, evo što prihvatamo ima instrumente u Vijeću ministara paritet, ako imamo Dom naroda, široku definiciju vitalnog nacionalnog interesa, imamo konsenzus u Predsjedništvu o najbitnijim stvarima rotaciju itd., nama nije jasno i pitamo se čemu služi entitetsko glasanje. Naravno, naravno da mi očekujemo da će se u ovom parlamentu početi kreirati opšti interes kroz političke dogovore političkih opcija.

Ja sam želio samo da vam pojasnim. Dakle, mi ne polazimo ste teze, odnosno ste pozicije o kojoj vi govorite. Dakle mi ne negiramo potrebu oko povjerenja nepovjerenja. Ali meni se postavlja sada pitanje šta je starije kokoš ili jaje. Da li institucije i ova matica koju mi imamo proizvodi povjerenje, nepovjerenje po definiciji. Ili smo mi po prirodi nepovjerljivi ljudi pa nam trebaju takve institucije. Ja bih rekao da je istina negdje na pola. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Znači za raspravu sada ću reći ko još ima pa onda je u ime predlagatelja gospodin Tihčić izrazio isto želju da.

Replika gospođa Perkanović, pa rasprava gospodin Gligorić. Je li rasprava ili? Molim vas kratko, gospodin Gligorić, pa gospodin Križanović, nakon replike gospođe Perkanović.

MARIJA PERKANOVIĆ

Poštovani predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, uvaženi gosti, ja ću se osvrnuti na sve diskusije koje su došle ovdje ispred mene iz ovih klupa, koji su cijelo vrijeme diskutovali u prau protivno principa, protiv amandmana.

Pod broj 1. začuđuje me da to dolazi iz redova onih koji se zalažu deklarativno za Bosnu i Hercegovinu i za evropske integracije. Ovo je šansa. Ovo su uslovi za evropske interacije Ne znam zašto kočevropske integracije, odnosno zaštto neće ni da razgovaraju o principima koji nas vodi u evropsku integraciju.

Pod broj 2. nešto što je gospodin Duraković u više navrata napomenuo me zaprepaštava to je priča kako se non stop vrši pritisak iz vana na poslanike, odnosno na nas ovdje koji danas diskutujemo u pravcu traženja rješenja, odnosno iznalaženja rješenja za Bosnu i Hercegovinu i za bolju budućnost sviju nas i koji smo otvorili priču o uopšte o amandmanima. Zašto to govorim? Iz razloga što niko ne vrši pritisak i da svi ovdje mi mislimo svojom glavom, ali se plašim i pomoću gospodinu Lagumdžiji u skidanju maske. Mislim da su maske pale i da oni koji vrše pritisak to su ovdje unutra i da se pritisak vrši iznutra na nas unutra. Pritisak se vrši na više načina. Vršise pritisak unutar svojih poslanika, unutra poslanika koji su iz drugih političkih partija, a nemaju isto političko mišljenje. Vršise pritisak na druge narode i na njihovo mišljenje i vršise pritisak na međunarodnu zajednicu.

Ovi isti poslanici su pozivali međunarodnu zajednicu na nametanje zakona, na donošenje razno raznih rješenja i ovi isti poslanici večeras diskutuju u pravcu toga kako im ne treba pritisak sa strane i kako je međunarodna zajednica ovdje da pritišće, našto nema pravo. Voljela bih da, konstruktivno dođemo do rješenja i da preispitate svoje mišljenje, odnosno svoje diskusije, svoje nastupe i da zaista, hoćete me slušati ili ne? Mislim, ja sam vas slušala 13 sati, zaista cijeli dan se diskutovalo iz ovih redova i mislim da bi bilo pristojno da me se sasluša do kraja. Želim i tražim i u interesu je i Bosne i Hercegovine i svih stanovnika i danas iz Bosne i Hercegovine i gledaju i čekaju da ćemo naći rješenje puta u evropske integracije, jer svima je nama budućnost u Evropi. Nije budućnost da ostanemo tu gdje jesmo ili nedaj bože da se vratimo negdje dublje i dalje nego što smo i bili.

Da još jednom ako treba uzmete i pauzu da se međusobno iskonsultujete i da se pridružite nama koji smo voljni da podržimo Bosnu i Hercegovinu u evropske integracije. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se. Riječ ima gospodin Gligorić. Neka se pripremi gospodin Križanović. Nemam više prijavljenih. Je li replika? Na izlaganje gospođe Perkanović, ili. Dobro onda nakon gospodina Gligorića.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Hvala vam. Dame i gospodo, pre svega ja bih konkretno predložio. Nema potrebe da se mi više ovdje naduravamo, što bi rekao naš narod. Slažem se da su maske pale jednih ili drugih, nije više važno. Da se mi izjasnimo onako kako Poslovnik predlaže, a to je o principima prvo, pa ako dobijemo podršku onda i o amandmanima.

Ja samo želim da kažem ukoliko ustavni amandmani ne dobiju podršku neka preuzmu odgovornost oni koji su taj dio doveli u pitanje. Ali vam ja kažem, nakon što ste vi dali lekcije i svijetu i SAD i EU i garancije koje su oni dali. Sve to ne vrijedi. Mogu i oni da se isključe. Onda gospodine Berize Belkiću nas dva nećemo se dogovoriti više ništa. Ostaće nam entiteti Federacija Bosne i Hercegovine sa svojim nadležnostima, ostaće Republika Srpska sa svojim nadležnostima i živjećemo mi. Sa odlukom ovakvom ili onakvom mi ćemo da živimo.

Prema tome budite samo sigurni da na pritiske takve vrste kao hajde ovo ćemo srušiti, a onda će neko da obezbjedi neku novu poziciju. Ne. Nove pozicije nema, budite toga svjesni. Napravljen je jedan kompromis, ali ovdje ja zaista ne želim da ubjeđujem nekoga ko ima takav stav kao što ja imam ovakav stav. I stvarno je više iluzorno pričati priče, davati argumentaciju. Nije niko danas spomenuo kako mislimo pomoći pregovaraču Igoru Davidoviću da završi pregovore sa EU. Danas to niko nije ni pomenuo. To nije ni važno. Kada smo formirali, kada smo to rekli, onda je to važno. Ništa u ovoj Bosni i Hercegovini nije važno. Neki ljudi su tako odlučili, možda su u pravu. Možda mi i ne trebamo. MOžda ćemo 2014. godine otvoriti pitanje prenosa nadležnosti sa entiteta na ovamo. Ali, ja mislim da više nećete imati saveznika da o tome govorimo. Kao što vi imate pravo da kažete iz Stranke za BiH ili drugih nećemo isključivo ne želimo. Ma ovo su vam izgovori, tako među nama rečeno. Nećete. Pa sutra i ja da kažem ne želim ni ja. Imam i ja pravo u Bosni i Hercegovini, u ovom parlamentu da kažem, e neću ni ja. Imam pravo jel tako. Pa dobro. Evo pa 10 godina neću.

Evo sada smo nešto uradili da napravimo napredak, ali to vam nije dovoljno. Pa nedam da mi odsječeš ruku. Nedam. Nedam. A to imate namjeru i želite na takav način sve ono što je iz prošlosti da prenesete imate samo jedan cilj da je teritorijalna organizacija u Bosni i Hercegovini drugačija. Prema tome, ali za to treba da postoji volja. Međunarodna zajednica je jasno rekla gospodo donjećete to sami u Bosni i Hercegovini. Nema više Dejtona, nema nametnutih rješenja, nema vojnih baza, toga smo svjesni. Samo naša volja. Možda će se poslije ovih izbora kada se promjeni struktura dođu neki normalniji ljudi itd. možda ćemo se dogovoriti. Ali danas nema i neka stoji zapečaćeno. Stavićemo u bunker sve to i neka čeka neko bolje vrijeme. Ali snosiste gospodine Belkiću odgovornost za tako nešto. Nešto smo pomjerili nešto smo uradili i ne valja vam.

I zato bih molio gospodine predsjedavajući da se mi o tome izjasnimo. Nema razloga ko je kako obezbjedio većinu ili manjinu to je star lobiranja i neka ga u ovom parlamentu. I to je sasvim normalno. Evo ja vas molim da bi to bilo konačno rješenje i da ne vrijedi da promjeni mišljenje niko od nas ovdje, jer ovdje su ulozi daleko veći da bi sada on čuo priču gospodina Gligorića i rekao, e ti si mi otvorio oči i sada ću ja glasati za ustavne principe u prvom čitanju. To se neće dogoditi i nemoj da se obmanjujemo i nemoj da se zamaramo. Mislim da je rasprava bila korektna danas proceduralno smo vodili. Nisu se stvorili uslovi u Bosni i Hercegovini. Imamo u Bosni i Hercegovini jedan tas, jednu snagu koja vuče dole, vuče dole, bože moj. Nismo u živom blatu, malo ćemo posrnuti, ali ozlijedit ćemo koljena, ali nećemo baš potpuno propasti. Eto hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala replika gospodin Beriz Belkić.

BERIZ BELKIĆ

Pa ja ne znam gospodine Gligoriću, ovaj, jel vi namjerno želite da izazovete repliku, obratite se gledate mene i govorite meni i objašnjavate da neće biti OHR-a, da neće biti ovog, da više nikada nećete razgovarati, neka ruka, osjećena, ne odsjećena. Ja stvarno ne razumijem šta ste vi ustvari htjeli da kažete.

Ali kada već tako razgovarate sve je tačno da možda neće biti ovoga. Ali znate šta još neće biti fala bogu, tenkova.

MARTIN RAGUŽ

...gospodin Križanović. Molim vas vrijeme samo.

MIRSAD SIPOVIĆ

Molim vas predsjedavajući, ja se ću se poslužiti argumentima pravnim i ustavnim. Molim vas, meni kao poslaniku, molim vas,

MARTIN RAGUŽ

Molim vas.

MIRSAD SIPOVIĆ

Vi ove procedure koje ste propisali u Poslovniku ne mogu meni biti jači nego Ustav koji mi garantuje član 10. amandmanske procedure. I nemojte mi niko uskraćivati kao poslaniku i kao građaninu ove države da se izjasnim o amandmanima zakivajući da se glasamo o principima, a prethodno ovo što su rekli sa nekim ucjenama da ako se prihvate ti principi da će se onda prihvatiti glasanje o amandmanima. Molim vas, meni, ja poručujem sa ove govornice ne može biti Poslovnik član 111. u kome kaže – osim ako nije drugačije propisano u ovom odjeljku prati se zakonodavna procedura. Nemojte rebovati da glasamo prvo o principu sa jednim Poslovnikom koji nema snagu ni zakona i da meni uskraćujete amandmansku proceduru kao poslanika gdje mi je zagarantovana moja ljudska prava iz člana 2. I nemojte i ja ću iskazati rezervu i kada ne bi principi prošli i mislim da je to vrlo defektno što se uvelo u Poslovnik da se prvo glasa o principima.

Ja u principima gledam širinu. Može da kažemo načelno prihvatamo principe da mjenjamo Ustav i da idemo u amandmane. A kada bude glasalo se o pojedinim ustavnim amandmanima poslanici će takođe da glasaju za pojedine amandmane. Molim vas nemojte mi poslovnički birokrat, ja hoću da kažem da ovaj poslovnik nije u skladu sa ovim, a kaže u stavu 2. da meni ne može ni jedan zakon, a pogotovo Poslovnik ovoga parlamenta pa neka je i od ovoga parlamenta uskratiti meni moje ljudsko pravo da se odlučim, da se odlučim da glasam o pojedinim amandmanima. Ja vas molim gospodo, ambasadore, molim međunarodnu zajednicu ovdje se na ovaj način siluje građansko pravo mene kao poslanika koji mi je dao izborno tijelo građani da se praktično građanima onemogućiti da se glasa za pojedine amandmane. Ide se u birokratsko manipulisanje. Ja se pozivam na ustavna određenja i evropsku konvenciju i ne mogu niko sa principima da mi to ospore. Ja vas ozbiljno pitam da na taj način Poslovnikom i ovakvim načinom ovom retorikom kršite ljudska prava i član 2. Ustava Bosne i Hercegovine. Ja ću se obratiti za mišljenje Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine da li meni kao poslaniku i ovim poslanicima ovdje koji su uložili veliki trud i

napor neko sa birokratskom onaj stavkom principa hoće da uskrati moje građansko pravo, moje poslaničko pravo da se odlučujem na ovome. Ja postavljam krucijalno pitanje.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodinu Sipoviću. Za riječ se javio gospodin Križanović. nemam više prijavljenih, molim.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući i evo odmah da kažem da obećavam da ću biti vrlo kratak. Prije svega zbog toga što sumnjam da mi bilo kakvom daljom raspravom možemo utjecati na promjenu izgleda već formiranih mišljenja oko opredjeljivanja o promjenama Ustava.

Međutim, imam istinsku potrebu da kažem samo dvije stvari. Prvo u novijoj povijesti ja mislim da nema zemlje kao što je Bosna i Hercegovina da je nakon ovog tragičnog rata koja je imala imala tu sreću da ima tako veliku podršku međunarodne zajednice koja je bila i u vojnom smislu i u policijskom i u finansijskom i tehničkom. Mi je nismo iskoristili ni izbliza kako smo mogli. Zašto je nismo mogli iskoristiti. Zbog okolnosti koje smo imali i političke, ali dobrim dijelom i ustavnog limita. Nismo mogli formulirati ni razvojne politike, ni kulturne ni socijalne, ni sportske, ni poljoprivrednu. Ništa! Dakle, ponovo imamo kako se to ovdje kaže ispruženu ruku međunarodne zajednice. I podršku za ovu fazu promjena i za nastavak daljeg procesa promjena Ustava.

Strah me je pomisliti da nećemo ponovo iskoristiti tu priliku. I nemamo mi, moramo shvatiti, oprostite mi ako djeluje kao nekakva pridika, ali zaista mi nemamo drugog načina nego da se shvatimo da ćemo morati i u buduće i uvijek u ovom parlamentu sa puno strpljenja do svih rješenja dolaziti uz kompromise. I sada nisam danas se obraćao kolegama i kolegicama koje osporavaju ove ustavne promjene, ali evo sada samo kratko pitanje u vezi toga skim i kako misle napraviti dublje promjene za koje se zalažu. Ja jesam za njih. Samnom možete napraviti. Ali imamo li mi ovdje tu većinu, tu kritičnu da kažem potrebnu masu političkog konsenzusa i kompromisa za novu priču o ustavnim promjenama.

Pridružujem se onima koji kažu da nemamo. Zato ponovo vas molim da ozbiljno razmislimo i da iskoristimo ovu priliku. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Je li replika? Gospodin Jahić je tražio riječ prije vas.

ELMIR JAHIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući. Evo ja znam da smo umorni, da smo ušli već u je li 13 sat današnje rasprave, ali zaista je ozbiljna tema na dnevnom redu i moramo imati i uvažavanje jedni prema drugim kada o ovim stvarima razgovaramo.

Ono što smo svi danas čuli najčešće korišćena riječ danas je bila kompromis. Stalno se je li govori o kompromisu s jedne strane i druga stvar i druga je li ono druga tvrdnja koju smo danas stalno čuli da svi žele da se usvoje ustavne reforme, ali normalno uz određene promjene i kompromise. Dajte ako je to zajednički imenitelj svega da zaista vidimo šta možemo uraditi,

jer ja se zaista plašim da li ćemo imati u skorije vrijeme ovu šansu da ponovo razgovaramo, da ponovo se okupimo oko Ustava, jer neke druge stvari, neke druge pojave, neki drugi procesi će se pokrenuti. Plašim se da nećemo imati vremena sigurno jednom je li u jednom bližem vremenskom periodu.

Zato ne bi bilo dobro, neko je ovdje dobro predložio da se zaista izjasnimo dakle kao klubovi jesmo li spremni podržati amandmane. Ako treba da sjednemo ponovo pa da napravimo, da vidimo koje su to stvari i šta bi mogli da napravimo, koje ustupke, dakle meni je stalo da se usvoje ustavne reforme danas, ali normalno stalo je da bude što veći broj zastupnika zadovoljan sa tim rješenjima. Dakle da i svi narodi budu da i predstavnici građana svih političkih partija budu što zadovoljniji tim rješenjima. Očito da je bilo možda nekih propusta je li u samoj, ne mislim proceduri. Ali evo kod konsultovanja itd. i u nekim drugim elementima. Ali dajte u krajnjem slučaju da napravimo pauzu pa da vidimo, dakle predsjednici svih političkih partija da vidimo šta da uradimo, ako zaista želimo, stalno ponavljamo i kompromis stalno ponavljamo i hoćemo da se usvoji, nećemo da padne. Pa daj da vidimo još šta zaista možemo uraditi da na tom fonu. Nažalost danas čitav dio dobar dio današnje rasprave bilo je po meni politička kampanja, marketing, pa da malo sada vidimo šta ćemo konkretno uraditi da nađemo zajedničko rješenje i da izađemo je li dostojanstveno iz svega ovoga.

Evo dajte malo da razmislimo o tome pa da vidimo, pa ako treba da napravimo pauzu, ali da nađemo neko rješenje. Evo hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospođa Majkić.

DUŠANKA MAJKIĆ

Znam da smo svi umorni, ali ja moram reći da je zaista žalosna poruka koju smo danas uputili i građanima ove zemlje, ali naročito danas ovdje međunarodnoj zajednici. Žalosna je poruka koju političari ove zemlje pokazuju i jasno, a to je da nisu na visini zadatka koji im je povjeren. I da međunarodna zajednica ne može ostaviti ovu zemlju njenim političarima, jer taj narod nema drugi put. Zato mislim da pitanje Bonske ovlasti kojima smo se toliko borili da ih skinemo, sad razmišljam da li je to rješenje. Sa političarima ovakvim kakve ova zemlja ima zaista je pitanje da li se može napraviti ikakav dogovor.

Ja vas molim kolege sve zajedno šansa je posljednja koju danas imamo. Nemojte dozvoliti da sve ovo što je urađeno u zadnjih godinu dana, sva ova energija i snaga koja je iskorištena i od strane odgovornih ljudi u okviru političkih partija i od strane međunarodne zajednice da bude bačena na pod. Nemojte da zbog jednog amandmana srušimo sav ovaj posao. To je moja molba. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Nemam više prijavljenih za raspravu. Riječ dajem gospodinu Sulejmanu Tihiću, predsjedatelju Predsjedništva.

Izvolite gospodine Tihiću.

SULEJMAN TIHIĆ

Gospodine predsjedavajući, gospodo zastupnici, ekscelencije, dame i gospodo, evo ja bih želio samo nekoliko riječi u ime predlagača, iako jednostavno ne mogu da prevedim i tu činjenicu da sam i predsjednik Stranke demokratske akcije, a da ne mogu da govorim, polemishem i iznosim svoje stavove.

Međutim, sada sam u ovoj poziciji u kakvoj jesam. Ali bih samo jednu stvar kao predsjednik Stranke želio da kažem znate. Zamolio bih da niko ne štiti Mehmeda Žilića od Stranke demokratske akcije, da ga ne štiti i ne brine o Mehmedu Žiliću, da će njemu nešta Stranka pritiskom, ili na neki drugi način učiniti našao, ili loše. Mehmed Žilić je naš poslanik, on je naš prijatelj i nemojte vi iz drugih stranaka brinuti o poslaniku Stranke demokratske akcije Mehmedu Žiliću. To sam želio kao predsjednik Stranke da kažem.

Vi znate da ja kao predsjedavajući Predsjedništva, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine, važećem Ustavu mogu da govorim samo ono o čemu postoji suglasnost sva tri člana Predsjedništva. I danas sam o tome govorio u svojim uvodnim napomenama i ne bih želio da ovdje sada ponavljam neke stvari koje sam već rekao. Međutim, moram da kažem, obzirom na neke izjave koje su ovdje iznesene da u pravljenu ovoga sporazuma nije bilo pritiska o kojima neki govore da ih i sada ima u toku ove sjednice. Nije bilo jednostavno, neće ih ni biti. I svi oni koji misle da će Amerika, EU, ili neko drugi zavrtati nekom ruku, ili da će tjerati nekoga da glasa o amandmanima grdno se varaju. Mi moramo ovdje sami da rješimo ova pitanja. Da rješimo onoliko koliko je to moguće, za koliko je moguć kompromis u ovom trenutku.

Prema tome, svi koji smatraju da će zbog toga što nismo, da tako kažem dobili podršku, potrebnu podršku amandmana, da će uslijediti nekakav pritisak od druge strane, od ne znam međunarodne zajednice, bilo koga, grdno se varaju. Nema tog pritiska. Ono što su mogli da urade i amerikanci i evropljani i svi drugi koji su nam pomagali u ovom projektu, samo pomagali i pružali stručnu pomoć, objašnjavali, eventualno ubjeđivali u ispravnost nekih rješenja, oni su to do sada radili i obećali su da će raditi i u drugoj fazi pod uvjetom da prihvatimo ovu fazu. U Bosni i Hercegovini stvari se mogu rješavati, dogovarati samo konsenzusom predstavnika sva tri naroda. Nema preglasavanja, jer onda to ne bi bila Bosna i Hercegovina. Onda bi se zvala nekako drugačije. Znate. A Bosna i Hercegovina može i treba da opstane samo kao zajednica ravnopravnih naroda i Hrvata i Srba i Bošnjaka. I oni, odnosno njihovi politički predstavnici koji su izabrani mogu i treba da se dogovaraju, bez obzira koliko mi bili zadovoljni nekakvim političkim stavovima, opcijama tih stranaka koje nastupaju u ime građana, u ime nekoga od tih naroda.

Normalno kao Predsjedništvo, kao predlagač imamo veliku odgovornost. Ovo je prilika koja nam se pružila prvi puta, nakon više od 10 godina. Drugu priliku ja ne znam kada ćemo imati. Imaćemo drugu priliku ako usvojimo ove amandmane, jer će to biti druga faza. Ako ih ne usvojimo, veliko je pitanje kada će ponovo i ova grupa političkih stranaka sjesti i razgovarati i postići ovaj nivo kompromisa. I, kad slušam neke od vas, evo, dio poslanika je bio i u pregovorima, ja slušam sebe, kako sam ja pričao o ukidanju entitetskog glasanja, kako sam ja se zalagao ne znam ti za šta vi sad govorite i kakve su to bile diskusije, kakva je to bila temperatura, prekidanje razgovora, diskusije, polemike itd.

Međutim, na kraju krajeva, kad se dođe do tog vremena, kad se treba donositi odluka, onda se moraju praviti kompromisi i mi smo ih napravili. Svako je napravio sa svoje strane

neki kompromis. Ništa nije ovdje ne povezano, sve je sa nečim vezano i nadležnosti države sa entitetskim glasanjem i ne znam ti izbor predsjednika, potpredsjednika, znate koliko se usaglašavalo kako će se ta definicija utvrditi da on bude i predsjednik države i predsjednik Predsjedništva itd., o Vijeću ministara, to su bile sve one rasprave o kojima vi danas raspravljate i gdje su možda bili, gdje je diskusija bila možda daleko oštija. Ovdje je, ipak, jedna parlamentarna rasprava, gdje postoji nivo raspravljanja, možda zbog toga što je javnost uključena, ali kad smo mi bili sami daleko je to bilo oštije i polemike koje su se vodile i, evo, kažem često puta slušajući kolege ovdje zastupnike i njihove razloge, sjećam se svojih diskusija i svoga zalaganja, ali isto tako moramo biti svjesni da kad dođe vrijeme i kad potrošimo vrijeme za pregovore, da moramo praviti kompromise.

Kroz raspravu o principima dosta je bilo govora i o amandmanima i pojedinim rješenjima, šta bi trebalo i kako bi trebalo mijenjati. Ja, normalno ne mogu ovdje da iznosim svoje stavove. Mogu iznijeti stav Predsjedništva, odnosno mogu iznijeti stavove onih stranaka koje su potpisale Sporazum. Smatram da je ovo veoma važno pitanje i, mi ne možemo jednostavno tako dozvoliti da ova stvar propadne, da ovdje zbog jednog glasa ili nečega ovaj projekat, iza kojeg stoje i ove političke stranke i drugi predstavnici političkih stranaka, koji su nam pružili podršku u toku i u ove rasprave, da bi sada jednostavno nekakvim jednim glasanjem zbog jednog ili dva glasa sve ovo propalo. Smatram da trebamo raditi na tome da postignemo i dodatni kompromis i da vidimo šta se još može učiniti, kako bi ovi amandmani dobili potrebnu podršku i, ako može podršku što većeg broja zastupnika, ne samo one neophodne dvije trećine.

Zato, ja u ime predlagača, u svoje lično ime tražim pauzu od sat vremena, da bih razgovarao sa predsjednicima stranaka koji su potpisnici ovog sporazuma, na kojem bi razmotrili ova pitanja i, nakon toga informisao ovaj dom.

MARTIN RAGUŽ

Sve jedno, naći ćemo formulu, ako ne može predlagatelj može klub tražiti i, znači, ja određujem stanku od sat vremena, ali ukazujem na činjenicu da značajan dio političkog spektra, koji je danas preprezentiran, ponovo u ovom pozivu da se samo lideri oni koji su potpisali sporazum, znači, reducira traženje kompromisa. Razmislite malo. Tu su vam na dispoziciji ljudi koji su imali amandmane, odnosno šefovi klubova, pokušajte razgovarati za sat vremena. Sada je 20 do 11. Nastavljamo 20 do 12. Izvolite Zoriću.

VINKO ZORIĆ

Ko je tražio pauzu? Ne može Klub SDA tražiti po istoj točki dnevnog reda dva puta pauzu, ne može. Vidite u Poslovniku, ako to niste znali.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas ko je za pauzu. Gospodin Džaferović kao član Kolegija tražio je pauzu sad, a o tome se mora izjasniti Dom.

Molim Dom da se izjasni o prijedlogu za stanku od sat vremena.

Molim zastupnike, daću znak za glasovanje.

Glasujte sad.

Konstatiram da je sa 31 glasom za, 5 protiv, 2 suzdržana, Dom odredio stanku do 20 do 12. Molim vas da budete točni.

/PAUZA/

MARTIN RAGUŽ

Moram još jednom zahvaliti na strpljenju, ali mislim da je to u prilog traženju najbolje varijante za ovu situaciju. Riječ je tražio gospodin Elmir Jahić u ime Kluba SDA.

ELMIR JAHIĆ

I, ako je gospodin Džaferović tražio pauzu, ja bih htio da predložim Parlamentu, pošto je izuzetno već kasno, svi smo umorni, a, očito da ove konsultacije još nisu završene pa predlažem da danas nastavimo sjednicu negdje oko 15 časova, pošto smo već ušli iza 24 sata. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Vinko Zorić traži riječ.

VINKO ZORIĆ

Ja predlažem ako ima odmornih ljudi za raditi, dakle, kvorum da nastavimo raditi. Ja uopće nisam umoran. I, ne znam zašto je stanka trajala tri sata kad je traženo sat vremena i šta se to dogovorilo da nam se sad kaže. Tražena je zbog nekih novih momenata. Ujutro ima zakazana sjednica Doma naroda. Nije valjda u redu da oni prije nas izglasavaju Ustav ili će se i to uraditi ovdje. Ja predlažem da glasamo. Rasprava je bila završena davno. Zašto neko u devet sati ovo nije predložio? Ništa se nije napravilo, samo se išlo na to računajući da će se puno ljudi umoriti i da će otići. Ja sam odmoran, ako treba do ujutro raditi ja sam tu. Isto tako kažu predstavnici Kluba kojem sam ja na čelu.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Beriz Belkić.

BERIZ BELKIĆ

... tražili tragom traženja nekog rješenja. Dakle, bilo je upozorenja da damo šansu da razgovaramo, da vidimo itd. Nas niko nije zvao na neke razgovore. Mi smo čekali tri sata ovdje vrlo disciplinirano, ali, evo, spremni smo raditi i mi smo odmorni naravno.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Špirić.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Dame i gospodo, ja mislim, da ako već neko pravi dilemu da smo mi, dakle, Dom naroda i Predstavnički dom dva ravnopravna doma i ne treba nama da smeta što je zakazana sjednica Doma naroda, hoće li se izjašnjavati. Dakle, oni mogu da prihvate ili ne prihvate ono

što mi dogovorimo. Ono što se mene lično tiče, to je proceduralna stvar. Ako nekom treba vremena, mi, evo, moram da kažem, što se tiče raspoloženja, dakle, poslanika, moram to reći koji po Izbornom zakonu dolaze iz RS, mi smo spremni glasti sad za, ali ako neko cijeni da treba vremena za dopunske konsultacije, da bi ovo prošlo, mi smo spremni da to ispoštujemo da dođemo na bazi istih principa i istog sporazuma da glasamo sad, za dva sata, za dan, za pola dana, ali, molim vas lijepo treba obezbijediti podršku, sad se, očito vidi iz Federacije. Ako neko cijeni da je može obezbijediti i preuzima, to mi nemamo ništa protiv. Sve je jasno ko pominje Federaciju.

Dakle, od 11 iz RS-a imamo 10. Da je takva situacija u Federaciji ne bismo sada razmišljali imamo li dvije trećine. Ali, ja ovo ne dijelim na Federaciju i RS, nego cijenim da treba uložiti napore ako ljudi traže da se sporazum prihvati, amandmani prihvate. Ako je neko speman da ovo sad obezbijedi većinu da završi i to šalje neku poruku, ali dajte da ne ispstimo i poslednji tračak, ako postoji, a što se mene lično tiče nisam umoran, vjerujte ako tražimo rješenje možemo ostati razgovarati koliko hoćete.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Novaković, pa gospodin Potočnik, pa gospodin Duraković-

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Gospodine predsjedavajući,

Što se tiče Kluba SDS, nama bi više odgovaralo da radimo sutra, odnosno u četvrtak, ali, ako se ostali slažu i ako imaju dovoljno jake razloge, da to bude danas u tri sata i ako cijenimo da ćemo danas do tri sata uraditi nešto korisno, nešto što će omogućiti da se usvoje ovi amandmani, mi smo spremni i na takav način rada. Naravno, da ne ponavljam što je rekao gospodin Špirić, ovdje su postavljeni odreženi principi. Znači, ovdje imamo određeni sporazum, imamo određene amandmane i što se tiče nas, u svakom momentu smo spremni glasati za ove amandmane, bilo sada bilo danas u tri sata, mada bi nam više odgovaralo sutra.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo, gospodin Mladen Potočnik.

MLADEN POTOČNIK

Gospodine predsjedavajući, kolegice i kolege,

Koliko sam ja razumio pauza je tražena od sat vremena od strane predsjedavajućeg Predsjedništva BiH, da se konsultuje sa strankama potpisnicama Sporazuma, da vide da li se može prijedlog, koji je vezan za amandman za glasanje u Parlamentu da se uskladi i nismo dobili odgovor da li je to prihvaćeno ili nije prihvaćeno. Ako nije prihvaćeno, onda ne vidim nikakvog razloga da odlažemo za sutra ili prekosutra glasanje, jer nema nikakvih novih elemenata. Ja ne razumijem napraviti pauzu od sat vremena, produžiti tri sata i na kraju reći, vidimo se danas u tri sata. To je mislim nesmisao.

Prema tome, predlažem da date na glasanje da li ćemo da glasamo sad ili da imamo danas sjednicu. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Gospodin Duraković je tražio riječ.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Dobro, ja sam maloprije rekao i, ako su mnogi reagirali na to. Ja sam predvidio ovakav ishod i gotovo je nebitno hoćemo li glasati sutra ili danas, pa valjda nekome treba vremena do sutra da i dalje brifira i driluje i obrađuje određene poslanike. Pa, eto, što se mene lično tiče, meni je sve jedno, ali naš klub je spreman da ovdje ostane, ako treba i do prekosutra, jer ne vidim razloga šta će se to sutra novo desiti. Danas smo cijeli dan diskutirali i iznijeli argumente, kontra argumente i ovako i onako. Što ne bi glasali o principima pa da vidimo, što kažu u Bosni jali šeš jali beš. Toliko.

ŠEFIK FŽAFEROVIĆ

Poštovane kolegice i kolege, glasati dakle nije kasno. Molim, imate li još nešto profesore? Glasati nikad nije kasno, samo je, a jeste tačno doduše pola dva je ujutru je li, tako.

Dakle vi ste čuli prijedlog gospodina Jahića, mi predlažemo dakle budući da je ova pauza tražena, evo ja sam formalno se pojavio kao predlagač ili onaj ko zahtijeva pauzu a ustvari to je bilo Predsjedništvo pošto ono formalno ne može tražiti pauzu, da bi se obavili razgovori sa političkim strankama, ti razgovori su u toku. Koliko ja znam nisu završeni i mi iz Kluba SDA pošto je dakle sada zaista kasno, jutro je pola dva, predlažemo da pošto je već danas jeli, danas kao što je godpodin Jahić u 15:00 sati, nastavimo sa ovom sjednicom. Prekinemo sada i nastavimo danas u 15:00 sati. Dakle sutra ujutru pa iza podne, danas u 15. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Križanović, pa gospodin Zorić.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Pa evo, učestvovali, da kažem svi predstavnici klubova oko ove dileme, nastaviti ili prekinuti ovaj rad. Mogu reći u ime Kluba SDP-a da mi smo također odmorni i spremni da radimo cijelu noć i cijeli dan, nije to problem. Međutim uvažavamo sugestije, odnosno prijedlog Kluba SDA da ukoliko postoje još neki opravdani razlozi i potrebno vrijeme za još dodatne konsultacije, mi prihvatamo da se napravi prekid do sutra u 3:00 sata. Hvala. Ili sutra ili danas.

MASRTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Vinko Zorić.

VINKO ZORIĆ

Ovo što je sad gospodin Džaferović predložio, to je prije 15,5 sati, Moranjkić predlagao. I svi su ga napali u ovoj dvorani. I ne znam kako to nečija vrijedi više a nečija manje. Čovjek je to znao što vi sad znate jutros u 10 sati i vi mu niste vjerovali. Ruža danas predlaže da 2 mjeseca, napravimo još onu raspravu, vi to ignorirate. Sve ignorirate. Svaki ovdje konstruktivan prijedlog koji je iznesen ignoriran je i sad je 3 sata bilo nekakvih konzultacija da je neko iziša tamo na govornicu i kaza, to smo se i to dogovorili, ništa se nije dogovorilo. Računate na nečiji umor, a gori stalno 42 – 28 – 14 stalno. I šta se sad očekuje za sutra, da će neko otići kući i da se neće vratiti? Je li se to očekuje? Ne razumijem. Ako je SDA umoran, ode imamo kvorum, radimo. Evo svi su spremni raditi, koliko ja čujem. Samo

je gospodin Jahić u ime kluba rekao da su oni umorni. Ja ne vidim razloga da ne nastavimo raditi.

MARTIN RAGUŽ

Nema više prijavljenih za raspravu. Ja sam dužan staviti ovaj prijedlog na izjašnjanje Domu pa neka Dom odredi brate. To je najkorektnije s tim da mislim da trebamo krenuti ako bude odluka takva prije 15:00 sati raditi, ali evo to ćemo se dogovoriti.

Znači, stavljam prijedlog gospodina Elvira Jahića da se odgodi izjašnjanje za danas u 3:00 sata na glasovanje.

Glasujte sad.

Ovaj prijedlog ima i opću i entitetsku većinu.

Nastavljamo raditi u 15:00 sati danas.

Sjednica je prekinuta sa radom 26.04. u 2 sata /ujutro/.

NEAUTORIZIRANI TRANSKRIPT
NASTAVKA 78. SJEDNICE PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE
održane 26.04.2006.godine, sa početkom rada u 15:40 sati

PREDSJEDAVALAČI
MARTIN RAGUŽ

Molim vas da zauzmete svoja mjesta kako bismo mogli nastaviti sa radom. U ovom trenutku mogu izvjestiti ovaj cijenjeni dom da je nazočno 40 zastupnika, od ukupno 42 i to 28 iz Federacije i 12 iz Republike Srpske. Znači imamo kvorum i možemo punovažno odlučivati.

Mogu još jednom informirati da smo načas u 1:30 na zahtjev Klub SDA odobrili stanku i prekid zasjedanja do danas 15:00 sati. Želi li neko u ime Kluba ili u ime predlagatelja amandmana Predsjedništva BiH?

Gospodin Šefik Džaferović je tražio riječ, izvolite.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Poštovane kolegice i kolege, članovi Vijeća ministara, vaše ekscelencije, ambasadori dame i gospodo, predstavnici sredstava javnog informisanja, mi jesmo sinoć tražili prekid sjednice zbog toga što smatramo da je ovo istorijska sjednica i da ne smijemo upropastiti priliku koju ima BiH.

Danas smo dobili jasne poruke međunarodne zajednice i Amerike i Evrope, da ako ne bude ove faze, neće biti ni naredne faze. Ja vas molim da iz ove sale ne izađemo i da ovu tačku ne zaključimo dok ne riješimo ovo pitanje tako što će BiH dobiti amandmane na Ustav. Ja jednostavno ne mogu zamisliti situaciju da ovo sve skupa padne i da BiH dođe u takvu poziciju. Još jedanput pozivam, posebno vas koji ste neodlučni, da razmislite dakle o svemu ovome i da probamo naći rešenje. Ovde su, ovdje je predsjedavajući Predsjedništva, ovde će biti i predsjednici političkih stranaka, dajte, možemo danas napraviti koliko treba pauza da nađemo rješenje, da iz ovoga svega izađemo i da iz ove sale odemo bogatiji i BiH i mi svi skupa u BiH. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Džaferoviću. Riječ je tražio predsjednik Kluba Stranke za BiH gospodin Beriz Belkić, izvolite.

BERIZ BELKIĆ

Sve vas skupa pozdravljam i da na s podsjetim sviju da je pauza praktično tražena u ime predlagača. Naime, nađen je proceduralni način da se obezbijedi pauza. I, koliko sam ja razumio, pauza je trebala da bude iskorištena da se pokuša naći kompromis, odnosno pokuša ići u susret rešenju o kojem je koliko se sjećam i gospodin Špirić govorio. Dakle, u objašnjenju gospodina Džaferovića, ja ni riječi nisam čuo da je uopšte razgovarano o

pokušaju traženja rešenja ili da budem precizniji, o određenju prema amandmanima koji su ovdje u proceduru stavljeni.

Ja bih molio ako je naravno moguće od predlagača da čujem ima li mišljenje o amandmanima, naravno uključujući i amandman Stranke za BiH. Da vas podsjetim radi se o amandmanu kojim se predlaže da se ukine entitetsko glasanje u Predstavničkom domu, uz sva ona obrazloženja koja sam dao, da ih ne ponvaljam.

Tačno je da je danas istorijski dan i zato mene čudi po malo i odnos predlagača prema cijeloj stvari da smo ušli u ovu proceduru bez sigurne podrške projektu, da smo činili kroz amandmane, potsjećam vas kroz amandmane za dva glasa a nismo razgovarali sa političkim partijama koje imaju 6 i 5 glasova itd. Dakle, evo da skratim, ja molim izjašnjenje predlagača, naravno poštujući i činjenicu da predlagač nije dužan, ali je to onda za nas jasna poruka.

MARTIN RAGUŽ

Replika gospodin Šefik Džaferović.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Mi smo u ovaj projekat ušli sa vašom strankom i imali smo 33 glasa a potreba je 28. Vaša stranka je u trenutku kada više nije bilo povratka, i dobro je da nema povratka sa ovoga puta, napustila ovaj projekat i nemojte optuživati nas koji smo dalje nastavili za stanje koje ste vi proizveli vašim povlačenjem iz ovoga projekta. Ja vas molim da ovo imate dakle u vidu. Imali smo 33 glasa pa smo onda nakon izlaska vaše stranke pali na 27 glasova, što je naravno nedovoljno.

MARTIN RAGUŽ

Ja vas molim, raspravu smo iscrpili. Dobićete repliku gospodine Belkiću odmah. Molim vas da respektiramo, da razgovaramo samo o novim aspektima zbog kojih smo odredili stanku do danas. I ja ću dati i vama repliku naravno gospodine Blkiću.

BERIZ BELKIĆ

Gospodine Džaferoviću, da i ja vama kažem, tačno je da smo mi izašli ali trebali ste reći i razloge zbog kojih smo izašli, i ti su razlozi da i dana prisutni. I, mi smo zato protiv ovih amandmana.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Džaferović, još jednom replika.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Uvaženi kolega Belkiću,

MARTIN RAGUŽ

Do minut, jer drugi put je replika

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Nema za ozbiljne političke stranke izlaska iz ovakvih projekata. U ovakvim projektima se učestvuje do kraja. Vi imate obavezu i odgovornost isto kao i moja stranka, da

učestvujete u ovom projektu. I molim vas lijepo, to što ste vi u datom trenutku na osnovu određenih razloga napravili procjenu, da vam je kurentnije da izađete iz ovog projekta, nemojte zbog toga optuživati mene što sam do kraja ostao i moju političku stranku, što sam do kraja ostao u ovom političkom projektu. Ja mislim da ste vi trebali da ostanete u ovom projektu i danas bi nam bilo svima lakše. Apsolutno, ja to poštujem i treba da sjedite, ali ja govorim o pregovorima, govorim o razgovorima i govorim o onome što je moguće u BiH postići kao konsenzus. Toliko.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Prvo je bila replika gospodina Đedovića. Je li replika ili? Onda imate riječ pa gospodin Špirić, pa gospodin Lagumdžija.

IBRAHIM ĐEDOVIĆ

Poštovani predsjedavajući, uvažene ekscelencije, dame i gospodo, ja bih želio da se nadovežem na diskusiju kolege Beriza. Doista, sinoć je tražena pauza da se obave razgovori. Je li razgovora bilo, je li bilo pomaka, je li ima napretka? Mi ćemo ovde ponovo do zore sjediti, ovom formom rada ništa nećemo postići. Mi to svi dobro znamo.

Dajte, ja ne želim u takvom cilju Zoriću učestvovati doista. Ja želim korektno da tražimo rješenja i dajte, ako su tu i predstavnici stranaka a jesu, povucite ljude, razmotrite amandmane, probajte naći rješenja i dajte da to završimo na korektan način. Ovde ćemo raditi ponovo do zore i nećemo napraviti jedan pedalj. Doista, molim vas nemojte ni sebe ni druge da mučimo oko ovoga. Toliko.

MASRTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima Nikola Špirić drugi zamjenik predsjedatelja Zastupničkog doma, izvolite.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Gospodine predsjedavajući, cjenjene kolege i kolegice, poslanici, predsjedavajući Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara i ministri, uvaženi predstavnici političkih partija, vaše ekscelencije ambasadori, ja imam osjećaj da današnja rasprava ima šanse da po mnogo čemu liči na jučerašnju raspravu i na samom startu želim da kažem da to nije dobro, da to ne stvara legitimitet ili dodatni legitimitet ovom domu. Nema potrebe da se ponovo kupamo svi u istom blatu. Ovo nije dom predsjednika partija, ovo je Dom parlamentaraca koji treba da odlučuju.

Zato ja mislim da je pauza koja je bila sinoć, trebala rezultirati dogovorom ili traženjem rješenja. I Beriz Belkić je apsolutno u pravu kad traži odgovor, ima li pomaka. Mi smo sinoć imali dakle, apsolutno raspoloženje, imamo ga danas, da glasamo da podržimo principe, ... zakone, postavlja se pitanje da li je u Federaciji stvorena dvotrećinska većina. Je li ili nije? Za tu dvotrećinsku većinu u Federaciji, na bazi sporazuma i amandmana, ako treba da se dodatno konsultuje, mi nemamo ništa protiv. I zato ja mislim da treba sada procijeniti hoćemo li danas napraviti ponovo brlog, zajednički brlog ili ćemo imati odgovor i jasan znak ko nije na liniji sporazuma. Dakle, ništa ovo jeste istorijski datum za i istorijski protiv ali je dobro da se odgovori. Pokušali smo, nismo uspjeli, imamo problem, razgovaramo, želimo

razgovarati, mislimo da ćemo uspjeti, dakle moramo kao parlamentarci imati nekakav odgovor. Hvala vam lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Je li replika? Replika gospodin Đedović.

IBRAHIM ĐEDOVIĆ

Ja se izvinjavam, ja sam rekao u jučerašnjem izlaganju da sam protiv načina dogovora kolega Špiriću doista i znam da ovo nije Parlament političkih lidera ali očito mi imamo zakopane pozicije ovde koje su iz ovih ili onih razloga takve kakve jesu. Jedini put bez želje da politiziramo, jedini put je nek traži neko od stranaka koje traže ovo, slažem se što je rekao gospodin Džaferović, dajte dogovorite se da napravimo pomak ili nam recite pomaka nema, da napravimo puzu. Bolje sada da prekinemo dan, dva, pet, nego da čekamo zoru pa to isto uradimo. Eto samo to. A korektno, znači ja jesam za dogovor ovde ali očito je da je odnos snaga takav da ovde na ovaj način do dogovora doći neće.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Riječ ima Zlatko Lagumdžija, izvolite. Neka se pripremi Izet Hadžić, pa gospodin Sead Avdić.

ZLATKO LAGMDŽIJA

Zahvaljujem vam se gospodine predsjedavajući. Dame i gospodo, cijenjene kolege, gospodo članovi Predsjedništva, premijeru, ministri, predsjednici diplomatskog kora, mi smo sinoć iz ove zgrade uglavnom jotišli negdje oko 2:00 sata koliko se sjećam, i sinoć smo svašta čuli. Puno toga je sinoć rečeno. Rekao bi čovjek šta se moglo desiti od sinoć u 2:00 sata do danas u 3:00, ne mnogo. A ja mislim da se mnogo toga desilo. Ja mislim da smo ipak svi poprilično morali da se suočimo sa samim sobom, sa svim alternativama, sa svim opcijama, šta znači naša današnja odluka, kakva god ona bila. Desilo se, ima lii novih aspekata, postavljeno je ovde pitanje. Ima novih aspekata. Mislim da su ljudi u ovoj zemlji, svako od nas priča u ime građana, u ime ljudi, naroda. Ali vjerujem da su ljudi mnogo, mnogo zabrinutiji danas nego što su bili jučer. Obični čovjek je danas mnogo više zabrinut nego jučer. Čak smo danas, jučer mogli ste da vidite i u medijima, imate istraživanje javnog mjenja koje jasno govori kako se ljudi odnose prema ovome. Nije javno mjenje ono s kim se mi družimo, naša familija. Javno mjenje je uglavnom onaj svijek koji mi vrlo rijetko čak i vidimo. Vi možete da vidite da ono što oni govore i što osjećaju, pred nas predstavlja sigurno mnogo veću obavezu i odgovornost.

Isto tako, nešto se danas desilo još. Ja sam, tražilo me danas nekoliko ovde novinara koji ovo prate ovde, zaglavili su sinoć veliki broj njih s nama ovde, da komentarišemo današnje istupe, saopštenja Visokog predstavnika i ovde prisutnih ambasadora koji su danas ovde imali zajedničku press konferenciju, EU, Evropske komisije iz SAD da komentarišemo ono što su oni nam danas vrlo jasno poručili. To samo po sebi je dovoljan momenat da se svi još jednom što kažu, pogledamo u oči prije nego pritisnemo tipku. Svi mi dobro ovde znamo da je ovde Domu takođe. Možda je tamo bolje stanje nego ovde, nije ni važno. Ali ko je spreman, čuli smo najvjerovatnije u ovom domu u jedan glas a u onom drugom sinoć ljude koji kažu, ne znam je li bolje ili gore a ja ću biti da bude isto. Dakle, ima ovde i među nama ljudi kojim nije baš najjasnije šta je bolje, šta je gore, ali imaju svoj stav. Smijemo li se mi igrati s tim? smijemo li ignorirati, ako neko evo, govorim iz samo svog naroda, pa onda i u

ime građana, čiji je interes, čiji je interes da sve ostane isto. Ima li iko ovde čiji je interes da sve ostane isto?

Hajmo obrnuti glasanje, kad nećemo da podržimo principe, ukoliko nismo sigurni da će naši amandmani proći. Hajmo napraviti glasanje ako hoćete, ko je za to da ostane isto, pa da to eliminišemo. Ili možda ima to većinu. Čak ako ima jednu trećinu, bez entitetskog glasanja, evo ja sam spreman da ostane isto. Dakle, mi nismo pred dilemom hoće li biti onako kako bi mi voljeli, nego mi smo sad gospodine predsjedavajući, imamo možda tri mogućnosti, ako mogu da kažem tako.

Imamo mogućnost da nešto popravimo. Imamo mogućnost da uzmemo ono što je ponuđeno. I, imamo mogućnost da ostane isto. I to je za mene red prioriteta kojima bih ja glasao. Ali to da popravimo, znači da imamo prolaz u oba doma tako popravljeno. To da prihvatimo, isto. To nam ne treba glasanje. To će kad budemo glasali o principima, vidjeti se gdje smo. Drugim riječima gospodine predsjedavajući, da ne bih ovde ulazio u polemike koje smo već čuli u kojima je sve već rečeno, ja vam nudim dvije mogućnosti. Ja imam potrebu da razgovaram sa ljudima s kojim sam mislio da imamo većinu. Spreman sam da razgovaram i s ljudima koji hoće da se pridruže, da vide kako da se to popravi. I to sam spreman.

I isto tako bih htio da razgovaram sa ljudima koji su nam danas, vrlo jasno rekli, naš izbor je da četiri godine ostane isto, i da pažnja ljudi koje smo sinoć tjerali iz ove sale, neki od nas, se skloni prema većim problemima od nas, da nam oni samo ostave ovde sigurnosni kišobran da se ne ubijamo i da ostanemo sirotinja. Drugim riječima, gospodine predsjedavajući, ja imam prijedlog, samo jedan od vas. Jedan prijedlog za vas, a ukoliko ne uvažite, onda ću ja reći ono što mi pripada po Dakle ja vam predlažem, da vi kao predsjedavajući, kao Kolegij, date nam sat vremena da razgovaramo. Ne treba nama Tihčić ovde da izađe iza govornice, da kaže da nema ništa novo. Ili ništa spektakularno novo, jer da ima, tu bi sjedilo i Predsjedništvo s njim.

Dakle, da tražim od vas, predlažem vam da nam vi date pauzu sat vremena. Ukoliko nam vi ne date pauzu sat vremena, onda kad ja sjednem predsjednik kluba će se javiti, pretpostavljam i tražiti pola sata, što nam morate dati po Poslovniku. Ja vam predlažem da krenete...

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodinu Lagumdžiji. Molim vas, molim vas da budemo tolerantni. Znači gospodine Lagumdžija, niste trebali dvojiti uopće hoću li dati ili neću, jer smo imali iskustvo u vođenju ove sjednice, gdje svak iskoristio svoje zastupničko pravo, bilo kroz raspravu, bilo kroz repliku, bilo kroz krivi navod. A ja vama sad predlažem, kao jednom od ljudi koji su stavili potpis na ovaj sporazum, da taj sat vremena iskoristite, pa zaista uvažite istinski ono što se jučer čulo u raspravi. I, dajte da nađemo rok u ovom parlamentu, rok koji neće ugoroziti ničiji integritet, niti evropski niti SAD-a, niti ovog parlamenta i da zaista tražimo rješenje. Zar to nije pošteno. Ali taj rok nije sat vremena, gospodo jer vidimo da u danu se ne prihvaća nešto što je jako argumentirano. Razmislite o tom roku i ja određujem stanku od sat vremena. Hvala lijepo. Imam pravo ... koji su tražili stanku, traže još malo vremena, ja predlažem da to bude maksimalno do 18:00 sati a da nakon toga ne može biti više nijedna stanka izvan Poslovnika i vremena utvrđenog u Poslovniku i regularnog zahtjeva.

Evo, to je moj prijedlog, ako ga prihvaćate?

/PAUZA/

MARTIN RAGUŽ

..nastavimo sa radom. Sve zastupnike, sve uvažene goste, članov Vijeća ministara, Predsjedništva BiH, sredstava javnog informiranja, svima se zahvaljujem na strpljenju i isprika svima koji su čekali. Zahtjev za stanku bio je sat vremena a vidite, pokušavalo se, radilo se u stanci i opravdano je prolongiran ovaj termin, s tim da vas ja sad molim, da poštuemo Poslovník i da se držimo Poslovníka u smislu eventualno dodatnih zahtjeva za stanke i trajanja, s tim da znamo ko je iskoristio pravo na to, ko još nije i da završimo ovaj proces i pridemo rocesu odlučivanja.

Evo, mislim da je to bilo korektno reći u uvodu. Želi li netko riječ? Za riječ se javio gospodin Žilić.

Izvolite gospodine Žiliću.

MEHMED ŽILIĆ

Gospodine predsjedavajući, gospodo predsjedavajući, dame i gospodo, ekšelencije, osjećao sam obavezu da kažem dvije replike i da kažem svoje neko mišljenje, jer vjerujete da sam bio pod vrlo teškim pritiskom ova 24 sata.

Kada je gospodin Špirić rekao, mi smo se dogovorili. Nije spomenuo ni gospođu Kapetanović ni gospodina Jahića. To je ono što mene boli. Pritisci koji traju 24 sata, ja sam ih shvatio kao dobronamjerne, stvarno, da osjetim trenutak političke i svoje lične odgovornosti. I budite sigurni da ću odlučiti po svojoj savjeti.

Teško mi je palo u ovom parlamentu, što su neki novinari pronijeli da me je neko kupio. Mene je teško kupiti, zapamtite to dobro. To je vrlo ružna stvar, nisam očekivao ovako nešto u Parlamentu. aradim iskljuičivo iz svoj ličnog ubjeđenja, da je moje ubjeđenje da se temelji na normalnim demokratskim principima. Ako posle 10 godina Dejtonskog sporazuma, a zna se da je to mirovni ratni sporazum, nastala tvorevina ovakva kakva jeste, ako ćemo raditi u interesu građana, onda bi stvarno trebali da napravimo pravi demokratski nekakav ustav koji će biti po volji svih građana. Ja se samo za to zalažem i ništa više. I uvažavam stvarno pomoć međunarodne zajednice. Doživio sam tu pomoć i u ratu i poslije rata i ja im želim da nam i dalje pomognu, jer su obavezni da nam pomognu.

I na kraju, jučer sam doživio da me moj dragi kolega Džaferović zamoli da glasam. Ja tebe molim ko druga da glasaš zajedno sa mnom. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Replika gospodin Špirić. Molim vas da,

NIKOLA ŠPIRIĆ

Gospodo predsjedavajući, članovi Predsjedništva, članovi Vijeća ministara, ministri, ekšelencije, dame i gospodo poslanici, mislio sam da neću imati potrebe replicirati jer sam se

trudio 48 sati da dam pozitivan tok ovoj raspravi, da dođemo do usvajanja ustavnih amandmana.

Jučer je bilo mnogo razloga da posle izlaganja uvaženog kolege Žilića Srbi napuste ovo zasjedanje, iako sam ja protiv toga jer teže uvrede nisu mogle biti izgovorene iz ove ogovrnice nego jučer gospodine Žiliću kada ste rekli, da po vama i Srbin može biti predsjednik BiH ako je pošten. Time ste vi jasno dali svoj stav šta mislite. Ali, ja nisam osjećao za potrebu da vam repliciram na način kao što ste vi meni. I rekli ste da vas je teško kupiti, što znači da nije nemoguće. Mene je nemoguće, hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Replika gospodin Žilić, pa gospodin Gligorić.

MEHMED ŽILIĆ

Samo da kažem, ja sam za tu riječ, za predsjednika, mislio sam stvarno na građanina BiH, nisam želio ni jednog Srbina da uvrijedim. Mislio sam na građanina kojeg će prihvatiti svi građani BiH, za predsjednika države. Samo to.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Gligorić. Molim vas kratko, svi smo imali prigodu.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući. Dame i gospodo, uvaženi gosti, izvinjavam se, malo sam promukao. Vjerovatno smo jučer malo više radili, ali mislim da se čujemo.

Mi smo još jučer, profesor Kunić i ja predladgali, da nakon završene rasprave, hajde uvažavajući i poslovničku mogućnost da dođemo do praktično ovih ustavnih rešenja i da damo šansu pregovorima. I to smo maksimalno iskoristili. Ja mislim da bi bilo dobro da ako nema neki novih prijedloga, da se mi o tome izjasnimo. S obzirom da je eto ružena prilika da se u ostavljenom roku razgovara sa ljudima poštujući argumentaciju za i protiv u ovom parlamentu. Jučer smo zaista imali dovoljno prilike i vremena da o tome govorimo.

Mislim da su neki ljudi ostali potpuno pri svojim stavovima kao što sam ostao ja kod svojih stavova. Ja se ne ljutim na svoje kolege koji su sa svoje strane ostali pri svom stavu. Ne bih volio ni da se drugi ljute na mene, jer to je naš izbor.

Zato bi bilo dobro, ako nema drugi rješenja da pristupimo tom čini glasanja, kako bi u prvom čitanju izjasnili se o ustavnim principima. Ukoliko ustavni principi dobiju podršku. Mi u tom slučaju možemo da govorimo o pojedinostima, tj. o četiri amandmana koja su nam ostala, o kojim treba glasati. Mislim da je poslovnički tako jedino moguće. Oni koji su tražili pauze, bilo bi dobro evidentirati ko je sve tražio pauzu i ko nije. Ako baš nekom zatreba, mogu mu i ja dati, ali mislim da je sve što je bilo konstruktivno, rečeno, da su stavovi ostali dijametralno suprotni i da bi trebalo prići tom izjašnjavanju. Govoriti sada, ubjeđivati mene ili drugog, jučer smo se gospodin Belkić i Duraković i svi mi ovde po na osob ubjeđivali, otvarali jedni drugim oči, govorili argumentaciju, ali nije vrijedilo. Mislim, i dan i dva i tri poslije toga, sigurno neće promijeniti stav ljudi koji su o tome se jučer izjasnili, da je on praktično nepromjenjiv.

I zato bi možda molio, što se tiče ovog lobiranja, ono je pozitivno i u svim državama je prisutno. Ali, i gospodin Žilić je rekao u granicama fer plea. I neka tako i ostane. Mi ćemo živjeti sa ovom odlukom, bila ona pozitivna, volio bih da bude pozitivna ili negativna, mi ćemo živjeti u BiH. Ukoliko neko ne želi da to prihvati, mi imamo BiH, složeno uređenu državu, federalnu državu, sastavljenu od dvije federalne jedinice, imamo Ustav. I život ide dalje. Pokušaćemo pokrenuti ekonomski razvoj i možda neće biti smak svijeta. Možda neće ni biti ono što je profesor Lagumdžija govorio, da nakon svega, nakon podrške prijatelja koje smo dobili iz svijeta, ni to nekim ne znači, ostaje samo da ugasimo svijetlo.

Ja mislim da to ne treba raditi, nego jednostavno idemo dalje, živjećemo sa ovom odlukom. Mi smo ovde ti ljudi koji ćemo se opredjeljivati uz činjenicu, i ovim završavam da neće doći novi ustav iz međunarodne zajednice, to vrijeme je prošlo. Nema nikakvih vojnih baza kao što je bilo ranije. Nego kad se mi uspijemo dogovoriti, kad će to vrijeme biti, da li danas imamo šansu, 2014., 2020, to je pred našom generacijom ili nekim generacijama koje dolaze. Ali da nikad više ne ulazimo u konflikt, nego da koristimo demokratiju. Sama riječ demokratija, jeste konflikt ali se rešava mirnim putem. I u buduće ćemo tako raditi i mislim da to civilizovano trebamo završiti i danas.

Hvala vam na pažnji.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo gospodinu Gligoriću. Evo za sada imam prijavljenog gospodina Izeta Hadžića, Vinka Zorića, pa gospodina Lagumdžiju. Replika.

Replika, gospodin Čeman. Molim vas da vodimo računa sad već o vremenu.

MIRSAD ČEMAN

Hvala lijepa, vrlo kratko. Kolega Gligorić zna da smo dosta puta na Ustavno-pravnoj komisiji, o pravnoj tezi, da je BiH u ovakvom ustavno-pravnom uređenju federalna država, razmjenjivali argumente i naravno, nismo se složili. Ja znam dosta teoretičara u BiH pravnih i ustavno-pravnih koji smatraju da BiH nije naravno ni unija nije ni federacija. Da bi bila federacija, bilo bi neophodno da su entiteti države. Pošto entiteti nisu države, BiH nije federacija. Neka ostane kao mišljenje iako sam imao razloga replicirati i do sada u više navrata i na istu temu, nisam htio zbog želje da ovo ide sve skupa brže.

Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Izet Hadžić, izvolite.

IZET HADŽIĆ

Cijenjeni prisutni, uvažena ekscelencijo, volio sam da sam čuo prije svega, odgovor šta je bio kompromis, je li bio ikakav prijedlog za kompromis, pa da malo, da kažem lakše govorim.

Naravno, želim da kažem moje mišljenje. Očekivao sam da je prijedlog i dogovor šestorice, da tako nazovemo šest predstavnika političkih stranaka, da je to dogovor ljudi koji su odgovorni za čitav prostor BiH a nije da se dijele po entitetima. Znači, i koliko znam, ove stranke i djeluju na čitavom prostoru BiH, i da taj dokument koji mi dobijemo bude radni materijal. Jer kad je ovde postavljano pitanje, zašto se oni sastaju, rečeno je, pa valja neko

napraviti radni materijal. Da neko ne doživljavamo to kao smak svijeta što taj radni materijal treba komentarisati, popravljati, dotjerivati. Ja koliko mogu da zaključim iz dosadašnjih svih diskusija, da bi ovo usvajanje ustavnih amandmana bilo da kažemo i istorijsko i da kažemo sa drugim karakteristikama i veliko, ostao jedan problem koji se zove entitetsko glasanje. Pa je bio kompromis da entitetsko glasanje se briše makar za državne nadležnosti, a ono što su zajedničke nadležnosti, da to ostane kao entitetsko glasanje.

Ja nudim još jedno rješenje i pozivam, pogotovo ambasade, ambasadora iz SAD-a da nas podrže u tome. Nek stoji entitetsko glasanje ali, da Parlament BiH, Predstavnički dom, narednih decenija bude po popisu iz '91 i da tako eliminišemo sve genocidne i druge aktivnosti i etničko čišćenje, koje je velika nesreća i nepravda dosadašnjeg rješenja. Znači ako je to uslov da ostane entitetsko glasanje, onda neka bude po popisu iz '91. a obezbijedićemo da ne bi bilo kako to obezbijediti, obezbijedićemo na taj način što ćemo kompenzacionim mandatima ostaviti mogućnost ovog nacionalnog balansiranja. Znači, kompenzacionim mandatima ostavljamo mogućnost i ja se jako loše osjećam na pitanje gdje su Srbi iz Federacije, da sjede ovdje kao poslanici. Pa onda da kažem, eto to je to, pa ćemo silama mraka poručiti da ne valja činiti genocid, protjerivanje, da to niko neće podržati itd.

I ovo bi bio neki da kažemo, kompromis i vjerujem da bi bilo dobro za ovu zemlju i vjerujem da bi to bio pravi put i poruka građanima da hoćemo da se okrenemo svijetloj budućnosti a nije da baziramo dalju političku borbu, pa da ne kažem do iskrivljenja, na lošim temeljima, koji su imali efikasan rezultat zaustavljanja rata na ovom prostoru. Znači, ovo je moj prijedlog, volim nek se evo, što kažu evo, i vjerujem da bi dobio i podršku ovde i da bi to bio onda svečani čin.

Drugo što tražim, da se o mom zaključku izjasnimo i zaista, još jednom molim međunarodnu zajednicu da ostane u Bosni. Građani Bosne su bolji negoli njihovi politički predstavnici. Oni žele više, a više je moderan evropski ustav. Toliko i hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Vinko Zorić. Replika prije gospodin Novaković. Je li replika? Izvolite.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Zahvaljujem se gospodine predsjedavajući, uvaženi članovi Predsjedništva, vaše ekscelencije. Vidite, čini mi se da u ovoj raspravi idemo ka nečemu što valjda nismo želili nakon ovih pauza. Izgleda, kako koja pauza prođe, mi izgubimo u ovoj većini još po jednog koji je bio spreman da glasa. Sudeći po ovom što je rekao gospodin Gligorić, ako bude još koja izgubićemo još ponekog spremnog da glasa za ove ustavne amandmane.

Ono, ali nisam ustao za to, da repliciram, nego sam ustao da repliciram gospodinu Hadžiću. Zaista, materijal koji je usvojila Ustavno-pravna komisija se ne može nazvati radni materijal. Dakle, to je materijal koji se zove ustavni amandmani ili amandmani na Ustav.

Sledeće što bih zamolio i gospodina Hadžića i ostale, da neke izraze o kojim je govorio, što manje koristi ovdje. Jednostavno da neizazove kontra izraze, koje ja zaista ne želim, bar ne u ovoj raspravi danas spominjati.

Ja vas molim gospodine Hadžiću niti ste vi taj koji može da kaže za nešto da je genocid, niti ste vi taj koji o tome odlučuje, a niti sam ja taj koji to želi slušati od vas. Vaše je pravo da predložite zaključke. Vaš stav i stav vaše partije, mene, da li je jedinstven ili ne, meni znači puno kad se radi o usvajanju ovih ustavnih amandmana. Ali, ako će svaki put još po jedan čovjek iz SDA biti protiv. Onda ja ne vidim svrhu svega ovoga što se dešava ovde.

Ja vas molim, mi smo spremni da usvojimo ustavne amandmane i dva dana pričamo kako smo spremni i dva dana nudimo usvajanje, i dva dana pregovaramo sa svima koji žele da pregovaramo, da usvojimo ustavne amandmane. Ali, molim vas postavljati pojedinačno, svaki poslanik iz reda partije koja je potpisala sporazum i ustavne amandmane, neke svoje zaključke i nove amandmane, dovodi u potpunu koliziju, ono što smo imali na početku od ovog što imamo danas. Ja mislim da bi bilo dobro da imamo potpuno jasne stavove sa koliko koja politička partija raspolaže mandata ovde danas, od onih koji su potpisali. Naravno, ovim koji nisu potpisali, jasno, njihove pozicije su jasne. Da vidimo ima li smisla dalje praviti pauze? Ima li smisla pokušavati naći rješenje. Ako ima smisla, ja sam za to. Ali ljudi, da vidimo ima li smisla. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Molim vas, replika gospodin Sipović, pa gospodin Hadžić. Vremenski ću ograničavati replike i nemojte da zbog toga imamo problema. To je zbog svijuu. Znači držimo se vremena.

Izvolite gospodine Sipović.

MIRSAD SIPOVIĆ

Poštovani predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, članovi Predsjedništva, ministri, ekselencijo, predstavnici medija, obzirom da je ovo nastavak sjednice, a javnost je bila upoznata sa mojim stavom kao poslanikom u Predstavničkom domu i kao članom Ustavno-pravne komisije, koji je od početka nije imao nikakve dileme kao odgovoran građanin, da podrži ove ustavne amandmane, koji su u ovoj situaciji uz pomoć međunarodne zajednice, i predstavnika američke administracije, na čelu sa ambasadorom kojem izražavam veliku zahvalnost, što je toliko energije uložio i međunarodna zajednica i podršku koju nam je pružila da dođemo do rešenja u ovoj situaciji.

Za mene nema dileme i kao pravnik, šta znači kvalitet ovih rešenja u ovakvoj konstalaciji gdje su političke stranke dale priliku da sami izmijenimo Ustav koji će nam omogućiti kapacitiranost države u najmanjem iznosu od 50% koliko ja procjenjujem i prohodnost ovoga parlamenta i efikasan parlament ka Euroatlanskim integracijama.

Historijski je trenutak zbog toga što je kolega prozvao i rekao kako se ostali poslanici SDA izjašnjavaju. Ja se kao poslanik iz svog SDA poštujem stav naše stranke, izjašnjavam se i nikad nisam doveo u dilemu da ću podržati te amandmane. Iz vse razloga kao odgovoran čovjek prema biračima i prema građanima, šta znači ovaj istorijski trenutak kad nam Evropa i Amerika pruža prijateljsku ruku. Potpuno sam svjestan. Da dalje ne elaboriram, ja sam stručno vrlo efektno elaborirao sve određene pojedinosti.

I ja bih još samo nešto predložio molim vas, postavljam pitanje. E, sad, pošto se radi o javnosti, kao kompetentan čovjek, postavljam pitanje. Molim vas, poslanička intervencija. U Poslovniku o radu Parlamenta piše proceduras da se prvo o amandmanima treba izjajšnjavati

o proceduri. I tako, ta poslanička stvar stoji. I, navodno da se, ako se proceduras ne izglasa, onemogućava se poslanicima da se izjašnjavaju pojedinačno ponuđenim amandmanima. Ili druga varijanta, ako se promijeni od predladgača ovlaštenog, Predsjedništva BiH, amandmani, da će se tek onda glasati o proceduri. Molim vas, ja kao odgovoran čovjek, poštujem najveći pravni akt. Za nas je legalan, legitiman, a to je Aneks IV Dejtonskog sporazuma, Ustav BiH koji kaže, u članu 10. amandmanska procedura – amandmanska procedura, ovaj ustav se može biti izmijenjen od strane Parlamentarne skupštine uključujući dvotrećinsku većinu prisutnih koji glasaju u Predstavničkom domu, s tim da ga mora potvrditi i Dom naroda, podrazumjeva se.

MARTIN RAGUŽ

Vrijeme molim vas, isteklo je već davno.

MIRSAD SIPOVIĆ

Molim vas gospodine predsjedavajući, radi se o vrlo ozbiljnoj,

MARTIN RAGUŽ

Molim vas gospodine Durakoviću, neka završi. Hajte.

MIRSAD SIPOVIĆ

Ja kao poslanik, postavljam pitanje, da li se meni kao poslaniku i kao građaninu ove države, može uskratiti moje legitimno pravo da glasam za amandmane koje je ponudilo Predsjedništvo, a da se prethodno ne ucjenjuje sa principima. Mislim da se podzakonskim aktom, bez obzira ovaj poslovnik, zna se pravna logika da je ovo najveći pravni akt koji je u suprotnosti sa svim, da on ima snagu jaču nego svi ostali zakoni i ovo. I molim vas, pozivam se na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima koja je ugrađena u član 2. stav 2 Ustava. Ja molim i predstavnike međunarodne zajednice, postavljam krucijalno pitanje, a vama Kolegiju, odgovorite mi na to pitanje da li se može moje legitimno ustavno pravo uskratiti poslovničkim principom da prvo glasamo o principima, pa tek o amandmanima. Ja smatram i ostajem pri tom stavu da je, tražim od Kolegija da mi da tumačenje, odnosno i od stručne službe.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Razumjeli smo intervenciju. Razumjeli smo intervenciju

MIRSAD SIPOVIĆ

A, ja predlažem isto, pošto se radi o delkatnom pitanju, da se ako može, a to ćemo, to se može kasnije provjeriti da se o ovome izjasni Ustavni sud BiH kao institucija koja je najveća institucija u Ustavu koja tumači odredbe Ustava.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Sipoviću.

Replika bila je od strane gospodina Izeta Hadžića.

IZET HADŽIĆ

Pa želim da kažem nešto i imam pravo na to i molim da mi niko pravo ne uskraćuje. Molim Boga da niko ne doživi što sam ja doživio kao guverner Tuzlanskog kantona '95., da preko noći dobije 35 hiljada ljudi protjeranih a 8 hiljada pobijenih. A i druge stvari da ne nabrajam. Mene su moje kolege zamolile da ne govorim ovakve stvari. Ali, ja vas molim ako hoćemo da pošaljemo pozitivnu poruku, mislim ono što sam predložio da je rješenje. Nek ostane entitetsko glasanje po popisu iz '91. minimum narednu deceniju. Znači dva izborna kruga. Vjerujem da će mi Žilić i ljudi koji su se do sada odupirali podržati je će to onda biti jasna poruka da to nije da kažem narušena jednakost naroda. Već znači imamo entitetsko glasanje.

I molim vas, da se sad izjasnim konačno, ovo je neki moj minimum da ja podržim ovo. Znači, ako budete ne volim da učestvujem u ovako tijesnoj igri a vjerujem da bi ovo bilo rješenje i vjerujem da niko nije izgubio. Svi su dobili, što su napisali i da je to da kažemo, ono i što je napisano itd. samo Izbornom zakonu, još ovu klauzulu dobaciti.

I da kažem, ovaj, zaista i ja mnoge stvari ovde neću da slušam.

MARTIN RAGUŽ

Molim zastupnike da se saslušamo

IZET HADŽIĆ

Kad se kaže, mi smo ... RS-a uredu, pa i mi smo iz Federacije uredu. Ja vjerujem da će poslanici Federacije 100% glasati, da nema entitetskog glasanja. Takav procenat nećete imati ako budu glasali poslanici iz RS-a. Znači 100% poslanici Federacije su protiv entitetskog glasanja jer ima sve svoje temelje itd.

Zato još jednom pozivam da kažemo i medijatore i američkog ambasadora kojem se zahvaljujem zaista na dosadašnjem, mislim da smo na putu rješenja i da smo, da kažemo svi blizu dobrog rješenja i jedne velike poruke da ne može biti veća, sa ovog zasjedanja. Znači, da želimo da kažemo da neke loše stvari sankcionišemo a da idemo u jednom dobrom pravcu moderne građanske države.

Toliko i hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. molim slijedeće govornike koji se javljaju, samo sa eventualnim prijedlozima. Raspravu smo zaključili.

Gospodin Zorić.

VINKO ZORIĆ

Pošto predladgač nakon dvjestotinjak minuta stanke, nije izišao ni sa kakvim prijedlogom, ja ću izići s prijedlogom jednim.

Ja sam prije stanke govorio da uzmemo 60 minuta a ne jedan sat, znajući da sat kod predlagača traje 3 sata jer je i noćas trajao 3 sata, ali eto niste me poslušali. Vi ste opet sat vremena uzeli pauze.

Vidite, ja sam kao dijete, momak pa i oženjen čovjek bavio se poljoprivredom. Koliko se god ovo gadilo nekim ministrima što ja pričam ja ću ispričati. I kao i svi drugi ljudi u Zapadnoj Hercegovini, nismo ništa drugo mogli raditi nego saditi duvan. I tako mi iziđemo saditi duvan a okrene kiša, tuča, mi bježi u kuću. Dođe lijepo vrijeme, mi izađemo i osadimo duhan. Duhan naraste. Mi ga beremo itd. Da nam je neko reka kad je ta kiša naišla, morate saditi duhan, ni lista ne bi bilo. Ni jednog lista nebi bilo. Znači, treba tražiti tajming. Mi mislimo da nije dobar tajming. Zašto? Zato što je loš prijedlog. Jučer je neko ovdje, ne neko, nekoliko njih pričalo o odgovornosti. Ja mislim da je za ne izglasavanje ustavnih amandmana odgovoran onaj ko ih je predložio. Nitko drugi. Ne mora se meni neko sviđati i nešto sviđati. Pogotovo nekvalitetno. Nešto loše. Meni se ne mora sviđati da ja sadim duhan po kiši i krupi, kad znam da nema efekta nikakvog. Pa nas je JNA kad smo služili JNA kaže, 01.04. skidanje šinjela, nema veze što je hladno, 01.04. se skidaju šinjeli. A ljudi moji, jesmo li mi ovaj, spremni donijeti izmjene Ustava ili nismo? Ja mislim da bi trebali biti.

I ja s te strane, predlažem da se ovaj proces produži, da se uključi onoliko klubova i parlamentarnih stranaka koje to mogu izglasati. Dakle, u razgovore o ustavnim promjenama i da onda taj ustav na zadovoljstvo i sreću svih građana a i zastupnika koji misle, ja recimo mislim da predstavljam ovaj dio građana ove zemlje, da to usvoje. Ja na filmovima gledam kad je američki Ustav usvajan onda se je pjevalo, veselilo. Iz iskustva znam, to pamtim i poznat je hrvatski božuićni Ustav, također je se pjevalo, slavilo. Dnevno je na hrvatskoj tv bilo po 10 puta moja domovina pjesma itd. Dakle, to treba biti svečani čin a ne čin nekakve, ja isto kao kolega Belkić ne bih bio, nisam sretan što ovo neće proći. Jer, smo mi, 2004.godine pokrenuli ili dali inicijativu da se Ustav mijenja.

Nama je Izorno povjerenstvo, pripremilo izmjene Izbornog zakona ukoliko se ovo usvoji. Treba odgoda izbora od mjesec dana, ako se ovo usvoji. Ja mislim sa duplo većom odgodom, da možemo dogovoriti ustavne amandmane i da sve bude na svom mjestu. Ja neću govoriti o minimumu jer nitko nije htio pregovarati sa 5 zastupnika ili predsjednikom kluba tih 5 zastupnika, šta oni misle. Zapravo, uzimane su ovdje stanke i pauze i niko nije ništa nudio. Nije niko reka možemo u ovom dijelu možemo nešto popravljati, evo izgleda da nema potrebna većina za usvojiti ustavne amandmane, pa da vidimo šta to vama smeta. Nema zastupnika iz našeg kluba koji jučer nije raspravljao i glavna primjedba, principijelna načelna je da nema ravnopravnosti odlučivanju u Parlamentarnoj skupštini BiH. Ukoliko smo spremni to nadograditi, a možemo početi ujutro, naš klub je spreman sudjelovati u tom procesu i izglasati takve ustavne amandmane. Mi to nudimo, mi, ja imam ovdje prijedlog od Izborne komisije, izmjene Izbornog zakona, odmah poslije ove sjednice, ako nastavimo proces je li, dogovaranja o ustavnim promjenama, možemo usvojiti taj zakon i možemo sve napraviti u sljedeća dva mjeseca, dogovoriti ustavne promjene, izglasat, donijeti i još potrebite, a to znaju, zna gospodin Jahići i još neki, šta još treba nakon izglasavanja Ustava, izmijeniti u Izbornom zakonu i održati izbore ove godine ili koncem godine, početkom siječnja ili koncem ovaj, prosinca a da nebi smetali božićne blagdane, možemo se dogovoriti ako je moguće početkom i prosinca ili polovicom prvog mjeseca. Sasvim je svejedno. Ali, dajte ljudi da se dogovaramo.

Ja nisam čuo ove što su pravili stanke od 3 sata, osim maloprije gospodina Lagumdžije, koji je pozvao da se idemo dogovarati. I ja smo i kolega Belkić kao predsjednici klubova i predsjedatelj Doma, ovo moram reći radi javnosti, došli pred zatvorena vrata. Rekli su da unutra razgovaraju šestorica, da nama tamo nije mjesto. Tek nakon još jednog sata, pozvan je bio gospodin Raguž i gospodin Belkić na taj razgovor. Iako je Lagumdžija zatražio stanku da se pridruže i ostali. I mi smo se htjeli pridružiti bez poziva, ali ne, nama tamo nije

mjesto. Mi ne patimo ni od toga, ali nam trebaju kvalitetni ustavni amandmani. To je glavni problem.

Neka se donese jednakopravno odlučivanje u Parlamentarnoj skupštini BiH. Imate još pet glasova. Mi ne tražimo ekskluzivu. To ne traže ni naše kolege iz Stranke za BiH. Maloprije smo prvi put, iako su nas neki prozivali kako se mi povlačimo po hodnicima, maloprije smo prvi put zajedno popili kavu jer je pauza bila preduga. Morali smo s nekim. Svi ostali su bili na nekakvim konzultacijama.

I ljudi moji, molim vas evo sad ja molim, jučer sam stalno slušao molbe sa one gore govornice, molim vas, hajmo se dogovoriti i prolongirati, odnosno nastaviti proces dogovora oko ustavnih promjena, ili ajmo nastaviti sjednicu. Dakle, nemamo, vile su došle prid oči. Nemamo kud.

Ispričavam se gospodine predsjedavajući izbjega sam jučer, poslije prve stanke koja je bila za ručak, i repliciranje i javljanje za riječ iako se nekoliko puta otvarala rasprava i izbjegavaću to i dalje u ovoj sjednici i sve moje kolege iz kluba su to izbjegavale, samo da racionalno trošimo vrijeme ali ovo sam ima potrebu reći i ovo je ponuda kluba koji ima pet zastupnika, ako se želi kvalitetno dogovarati i odlučivati, da to napravimo. Ako ne, onda predlažem da se nastavi sjednica.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Zoriću.

Imamo netočan navod, pa replika gospodin Živković, pa gospodin Novaković. Poslovnička intervencija, oprostite gospodine Živkoviću.

BERIZ BELKIĆ

Ja sam zaista kao discipliniran poslanik ovaj, poštujući Poslovnik, nakon ove pauze, sjedio i očekivao da ćete vi ili oni koji su tražili pauzu obavijestiti Parlament, ali nikako nije, nije se moglo doći na red. Dakle, dajte da onaj ko je tražio pauzu, da izađe i obavijesti ovaj parlament, da kaže šta se je desilo, a onda ćemo otvoriti ako treba neku raspravu itd. Usput da kažem, ovo što gospodin Zorić kaže je tačno, ali evo da ne govorim ništa, neka onaj ko je tražio pauzu izvijesti ovaj skup. Može i o ovim detaljima čekanja pred vratima, oko vrata itd.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodine Belkiću. Ispravak netočnog navoda, gospodin Živković.

MILORAD ŽIVKOVIĆ

Uvaženi predsjedavajući, dame i gospodo, htio sam samo da kažem da koliko se meni čini, a ispravite me ako nisam u pravu, da je dao pauzu predsjedavajući od sat vremena. Da nije tražio Klub SDP-a pauzu i mene zanima sad, ko je do sada tražio pauzu, da li Klub SNSD-a ima pravo na pauzu, s obzirom da znam da niko iz našeg kluba nije tražio pauzu. Nije tražio, on je tražio kao kopredsjedavajući jučer. Niko ispred Kluba SNSD-a nije tražio pauzu. Mene zanima da li imamo pravo na pauzu?

MARTIN RAGUŽ

Što se tiče navoda, znači na zahtjev gospodina Lagumdžije je data stanka. Na zahtjev gospodina Lagumdžije. Znači na zahtjev gospodina Lagumdžije, a moje poslovničke ovlasti mi dopuštaju da odredim stanku.

Evo napravićemo evidenciju, koliko je ko koristio to pravo. SDP je iskoristio to pravo, to je istina. I evo, prije, ja bih zamolio još gospodina Lagumdžiju za minut-dva strpljenja jer je repliku imao gospodin Novaković. Jeste li ili niste? Ili je rasprava?

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Imao sam repliku ali odustajem od replike. Mislim da nema svrhe.

MARTIN RAGUŽ

Dobro. Hvala vam lijepo gospodine Novakoviću.

Gospodin Zlatko Lagumdžija, izvolite.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Zahvaljujem vam se gospodine predsjedavajući. Sasvim prirodno, ja ću u startu ovaj, da napravim poslovničku intervenciju. Ja jesam tražio pauzu, ali nisam izgubio pravo na pauzu, zato što ste vi sami velikodušno rekli, pošto treba duža pauza, da ćete vi kao predsjedavajući nam dati pauzu od sat vremena. A, da nisam ja iskoristio pauzu, govori u prilog činjenica da ste vi ustvari tek sad mene prozvali na moju intervenciju, jer da ste mislili da je moja pauza, prozvali bi me odmah da prvi govorim, a nebi čekali da se neko javi.

Drugim riječima, SDP, drugim riječima

MARTIN RAGUŽ

Ne moram vas prozivati, to je vaše pravo, ako mi tražite, dobićete.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Drugim riječima, ali sumnjam da vam treba provjera u megnetogramu, znate da ste vi tražili pauzu od sat vremena, tako da imam pravo na još jednu. Inače, vjerujem da ćete to naknadnim uvidom u dokumentaciju konsultovati zato što ste jako dobro, kao što smo u ovom razgovoru rekli, poštovali proceduru i davali stanke koje su omogućile ipak jednu raspravu u kojoj niko neće biti uskraćen bar za pravo da govori, čak i kad je lupao gluposti.

Dakle, ja zaista se ovaj, kao koliko se ispričavam onima koji su čekali duže nego što je pauza najavljena, toliko ipak smo učinili jednu veliku stvar. Ipak su Stranka za BiH, HDZ 1990 konačno sjeli, popili kaficu, tako da je to ipak jedan siguran sam korak ka traženju zajedničkog rješenja.

Ja sam tražio pauzu gospodine predsjedavajući s namjerom da kao što sam i tada rekao, da vas potsjetim, da probamo, pošto pred sobom imamo prijedlog Predsjedništva, dakle prijedlog pomaka naprijed, kako tvrde jedan broj nas. Imamo alternativu da to padne, kako tvrdi jedan broj ljudi da je bolje, i da sve ostane isto, a uvažavajući činjenicu da naročito u zadnjih 24 sata, odnosno danas su se vrlo eksplicitno još izjasnile i predstavnici međunarodne zajednice odnosno bez obzira na ono što su sinoć čuli ovde, ljudi koji su ipak dokazani prijatelji ove zemlje, SAD, EU, danas je bio i predsjednik, predsjedavajući OSC-a ovde i

takođe je imao svoj stav vrlo jasan i precizan o ovome. Počastio nas je svojim prisustvom ovde i Visoki predstavnik, što govori u prilog tome koliko je ovo važno za sve i već imamo i podršku od Vijeća za implementaciju mira, da se ovaj konačno korak napravi. I moj predlog je bio da oni koji su imali sugestija, prijedloga, primjedbi i koji su mislili da mogu doći do kvalitetnijeg rješenja, da ustvari oni probaju na jednom sastanku sa ljudima koji su inicirali ovo, probati ubijediti sve nas zajedno, da to što oni predlažu zaista ima prolaznost u ovom parlamentu i znači popravku u odnosu na ovo dokle se dobacilo sada.

I, mi smo imali taj sastanak uz prisustvo predstavnike EU, Evropske komisije i SAD, tih ambasadora, i prvo što smo probali, da mi napravimo inventuru koju smo se našli da vidimo, gdje smo, dokle smo došli, koje su to sugestije i primjedbe koje su date i onda, nakon toga smo zamolili i profesora Avdića i vas gospodine predsjedavajući, izvinjavamo se ako je greška bila, pa nije gospodin Zorić pozvan i gospodin Belkić kao predsjednik kluba, da vi tu u razgovoru sa nama, kažete nam od prilike i da probamo doći do nekog boljeg rješenja koje će imati prihvatljivost u ovom parlamentu. Dakle, nismo htjeli i ja vam se zahvaljujem na vašoj šansi, nama svima datoj, da probamo popraviti još ovo dokle smo do sada dobacili, ali svjesni činjenice da ukoliko to ne popravimo, da imamo pred sobom vrlo jasnu dilemu, da li ostati gdje jesmo i onih koji ne žele da prihvate pomak, bez obzira što ni će poslije objašnjavati da nisu oni za to odgovorni. Oni objektivno preuzimaju svu odgovornost. I dobro je gospodin Zorić pokušao da objasni da mi koji eventualno ne dobijemo potrebnu većinu, trebamo biti odgovorni što su oni ovo srušili. I što su nas ostavili ovde. Ali to će javnost o tome dati svoj sud.

Ja bih također želio da obavijestim sve ovde prisutne, gospodin Avdić je imao prijedloga konstruktivnih sugestija koje su bile nekima od nas prihvatljive. Nije tajna da je to prihvatljivo bilo meni, ali gospodin Avdić nije bar na onom sastanku, neka me ispravi ako griješim, dobio uvjeravanja ljudi koji evidentno to ne smatraju najboljim rješenjem u ovom trenutku, da ima potrebnu većinu i da garantuje prolaz.

Gospodin Belkić je isto bio vrlo jasan i precizan i on je smatrao da entitetsko glasovanje, pa tražili ste da kažem o tome je li tako? A vi ste,

MARTIN RAGUŽ

Izolite molim vas, da dopustite zastupniku, upozoravam zastupnike, rekao sam da ću voditi računa da dok traje rasprava bilo kojeg zastupnika ima uvjete da nesmetano raspravlja.

Izvolite gospodine,

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Ja ne bih ulazio u ove detalje da nije od mene traženo da upravo kažem šta je bilo, da ne bi drugi bili uskraćeni za ono što smo dogovarali i što smo pokušali riješiti. Dakle, manje više poznati su stavovi i gospodina Belkića i gospodina Raguža koji su prije svega insistirali na onome što se zove entitetsko glasanje, da se treba ukinuti. Nije za takvo nešto se dobila odgovarajuć podrška. Tu je dat prijedlog u ime šest potpisnika. Prijedlog da se proba izaći u susret i riješiti suštinski problem koji se ovde pojavio u argumentaciji prije svega kolegica i kolega i to ne samo iz 1990 nego takvi su prijedlozi i sugestije bile i ranije u opticaju. A to je, da je problem entitetsko glasanje, jer u jednoj od interpretacija problem ravnopravnosti odnosno jednakopravnosti. Odnosno, da ukoliko Hrvati, imajući u vidu broj koji imamo danas, neovisno o tome da li je 1991 popis ili je neki drugi, da danas kad bi svi Hrvati u

Predstavničkom domu bili protiv nečega, oni ne mogu mehanizmom tzv. entitetskog glasanja, jer nemaju jednu trećinu, ni u jednom entitetskom dijelu Parlamenta, zaustaviti neki zakon. To je bila suštinska primjedba koju ste vi iznosili.

S obzirom na činjenicu da je Predstavnički dom, Predstavnički dom i da se u njemu ne mogu definirati mehanizmi koji u sebi uključuju etničko, jer već postoji drugi Dom. Druga je stvar da smo mi se opredjelili za koncept komisije u okviru Predstavničkog doma, ali smo se opredjelili za poseban Dom koji je etnički dom, Dom naroda, tako ga i nazvali. Onda je prijedlog koji je dat tu, na tom sastanku, da se taj problem jednakopravnosti koji se očituje u tome da ukoliko svi Hrvati u Predstavničkom domu budu protiv, i opet mogu biti nadglasani zbog entitetskog glasanja, da se to transferira u Dom naroda. Odnosno, da se uvede mehanizam da u amandmanu II u Parlamentarnoj skupštini u točki 9. iza alineje g) stoji jedna nova alineja koja glasi da ukoliko od petnaest dana od prijema zakona svih sedam zastupnika bilo kog kluba Doma naroda glasa protiv zakon se vraća zastupničkom Domu odgovarajući amandmane obrazloženje.

Šta to konkretno znači? To konkretno znači, da sada mehanizam vitalnog nacionalnog interesa je takav da je probrojano osam specifičnih pitanja koje se, koje može pokrenuti svaki klub ukoliko je iz domena tih osam, i onda Ustavni sud o tome odlučuje, odnosno ukoliko je izvan toga da Ustavni sud sa dvotrećinskim brojem, dakle pet od sedam zastupnika može svako pitanje problematizirati pred Ustavnim sudom. Ovo je je praktično pokušaj bio, prijedlog koji je dat tu, da se u Domu naroda umjesto da bi pravili egzibiciju u Predstavničkom domu, što bi nam sigurno Venecijanska komisija i Vijeće Evrope negiralo, jer ne možemo Predstavnički dom etnički komponirati ukoliko već imamo Dom naroda, tako komponiram, da onda ukoliko je neki zakon, jedan klub u Domu naroda bio protiv, onda to ne ide na Ustavni sud, zakon je pao i vraća se Zastupničkom domu da proba ispočetka.

To je jedan mehanizam koji bi siguran sam značio poboljšanje u odnosu na ono i riješio dio strahova koji još uvijek postoje, bez obzira što ja smatram da oni nema potrebe da postoje. To je jedan prijedlog koji je dat na sastanku i ja bih molio gospodine predsjedavajući da o tom prijedlogu malo se očitujete. Molim!

Nikakav problem nije, dočemo mi gospodine Zoriću do procedure, nikakav problem nije, nije problem nikakav, nije nikakav problem, dakle, molim vas nemojte na kraju reći da je problem našeg ustava zato što nije podnjet neki, imamo mi mehanizam, Predsedništvo može uvažiti, dakle

MARTIN RAGUŽ

Molim vas gospodine Zoriću da završimo molim vas.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Dakle šta ja želim reći ovdje. Želim da javnost zna, ja želim da javnost zna šta smo mi dole razgovarali i šta je predloženo. Ja lično smatram da je to jedan iskorak ka traženju rješenja. Jer sve ono drugo što je ponuđeno ovde sa kojim dijelom se ja u velikoj mjeri slažem, nema prolaznost u ovom domu. A zašto smo protiv produženja roka, zašto sam i ja protiv produženja roka? Zato što produžavanje izbora za decembar kraj ove godine, ili početak iduće godine samo znači produžavanje agonije u kojoj se nalazimo, jer to bi značilo samo da mi hvatanje u koštac s pravim problemima u ovoj zemlji ustvari odgađamo stvari za daljne.

I u krajnjem slučaju kad bi onaj ko to predlaže, kad bi onaj ko to predlaže, preuzeo obavezu da kaže ovako - evo rok dva mjeseca, evo rok, ako bi se ovde usvojili ovi amandmani, ako hoćete tako, da, ako smo ozbiljni. Evo usvojimo ove amandmane i za dva mjeseca ih probajmo popraviti, ali ne, hajmo sada prolongirati za dva mjeseca, pa za dva mjeseca ako nebude nikakvog dogovora onda sve ostaje isto. Ako ste ozbiljni za dva mjeseca, evo ja sam spreman da mi za dva mjeseca odmah izvršimo reviziju ovih amandmana. Nikakav problem nije, i to se mozemo dogovoriti. Hajmo ih sad izglasat i probat za dva mjeseca još i rafinirat, jer svakako nije problem što je 87 zastupnika, nije problem što će predsednik i Vlada se birati, nisu problem nadležnosti, samo eventualno neki mehanizmi odlučivanja još mogu biti problematični. Nema ni tu problema. Hajmo usvojiti ovo i zadužiti ovaj parlament da u naredna dva mjeseca, gospodine Zoriću, izađe sa jednim upravo jeli predlogom koji ste vi ovde rekli.

Ovaj još jednom da kažem da skrenem pažnju ovaj prijedlog sa sedam ljudi koji mogu u Domu naroda zaustaviti to, pravi praktično entitetsko glasanje psihološkom kategorijom, a ne stvarno. Jer ono u suštini nikom ne treba, zato što ukoliko zaista čitav jedan narod u Bosni i Hercegovini smatra da nešto nije u redu to i ne treba da bude zakon u ovoj zemlji.

MARTIN RAGUŽ

Imamo više replika, gospodin Zorić, Sopta, Andrić.

Prije gospodina Andrića bio je krivi navod Belkić i prije, odnosno prije gospodina Andrića moram takodje reći gospodin Avdić replika. Krivi navod, oprostite gospodine Zoriću.

BERIZ BELKIĆ

Ja se zahvaljujem gospodinu Lagumžiji, on je prenio uglavnom sadržaj današnjih razgovora, odnosno više odgovora na naše amandmane, na naše prijedloge. Nije tačno da je jedini, jedina primjedba, jedini zahtjev što se Stranke za Bosnu i Hercegovinu tiče, bilo entitetsko glasanje. To je bio minimum kao znak naše spremnosti na kooperativnost.

Dakle mi smo sveli sve naše primjedbe kojih imamo i oko nadležnosti, nemojte da uzimam sad vrijeme i da oduzimamo, da se vraćamo na početak rasprave, jer i te nadležnosti su na neki način uslovljene nekim odredbama itd., itd. Dakle nije tačno da je jedini naš zahtjev bio ukidanje entitetskog glasanja, ali je to bio znak naše kooperativnosti i spremnosti. I ako dozvolite da ja još jedanput u jednoj rečenici, dvije kažem zašto, mi entitetsko glasanje ne doživljavamo kao psihološku kategoriju, nego doživljavamo kao jedan snažan instrument entitetske supermacije nad državom.

Dakle, dozvolite mi da naše argumente kažem i što se tiče nastavka razgovora mi smo to doživjeli ovako. Evo prvu fazu smo napravili. Zašto ne radimo drugu fazu, idemo tri mjeseca raditi drugu fazu. Sve je gotovo, odnosno ništa nije gotovo, dok nije sve gotovo. To je bila suština našeg prijedloga. I odlaganje izbora tri mjeseca. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Krivi nalog gospodin Lagumđija.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Dakle ja sam bio vrlo jasan da na sastanku dole jedini amandman o kojem se govorilo je evo ovaj amandman koji je, ako sam dobro shvatio, ispravite me ponovo, bi bio uslov da stranka za BiH se priključi ovima koji su, pa znate, dakle minimum je da se priključiš, jel tako. Pa jel to jedini koji si iznio dole. Eto jel to. Odlično. Dakle jedini amandman koji je iznesen je upravo ovaj.

BERIZ BELKIĆ

Amandman je u proceduri već ... dana.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Pa o njemu smo Berize razgovarali, jeste. A činjenica je takodje da je gospodin Belkić predložio i to da se prva faza nastavi drugom fazom odmah. Jedino ima mali problem i to je, i o tome se može razgovarati, al gospodin Belkić predlaže da prva faza se ne verificira, da se ne usvaja sada ovde, nego da se ko biva konstatuje da je, dobacili smo dovde, sad idemo dalje. Drugim riječima i to je nešto što je, pretpostavljam bilo takodje neprihvatljivo iz razloga koji su poznati, ali, Berize nadam se da sam ovim krivim navodom ispravio krivi navod, jel.

BERIZ BELKIĆ

Jesi.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Super.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Lagumdžiji, replika gospodin Zorić, pa gospodja Sopta. Izvolite gospodine Zorić.

VINKO ZORIĆ

Ovako za početak, za početak poći ću od kraja. Nije meni Lagumdžija stalo da ja budem ovde dva mjeseca duže, nego sam htio da se problem riješi. Ja odustajem od svog prijedloga, ali je dobro da je on u eteru i da se zna da je to moguće napraviti. Ja odustajem od toga. A ono što se vi ovde pokušali izmanipulirati, da sam ja reko da je odgovoran onaj koji je predložio. Naravno, ja sam isto bio ovde predlagač nekih zakona i lobira sam da mi ga ljudi podrže.

Vi ste ovde kazali da ne može bit onaj ko je odgovoran, onaj tko je loše predložio, nego onaj ko to ne prihvaća, a samo malo kasnije ste kazali da je Avdić predlagao amandman i da ste vi ocjenili da to nije dovoljno dobro. A ja nemam pravo ocjeniti da ovo nije dovoljno dobro. Pa mi znači nismo ni u tom dijelu ravnopravni. I ja ne smijem ocjeniti da predlog ustavnih amandmana nije dovoljno dobar, a vi, vas šestorica imate pravo ocjeniti da Avdićev amandman nije dovoljno dobar. Ili dio od te šestorice. Pa to nije u redu. Evo odustajem od melagomanije neću biti duže zastupnik dva mjeseca, ali nemojte nam novo inputirati. To nije u redu.

MARTIN RAGUŽ

Hvala.

VINKO ZORIĆ

Ja mislim, ja mislim da mi ovaj problem, mi koji pokušavamo spasiti situaciju, trebamo se okaniti ovoga. Vi predsjedavajući nastavite voditi sjednicu i izglasat ćemo, ja ću glasat po savjesti, svi će glasat po savjesti, svi misle da rade dobro Bosni i Hercegovini. A test je, jer se ne prihvaća nikakav prijedlog, test je prva nedelja u listopadu, u desetom mjesecu. I neka bude tako.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Gospodja Sopta, izvolite gospodja Sopta.

RUŽA SOPTA

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući. Dozvolite mi samo prije male replike da uputim jedan poziv medijima.

Gospodo, danas u novinama koje sam god otvorila i vijesti koje sam god slušala otprilike je uvijek ovako bilo - Postoje oni koji su za status kvo i oni koji bi htjeli ustavne amandmane. Ja se izuzimam iz toga, a isto tako vjerujem da sve moje kolege koje danas neće podržati ove ustavne promjene da smo mi itekako za ustavne promjene. Zato vas molim da nas ne tumačite da smo za status kvo. To smo potvrdili konačno klub i ovaj predsjedavajući i koji danas presjedava iskoristio je priliku u trećem mjesecu 2004. da smo rezolucijom izišli i tražili rezolutno izmjene ustava, odnosno aneksa IV.

Ja sam maksimalno se sustezala od diskusija javljanja za replike. Juče sam samo jedanput replicirala gospodinu Lagumdžiji po istoj stvari i opet ću sada. Da se zna, aneks IV koji sad koristimo kao Ustav, ovo zbog javnosti je tim aneksom IV predviđeno je entitetsko glasovanje u Zastupničkom domu. To entitetsko glasovanje u biti i dvonacionalno glasovanje. Glasovanje, kolega zastupnika iz Republike Srpske i kolega zastupnika iz većinskog, većih broja, onaj, kolega zastupnika iz Federacije koji mogu tim mehanizmom svaki zakon koji se njima ne dopada zaustaviti i da on ne ide dalje u proceduru. Nama kao Hrvatima, kao narodu dozvoljeno je to u Domu naroda, svakako da to vrijedi i za ostale i za Srbe i za Bošnjake, ali oni nemaju potrebe za tim mehanizmom. S jednom razlikom da kolege zastupnici i Bošnjaci Srbi koji kad zaustave jedan zakon u Zastupničkom domu, njihov taj prijedlog ne mora ići na ocjenu Ustavnom sudu, nego tu se zaustavlja. Naš ide na ocjenu Ustavnom sudu i u Ustavnom sudu glasuju suci, s tim da ni jedan sudac iz reda hrvatskoga naroda ne podrži i taj zakon prođe. To je ono, što smeta meni kao zastupniku ovde, ali ja sam se po tome ponašala jer je to aneks IV koji smo morali koristiti kao Ustav do sada.

Sad se od mene trazi da mjenjam Ustav, odnosno da pravim Ustav. Jer ovim ćemo mi dobiti Ustav. Interesira me i stvarno pitam vas ko od nas može tražiti da glasujemo da budemo neravnopravni. To je osnovno, osnovno, to je osnovno pravo koje je ugrađeno u standardima demokratskog svijeta. Zato pozivam sve prisutne koji jesu za stvarne promjene Ustava da ne diraju u pravo, to je demokratsko pravo, to je standard. Ne diramo, nemojmo praviti diskriminaciju, nego ako nešto, jedno pravo nema prođu, učinimo da nadjemo prođu. Gdje to nemože proći i ajmo utrošit svu snagu u tom smjeru u to, da to prođe. Da demokratsko pravo bude jednako. Ja, ne želim nikome uskratiti njegovo pravo i njegovu volju. Ja kažem volja

naroda se poštuje, i volja svih nas ovde, ali do one granice dok se one dodiruju, dok se one ne isključuju. Dajte molim vas, ovo što je kolega, Zorić predložio.

Ja uistinu i stvarno vjerujem, ja sam to jučer u svojoj diskusiji predložila, da je to možda dva mjeseca dosta nam je za otrežnjenje i razmišljanje, da dobijemo stvarno Ustav, a ne da se igramo blokada i koje čega, a govorimo o demokratskom društvu, a osnovno demokratsko pravo anuliramo i nedozvoljavamo. Hvala vam lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala, gospodin Sead Avdić. Molim. Ispričavam se, javite se. Nemam prijavljeno gospodine Lagumdžija. Dajem riječ, uvijek ste dobili riječ, sami ste maloprije konstatirali da ste uvijek dobili.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

U svakom slučaju pošto su mi replicirali gospođa Sopta i gospodin Zorić, bez obzira, ko šta od nas rekao, savršeno je jasno da, mi se nalazimo u stanju koje svima kažu, a svi ne održe. I postoje ovde po Ustavu definirana grupa ljudi, po Ustavu definiranom potrebna. Molim! Da, da. Pa dobro Ustavom, mislim, šta ja mogu što se Aneks IV zove Ustav, nisam ja kriv što se u Dejtonu to nazvalo Ustavom. Nije se moglo drugčije zvati, kućni red. Ovaj, dakle, to se zove Ustav. Šta da radimo? Dakle tim ustavom, je definiran način na koji se on mjenja.

I dozvolite gospođu Ružo, odnosno gospodine Zoriću da, ja sam spreman da podnesem, preuzmem odgovornost, zato da ovo probamo sada promjeniti i popraviti ovoliko koliko je pred nama. Spreman sam da vas podržim da se promjeni i popravi jos bolje ukoliko ima nas dovoljno da to tako prihvati. Ali, dozvolite ukoliko srušite pokušaj da se popravi nešto što je bolje od onoga što imamo sad. Ako to srušite, vi morate preuzeti odgovornost, htjeli, ne htjeli, vi preuzimate što stvar ostaje ovakva. Žao mi je što niste odgovorili na ovaj mehanizam, jer vi svjesno kažete Hrvatima je ostavljen samo Ustavni sud, kao mehanizam, samo Ustavni sud, nakon Doma naroda provokacija u Domu naroda kroz spisak vitalnih nacionalnih interesa, odnosno dvotrećinski broj pripadnika bilo kog konstitutivnog naroda, dakle Hrvata. Ali ovaj mehanizam o kojem sam vam govorio, upravo ide u susret tome i vrlo sam jasan bio da dvije trećine odnosno pet je potrebno da se pred Ustavnim sudom izazov napravi. Ali dozvolite ukoliko ljudi iz jednog naroda, iz svih stranaka, ne samo iz jedne stranke su protiv nečega onda to pada i bez Ustavnog suda. To je prijedlog koji sam ja ovde iznio. I nemojte polemizirati samnom s onim što sad stoji, ja vam, ja bi volio da vi odgovorite na ovo što sam vam sad iznio kao prijedlog sa donjeg sastanka i u krajnjem slučaju SDP dao prijedlog od 16 amandmana na Ustav BiH u septembru 2004. I gospođu Softa naših 16 amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine nije dobio niti dokle, dok se evo ovo nije stvorilo i sad od tih 16 je 12 prihvaćeno. Mi zato ovo podržavamo, jer 12 je bolje od nula.

MARTIN RAGUŽ

Vrijeme gospodine Lagumdžija. Hvala vam. Gospodin Sead. Gospođa Sopta, replika. Izvolite.

RUŽA SOPTA

Ja se onaj zahvaljujem gospodine Lagumdžija da ste vi toliko uložili truda. Međutim ja i dalje ostajem nejednakopravna vana i ne želim da mi vi išta nudite. Ja želim daja to dobijem ravnopravno sa vama. Sve ono što imate vi da dobijem ja, sve ono što imam ja da dobijete vi i svi ostali u ovome parlamentu. Ništa više.

MARTIN RAGUŽ

Hvala.

VINKO ZORIĆ

Ja sam spomenut tri četiri puta.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas, redom idemo, gospodin Zorić, pa gospodin Lagumdžija, pa gospodin Avdić, pa gospođa Leho.

Ovo su međusobne replike, tako je. Pa, Filipe, evo šta ćemo. Ja vas molim za strpljenje, dajem riječ svima stvarno.

VINKO ZORIĆ

Dakle ovoga, šest predstavnika političkih stranaka su se dogovarali kako oni sebe često vole nazvati, lidera ovoga, i, ne znam, jel bio predstavnik hrvatskog naroda da sad neko nešto nudi hrvatskom narodu. Ja bi volio da se to ponudi svim narodima, a volio bi da budu ista pravila, ako je veto, veto. Ondan da svugdi bude sa dvije trećine, da svugdi bude sa sto posto, da svugdi bude sa sedam od sedam, da svugdi bude sa četrnest, od četrnest, itd. Zašto vi meni to nudite, zašto? Vi ste predložili 16 amandmana, prihvaćeno vam dvanest u ovom sporazumu. Mi smo predložili dva, nije nam niko ni jedan pogleda. I vi svaljete krivicu na nekog drugog. Ja nisam lobira nizašto, a vi se slomili lobirajući da imate većini, i ja za to kriv. Kako to ljudi moji može biti? Ja neću vama više replicirati. Sigurni budite.

MARTIN RAGUŽ

Hvala vam lijepa.

VINKO ZORIĆ

I nemojte više, ovaj, našu stranku zvati, 19,90, bar je zovite 199,0.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Gospodin Lagumdžija.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Pa, dobro, dakle ja odustajem od bilo kakve moguće replike zato što nebi htio da djelujem kao seoski lola koji bježi od kiše, i zato zaista prekidam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Lagumdžiji. Gospodin Sead Avdić.

SAED AVDIĆ

Dame i gospodo Poslanici, poštovani gosti i članovi Predstavništva, Vijeća ministara vase ekscelencije, ja sam možda gajio iluzije da ima smisla se boriti da se postigne minimum kompromisa u ovom parlamentu. Nažalost, dva dana ukazuju, da je apsolutno odsustvo bilo kakve volje da se razgovara o bilo kakvim intervencijama na paket ustavnih amandmana koji je šest lidera dogovorilo.

I u tom kontekstu stvarno svi razgovori koji su obavljani sa dosta rezistencije i dignacije se odbijaju bilo kakvi prijedlozi. Ja ću samo elaborirati jednostavnu zamjenu teza koja je stalno prisutna. Entiteski način glasanja je više od prostog izjašnjavanja u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH. Kolega Belkić je sasvim jasno o tome govorio. To poručuje Bosna i Hercegovina nije prosti zbir entiteta i Brčkog Distrikta. Bosna i Hercegovina je država sa izvornima nadležnostima. Ona ne može biti samo izraz političke volje, jednog ili drugog entiteta. To se mora shvatiti i prihvatiti, to je Ustav Bosne i Hercegovine. Entitetski način glasanja se pretvara u etnički način glasanja. Kako se pretvarana na etnički način glasanja? U Federaciji Bošnjaci odlučuju o Republici Srpskoj Srbi odlučuju. Gdje je tu Hrvatski narod? Što znači moramo ih tako promišljati u Predstavničkom domu. Nažalost takva je konstrukciona nesavršenost došla u kompleksu amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine.

Znači u Federaciji instrument blokade imaju Bošnjaci, a u Republici Srpskoj instrument blokade imaju Srbi, Hrvati to nemaju. Budimo iskreni. To se mora otkloniti ljudi. Venecijanska komisija kaže - ako se jednom narodu nameće politička volja, ili ako je ne prihvata svojom, jednostavno, svojom pristankom i svojom voljom, to nije dobro za Bosnu i Hercegovinu. I ne treba ići, ne treba praviti pritiske, ne treba jednostavno insistirati na tome, šest lidera je moralo voditi računa o tome. Što znači entitetski način glasanja, što je žalosno pretvara se u etnički, i pretvara se u nacionalni veto u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH. To je istina i to se mora otkloniti. Ja sam pokušao učiniti na kompromis koji je ispod svakog digniteta.

Znate šta smo predložili? Predložili smo da se entitetski način glasanja svede i ostane u Predstavničkom domu, a da samo za nivo države jednostavno se ne primjenjuje entitetski način glasanja, da se primjenjuje za podjeljene nadležnosti između države i entiteta u Bosni i Hercegovini. I u tom kontekstu, ni taj polovični amandman minimum jednostavno koncenzusa nije se mogao, nije se mogao postići.

Ja bih samo molio, predsjedavajući vas, Predsjedništvo da se očituje u mom predlogu, na koncu prije glasanja da mi savjest bude mirna, Predsjedništvo koje je predlagatelj amandmana u Predstavničkom domu Parlamentarne Skupštine BiH. Još jedanputa deset puta mjeri, jedanputa sjeci. Znači sve je lošije rješenje u odnosu jednostavno, sve je bolje rješenje u odnosu na jednokratko ishitreno, ili jednostavno rezolutno glasanje za i protiv. To neki priželjkuju da neke proglase pobjednicima, a neke poraženima, da neke proglase patriotima, a neke izdajnicima ove zemlje. To neće proći ta logika, ta logika neće proći. Ovdje politički profit ako neko traži to je žalosno. I ako neko vodi predizbornu kampanju za oktobar 2006. godine, takođe promašena investicija. To je žalosno da se oko ustavnih amandmana počinje u ovom domu voditi predizborna kampanja.

Ja molim još jedanputa, molim Predsjedništvo da se očituje o ovom prijedlogu korigiranog entitetskog načina glasanja u Predstavničkom domu Parlamentarne Skupštine BiH. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas. Dva dana radimo maksimalna je tolerancija bila, rasprava se privodi kraju, i pripremajte se za odlučivanje. Molim klubove da znaju, da imaju tu informaciju. Gospođa Leho, pa gospodin Andrić. I to je. Novaković, Duraković, Đedović. Prije toga je bila Perkanović, ispričavam se.

MARIJA PERKANOVIC

Ja odustajem.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospođi Perkanović, pa gospodin Križanović. Molim vas, imadite u vidu ovo što sam rekao.

FATIMA LEHO

Poštovani predsjedavajući, uvaženi gosti, kolege poslanici. Mene su ovde poslali, ljudi iz Hercegovine iz doline Neretve. Kad Hercegovci nekoga negdje pošalju da ih predstavlja ne šalju čovjeka bez glave koji mora ići negdje ni po mišljenje ni po pamet. Šalju ljude za koje su sigurni da kad se radi o važnim stvarima da će deset puta izmjeriti, a jednom odrezati. I ja sam juče odrezala kad su u pitanju amandmani. Kad se budem vratila dole i kad me ti ljudi budu pitali zašto sam, ja ću im kazati ovako - Dosada smo imali Predsjedništvo države, i evropska porodica u koju smo krenuli, u integracije traži predsednika države. Sada imamo nešto što oni doživljavaju nešto kao plemenske poglavice, trojicu. I takvi ne možemo tamo. A to piše u postojećem Ustavu. Traže predsjednika vlade, sadašnji i jest, i nije, traže predsjednika Parlamenta ni to nemamo, imamo predsjedavajućeg tročlane koji se rotira. Imamo mali dom predstavnički, traže da imamo više bar kao zemlje u okruženju, približno. Imamo vladu koja po postojećem Ustavu ima dva ministarstva. A mi smo već preneli nadležnosti i ovim još smo dodali poljoprivredu koja je sigurno jedna od glavnih grana kad se gleda u buduću privredni razvoj Bosne i Hercegovine. A posebno sa stanovišta Evropskih integracija jer se zna koliko u poslovima Evropske unije dominira poljoprivredna grana. I kolki su nam onda pristupi vezano za to, za ovo naše područje. Tako da, svjetla obraza ću glasati i svjetla obraza ću to ljudima objašnjavati.

Kad sam došla prije, 2002. godine u decembru u ovu zgradu, i kad sam sjela na prvu sjednicu sebi sam rekla, nisi sudija ni tužilac da potežeš istoriju nemoj u to dirati, ostavi ljudima da rade svoj posao. Nisi istoričar da analiziraš istoriju, pusti istoričare neka pišu istoriju. Vrijeme je najbolji sudija on će ogoliti činjenice i niko neće moći pobjeći od njih. A nisi Fatima ni doktor, da liječiš bolesne. Ti si danas ovdje radi sutra sve naše bosanko hercegovačko djece, sa željom velikom da stvorimo jednu stabilnu i sigurnu državu ekonomski i socijalno prosperitetni da naša djeca ne misle kuda će. Ja sam se tri i po godine čuvala da se ni o koga ne ogriješim, da nikome ne dirnem u rođeno, da ni nikome ne izrekнем presude bilo zašto i ja ću kad slijedeći dođe iz Hercegovine na ovu stolicu na kojoj ja sjedim, toga zamolit da tako radi. Jer Bosna je zemlja kroz vijekove bila Bosna dogovora, zemlja dogovora i zemlja tolerancije.

Dakle ja sam sigurna u svoje ubjeđenje, ja se čudim ljudima koji potežu stvari iz istorije iz vremena kada je politika govorila silom za koje, iz koje smo svi izašli kao gubitnici i ja ne želim u to da diram, jer za to postoje kompetentni. A svako od nas nosi svoju ranu, neko manju, neko veću, neko i na tijelu i na duši, a neko na duši samo.

Dakle, ja pozivam sve one, koji danas treba da glasaju, da shvate da je ovo naš korak naprijed za sve, da je ovo što smo mogli dogovoriti u ovom momentu napisano i potpisano od ljudi koji su na političkoj sceni Bosne i Hercegovine i imaju određeno mjesto i u zakonodavnoj i u izvršnoj vlasti, i da napravimo ovaj iskorak, ne može se sve promjeniti prvi put, tek smo počeli i mislim da je ovo dovoljno, za početak. Znači za prvi naš dogovor da napravimo jer sa ovim nam se ne zatvaraju vrata ni prema Briselu ni prema Nato-u.

Još jednom želim da se zahvalim na strpljenju ambasadorima koji ovde sjede, koji nas slušaju evo 36 sat, juče smo počeli u 9 sa malom pauzom i imaju strpljena za sve ovo za naše. Ja im se zahvaljujem i molim ih da budu istrajni kao i dosada. Hvala lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospođi Leho. Imao sam dvije replike, gospodin Huskić pa gospođa Sopta. Recite, šta je? Prijavite se, imam prijavu ovde, monitor na koji se trebate prijaviti. Izvolite gospodine Huskić.

HUSKIĆ ADEM

Gospodine predsjedavajući, drage kolege, jako je bilo slušati gospođu Leho, ja se u potpunosti slažem sa njom da je velika stvar da mi možemo kad se vratimo kući reći, a naročito kad se ona vrati u Hercegovinu u Mostar da može reći da ćemo mi imati predsjednika umjesto Predsedništva kao što imaju sve evropske zemlje, da ćemo imati ministra poljoprivrede kao što imaju sve evropske zemlje, samo zaborave da kažu da ćemo imati entitetsko glasanje kao što imaju sve evropske zemlje. Zahvaljujem.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Gospođa Sopta.

RUŽA SOPTA

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, moram replicirati mojoj dragoj kolegici Fatimi, jer moja možda i prethodna diskusija, i diskusija jučerašnja i ove replike su se bazirale upravo na njenim sugestijama koje su se dogodile nedavno kod jedne ekscelencije iz Evrope, gdje smo gostovale ja i gospođa Fatima.

Gospođa Fatima je govorila tako ljepo da sam ja bila uistinu oduševljena i rekla je gospodi, molim vas nemojte u ovim ustavnim promjenama ni na koga vršiti pritisak, molim vas nemojte dozvoliti da se iko osjeća ponižen i uvrijeđen. Hrvati su kvas u bosanskom hljebu kojeg treba čuvati kao cjelinu.

Gospođu Fatima, ja sam danas i ponižena i uvrijeđena i pritisak sam doživila i koješta još. Svjesna sam da nam treba i Predsedništvo i predsednik i premijer i predsjedavajućeg parlamenta jer bez toga ne možemo u Evropu. Evropa ima svoje standarde. Međutim, zaboravljamo osnovni standard svih demokratskih društava, to je jednakopravnost, a mi jednakopravnost izostavljamo. Isto bi obje ruke digla za ove ustavne promjene, da sam jednakopravna sa vama. Ništa više.

MARTIN RAGUŽ

Rekli smo, dobro prije je bio gospodin Novaković, gospođa Milićević, pa gospodin, Đedović, jeste vi za raspravu ili replika? Replika još gospodin Sipović, druga replika je dva minuta. To znate poslovnički, molim vas.

MOMČILO NOVAKOVIĆ

Hvala lijepa gospodine predsjedavajući, ja se nastojim zaista pridržati poslovnika. Naime ja sam sve do danas mislio da je Dragan Čović Hrvat, pa sam izgleda shvatio da Dragan Čović nije Hrvat. Jer je Dragan Čović potpisao nešto, ne kao Hrvat nego kao Dragan Čović.

Drugo zbog čega sam se javio jeste što uporno dva dana slušam kako ovde nema minimuma spremnosti na kompromis. Pa gospodo, deset mjeseci se pregovora i prave kompromisi. Deset mjeseci se prave kompromisi gospodine Avdiću. Nije počela rasprava juče, nego prije deset mjeseci. I pitanje je, dal je vaš zahtjev maksimalistički, ili ne. To je veliko pitanje, napravljeno je puno kompromisa, možda smo mogli stvar napraviti drugačije pa da kažemo da u Bosni i Hercegovini ima milion i po stanovnika u Republici Srpskoj, dva miliona u Federaciji, prevedeno to je tri na prema pet, prevedeno na broj poslanika to je trideset tri na prema pedeset pet. Iz Republike Srpske i Federacije. Pa bi onda rekli ljudi, pa to kršimo osnovni princip, nije jedna trećina, dvije trećine. Otkud vam sad taj račun. Ne tražimo mi taj račun. Ali dajte molim vas, radili smo kompromise deset mjeseci i ne možete nam prišivati da nema i nije bilo volje za kompromise. Bilo je i napravljeno je dosta toga kompomisa, to pokazuju potpisi. Hvala vam.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Replika jos gospodin, gospođa Milićević prvo. Ispričavam se.

MILIĆEVIĆ LJILJANA

Gospodine predsjedavajući ja sam ustvari imala prijavu za diskusiju, odnosno to je jedna intervencija, pokušaj da izađemo iz ove situacije. Ako sam ja na redu, kažite, ako ne, da sačekam.

MARTIN RAGUŽ

Ako nije replika.

LJILJANA MILIĆEVIĆ

Nije replika.

MARTIN RAGUŽ

Onda molim vas još malo strpljenja. Gospodin Sipović, replika.

Imam prijavljenje za raspravu, gospodin Andrić, Đedović, Duraković, Križanović, Milićević.

MIRSAD SIPOVIĆ

Predsjedavajući, ja bih vas zamolio kad se ja javim, da mi dopustite da svoju poslovničku dužnost vršim na pravi način i da ove komentare

MARTIN RAGUŽ

Ja upozoravam gospodine Sipoviću, svaki minut trudim se, radim, dajte da svi damo doprinose.

MIRSAD SIPOVIĆ

Molim vas ja neću pod takvim pritiskom nepricijepalnim da diskutujem. Onda dopustite i meni da ja komentarišem.

Molim vas od sada mi možete samo dvije minute, molim vas. Nakon što je moja uvažena kolegica iz SDA Leho Fatima i bilo je ovde diskutovana doista na pravom fonu odgovornog poslanika pred ovom državom koji su joj dali birači pokušala da ubjedi svoje građane i svoje kolege o odgovornosti pred nama parlamentom šta i za ovu državu znači. Ja sam se frapirao zbog čega je ovako napadnuta.

Drugo, molim vas. Sada kad sam čuo isključivo entitetsko glasanje, ja sam juče uvaženi kolega Križanović je rekao da sam ja od entitetskog glasanja, ono postoji. Nismo mogli dogovor napraviti. Molim vas od entitetskog glasanja se pravi bauk i kolega Novaković je rekao da čak dvije trećine moraju glasati, nije jedna trećina. Pa znači to je relativiziran entitetsko glasanje. Al se od njega pravi bauk da bude uslov da se odbije sve.

Drugo, treće, molim vas. Samo da kažem, ja sam se iznenadio, uvaženi predsjedatelju, a iznenadio sam gospodina Zorića da nije uopšte prokomentarisao prijedloge uvaženog kolege Lagumdžije, prijedloga o korištenju prava veta i člana 2. predloženog ustava ida uopšte poslanici stranke uopšte nisu ni prihvatili, da na tom fonu razgovaraju sa predlagateljima i predstavnicima stranaka. I molim vas, samo da kažem, vrlo krucialno pitanje, vi ste predsjedatelj u tom kontekstu, mislio sam da će se bare otvoriti diskusija, da je onda, je to potpuno efektivno zaštita vitalnog nacionalnog interesa jednog naroda. I ne treba ovoj državi ni jedan zakon i ni jedna odluka ako za nju u Domu naroda koji se predstavlja kao vitalni nacionalni interes, pobrojano sve i onda u tački zadnjoj kaže da sa svi, sva pitanja mogu i zakoni mogu biti vitalni nacionalnih interes koje podrže dvoje trećine jenog konstruktivnog naroda.

I mislim da sam se iznenadio da ste stalno na tom fonu diskutovali, a da niste čak ni prokomentarisali i vi predsjedatelj, ovaj prijedlog koji je ponudio uvaženi kolega Lagumdžija, da bi napravio relaksaciju i da bi u svečarskom tonu ovaj parlament ispunio svoju dužnost prema građanima, prema međunarodnoj zajednici. I to onda, zaključujem, da nema kad se ponudi neki konstruktivan prijedlog, da nema, razumjevanja, nego je samo stvar ucjena, i ovo ide do, u nedogled.

MARTIN RAGUŽ

Hvala vam gospodine Sipoviću. Molim vas da se držite vremena.

Imamo sljedeći, znači raspored. Gospodin Đedović. Traže ljudi riječ, evo. Traže ljudi riječ, ja sam upozorio da privodimo kraju, nema više stanke, završite ljudi, ko želi još nešto reći i prelazimo na odlučivanje.

Upozorio sam predsjednike klubova da pripreme svoje zastupnike, da budu u dvorani za odlučivanje i pozivam cijenjene zastupnike da prihvate ovu sugestiju, jer manje više, ovde je sve rečeno. Hvala vam lijepo.

IBRAHIM ĐEĐOVIĆ

Ja se izvinjavam kolegama ako ću ponovo oduzet vrijeme, zaista govorim s ciljem da probamo pronaći rješenje. Danas sam upozorio vjerujući da će se okupiti oni koji mogu ponuditi neki prijedlog da svi budemo zadovoljni, ili što zadovoljniji da izađemo s ove sjednice. Čuo sam kako se sve to odvijalo.

Želim javno reći, kao čovjeka da doista nemam ništa protiv principa koji je gospođa Ruža Sopta rekla. Zaista nemam. I voljan sam da se grade mehanizmi da se to osigura. I mislim da niko ovde nebi trebao bit protiv toga. Doista to tako mislim i da niko nebi trebao biti. Imajući u vidu tu činjenicu, ja vjerujem da je djelimo svi. Imajući u vidu činjenicu da vidimo gdje ovo vodi. Imajući u vidu činjenicu da naše sve daljne rasprave, sve nas dalje udaljavaju, ja predlažem da sjednica prekine. Ja imam pravo na prijedlog, ja imam pravo na prijedlog, a vi imate pravo da kažete to nevalja ništa, da budem jedan protiv četrdeset jedan, dozvolite da govorim. Da se uključe sve parlamentarne stranke u razgovor da se proba iznaći ovaj minimum. Jer ako smo iskreni mi smo blizu rješenja. Šteta je da ovo propadne. I bolje da izgubimo i dva mjeseca, nego četiri godine. Mi nemamo prava na to.

A očito je da ljudi koji su pregovarali u ime Parlamenta nemaju većinu u Parlamentu. Zato treba da se uključe sve parlamentarne stranke da probaju pronaći taj kompromis, ako smo iskreni naći ćemo ga, ako nećemo lažemo se. Ali nemojte onda da se dalje lažemo da prekinemo i da idemo svak svojim putem. Evo toliko.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo, riječ ima gospodin Duraković.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Nemam ja nikakvu riječ, samo jedan predlog. Mislim da ova rasprava više nema smisla, otišla je od suštine. Mi uopće ne raspravljamo o predloženim amandmanima, već o svemu i svačemu. To je postala jedna velika javna tribina, možda to nije ni loše, dajte brate vi kao predsjedatelji da idemo na izjašnjanje i da sumiramo ovu raspravu i ovu, u nekoliko farsu od rasprave jel.

MARTIN RAGUŽ

Zahvaljujem se gospodinu Durakoviću. Ja ću još riječ dati onima koji su se prijavili. Znači Križanović, Miličević, Lozančić, Džaferović, i tu je zaključen broj prijavljenih.

Izvolite gospodine Križanović.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Hvala. Poštovani članovi Predsedništva, članovi Vijeća ministara, vaše ekelencije, kolegice i kolege. Ja sam čak i razmišljao da i odustanem, jer očito je da smo u dosadašnjoj raspravi svi skupa, mislim da je ovo jedna od rijetkih rasprava u kojoj su gotovo svi kolegice i

kolege učestvovali po više puta. Potrošili smo dosta vremena, nažalost manji dio na argumentaciju, a više na replike, i opaske koje nisu bile baš u skladu sa temom.

Međutim, dakle nemam ambicija da ja iznosim neke nove argumente vjerujući da će one, da će ti argumenti promijeniti već formirana mišljenja oko ovih ustavnih promjena. Ali želim iznijeti jednu činjenicu koja bi išla ka prijedlogu kolege Đedovića, možda se još iskažemo strpljenja i volje da dođemo do rješenja. Naime svi mi, koji ćemo glasati danas za, biće nas u toj grupi oni koji su nezadovoljni dubinom i širinom ustavnih promjena. Isto tako će glasati za oni koji su, koji smatraju da su to i prevelike promjene. Ali isto tako i protiv će glasati oni koji nisu zadovoljni širinom i dubinom promjena, a glasat će protiv i oni koji smatraju da su to prevelike promjene.

Imamo jedno da kažem vrlo šareno raspoređeno raspoloženje. Odlaganje prijedlog za odlaganja, odlaganjem današnjeg izjašnjavanja i produžavanjem javne rasprave i traženja novih rješenja za sljedeća dva mjeseca, mislim da bi bilo potpuno gubljenje vremena i odvlačenje pažnje i nas i građana Bosne i Hercegovine od daleko većih pitanja, jačih pitanja za život građana ove zemlje. Jer ono što se moglo postići kao konsenzus u ovom domu, to su prijedlog ovih amandmana. Traženje daljih promjena Ustava Bosne i Hercegovine uz obećanu drugu fazu uz podršku međunarodne zajednice moguće je tražiti u novoj kompoziciji ovog parlamenta. Dakle u svakom slučaju budimo realni, ne prije izbora.

I dozvolite mi samo da na kraju pitanje uvažanim kolegicama i kolegama koji ne podržavaju ovako predložene ustavne promjene. Kada bih dobio bilo kakvo obrazloženje, ili odgovor na pitanje kako kada i s kim je moguće vršiti dublje i jače vrijeme ustavne promjene, ja bi bio sa vama. Al sam duboko uvjeren da odgovora na to pitanje nema. I zbog toga, podržat ću prijedlog kolege Đedovića, ukoliko postoji spremnosti i kod ostalih, da još pokušamo tražiti prostora za dalje kompromise. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepa. Gospođa Milićević.

MILIĆEVIĆ LJILJANA

Zahvaljujem gospodine predsedavajući, poštovane kolegice i kolege, dame i gospodo, vaša ekscelencije.

Evo ja sam se igrom slučaja javila, znači, na kraju ovih diskusija. Moja diskusija ide ustvari u smislu jednog prijedloga. Dobro sam ja saslušala i neću ponavljati ono što sam juče rekla, ali sam pokušala da dobro saslušam gospodina Lagumdžiju poslije današnje pauze. Doduše, sam način i dobacivanja nisu nam da detaljno razumijemo, ali koliko sam ja razumjela, da je na današnjoj pauzi predstavnici političkih partija, ta pauza je malo duže trajala, da smo stali na stanovište da se pokuša, znači izaći na susret da se otklone manjkavosti na koje su ukazale kolege iz kluba HDZ 1990. I ja sam čula ustvari, znači jednu moguću varijantu koja se razrješava kroz Dom naroda. Znači ništa novo ostalo niko od nas nije rekao, niti je išta podgrijao. To je jedini novi momenat.

Ja bih vas molila kolege sa kojima saradujem tri godine, ako treba da zatražite pauzu, odnosno, kako to kolega Zorić kaže da zovne stanku i da se izjasni, da nam kažu šta oni misle. To nismo vidjeli napisano, ali sam shvatila da postoji saglasnost oko toga da kaže, da kažu šta misle o tom prijedlogu da bismo mi kao Parlament mogli shvatiti i znati da li je vama to

prihvatljivo. Meni je ono zvučalo kao način da vi riješite se dilema o kojima je govorila moja koleginica Softa.

U tom smislu i radi sveg truda i svega što smo radili ja bih volila da razmislite još jednom, ako treba to da se napiše, da svi zajedno iščitamo, da vidimo šta je to, šta je sporno u tome i da se poslije toga izjasnimo. Zahvaljujem.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Replika, gospodin Zorić. Vas gospodine Andriću sam preskočio, želite li vi još riječ? Nakon gospodina Zorića replika.

VINKO ZORIĆ

Ja sam sad ljut. Ja sam odustao od svog prijedloga, a spominje ga gospodin Križanović ovde i sve sveo se je problem ovda da li je neki klub zadovoljan, ili nije i mene moja kolegica s takvim ponižavanjem poziva i bili to bilo nešto, nije baš karamela, ali je slično karameli. Ne želim ni s kim više razgovarati. Za mene su pregovori završeni.

Ja sam imao jedan prijedlog, zbog toga sam nazvan melagomanom i ja sam odustao od tog prijedloga. Ako neko drugi hoće, neka ga predloži, ja sam ga spreman podržati. Ali nisam megaloman i odustao sam od tog prijedloga i ni s kim više ni o čem neću razgovarat, jer je rečeno da je velikodušno predlagač predložio nešto i daje nam nešto. Ja u ime Kluba odbacujem to i kažem da sam za nastavak sjednice, ako je se svelo to na nas pet, promjene Ustava prolaze bez ikakvih problema.

MARTIN RAGUŽ

Gospodin Andrić, pa gospodin Kunić. Replika. Gospodin Andrić čeka pola sata stvarno.

FILIP ANDRIĆ

Dajem prednost gospođi Miilićević.

MARTIN RAGUŽ

Gospođa Milićević. Izvolite.

MILIĆEVIĆ LJILJANA

Ja se izvinjavam gospodine predsedavajući ako je kolega Zorić pogrešno shvatio. Možda sam ja pogrešno shvatila gospodina Zlatka Lagumdžiju i ja povlačim ovaj svoj predlog, jer sam ja gospodina Lagumdžiju shvatila da načina biranja delegata, znači sedam delegata iz jednog naroda i način da tih sedam delegata koji nisu jednopartiski i nisu ni SDS-ovi, ni ovog, nego su proizvod, zna se kako bi se birali delegati u koliko se usvoje ustavne promjene, da je to dovoljna garancija hrvatskom narodu a ne ekskluzivnom klubu HDZ 1990. ili nekoj drugoj stranci ili srpsko narodu. Ja sam mislila da je to nekakav temelj za razgovor Dalje.

Ja povlačim svoje prijedloge i molim vas da ovo ne shvatite kao uvredu.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Gospodin Andrić, pa replika gospodin Kunić.

FILIP ANDRIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedatelju, konačno sam dobio priliku replilirati, ali evo šta je tu je i dobro je da sam sačekao, jer gospodin Lagumdžija je bio izišao, pa ja nebi imao kome replicirati. A kolegica Ljilja je to ponovo aktualizirala.

Meni je uistinu drago da su oni našli rješenje odnosno mehanizam za zaštitu kolektivnih prava triju konstruktivnih naroda u Bosni i Hercegovini. Ništa nam ne treba, samo ajmo to primjeniti na sva tri konstruktivna naroda neka budu isti mehanizmi zaštite i stjeću se uvjeti za ukidanje onda tog kamena spoticanja entitetskog glasovanja. Jer imamo zaštitu kroz prijedlog gospodina Lagumdžije za sva tri konstruktivna naroda. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala lijepo. Gospodin Kunić, izvolite. Izvolite gospodine Lagumdžija.

PETAR KUNIĆ

Hvala predsjedavajući, dame i gospodo poslanici. Mislim da je zaista proteklo dovoljno vremena da izrazimo svoja stanovišta, imamo formalno, pravno predložen prijedlog od strane Predsedništva i mislim da je zaista vrijeme da se izjasnimo o tom prijedlogu.

Mislim da više nema zaista smisla odugovlačiti ovu raspravu. Molim da se izjasnimo da vidimo ko je za, ko protiv i da se već jednom razidemo. Mislim da je predsjedavajući i jučer sam to rekao možda i suviše tolerisao neke rasprave, ali dobro, takve su okolnosti i ja mu ne zamjeram.

Prema tome, kao i juče predlažem da se prijedlog stavi na glasanje. Dakle, insistiram sada da se prijedlog stavi na glasanje. Predlažem da se prijedlog ustavnih amandmana stavi na glasanje, odnosno izvještaj komisije i principi. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospodinu Kuniću.

Imamo samo još jednog prijavljenog za raspravu, to je gospodin Lozančić. Pa kad smo svima dali mogućnost, dajmo i gospodinu Lozančiću. Izvolite.

IVO LOZANČIĆ

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući.

MARTIN RAGUŽ

Bila je prije replika.

IVO LOZANČIĆ

Pa mislim da je jučerašnja rasprava, bez obzira na mnogo stanki, i trošenja vremena po hodnicima donjela rezultata i on je vidan danas svom nastavku. Konstatirano je od svih koji su sudjelovali i opća je konstatacija djela međunarodne zajednice da u ovom sporazumu, ako

bi on pretočen kroz amandmane bio pretočen u Ustav jedan narod doveden u neravnopravan položaj. To je veliki pomak i meni je čudno da to nije primjećeno kad je sporazum vraćen /ili rađen ne razumije se/. Isto se može zaključiti da sporazum nije dobar.

Zaista onda moramo aktivirati ovo što je predsjednik kluba bio povukao da pokušamo u nekih 60 dana, jeli, naredna dva mjeseca da dođemo do boljeg sporazuma, boljih amandmana. Posebno što ovi amandmani koji su bili na komisiji nisu prihvaćeni, osim amandmana koji su trebali u konačnici imati dva glasa više. Prema tome nismo imali mogućnosti da na komisiji nešto popravimo. Vrlo teško ćemo danas amandmane popraviti. I zaista je veliki pomak još jednom naglašavam da je opća konstatacija da je sporazum slab i da je na štetu Hrvarskog naroda. To se moglo zaključiti iz svih rasprava danas i svih sugeritanja da dođemo do određenih rješenja i popravki. I mislim da je vrlo teško danas amandmanom, je li i osiguravanjem da će amandman biti proveden poslije glasanja o načelima, ovaj popraviti i dobiti takav tekst koji bi hrvatski narod doveo u ravnopravan položaj.

MARTIN RAGUŽ

Ima li prijedlog, znači sad ?

IVO LOZANČIĆ

Pa ja mislim da bi predsjednik kluba trebao obnoviti ovaj prijedlog za dva mjeseca dodatnog rada na izradinovog sporazuma, novih amandmana kvalitetnijih da se oni usvoje.

MARTIN RAGUŽ

Zaključujem. Replika je. Zaključujem prijave, htio sam reći vi imate pravo na repliku, vi ste se ranije prijavili.

RUŽA SOPTA

Ja povodom ovoga, ja bih preuzela prijedlog gospodina Zorića ako on neće obnoviti svoje prijedloge. Nek se o njemu glasuje.

VINKO ZORIĆ

Ali ću ga podržati.

MARTIN RAGUŽ

Hvala. Gospodine Lagumdžija, prije ste vi gospodine.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Gospodin Novaković, jel replika?

MARTIN RAGUŽ

Ne prije ste vi gospodine Lagumdžija. .

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Dobro, zahvaljujem se. Prvo ja želim, pošto ovde više ne bi, ovaj, kad je što kažu Zorić to objašnjava, nisam se ovaj, nisam htio replicirati. No međutim vidim to se ponavlja i gospodina Andrića, samo malo, dobro.

Prvo prijedlog kojeg sam ja iznio je prijedlog koji sam iznio ovde da upoznam ovaj auditorij šta je predlagano na zajedničkom sastanku. I terminologija, ne pa da mi na pamet da koristim terminologiju da ovde neko nešto treba da, da. Ovo je Ustav. I Ustav u principu u svakoj zemlji je artikulirana demokratski iskazana volja većine koja spašava manjinu od te same većine. I u jednonacionalnim zemljama, a kamo li u komplikovanim zemljama kao što smo mi. Tako da nema potrebe da mi sad nešto ovde imputiramo da sam ja pokušao da dam. Ja vam čak mogu matematski dokazati, na odgovarajućim brojevima da je ovaj mehanizam koji je predložen, dakle, ponavljam, da bez Ustavnog suda, bez pozivanja na nacionalni interes, ukoliko svi predstavnici jednog naroda u Domu naroda glasuju protiv da onda taj zakon nije validan.

Ja vam i matematski mogu dokazati da to može biti bolji mehanizam koji nekada treba čak, da sa tim mehanizmom možete spriječiti zloupotrebu, a da nemate u onom tzv.entitetskom glasanju, ni ako ste Srbi, ni Bošnjaci ni Hrvati. I za svaki narod je to moguće. I to možemo na matematski na tabli dokazati ko hoće.

Dakle, ja sam samo pokušavao da vam iznesem još jednom stav, molim vas da imate svi u vidu. Ja ne dolazim, ja ovo ne predlažem kao pripadnik ovog ili onog naroda, nego čovjek koji doživljava ovu zemlju kao svoju i kao svako treba da se osjeća komotno u noj. I za mene nije problem da bilo šta što svi izabrani predstavnici jednog naroda, u onome što je Doma naroda kažu da ne može, da to ne može I ja samo, mene čudi da vi to tako se pravite da nerazumijete. Jer ako se vi pravite da nerazumijete, onda znači da ustvari vi uopšte ne tražite mehanizam zaštite, koji bi bio adekvatan i jednako dat na raspolaganje svima. Jer taj mehanizam mogu koristiti i Srbi i Bošnjaci i Hrvati, neovisno o entitetskom glasanju. Iako nećete, zato što nećete onda nema problema. Ali onda se, žao mi je, moraće se preuzet odgovornost bez obzira šta se nekome svidjelo, ili ne. Ovde imamo vrlo jasno poruku koju mi danas šaljemo - hoćemo da idemo brže ka normalnoj zemlji, ili ne.

I ja znam, Ružo draga da je ovo daleko od normalne zemlje sad, ali da je ipak normalnija onu koji bi pravili brže nego onu koju pravimo sporije. Inače, slažem se s glasanjem.

MARTIN RAGUŽ

Molim vas, iscrpili smo sve. Molim vas gospođo, jedino ako baš insistirate. Mislim da je sve rečeno. Mislim da je sve rečeno, zaključena rasprava.

Ovdje smo imali prijedlog gospodina Đedovića koji je korespondirao sa prijedlogom koji je preuzela gospođa Sopta, i evo ja molim tajnika Doma da protumači ovaj prijedlog, da ne bi povrijedio proceduru, prije prelaska na izjašnjavanje.

BRANKA TODOROVIĆ

Dame i gospodo poslanici, uvaženi gosti, ja ću se samo izviniti ako budemo loše čitala rukopis gospodina Đedovića.

Prijedlog zaključka gospodina Đedovića glasi – sagledavajući tok rasprave, važnost amandmana na Ustav za budućnost BiH i činjenicu da se nazire moguća rješenja koja će prevazići većinu suprotstavljenih stavova, a u cilju boljitka svih građana i naroda u BiH,

prekida se sjednica zaključkom Doma Parlamentarne skupštine BiH i odgađa rok od 30 dana da predlagači sa predstavnicima svih političkih stranaka ulože dodatne napore i ponude rješenja koja će biti prihvatljiva za Dom i tako. Mislim da ovo, možemo da ovu baš, jako loše čitam rukopis, izvinjavam se. Nije mi prikladan.

Ako želite, samo molim vas, komentara. Šta znači ovo prekid sjednice? Prekid sjednice, prema Poslovniku, znači koristeći i ovlaštenja iz člana 25. može da traži predsjedavajući Doma i ima pravo na to. Ali za kraći vremenski period. Ako ja dobro razumijem prijedlog, u ovom slučaju znači ne bi se više radilo po tačci dnevnog reda. A mi smo usvojili dnevni red – Prijedlog amandmana na Ustav BiH, prvo čitanje. Šta to znači? Odlazemo raspravu po tom pitanju za 30 dana.

Molim vas, samo malo da raščistimo. Vjerujte ja kao sekretar nastupam prema vama sasvim odgovorno, da budemo načisto šta hoćemo. Ili hoćemo novi izvještaj u skladu sa smjernicama Doma, ja upozoravam, ja upozoravam na Poslovničke odredbe, znate. Poslovnik kaže – mi se nalazimo na članu 95. Znači prvo čitanje. Znači Dom se očituje o sljedećoj činjenici. Znači prošla je procedura sva kako je utvrđeno u Poslovniku Doma. Znači radi se obaveznoj tačci. Mi u ovakvom slučaju znači prijedlog je da se traži od Komisije da sačini novi izvještaj baziran na novim smjernicama u skladu sa zaključkom Doma. Jel tako? To je prijedlog. Ne, ne, ne. Kažem ja poslovnički da može. A decidan je prijedlog predlagača – prekid sjednice.

NIKOLA ŠPIRIĆ

Nemojte vi tumačiti, nego pročitajte zaključak.

BRANKA TODOROVIĆ

Molim vas, ja zaista se izvinjavam, dok sam dobila intervenciju znači da nešto nije bilo u redu. Znači

/zajednička diskusija/

BRANKA TODOROVIĆ

Prekida se sjednica Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH i određuje rok od 30 dana da predlagači sa predstavnicima svih parlamentarnih stranaka ulože dodatne napore, jeste li sada razumjeli predlog, molim vas. Izvinjavam se zaista nisam imala. Zaista ja se izvinjavam ako sam nešto pogršno interpretirala. Pokušala sam samo da dođemo do nekakvog rješenja. Hvala vam lijepo.

MARTIN RAGUŽ

Hvala gospođi Todorović. Molim te kratko samo. Gospodin Šefik Džaferović. Izvolite. Samo povodom ovog zaključka. Rasprava je završena.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Poštovani kolega predsjedavajući, ja sam se bio javio za riječ i

MARTIN RAGUŽ

I odustali ste.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Jesam odustao sam nakon diskusije predsjednika kluba gospodina Vinka Zorića, jer je nakon njegove diskusije bilo besmisleno da ja bilo šta kažem. Ali, evo opet sam se odlučio da izađem ovdje i da kažem da nam odlaganje od mjesec dana, ja mislim može samo donjeti više problema nego što ih imamo sada. I ovu raspravu ne treba dugo odlagati. Mi odluku trebamo donjeti što je prije moguće.

Mislim da još uvijek nisu iscrpljene sve mogućnosti da imamo pozitivnu odluku ovoga doma. Gospodin Lagumdžija je iznjio jedan prijedlog koji, ja mislim korespondira sa onim što je ovdje od većine kolega iz reda hrvatskoga naroda govoreno za ova dva dana za govornicom. Taj prijedlog ide za tim, ne da se u građanskom domu, jer to je nedopustivo uvodi etnički princip, gospodine Raguž, ja sam ipak zamjenik predsjedavajućeg, dva puta sam predsjedavao ovim domom. Ovo je rasprava o ustavnim promjenama. Otrpite me makar još minut, ja vas molim

MARTIN RAGUŽ

Pa ja vam nisam uskratio pravo, nego ste vi odustali.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Nemojte me prekidati molim vas, iznjeću predlog. Dakle, molim vas lijepo, dakle ovom domu imanentno i entitetsko, ali ga ne možemo ukinuti. Nema saglasnosti. Ne možemo sada u njega uvoditi i etničko, jer bi to bio korak nazad u odnosu na Dejton. Ali, mislim da je kolega Lagumdžija kada je u pitanju Dom naroda i kada je u pitanju zaštita interesa konstitutivnih naroda ponudio prijedlog o kojem vrijedi razgovarati.

Zato ja predlažem da vi date jednu pauzu od nekih 15 ili 30 minuta gospodine predsjedavajući, da se na bazi toga prijedloga obave dodatne konsultacije i da se onda vratimo ovdje u salu i da onda odlučujemo. Ja vas molim.

MARTIN RAGUŽ

Javljam se za repliku.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Za repliku se javio predsjedavajući Doma, gospodin Raguž.

MARTIN RAGUŽ

Znači rasprava je zaključena. Znači mi smo se očitovali o rješenjima i jasno rekli da ne zadovoljavaju ono što smo juče pred ovim parlamentom i bosansko hercegovačkom javnošću tražili. To je isti standard u Zastupničkom domu i Domu naroda. Ništa više. I ne trebate nas uvjeravati sada da je taj standard zadovoljen. Postojale su mogućnosti da nam kažete da prihvaćate to. I meni je jasno rečeno dole da se to ne može prihvatiti od onih koji su pregovarali. I ne može biti odgovornost na onima koji nisu dobili taj jedan minimum minimuma za eventualni drugačiji rezultat ovog glasovanja. Evo. Hvala lijepo.

Zaključak nije sukladan Poslovniku. Ako Dom insistira, ja ću ga staviti na glasovanje.

Mi smo u fazi odlučivanja i ja molim zastupnike da se pripreme. Molim.
ZLATKO LAGUMDŽIJA

Pošto smo maloprije konstatovali, gospodin Džaferović je imao jedan prijedlog. Ne brinite za pola sata znati ima li ova zemlja promjenu Ustava ili nema. Nikakav problem nije. Nije šećer u vodu pao, 15 je do 10. Do 10 će sve biti jasno. Ne, ne 15 do 10 je, eto ja kažem do 15 do 10. Nije, stići ćemo i na one vijesti u 10 naveče da kažemo. Nikakav problem nije.

Dakle, gospodine Raguž, pošto je gospodin Džaferović imao prijedlog.

MARTIN RAGUŽ

Ja sam odgovorio na taj prijedlog.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Čekajte. Pa šta me briga što ste vi odgovorili. Nisam ja, imam ja pravo nešto da kažem.

MARTIN RAGUŽ

Pa imam i ja pravo da kažem.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Imate vi pravo svašta da uradite.

MARTIN RAGUŽ

Pa naravno.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Pa imaj i ja. Mislim vaša sloboda je valjda ograničena mojom slobodom.

MARTIN RAGUŽ

Pa jeste, ali vi prekoračujete slobodu u odnosu na ovu poziciju koju ja obnašam u kontinuitetu.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Pa dobro gospodine Raguž ja sam mogao jednostavno dići ruku i reći za i kraj. I onda je pauza. Dakle, da vam ja ne bih rekao pauza, pa ne znate što smo imali pauzu, pa da vam ja ne bih poslije odgovarao, ja vam sugerišem dakle SDP-a tražiće pauzu. Može, jer nismo je do sada tražili. Ne, ne. Mi nismo. Greška gospodine Zoriću. Ja znam da se vama žuri da ovo oborite i da preuzmete odgovornost što ova zemlja ostaje u blatu. Nema nikakvih problema. Ali ja ću vas unesrećiti da ćete pola sata duže čekati na odgovor da li ste uspjeli da ovu zemlju ostavite u Dejtonskom jalu i kalu. Nema problema.

Dakle, ja samo gospodine predsjedavajući molim pauzu da bi i mi mogli sami sa sobom da bih po svojoj savjesti mogli da izvagamo zašta preuzimamo odgovornost, da znamo. Jedni preuzimamo odgovornost da se pomaknu stvari, drugi preuzimaju odgovornost da sve ostane isto. Jedno pola sata koncentracije da bih mogao da vidim za kakvu odgovornost hoću da preuzmem. Ako u tih pola sata hoće još neko da napravi neke

konsultacije da se proba nešto još popraviti dobro i jeste. Eto Klub SDP-a se povlači u svoju privatnost pola sata.

MARTIN RAGUŽ

Poslovnička intervencija gospodin Gligorić.

NIJAZ DURAKOVIĆ

Možeš tri sata.

ZLATKO LAGUMDŽIJA

Eto, mi ćemo pola sata privatnosti, a koliko ćete vi, ja mislim.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Zaista imam razumjevanja za ovo što su predlagali gospodin Džaferović i gospodin Lagumdžija, ali molim vas kao prijatelje ne vrijedi tražiti pola sata i 15 minuta. Ne vrijedi. I svima je nama to jasno. Rekao sam poslovnička intervencija.

NIJAZ DURAKOVIĆ

/ne razumije se – nije uključen/

TIHOMIR GLIGORIĆ

Profesore sačekajte, saćemo glasati. Kuda ćete.

MARTIN RAGUŽ

Sjedite molim vas.

TIHOMIR GLIGORIĆ

Samo malo, poslovnička intervencija je u ovome. Prof. Kunić je tražio da se glasa o ovome da li ćemo glasati odmah sada i prije pauze. On je tako formulisao svoj prijedlog. I vi trebate da stavite njegov prijedlog na glasanje - da se Predstavnički dom izjasni, da se glasa o tome da treba glasati odmah sada.

I zato vas ja molim da to imate u vidu.

MARTIN RAGUŽ

Poslovnička intervencija. Gospodin Križanović.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Gospodine predsjedavajući u skladu sa našm poslovníkom kada klub jedan traži pauzu ili stanku, ona se odmah daje. Prema tome glasanje nije otpočelo. Pauza se daje. Ja.

MARTIN RAGUŽ

Znači na zahtjev Kluba SDP-a, da budem precizan 10 do 9 određujem stanku do 9 i 20 kada pristupamo izjašnjanju.

/PAUZA/

Poštovana gospodo, poštovani zastupnici, uvaženi gosti, članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara, nastavljamo sa radom. Rasprava je zaključena.

Prelazimo na izjašnjavanje o Prijedlogu amandmana na Ustav Bosne i Hercegovine, prijedlog Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Ja se, molim zastupnike da se pripreme i da prema svojoj savjesti odluče o ovom pitanju.

Rasprava je završena. Izvolite gospodine Križanoviću.

JOZO KRIŽANOVIĆ

Hvala gospodine predsjedavajući. Poštovane kolegice i kolege, mi smo u toku ove rasprave, mnogi od nas isticali značaj ovog trenutka i govorili da je u mnogim zemljama ovo bio, trebao biti jedan svečani čin. U tom smislu tražili smo stanku ili pauzu da jednostavno uzmemo neki predah da u onako jednoj nervoznoj situaciji ne bismo se izjašnjavali.

U tom smislu smatram da smo imali vremena da još jednom razmislimo o svemu i da ne bismo imali jednu situaciju eventualnih poteškoća sa tehnikom, ja bih predložio ovom domu da se izjašnjavanje o ovim amandmanima na Ustav Bosne i Hercegovine obavi u skladu sa članom 69., dakle pojedinačno izjašnjavanje. Hvala.

MARTIN RAGUŽ

Molim samo za minut strpljenja da konsultiramo Poslovnik.

Znači, ovaj zahtjev koji je iznio gospodin Jozo Križanović, u ime Kluba SDP-a je utemeljen u članku 69. Poslovnika i mi ćemo ga ispoštovati.

Pozivam skretara Doma, gospođu Branku Todorović koja točkom 2. članka 69. kao tajnik ovog doma, kaže se, osigurati prozivanje poslanika pojedinačno. Svaki prozvani zastupnik izjašnjava se za – protiv ili suzdržan. U prozivci će se koristiti latinični abecedni redoslijed, ako je predsjedavajući Bošnjak ili Hrvat, ili azbučni, ćirilični redoslijed, ako je predsjedatelj Srbin. Pošto je u ovom slučaju predsjedatelj Hrvat, idemo abecednim redom.

Izvolite gospođu Todorović. Gospodine Seade Avdiću, stvari su dovedene do izjašnjavanja poslovnčki i sve je ispoštovano. Prema tome, na zastupnicima je da odluče o prijedlogu amandmana na Ustav BiH. U tijeku je glasovanje. U tijeku je glasovanje, nema više. Jeste. Molim vas gospođu Todorović, izvolite. Ja sam zaključio sve moguće rasprave.

BRANKA TODOROVIĆ

- Mirsad Ćeman – za,
- Šefik Džaferović – za,
- Hazim Felić – za,
- Izet Hadžić – za,
- Fatima Leho – za,
- Nadžida Mlačo – za,
- Mirsad Sipović – za,
- Mubera Ušenović – za,
- Mehmed Žilić – protiv,
- Beriz Belkić – protiv,
- Nijaz Duraković – protiv,
- Azra Hadžiahmetović – protiv,

- Adem Huskić – protiv,
- Mehmed Suljkanović – protiv,
- Filip Andrić – protiv,
- Vlatka Komšić – za,
- Martin Raguž – protiv,
- Ruža Sopta – protiv,
- Vinko Zorić – protiv,
- Selim Bešlagić – za,
- Zlatko Lagumdžija – za,
- Jozo Križanović – za,
- Sead Avdić – protiv,
- Muhamed Altić – za,
- Ibrahim Džedović – za,
- Ivo Lozančić – protiv,
- Muhamed Moranjkić – protiv,
- Mladen Potočnik – protiv,
- Miloš Jovanović – za,
- Ljiljana Milićević – za,
- Nenad Mišić – za,
- Momčilo Novaković – za,
- Marija Perkanović – za,
- Dušanka Majkić – za,
- Nikola Špirić – za,
- Milorad Živković – za,
- Jelina Đurković – za,
- Petar Kunić – za,
- Mirko Blagojević – protiv,
- Tihomir Gligorić – za,
- Elmir Jahić – za,
- Senija Kapetanović – protiv

MARTIN RAGUŽ

Molim gospođu Todorović, da objavi rezultate glasovanja o prijedlogu amandmana na Ustav BiH.

BRANKA TODOROVIĆ

Na osnovu rezultata glasanja u Predstavničkom domu, konstatujem da se je za prijedlog amandmana na Ustav BiH izjasnilo 26 poslanika, 16 je bilo protiv.

MARTIN RAGUŽ

To znači da prijedlog amandmana na Ustav BiH nije dobio potrebnu, dvotrećinsku većinu u Zastupničkom domu i nije prihvaćen, sukladno Poslovniku i Ustavu ovog doma.

Ovim zaključujem rad ove sjednice. Hvala vam svima Sjednica završila sa radom u 22:50 sati.